

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

— K L A S İ K —

SIRADAN ŞEYLERİN FİSİLTİSİ

ÖYKÜ

E. T. A. Hoffmann

Türkçesi: Mehmet Ali Sevgi

*Sadık Yalsızuçanlar'ın
Sunuş ve Seçkisiyle*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ISBN: 978-625-7303-36-1

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 430

Klasik / Öykünün Ustaları

Yayın Yönetmeni
Furkan Çalışkan

Dizi Editörü
Aykut Ertuğrul

Yayına Hazırlayan
Kadir Daniş

Düzeltili
Meltem Ortakçı

Kapak
Harun Tan

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Ketebe Yayınları

Baskı ve Cilt

Sertifika No: 49619

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Maltepe Mahallesi Fetih

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

Caddesi No: 6 Dk: 2

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Topkapı 34010 İstanbul

Kat: 2 34310 Haramidere -

Tel: 212 612 29 30

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

e-mail: ketebe@ketebe.com

Tel: 212.412 17 00

Mart 2021
İstanbul

© Özgün adı *Gesammelte Werke* olan bu eserin tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Sıradan Şeylerin Fısıltısı

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN

TÜRKÇESİ
MEHMET ALİ SEVGİ

*Sadık Yalsızuçanlar'ın
Sunuş ve Seçkisiyle*

Ernst Theodor Amadeus Hoffmann

Alman yazar, besteci, bando şefi, müzik eleştirmeni, karikatürist, çizer, avukat. 1776'da o zaman Prusya toprakları olan Königsberg'de doğdu. 1778'de annesi ve babasının ayrılmasından sonra annesinin baba evinde büyükanne, iki teyze ve bir amcadan oluşan kalabalık bir aile içerisinde yaşamaya başladı. Babasını çok az tanıyan Hoffmann, psikolojik sorunları olan annesiyle de güçlü bir bağ kuramadı. 1798'de hukuk eğitimini başarıyla tamamladıktan sonra, Berlin'de stajyer olarak işe başladı ve kuzeniyle nişanlandı. Aynı yıllarda Dresden'e yaptığı bir gezi sonrasında resim sanatına ilgi duymaya başladı. Yine Berlin'deki ilk yıllarında müzik dersleri vermeye başladı.

İlk memuriyetine o zamanlar Prusya toprakları içerisinde olan Polonya'nın başkenti Poznan'da başladı. Burada, dost meclislerinde tanıştığı alkole olan bağımlılığı hayatının sonuna kadar devam etti. Poznan'da besteleri birçok defa farklı sahnelerde seslendirildi. Burada tanıştığı Polonyalı Marianne Thekla ile evlenmek için kuzeniyle olan nişanlılığını sonlandırdı ve 1802 yılında dünya evine girdi. Yine aynı yıl çizdiği bir karikatür yüzünden Plock'a sürüldü. Sürgün yıllarında kendini yazmaya ve müziğe adadı.

1804 yılında Varşova'da göreve başladı. Prusya Polonyası'nda geçirdiği bu yıllar hayatının en mutlu yılları oldu. 1806 yılında Napolyon'un Varşova'yı işgal etmesinden sonra hayatını yazar ve sanatçı olarak geçirme ümidiyle Berlin'e döndü. Buradaki yılları oldukça zorlu geçti. Zira Berlin de Napolyon'un işgali altındaydı. Günlerce aç geziyor ve sürekli olarak arkadaşlarına borçlanıyordu. Kızının ölüm haberini yine bu zamanlarda aldı. Yine de bestelerine ve yazılarına bu zor dönemde de devam etti.

1808 yılında bir tiyatrodan iş bulduğu Bamberg'e geldi. 1809 yılında yayınlanan "Ritter Gluck" isimli hikayesi onun için dönüm noktası oldu. 1813 yılında orkestrada işe başlamak üzere Dresden'e geldiyse de Fransa ile patlak veren savaş yüzünden zor zamanlar geçirdi. Napolyon'un bozguna uğratılmasından sonra 1814'te Berlin'e geldi ve burada bir hukuk memuriyeti bulmayı başardı. *Undine* isimli operası Berlin'de yirmi beş kez sahnelendi. En iyi edebi ve müzikal eserleri bu dönemin ürünüdür. Alkolün ve frenginin etkisiyle sağlığı giderek kötüleşti. 25 Haziran 1822'de 46 yaşında frengiden öldü.

Mehmet Ali Sevgi

1981'de Manisa'da doğdu. Marmara Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği, Bremen Üniversitesi Tarih ve İngiliz Dili Edebiyatı Bölümlerinden mezun oldu. Yüksek lisansını karşılaştırmalı edebiyat üzerine yaptıktan sonra, yine Bremen Üniversitesinde Antropoloji doktorasını tamamladı. Halen Iğdır Üniversitesinde antropoloji ve sosyoloji dersleri vermektedir. Almanca ve İngilizce'den çok sayıda edebi çevirileri bulunmaktadır.

İçindekiler

Sunuş.....	7
Altın Saksı.....	19
Hipnotizmacı.....	101
İssız Ev.....	137
Kum Adam	167
Doge ve Dogaresse.....	207

Hoffmann'ın Gizemli Dünyası

Sadık Yalsızuçanlar

Kleist, Chamisso ve Hoffmann'dan birer “uzun hikâye”yi Türkçeye kazandırmış olan Sabahattin Ali, E. T. A. Hoffmann'dan “Duka ile Karısı”nı seçmişti. Özgün adı, *Doge und Dogaresse* olan hikâyeyi yazar, 1819 yılında, Berlin'de bir resim sergisinde ilgisini çeken bir tablodan etkilenererek yazdı. Bize, kadim Venedik'in dünyasından esintiler getiren bu metne konu edilen Venedik Dukası Marino Falieri 1280'de doğdu. Donanma komutanlığı yaptı. Venedik'e Zara şehrini kazandırdı. 1354 senesinde Cenevizlilerce muhasara edilen şehrin Dukalığına seçildi. Akıllıca hamlelerle Venedik'i kurtardı. Duka seçildikten bir yıl sonra bir hata yaptı. O sıra şehrin asıl nüfuzluları ve egemenleri, senyörlerdi. Onların baskısını gidermek üzere, Dukalığı patrimoniyal bir sisteme kavuşturmak istedi. Senyörler, egemenliğin babadan oğla geçmesini istemediler. Kendilerine karşı harekete geçen Duka'yı görevinden uzaklaştırarak idam ettiler.

Nazım Hikmet, Ernst Theodor Amadeus Hoffmann'ın “Duka ile Karısı” adlı hikâyesinin de içinde yer aldığı çeviriye ilişkin Sabahattin Ali'ye yazdığı bir mektubunda şöyle der:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

“Romantik hikâyelerdeki dil de, dil istilizasyonu bakımından çok muvaffak. Tercümenin ne zor, ne kadar mesuliyetli bir iş olduğunu tecrübeyle artık bildiğim için ne büyük bir zorluğu nasıl başarıyla yendiğini gayet iyi anlıyorum. Diyebilirim ki okuduğum en güzel tercümeler bu iki kitaptı.”

Bahsi geçen bu kitap, ilk olarak, 1943 yılında Maarif Vekâleti Yayınlarınca yayımlanır. Sabahattin Ali’nin çeviri için bu üç yazarı neden seçtiğini şu ifadelerinden anlamak mümkün: “Romantik cereyan, dünya edebiyatına verdiği eserlerden ziyade Almanya’nın hatta Avrupa’nın sanat ve fikir hayatına yaptığı tesirle anılır. Yalnız birkaç kişi, çığırlarının sınırlarını aşarak bütün insanlığın malı olacak eserler meydana getirmişler ve bugüne kadar canlılıklarını muhafaza etmişlerdir ki, biz bu kitapta bunlardan birer örnek vereceğiz.”

“Duka ile Karısı”, “Bu, Berlin Güzel Sanatlar Akademisinin 1816 yılı Eylül’ünde açtığı sergideki bir tablonun ismiydi” diye başlar. Akademi üyesi C. Kolbe’nin, “adeta herkesi kendisine sihirle bağlayan” ve asla önü boş kalmayan bu eseri, bu kez Hoffmann’ın kalemıyla 13. Yüzyıl Venedik’inin içinde yaşanan dokunaklı bir aşk hikâyesine ilham verecektir. Görkemli giysileriyle ve jest-mimikleriyle zenginliği her hâlden belli olan Venedik Dukası tablonun önündedir. Karısı da aynı şekilde abartılı pahalı giysilerle süslenmiş, kurumlu bir hâldedir. Hemen arkalarından, yaşlı bir kadın ve açılı hâldeki şemsiyeyi tutan bir adam gelmektedir. Kenardaki parmaklığın yanında ise, bir genç adam, “deniz minaresi” gibi kıvrık bir boruyu üfleemektedir. Hikâye, tablonun önündeki açılan ve yazara göre “lüzumsuz” olan bir münakaşa ile başlar. Duka ile karısının uzun öyküsüyle devam eder...

Okuru 13. Yüzyıl Venedik’ine taşıyan hikâye, 19. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren telaffuz edilecek olan “romantizm”in edebî mantığını da alttan alta yansıtmaktadır. Romantizm ya da coşumculuk, sonradan, Novalis’e, “dünya yeniden ro-

mantikleştirilmelidir” dedirotecek uzun ve köktenci değışimlere tanıklık eden bir sürecin genelde estetik alana, özelde edebiyata yansımış olan bir “dünya görüşü” veya algılayışıdır. Bu görüşün ardında, aydınlanmaya, sanayi devrimine ve akılcı kavrayışa tepki yatmaktadır. Gerçekliğin “akıl”la değil, “kalp”le daha sahih kavranabileceğini varsayan romantikler, Musset’nin dediğı gibi, “Romantizm, ağlayan yıldız, inleyen rüzgâr, ürperen gece, kendinden geçen çiçektir.” görüşündedirler. Yine onlara göre, romantizm, Andre Gide’in ifadesiyle, “Varlıkların olduklarından başka türlü olmadığına, olmayacağına üzülmektir.” Başlıca romantikleri sayarken Herder’i, Goethe’yi, Schiller’i; Coleridge, Wordsworth, Montesquieu, Jean Jacques Rousseau, Lamartine, Victor Hugo, Voltaire, Percy Bysshe Shelley, Hölderlin, Jean-Paul, Vigni, Musset, G. Brechet, S. Pellico, Manzoni, Nerval, Gauter, P. Borel, Chateaubriand, Lord Byron ve Puşkin’i özellikle anmamız gerekir. Bizim Tanzimat ve Fecr-i Âti yazarlarının çoğunu bu akım derinden etkilemiştir. Adından da anlaşılacağı üzere romantizmde duygular, duyular ve coşku baskındır. Bireyin, tabiatla kavuşma ânına karşılık gelen “tabii masumiyet”e kaçışın, akıldan çok duygu ve muhayyileye dayanmanın, klişe ifade ve deyimlerin yerine daha sahici ve gündelik kullanımdaki dile yönelmenin ve nihayet ihmal edilen ve uzaklaşlan “dinî duygu”ya tekrar yönelmenin adı olan romantizm, özellikle “drama”tik eserlere önem atfeder, roman ve şiir ile novellalarda kendisine ifade imkânları arar.

Alman romantizminin öncülerinden sayılan Ernst Theodor Amadeus Hoffmann, 1776 yılında, Doğu Prusya eyaletinin merkezi olan Königsberg’de (Kaliningrad) doğdu. Asıl adı Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann’dır. Mozart’a hayranlığı, adını değıştirmesine neden oldu. Anne babasından çok dayısıyla birlikte oldu ve Hoffmann’ı dayısı büyüttü. İlk müzik derslerini doğduğu şehirde, Pabielski’nin yanında aldı. Yanı sıra hukuk eğitimi gördü, 1800 yılında, Posen’de devlet

memurluğuna tayin edildi, Prusya'nın işgalindeki Polonya'da çalışmaya başladı. 1806'da Prusya'nın Napolyon güçlerince yenilgiye uğratılmasına değin görevini sürdürdü. Posen kentinde görevli bulunduğu sırada dili ve resimleri yüzünden başı belaya girdi. Posen'de rahat durmadı. Üstlerine ilişkin bazı eleştirel/hicivci çizgi ve yazıları tepki çekti. Bu yüzden memuriyetten atıldı. Kamu görevine son verilince geçimini sağlamak üzere yetenekli olduğu ve kısmen eğitim gördüğü müzik ve sonradan edebiyat alanına yöneldi. Bamberg'e geldi, orkestra şefliği yapmağa başladı. Sonradan Dresden ve Leipzig'de de aynı görevi sürdürdü. Bu süreçte aynı zamanda şiir, hikâye ve denemeler yazıyor, yazdıkları ilgi görüyordu.

1808-1813 yıllarında bir senfoni, piyano sonatları, oda eserleri ve dini eserler besteledi. Bunun dışında, sahne müzikleri de hazırladı; *Maske, Mizah, Neşeli Müzikçiler, Aul, Aurora, Sonsuz Hayat Suyu* bunlardan bazılarıdır. 1811'de *Arlequin* adlı bir bale besteledi. Alman romantizminin öncülerinden, yakın dostu Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* adlı masalını da bu dönemde operaya uyarladı. 1814 yılından itibaren Hoffmann, hemen bütün enerjisini edebî uğraşlarına özgüledi ve peş peşe kitaplar yazdı. Hoffmann'ın peri masallarından doğaüstü felaket hikâyelerine değin zengin muhayyilesini kullandığı ve etkili biçimde yansıttığı kitapları Çaykovski'nin balesüiti *Fındıkkıran* da dahil olmak üzere pek çok opera besmesine ilham kaynağı oldu. Kitaplarıyla Balzac, Sand ve Gautier gibi isimlerin ilgi ve saygısını kazandı; Baudelaire, Guy de Maupassant, Hugo, Dostoyevski, Poe ve Puşkin'i etkiledi. 1822 yılının başlarında "Meister Floh" başlıklı anlatısına eklediği Prusyalı polis müdürünü hicveden bir yazısına el kondu ve disiplin soruşturması açıldı. 1822'de Berlin'de öldü.

Daha önce çeşitli dergilerde yayımlanmış hikâyeleriyle hiç yayımlanmamış olanlarını bir araya getirdiği, müzik kültürü ve duyarlılığının ne denli yetkin olduğunu da yansıtan; *Callot Üslubunda Düşsel Parçalar* adını verdiği ilk eseri 1814 yılın-

da, Bamberg’de kitaplaşmıştı. İkinci kitabı, bir Kapusen papazının yaşadıklarını anlattığı *Şeytanın İksirleri*’ydi. Papaz Medardus, cinayet ve lanet arasına sıkışmışken işlediği bir cinayetle gözü açılıyor ve Yaratıcı’dan bağışlanmayı diliyordu. Kiliselerin, manastırların ve sözüm ona “din adamları”nın kötücül dünyalarında okuru yedeğindeki umacıyla birlikte dolaştıran bu anlatı, modern Alman edebiyatının korku klasikleri arasında seçkin bir yere sahip oldu. Onu, Hüseyin Cahit Yalçın’dan ödünç alarak söylersek, “hayât-ı hakikîyye sahneleri”nden oluşmakla birlikte âkillikle delilik arasında bir medcezir olarak da nitelenebilecek *Gece Tabloları* izledi. Okura tedirginlik hissi veren en etkili anlatısı *Kum Adam* olmakla birlikte, *Gece Tabloları*’ndaki hikâyelerin çoğu, Hoffmann’ın öykü dünyasındaki gizemi en çok yansıtan metinleridir. 1819 senesinde *Zinnober — Küçük Zaches ile Serapion Kardeşler*’i yayımladı. *Zerapion*’un en ilginç metinleri “Matmazel de Scudery”, “Martin Usta ve Çırakları”yla “Artus Avlusu”dur. *Küçük Zaches* nâm-ı diğer *Zinnober* de, Alman romantik dağarının klasikleri arasında seçkin bir yer edinecektir. Aydınlanmanın getirdiği sonuçlara köktenci ve ironik bir itirazın en dikkat çekici örneklerinden birisidir metin. Perilerin kovulduğu, şiirsel olanın itildiği, gerçeküstü algının ve onun yansıdığı masalların aşağılandığı bir dünyanın eleştirel tasviridir. Bu itirazlara rağmen Aydınlanma, hâsıl ettiği pozitivist yaklaşımı küreye yayınca ve insanlığı beş duyuya hapsedince, pozitivism ve rasyonalizm insanın ruhundaki şiiriyete yeterince cevap veremeyecek, bu kez 20. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren, özellikle roman ve öyküde akılcı tutumdan yine köktenci biçimde uzaklaşılacaktır. Özellikle romanda bireysel perspektifin oluşması bu dönemde belirir. Şiirde ise dadacılığa varacak olan, absürdün ve soyutun egemenliği başlar. Bireysel perspektifin de yeni hayatın soru(n)larına cevap vermekte yetersiz kalışı ise -arada sürekli çeşitlenen ve yeni eğilimler, anlayışlar üreten bir süreç yaşanır- 1960’lı yılların son çeyreği ile özellikle 70’li yılların ilk yarısında belirginleşecek

olan daha mitik ve anonim anlatı dünyasına doğru yönelmeyi sonuç verir. Marquez gibi yazarların mitik ve kolektif bilinç-dışı alandan beslenen bir kurgu/dil anlayışını yeğlemesi bu süreçte yaygınlık da kazanır. Bizde Latife Tekin gibi yazarlarla izlenen bu gelişme, doksanlı yıllarda artık adına postmodern denilen tutuma değin oldukça etkinleşir.

Hoffmann'ın, diğer romantik yazarlar gibi, temel itirazı Aydınlanma'nın akılcı doğasına idi. *Zaches*'te, perilerinin kovulduğu memleketin tek perisi olarak Rosabelverde geride kalmıştır. Bir gün ormanda, sırtında küçük inanılmaz derecede sevimsiz ve itici, çirkin ve kötücül huylu oğlunu taşıyan bir köylü kadınla karşılaşır. Bir ucube olan çocuğa ve annesine acıyan Rosabelverde, ona büyü vererek yaşamını tümünden değiştirir. Artık, bu çirkin ve sevimsiz çocuğun sonradan adı Zinnober olarak değişecek; adı değişmekle kalmayacak, olduğundan bütünüyle farklı bir şekilde görülecektir: Güzel, iyi huylu ve sevimli...

Hoffmann, Eliot ve Bilge Karasu gibi kediciydi. Yeri gelmişken, T. S. Eliot'ın, 1939 yılında yayımlanan ve içinde kedilere ilişkin şiirsel metinlerin yer aldığı, *Old Possum's Book of Practical Cats*'ini de analım. Türkçe'ye, *İhtiyar Fare'nin Kediler Kılavuzu* adıyla çevrilen kitap, kedilerin büyüdü dünyasının inceliklerini pek güzel yansıtır. Hoffmann'ın da oldukça marifetli ve bizzat kendisince yetiştirilen bir kedisi vardı. Müzisyen Johannes Kreisler'den bir malzemenin de katılımıyla yazar, en ilginç anlatılarından ve karakterlerinden birini ortaya koydu: *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri*. Hoffmann'ın bu eseri, bir bakıma edebî kariyerinin doruğu olarak da nitelenir. Başyapıtlarından biri olarak *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri*, bir anlamda kedinin büyüdü dünyası içinden bir tür toplum ve edebiyat okumasıdır. Johannes Kreis'in anılarından oluşan el yazmalarını bulan hırslı ve yaratıcı Kedi Murr, bunları kendi yaşamöyküsünü anlatmada müsvedde olarak kullanır. İki

ayrı yaşamöyküsü böylece birbirine sarmallanır. Bundan önce Hoffmann'ın kaleminden Biedermeier devri Berlin'i, "Yeğenimin Pencere Kenarı" başlıklı hikâye ile olağanüstü bir tasvire kavuşmuştur. Yazar, bu hikâyesinden sonra Murr'u kaleme alır. Alman romantik edebiyatının en özgün metinlerinden birisi olarak nitelenen bu hikâyesiyle Hoffman, "tekinsiz"e ilişkin ipuçlarını da vermiş olur. Özgün adı, *Lebens-Ansichten des Katers Murr* olan uzun hikâye, Hoffmann'ın pek çok anlatısında olduğu gibi türüne hikâye mi, novella mı, yoksa masal mı denmesi güç bir biçemi ortaya koyar.

Yazarın, son eseri *Meister Floh*'la birlikte başı derde girer. Aslında son derece uyumlu, işine titiz ve çalışkan bir memurdur. Fakat bilinçaltında dolaşan eleştirel okları denetleyemeyen Hoffmann'ın kaleminden çıkanlar başını belaya sokar. Hakında kovuşturma açılır, sancılı bir süreç böylece başlamış olur. Kendi ifadesiyle, "eleştirinin haşın, egemen kürsüsü karşısında" dayanamaz, "Utana sıkıla, yüreği çarparak, aylaklığın, şairane heyecanın tatlı saatlerinde ruhuna dalga dalga dolan yaşamı, acıyı, umudu, özlemi gösteren sayfalardan birkaçını dünyaya devreder." Kedi Murr'un önsözünde şöyle diyecektir: "Ama ben, sizler için, siz duyarlı ruhlar için, siz saf çocuk mizaçlı insanlar için, siz bana yakın vefalı yürekler için yazıyorum. Gözlerinizden akan tek damla yaş beni avutacak ve hiçbir şey duymayan münekkitletlerin soğuk hor görülerinin açtığı yarayı iyileştirecektir!"

Stefan Zweig, Hoffmann'ın iklimini, "duman ve düştü biçimlenmiş, kişileri fantastik olan dünya dışı bir diyar" olarak niteler. Modern gerçeküstücülerin de öncüsüdür o. Hoffmann, hiçbir şeyin hayattan daha olağanüstü ve fantastik olabileceğine inanmıyordu. Bu yüzden coşumcu olmakla birlikte alabildiğine gerçekçiydi. Gerçeküstü olanın, bizatihi gerçeğin keskin biçimde gözlemlenmesiyle ortaya konulabileceğine inanıyordu. Ona göre "hayat mucizelerle dolu" ydu. Onda da, öncü romantiklerde olduğu gibi, "doğaya dönüş" baskın bir

eğilim ve tema idi. Doğada olağanüstünün bütün ışıltılarını bulmak mümkündü. Bilginin teknolojide kullanımının doğurduğu endüstrileşme, insan ruhunda ve doğada yıkıma yol açmıştı. Doğa ile aklın bağı kopmuş, Heidegger'in "Tekniğe İlişkin Sorgu"da tartıştığı bu muazzam yıkımdan kurtulmanın biricik yolu, teknolojik olana ilişkin radikal bir karşı duruştu. Bu, hayatın özündeki şiirsel mantığı yansıtılabilmek için de bir imkândı. Böylece kültürel tekbiçimlilik tuzağından da kurtulmak mümkündü. Düşsel olan esastı, kuralsızlık ve canlılık yöntemdi. Kum Adam'daki Olympia'nın robotik özellikli bir karakter olarak resmedilmesi, endüstrileşmenin yol açtığı mekanizme bir tepkiydi, o sürecin ve olgunun satirik bir eleştirisiydi. Olympia bir kukla gibiydi, hareketleri otomatikmiş hissi veriyordu, bir robotu andırıyordu. İnsanlığın önündeki bu mekanikleşme tuzağını, ne yazık ki Nazım Hikmet, kendi şiirsel damarıyla da pek uyuşmayan basit ve sığ bir klişe "şiiir"le yüceltecekti: *"trrrrum / trrrrum / trak tiki tak / makinalaşmak istiyorum! / mutlak buna bir çare bulacağım / ve ben ancak bahtiyar olacağım..."* Bize Batı'dan geç yansıyan pozitivizme tepki de geç geldi. 1960'lı yıllarda belirginleşen bu protest tutum, özellikle şiirde ilkin Garip, ardından II. Yeni olarak yansıdı ama bu yansımada patolojik bir yan vardı. Kendi uzak geleneğini hedef tahtasına oturttu. Oysa romantiklerde kadim gelenek değil, bizatihi modern olana yönelik bir tepki ve eleştiri söz konusuydu. Bu bir kaçış da değildi, aksine yüzleşmeydi. Kendi içinde tutarlıydı. Belli bir mantıki düzeneğe sahipti, gerekçeleri, öngörülleri ve argümanları gayet sağladı. Mesela Hoffmann'ın düşsel olanı, gündelik yaşamın rutinleri ve gerçeklikleriyle örtüşebiliyordu. Belki de onu çekici kılan ve etkin hâle getiren bu idi. Bu niteliğiyle, çağdaş romantiklerden de ayrılıyordu. Bu yönü aynı zamanda, bazı önemli yazarların eleştirisine de neden olacaktı. Hoffmann'ı eleştirenler arasında Goethe başta anılmalı. Öyle ki, Goethe, Hoffmann'ın eserlerini fazlasıyla "hastalıklı" buluyordu. Ve "acı çeken birinin zihin karışıklıkları" olarak niteliyordu.

Bu ağır eleştiri, Hoffmann’a ilişkin olumsuz yargıların da te-
tikleyici ve besleyicisi olacaktı. Buna, yine Hoffmann’la ilgili
ağır eleştirilerde bulunan Walter Scott’u da eklemek gerekir.
Ne var ki yazarın eserleri bir süre sonra çeşitli dünya dilleri-
ne çevrilmeğe de başlanmıştı. Balzac, Dostoyevski, Baudelaire
gibi yazarların Hoffmann’ı övgüyle karşılaması bu olumsuz
algının kısmen giderilmesini sağladı; giderek yazarın kitapları
geniş okur kitlesiyle buluşmaya başladı.

“Kum Adam” (Der Sandmann) gibi, “tekinsiz” bir metin ola-
rak nitelenen *Üstad Pire* (Meister Floh) Hoffmann’ı psikoana-
litik dağarın heybesine eklemişti. “Kum Adam” kadar olmasa
bile, tekinsizlik işaretleri bulunabilen bu modern masal, daha
önce de belirttiğimiz üzere, yazarın başına fena hâlde dert aç-
mıştı. Utangaç ve içe dönük bir mizaca sahip olan Peregrinus
Tyss’ın bir Noel gecesi, elinde armağanlarla gittiği bir evde
gizem dolu Dörtje Elverdink’i görüşüyle başlayan hikâye ke-
limenin tam anlamıyla tuhaf bir Hoffmann metnidir. Dört-
je’nin başı derttedir ve Peregrinus’a sığınır. şehirdeyse bir
mikroskop ustası ve pire eğitimcisi yeğeni olduğunu söyle-
diği Dörtje’yle, pirelerinin kaybolduğundan şikayet eder. Pe-
regrinus’un arkadaşı George Pepusch Dörtje’nin peşindedir.
Üstelik adının Magusalı Prenses Gamameh olduğunu iddia
etmektedir. Nihayet sahneye Üstad Pire çıkar ve uzunca bir
zamandır Pire eğitimcisinin elinde esir olduğundan yakınır.
Hikâyenin ana kahramanı Peregrinus’la Üstad Pire hayli ya-
kınlaşırlar. Meğer Pire, Dörtje’den kaçmaktadır. Olaylar böy-
lece gelişir. “Der Sandmann” gibi, bu masalı da Freudyen psi-
koanalizin sınırları içinde anlamlandırma çabası, tekinsizliğe
ilişkin veriler içermesindendir. Hoffmann, özellikle “Üstat
Pire”de, mucitleri ve yaratıcı bilim insanlarını fantastik ni-
teliklerle donanmış gibi yansıtma eğilimindedir. Dolayısıyla,
mikroskopu üretmiş olan Leeuwenhoek ile yine bir mikros-
kop uzmanı ve üreteni Swammerdam Prenses Gamaheh ve
Diken Zeherit, gerçeküstücülükle kotarılmış aşk hikâyesinin

kahramanına dönüşürler. Fakat, Freud'u "tekinsiz"de asıl ilgilendiren metin "Kum Adam"dır. "Der Sandmann", bir bakıma bu teorik çerçevenin veya psikoanalistik yöntemin en kullanışlı verilerini barındırmaktadır. Kavram ilkin, Schelling'in *Mitolojinin Felsefesi*'nde karşımıza çıkar. 1835 yılında yayımlanan kitaptan sonra Ernest Jentsch *Tekinsizin Psikolojisi*'nde daha sistematik ve etraflıca tartışmıştır. Freud'un 1919 senesinde yazdığı "Tekinsiz" (Das Unheimliche) makalesi, sorunu "korkunun kaynağı" olarak vaaz eder ve "bastırılmış olanın geri dönüşü" eksenine yerleştirir. Tekinsiz, aşına olunmadık, uğursuz, korkulu, lanetli, güvensiz; özetle tekin olmayan demektir. Tam da burada sorun, "sır olarak kalması gerekirken açığa çıkan"la ilgili veya kaynaklıdır. Freud, tekinsizi Poe ve özellikle Hoffmann -ve de "Kum Adam"- üzerinden tartışmıştır. Ne var ki, bu, Freud'un edebî olandan hareketle oluşturduğu tek sorunsal değildir. Dostoyevski, Da Vinci, Goethe gibi sanatçılardan hareketle psikoanalizle edebiyatın sınırlarında çok gezinmiştir. Bu bağlamda, Martin Heidegger'in, "Şiirin Özüne Dair"ini de hatırlamak yerinde olacaktır. Aslı yatağından sapmış bir felsefî gelenekten çok Goethe veya Hölderlin gibi şairlerin şiirlerinden hareketle, şiiri bir düşünme yolu olarak görmesi oldukça anlamlıdır. Freud'un, psikoanalizin güzel veya estetik olana ilişkin düşünürken ve konuşurken edebiyatın zenginliklerinden yararlanması gerektiğine hatta o alana muhtaç olduğuna ilişkin düşüncesi onu böylesi çabalara sürüklemiştir. Bu bağlamda, "Kum Adam", Freud için "tekinsiz"i tartışmada oldukça kullanışlı veriler barındırmaktadır. Söz gelimi gündelik hayat içerisinde bir olay, durum veya nesnenin korkunun nedeni veya kaynağı hâline gelmesi, "Kum Adam"ın ana malzemeleri arasındadır. Freud'un bu patografik metinleri, sonradan edebiyat eleştirmenlerine ve kuramcılara da ilham verecektir. Freud, Hoffmann'ın "Kum Adam"ını bu niyetle ve yöntemle yeniden okur; tekinsizliğin içeriğini, niteliğini ve onu peydahlayan durumları sorgular. Ona göre, sorun çocukluk hatıralarıyla fazlasıyla ilgilidir.

Meseleyi, “Kum Adam”ın bireysel öyküsü olmaktan çıkarıp insanlığa teşmil etmeğe dönük önermelerin kaynağı hâline getirir. Hoffmann’ın “Kum Adam”ında, söz gelimi hikâyenin kahramanı Nathanael’in sürekli yaşadığı göz kaybı korkusunun kaynağı, çocukluğundadır. Göz kaybı bir tür iğdiş edilmedir ve sembolik olarak okunacak olursa göz yitimi aslında kişinin kişisel algısını kaybetme kaygısını imler. Böylece göz yitimi ile iğdiş edilme arasında kurulan özdeşlik, Nathanael açısından -tekinsizliğe yol açan sorun bakımından- anlamlı hâle gelebilmektedir. Nathanael, küçükken uyumayan çocukların gözlerine kum atan, onlardan aldığı/çaldığı gözleri kendi çocuklarına götüren bu umacı cini kılıklı adamdan çok korkmaktadır. Annesi, akşamları, “Haydi yatağa, Kum Adam geliyor!” diye bağırınca ödü kopar ve yatağa girince korkuyla bekler, bir süre sonra Kum Adam’ın merdivendeki ürkütücü ayak seslerini duymağa başlar. Bir gece ayak seslerini duyunca merak edip gizlice bakar ve o korku cininin gerçekte babasının arkadaşı, çirkin yüzlü, avukat Coppelius olduğunu görür. Dikkatlice bakınca ne görsün! Meğer babasıyla avukat, pek çok gözsüz yüz üretiyor. Korkuyla gürültü çıkarınca fark edilir. Ve avukat kendisini yakalar, kolunu bacağını çıkarıp tekrar yerine takar. Gözünü çıkaracakken, babası yalvarır ve kurtulur. Hikâye böylece uzayıp gidiyor. Yıllar sonra, başka bir şehirde okuyan sözlüsü Klara’yla birlikte yine korkunç bir olay yaşıyorlar... Hâsılı Kum Adam peşini bırakmıyor. Olympia ortaya çıkıyor sonra. Clara’dan ayrılıp onunla evlenmeğe karar veriyor. Fakat kızın robot olduğunu öğreniyor. Avukat’la Spalanzani kızın kollarından/ayaklarından tutarak çekiştirirken kız ikiye bölünüyor. Göz yitimi korkusu karışıyor araya. Tekrar Klara’ya dönüyor. Bir gün şehri yüksekte gören kuleye çıktığında Avukat’tan aldığı dürbünle bakınca iyice çıldırıyor. Baktığı yerde Kum Adam da var... Freud, söz edilen makalesinde, “Kum Adam” üzerinden, tanıdık olanın yabancılaşması ve bastırılanın geri dönüşüne yol açan şeyin, çocukluk dönemi travmalarıyla açılmanabileceğini savlar.

Hikâyenin bazı malzemeleri, bastırılmış olanın dönüşünü çözümlmek açısından çok elverişlidir. Ayrıca ikiz teması, uğursuz nazar, canlı olanla robotun karıştırılması, kişinin bilincini parçalayan ve sorunu hazırlayan olgulardır. Canlı cansız ayırımına ilişkin sorun bir tür tekinsizlik sınırının aşılmasıdır. Freud, hikâyedeki bütün kullanışlı malzemeyi makalesinde veri olarak kullanmıştır. Bu zengin dağar, onu, tekinsize ilişkin konuşma bakımından hayli rahatlatmıştır. “Kum Adam”, Hoffmann’ın 1816 senesinde *Nachtstücke* başlığıyla Berlin’de iki bölüm hâlinde yayınladığı uzun bir hikâyedir. Eserin ilk eskizi Berlin’de Märkisches Museum’da bulunmaktadır.

Romantik edebiyatın, daha özel ifadesiyle fantastik gerçekçiliğin en özgün eserlerini vermiş olan Hoffmann’ın hikâyelerinden yaptığımız bu derleme, umarım, size yazarın gizemli dünyasını yeterince yansıtır.

Kitabın varlık kazanmasında katkısı olan herkese teşekkür ederim.

Rilke’nin sözünü tekrarlayalım: “Sanat eserleri de tıpkı insanlar gibi, sonu gelmez bir yalnızlık içindedirler. Onları da ancak sevgi yaşatır.”

Altın Sakı

Birinci Nöbet

Anselmus'un Başından Geçen Talihsiz Olaylar

Yükseliş gününde, Dresden'de öğleden sonra saat üçte, genç bir adam Schwarzes Tor'dan koşarak çıktı ve yaşlı, çirkin bir kadının satmak için koyduğu elma ve kurabiye sepetine çarptı. Çarpışma öyle şiddetli oldu ki ezilmeyen, etrafa saçılmayan bir şey kalmadı ve sokak çocukları bu aceleci beyefendinin onlar için serptiği ganimeti memnuniyetle paylaştılar. Yaşlı kadının korkunç bir çığlık atmasıyla, diğer satıcılar keklerini ve konyak tezgâhlarını bırakarak genç adamın etrafını sardılar ve ona ayaktakımına has bir şiddetle öyle bir saldırmaya ve onu öyle bir azarlamaya başladılar ki delikanlı içine düştüğü utançtan ve sıkıntıdan hiçbir şey söyleyemedi ve öyle pek de dolu olmayan küçük kesesini yaşlı kadına uzattı. Yaşlı kadın keseyi elinden iştahla kapıp cebine attı.

Yoldan geçenlerin düşmanca bakışları birden değişti ama genç adam yine koşmaya başlayınca, cadı arkasından seslendi: "Hah, koş, koş bakalım Şeytan'ın çocuğu! Sonun kristalde bitecek! Kristal!" Kadının çığlık atan sert sesinin içinde öyle

doğüstü bir şey vardı ki etrafta dolaşanlar şaşkınlıkla durakladı ve ilk başta herkesin katıldığı kahkaha sesleri birden kesildi.

Öğrenci Anselmus'dan başkası olmayan genç adam bu tuhaf ifadeleri anlamamasına rağmen istemeden de olsa dehşetle sarsıldı ve üzerine çevrilmiş olan meraklı bakışlardan bir an önce kurtulmak için adımlarını daha da hızlandırdı. İyi giyimli insanlardan oluşan kalabalığın arasından geçerken her taraftan mırıldandıklarını duydu: "Zavallı genç adam! Ha! Ne hain bir yaşlı cadı!" Yaşlı kadının gizemli sözleri, garip bir şekilde, bu gülünç maceraya trajik bir yön vermişti ve daha önce fark edilmeyen genç şimdi belli bir sempati ile karşılanıyordu. Kadınlar, güzel yüzünün hürmetine insanın içindeki öfkeyi arttıran ifadesini ve heybetli endamı hürmetine sakarlıklarını ve modayla yakından uzaktan alakası olmayan kıyafetlerini görmezden geldiler. Gri frağı terzinin modern tarz hakkındaki kulaktan dolma bilgileriyle dikilmiş gibiydi ve bakımlı siyah saten pantolonu ona yürüyüşünde ve tavırlarında karşılığı olmayan pedagojik bir hava veriyordu.

Öğrenci neredeyse Linkische Bade'ye giden sokağın sonuna ulaşmıştı ama nefesi artık böyle bir tempoyu kaldıramadı. Koşmayı bırakıp yürümeye başladı ama yine de yerden gözünü kaldırmaya cesaret edemedi çünkü hâlâ etrafında dans eden elmalar ve kurabiyeler görüyordu ve sağdan soldan gelen güzel kızların bakışları Schwarzes Tor'daki alaycı kahkahaların bir devamı gibi görünüyordu.

Bu ruh hâli içinde hamamın girişine ulaştı: Festival kıyafetlerini giymiş insanlar ardı ardına içeriye giriyordu. İçeride nefesli çalgılardan yayılan müzik yankılanıyordu ve neşeli konukların sesleri giderek daha da yükseliyordu. Fakir Öğrenci Anselmus neredeyse ağlayacaktı; Yükseliş Günü onun için bir aile festivali olduğundan beri, Linkische cennetinin saadetine iştirak etmeyi hayal etmişti. Gerçekten de yarım porsiyon kahveli rom ve büyük bir tas çift bira içmeye niyetlenmiş,

cüzdanına münasip görülen veya tavsiye edilenden daha fazla para koymuştu. Ve şimdi, kazara elma ve kurabiye sepetine çarparak sahip olduğu tüm parayı kaybetmişti. Kahveden, çift ya da tek biradan, müzikten, güzel kızlara bakmaktan, kısacası, tüm zevklerinden mahrum kalmıştı. Yavaşça geriye döndü ve o sırada neredeyse bomboş olan Elbe yoluna saptı.

Duvardan büyüyen mürver ağacının altında hoş, yeşil bir dinlenme yeri buldu. Buraya oturdu ve arkadaşı Müdür Yardımcısı Paulmann'ın hediye ettiği sağlıkçı tütünyle piposunu doldurdu. Hemen önünde güzel Elbe altın renginde dalgalarını sıçratıyor ve diğer yakada ise ışıklı kulelerini cesaretle ve gururla gökyüzüne uzatan semavi Dresden yükseliyordu. Daha uzakta, Elbe çiçekli çayırlara ve taze yeşermiş ormanlara doğru kıvrılıyor; ve derin ufuklarda bir sıra gökmavisi zirve uzaklardaki Bohemya'dan haber veriyordu. Ancak, Öğrenci Anselmus, tüm bunlardan habersiz, kasvetli bir şekilde önüne bakıyor, dumanlı bulutları havaya üflüyordu. Üzüntüsü nihayet duyulur hâle geldi ve şöyle dedi: "Aslında, tüm hayatım boyunca çile çekmek ve sefilce yaşamak için doğmuşum! Çocukken de hiç şansım yaver gitmezdi, ekmeğimden hiç altın çıkmaz, ekmeğim yere düştüğünde hep yağlı tarafı altta kalırdı. Ama bunlardan bahsetmeyeceğim şimdi. Şimdi öğrenci olduğuma göre, hâlâ her zamanki gibi beceriksiz olmam korkunç bir kader değil mi? İlk gün üzerine yağ dökmeden ya da bir çiviye yahut başka bir şeye takılıp lanet bir delik açmadan yeni bir ceket giyebilir miyim? Bir meclis üyesine ya da bir bayana şapkamı ellerimden kaçırmadan, hatta pürüzsüz bir kaldırımında kaymadan ve utanç verici bir düşüşe maruz kalmadan selam verebilir miyim? Halle'deyken, pazarın kurulduğu her gün, Şeytan'ın yoluma yaban sıçanı gibi çarpıp geçeyim diye koyduğu kırık çanak çömlek için üç ya da dört groşen¹ ödemek zorunda kalmadım mı? Hiç derse ya da randevum olan başka bir yere zamanında gittiğim oldu mu? Yarım saat

1 Gümüş sikke. (Dipnotlar mütercimim.)

erken yola koyulsam ve kapıya dikilsem ve elimi tokmağa koysam fark eder mi? Tam vakit geldiğinde yine olan olur. İblisin biri üzerime bir kova boşaltır ya da birisiyle karşılaşırım ve vakit gelip geçene kadar kendimi bitmek tükenmek bilmeyen tartışmaların içinde bulurum.

Ah, ah... Katipliğe kadar yükselebileceğimi gururla düşündüğüm o geleceğe dair mutlu hayaller şimdi nereye kayboldular? Uğursuz yıldızım en iyi hamilerimi benden uzaklaştırmadı mı? Örneğin bir referans mektubuyla tavsiye edildiğim ve kısa saça tahammül edemediğini duyduğum meclis başkanı... Berber biraz zorlanarak başımın arkasına küçük bir kuyruk tutturmayı başardı ama başkanın karşısında selam vermek için eğilir eğilmez lanet olasıca kuyruk yerinden çıktı ve geldiğimden beri etrafımda dolanıp beni koklayan küçük köpek ağzında kuyrukla meclis başkanının yanına koştu. Dehşet içinde arkasından atladım ve kahvaltısını ederken çalıştığı masaya yuvarlandım. Fincanlar, tabaklar, mürekkep şişeleri, kum kutuları yere devrildi ve yazmakta olduğu raporun üzerine çikolata ve mürekkep döküldü. 'Bu adamın içinde Şeytan mı var?' diye bağırdı öfkeli meclis başkanı ve beni odasından kovdu.

Müdür Yardımcısı Paulmann bana iş bulacağına dair umutlar verse ne fark eder ki? Beni her yerde takip eden kötü niyetli kader buna izin verecek mi? Bugün bile! Bir düşün! Yükseliş Günü'nü neşeli bir ruhla kutlamaya niyetlendim. Bir kez olsun bu hissi tadacaktım. Herkes gibi Linkische Bade'ye gitmiş olabilir ve gururla bağırabilirdim: 'Garson, bir şişe duble bira, en iyisinden lütfen.' Belki de akşama kadar otururdum ve dahası, iyi giyimli bayanların güzel topluluklarına yakın olurdum. Biliyorum, hissediyorum! Bana bir cesaret gelirdi, tamamen farklı bir adam olurdum; hayır, o kadar ileriye giderdim ki biri bana 'Saat kaç?' veya 'Ne yapıyorlar?' diye sorduğunda, bardağımı devirmeden ya da tezgâhın üzerine yuvarlanmadan ama zarif bir selam ile bir buçuk adım ileriye doğru hareket ederek hafif bir zarafetle 'Bunun Donauweibchen'in

uvertürü olduğunu söylememe müsaade edin matmazel,’ ya da ‘Altıya gelmek üzere,’ diye cevap verirdim. Dünyadaki herhangi bir ölümlü bu cevaplardan rahatsız olabilir mi? Hayır! Diyorum ki kızlar, toplumun inceliklerini anladığımı ve hanımlarla nasıl konuşulması gerektiğini bildiğimi onlara göstermek için kendimi hırpalarken her zaman yaptıkları gibi muzip muzip gülümserlerdi. Ama bizzat Şeytan’ın kendisi beni o lanetli elma sepetine götürüyor ve şimdi elimde zavallı bir pipodan başka bir şey olmadan yalnızlık içinde oturmaya mecbur kalıyorum.”

Tam bu sırada, Öğrenci Anselmus’un monoloğu hemen yakınındaki çalılıktan gelen garip bir hışırtı ve çıtırtı ile kesintiye uğradı ama kısa bir süre sonra ses başının üzerinde uzanan mürver ağacının dallarına ve yapraklarına süzüldü. Sanki akşam rüzgârı yaprakları titretiyor, sanki kuşlar dallar arasında şakıyor, küçük kanatlarını sağa sola kaprisli bir şekilde çırpıyorlardı. Sonra bir fısıltı ve tıslama duydu; sanki çiçekler küçük kristal çanlar gibi ses çıkarıyordu. Anselmus dinledi, dinledi. Bir süre sonra, kendisinin de anlamadığı bir şekilde fısıldama, tıslama ve çınlama sesleri soluk ve dağınık kelimelere dönüştü:

“Ara sıra, arasında, dalların arasında, semizlenen çiçeklerin arasında, sallanıyor, salınıyor, karışıyoruz, kız kardeşim, kardeşim! Parıltıya bırak, çabuk, çabuk yukarıya, aşağıya! Akşam güneşi ışık saçar, akşam rüzgârı fısıldar, çiy damlaları üşüşür, tomurcuklar şarkı söyler, şarkı söyleriz dallar ve çiçeklerle! Az sonra parlar yıldızlar, mecbur aşağıya, ara sıra, arasında, dalların arasında, semizlenen çiçeklerin arasında, sallanıyor, salınıyor, karışıyoruz, kız kardeşim!”

Bu kafa karıştırıcı konuşma böylece devam edip durdu. Öğrenci Anselmus şöyle düşündü:

“Evet, akşam rüzgârı bu, bu gece gerçekten anlaşılır bir şekilde fısıldıyor.”

Ama o anda kafasının üzerinde kristal çanların üçlü bir uyu- mu başladı. Yukarıya bakınca yeşil ve altın sarısı renklerinde parıldayan, dalların etrafına sarılmış ve başlarını akşam güne- şine doğru uzatmış üç küçük yılanı fark etti. Sonra yine daha önce olduğu gibi aynı kelimelerle bir fısıltı ve tıslama başladı ve küçük yılanlar dalların arasında yukarı ve aşağı kaymaya ve sürtünmeye başladılar. Onlar böyle hızla hareket ederken, mürver ağacı karanlık yapraklarından binlerce ışıltılı zümrüt saçıyor gibiydi.

“Akşam güneşi mürver ağacında oyunlar oynuyor.” diye dü- şündü Anselmus ama çanlar tekrar çaldı ve Anselmus yılan- lardan birinin küçük kafasını ona doğru uzattığını fark etti. Tüm uzuvlarında elektrik gibi bir şok hissetti, kalbinin derin- liklerine kadar titredi. Yukarıya bakmaya devam etti. Bir çift koyu mavi, görkemli göz ona tarif edilemez bir özlem ile ba- kıyordu. Bilinmeyen yüce bir kutsanmışlık ve derin bir keder hissi neredeyse kalbini parçaladı. Ve bu nazik gözlere sıcak arzularla dolu bir halde bakarken kristal çanlar uyum içinde daha yüksek sesle almaya başladı ve ışıltılı zümrütler yere düştü ve binlerce ışıltıyla parıldayarak ve parlak altın iplik- lerle oynaşarak onun etrafını sardı. Mürver ağacı hareket etti ve şöyle dedi: “Gölgame uzandın; kokum senin etrafında aktı ama sen bunu anlamadın. Aşk onu tutuşturduğunda kokum benim konuşmamdır.” Akşam rüzgârı süzülerek geçti ve şöyle dedi: “Tapınaklarımın etrafında oynadın ama beni anlama- dın. Aşk onu tutuşturduğunda, nefes benim konuşmamdır.” Güneş ışığı bulutların arasından geçti ve parlaklığı sözlerle şöyle yandı: “Sana parlayan altın boşalttım ama beni anlama- dın. Aşk onu tutuşturduğunda, parıltı benim konuşmamdır.”

Ve Anselmus o görkemli gözlerin daha da derinine battı, göz- lerdeki özlem daha da keskinleşti, arzusu ateşlendi. Ve her şey, sanki neşeli bir hayata uyanıyormuş gibi, yükseldi ve et- rafında döndü. Çiçekler onun etrafına kokularını döktüler ve kokuları binlerce yumuşak sesin semavi şarkıları gibiydi ve

söyledikleri şarkılar, bir yankı gibi, altuni akşam bulutlarında uçarak uzak diyarlara taşındı. Ama son güneş ışını aniden tepelerin ardında battığında ve alacakaranlık örtüsünü sahnenin üzerine attığında, uzak bir mesafeden geliyor gibi boğuk, derin bir ses duyuldu:

“Hey! Hey! Yukarıda ne gevezelikler dönüyor, o çın çın sesler de ne? Hey! Hey! Tepelerin arkasındaki ışını kim yakalıyor? Tamam güneşlenildi, şarkılar söylendi. Hey! Hey! Çalı ve çimen, çimen ve dere boyunca. Hey! Hey! Hadi a-şa-ğı-ya, a-şa-ğı-ya!”.

Böylece ses, uzak bir gök gürültüsünün mırıltılarında olduğu gibi solup gitti ama kristal çanlar keskin uyumsuzluklarla bir gürültü kopardı. Sonra her şey sustu. Öğrenci Anselmus, parlak ve ışıltılı üç yılanın çimlerin arasından nehre doğru süzülüşünü seyretti. Hışırdayarak süratle Elbe'ye vardılar ve kayboldukları dalgaların üzerinde, eğik olarak parıldayan, şehir yönünde kaybolan yeşil bir alev patladı.

İkinci Nöbet

Anselmus'un nasıl da sarhoş ve mecnun görüldüğü üzerine

Ailesiyle birlikte yürüyüşten dönen saygın bir kentlinin karısı durakladı ve kollarını göğsünde birleştirerek Anselmus'un tuhaf hareketlerine bakarken “Beyefendi hastalar mı acaba?” diye sordu. Anselmus, mürver ağacının gövdesini sıkıca tuttu ve dallara ve yapraklara durmadan bağırdı: “Bir kez daha ışıldayın ve parlayın ey sevgili altın yılanlar: Küçük çan seslerinizi bir kez daha duymama müsaade edin! Bana bir kez daha bakın nazik gözler; bir kez daha! Acı, yakıcı bir özlem içinde öleceğim!” Kalbinin derinliklerinden gelen canhıraş iç çekişlerle hıçkırıyordu. Şevkle ve sabırsızlıkla mürver ağacını ileri geri salladı ama cevap yerine yapraklarından aptalca ve anlaşılmas bir hışırtı geldi. Öyle görünüyordu ki ağaç Öğrenci Anselmus ve kederiyle alay ediyordu.

“Beyefendi hastalar mı acaba?” diye sordu saygın kentlinin karısı ve Anselmus, sanki birisinin onu derin bir rüyadan sar-sarak uyandırdığını ya da üzerine buz gibi bir su döktüğünü hissederek hemen kendine geldi.

Nerede olduğunu ancak şimdi fark ediyordu ve garip bir hayaletin ona nasıl musallat olduğunu hatırladı, hayır, onun hislerini allak bullak etmiş, o da kendisiyle yüksek sesle konuşmaya başlamıştı. Şaşkınlıkla kadına baktı ve nihayet yere düşen şapkasını kaptı ve tüm hızıyla oradan uzaklaşmak için harekete geçti. Bu arada ailenin babası da ona doğru gelmişti ve kucağındaki çocuğu çimlerin üzerine koyarak bastonuna yaslandı ve hayretle öğrenciye bakmaya başladı. Öğrencinin yere düşürmüş olduğu pipoyu ve tütünü yerden aldı ve bunları ona uzatırken şöyle dedi: “Yok yere karanlıkta o kadar fer-yat edip insanları korkutmayın, beyefendi. İyi bir insan gibi evinize gidin ve biraz uyuyun.”

Öğrenci Anselmus fazlasıyla utandı ve acınacak bir ah çekiş-ten başka hiçbir şey söylemedi!

“Bak! Bak şimdi!” dedi adam. “O kadar kafana takma. Hepi-mizin başına gelebilir. Yükseliş Günü’nde insan susuzluğunu giderirken ipin ucunu biraz kaçırabilir. Bir papazın başına da gelebilir. Sanırım siz de bir papaz adayısınız beyefendi. Ama izninizle, efendim, pipomu tütününüzle dolduracağım; be-nimki bir süre önce tükendi.”

Bu son cümleyi Öğrenci Anselmus piposunu ve kutusunu almak üzereyken söyledi ve kasten yavaş hareketlerle piposunu temiz-ledi ve yine yavaşça doldurmaya başladı. Birkaç kasabalı kız da geldiler. Kadınlara ve birbirleriyle gizlice konuşuyorlar ve Ansel-mus’a bakarken titriyorlardı. Öğrenci dikenler ve yakıcı iğneler üzerinde duruyormuş gibi hissetti. Piposunu ve tütün kutusunu geri alır almaz elinden geldiğince hızla oradan uzaklaştı.

Gördüğü tüm garip şeyler hafızasından silinip gitti; sadece mürver ağacının altında aptalca şeyler gevelediğini hatırlı-

yordu. Bu onun için daha korkunçtu çünkü içinden geçen her konuşmaya karşı içsel bir korku duyuyordu. Müdürüne göre, onunla sohbet eden şey Şeytan'dı. Anselmus ona tüm samimiyetiyle inandı. Ama Yükseliş Günü'nde sarhoş olmuş bir teolog adayı olarak görülme düşüncesi dayanılmazdı. Bu çılgın sıkıntılarla boğuşarak koşarken, Kosel Bahçesi'nin yanından Poplar Sokağı'na dönmek üzereyken arkasından birisi seslendi: "Herr Anselmus! Herr Anselmus! Tanrı aşkına, bu kadar aceleyle nereye koşuyorsunuz?" Öğrenci, yere kök salmış gibi birden durdu çünkü şimdi yeni bir kazanın başına geleceğinden emindi. Ses tekrar yükseldi: "Herr Anselmus, geri gelin; sizi burada suda bekliyoruz!" Öğrenci sesin sahibinin arkadaşı Müdür Yardımcısı Paulmann olduğunu anladı. Elbe'ye geri döndü ve Müdür Yardımcısı'nı, iki kızı ve Zabıt Katibi Heerbrand ile birlikte gondollarına adım atmak üzere buldu. Müdür Yardımcısı Paulmann, Öğrenci'yi Elbe boyunca onlarla birlikte gitmeye ve ardından akşamı Pirna banliyösündeki evinde geçirmeye davet etti. Öğrenci Anselmus bu daveti memnuniyetle kabul etti ve bu şekilde bütün gün ona hükmeden kötü niyetli kaderden kaçmayı düşündü.

Nehirden geçerlerken uzak kıyıda, Anton Bahçesi'nde havai fişekler atılıyordu. Roketler çıtırdayarak ve tıslayarak havaya uçtu ve yanan yıldızları havada parçalara ayrılırken etraflarında binlerce belirsiz ateş ve kıvılcım yanıp söndü. Öğrenci Anselmus, dümencinin yanında oturuyordu, derin düşüncelere daldı ama bu havada dalgalanan kıvılcımların ve alevlerin yansımaları suda fark ettiğinde, sanki küçük altın yılanların bu akıntıda oynadığını hissetti. Mürver ağacında gördüğü tüm mucizeler tekrar kalbine ve düşüncelerine doğru aktı ve daha önce acı verici spazmlarla göğsünü yırtan o tarifsiz özelem, o parlayan arzu onu yine ele geçirdi.

"Ah! yine siz misiniz, benim küçük altın yılanlarım? Şimdi söyleyin, haydi şarkı söyleyin! Şarkınızda, nazik, sevgili, koyu

mavi gözlerinizin tekrar bana görünmesine izin verin. Ah! Dalgaların altında mısınız?”

Öğrenci Anselmus böyle söyleyerek bağırdı ve aynı zamanda nehre dalmak üzereymiş gibi ani bir hareket yaptı.

“İçinizde Şeytan mı var, efendim?” diye haykırdı dümenci ve onu yakasından tuttu. Yanında oturan kızlar, dehşetle çığlık attılar ve gondolun diğer tarafına kaçtılar. Zabıt Katibi Heerbrand, Müdür Yardımcısı Paulmann’ın kulağına bir şey fısıldadı, o da uzun uzadıya cevap verdi ama Anselmus’un ara sıra seçebildiği birkaç kelimeden başka hiçbir şeyi ayırt edemeyeceği kadar düşük bir tonda:

“Böyle bir kez daha mı oldu? Hiç duymadım.” Daha sonra Müdür Yardımcısı Paulmann da kalkıp ciddi, resmi bir tavırla Öğrenci Anselmus’un yanına oturdu, elini tuttu ve şöyle dedi: “Nasılsınız, Herr Anselmus?”

Öğrenci Anselmus neredeyse aklını kaybediyordu çünkü zihninde uzlaşmak için boşuna çabaladığı çılgın bir çelişki vardı. Şimdi altın yılanların parıltısı sandığı şeyin Anton’un bahçesindeki havai fişeklerin yansımasından başka bir şey olmadığını açıkça görüyordu ama daha önce tecrübe etmediği bir duygu, bunun bir zevk ya da bir acı olup olmadığını bilmiyordu, göğsünü sıkıştırıyordu. Dümencinin dümeni suya çarptığında, öfkeyle kıvrılan dalgaların çağıldamalarında ve kıpırtılarında yumuşak bir fısıltı duydu: “Anselmus! Anselmus! Senin önünde hâlâ nasıl kaydığımızı görüyor musun? Kız kardeş tekrar sana bakıyor: İnan, inan, bize inan!” Ve yansıyan ışıktaki parlayan üç yeşil çizgi gördüğünü düşündü Anselmus ama sonra, o nazik gözlerin tekrar ona bakıp bakmadığını görmek için, suya kederle baktığında parlaklığın sadece komşu evlerdeki pencerelerden kaynaklandığını anladı. Sessizce yerinde oturuyor ve kendiyle iç dünyasında savaşıyordu. Müdür Yardımcısı Paulmann tekrar tekrar, daha da vurgulayarak sordu: “Nasılsınız, Herr Anselmus?”

Hazin bir tonla Anselmus cevap verdi: “Ah! Linke’nin bahçesinin duvarındaki bir mürver ağacının altında, tamamen uyanık, gözlerim açık olduğu halde ne kadar garip şeyler gördüğümü bilseydiniz bende bir tuhafılık olduğunu düşünürdünüz.” “Hey, hey, Herr Anselmus!” diye araya girdi Müdür Yardımcısı Paulmann, “Sizi her zaman sağlam bir delikanlı olarak gördüm ama gözleriniz açık rüya görmek ve sonra birden irkilip suya atlamaya çalışmak falan! Bunu, affınıza sığınarak söylüyorum, yalnızca aptallar ve deliler yapar.”

Öğrenci Anselmus arkadaşının bu sert sözlerinden fazlasıyla etkilendi. Sonra, Paulmann’ın büyük kızı, çiçek açmış on altı yaşında güzel bir kız olan Veronika babasına seslendi: “Ama, sevgili Babacığım, Herr Anselmus’un başına tuhaf bir şey gelmiş olmalı ve belki de gerçekten uyuduğu halde o sırada kendisinin uyanık olduğunu düşünüyor olabilir.”

“Sevgili Matmazel! Kıymetli Müdür Yardımcısı!” diye bağırdı Zabıt Katibi Heerbrand. “Uyanıkken bile bazen bir tür rüya durumuna düşemez miyiz? Ben de böyle durumları yaşadım. Bir öğleden sonra, örneğin, kahve sırasında, bedensel ve ruhsal bir sindirim ânında, kayıp bir belgenin yeri sanki ilhamen bana göründü ve yine dün gece görkemli, büyük, gotik Latin harfleriyle yazılmış bir el yazısı gözlerim açıkken karşımda dans etti.”

“Ah! Pek muhterem Zabıt Katibi,” dedi Müdür Yardımcısı Paulmann, “siz her daim poetikaya meyyalsiniz ve böyle ruhlar zaman zaman fantezilere ve romantik mizaha gark olurlar.”

Ancak Öğrenci Anselmus, bu en sıkıntılı ânında, sarhoş ya da mecnun olarak görülme tehlikesi ile karşı karşıyayken, bundan herkesin nasiplendiğini duyunca rahatladı ve havanın oldukça kararmış olmasına rağmen Veronika’nın koyu mavi gözlerinin ne kadar güzel olduğunu fark etti ve bu sırada mürver ağacında baktığı o tuhaf gözleri aklına getirmede. Aslında, mürver ağacının altında yaşadığı macera, Öğrenci

Anselmus'un zihninden bir kez daha silinmişti. Kendini huzurlu ve hafiflemiş hissediyordu ve bu neşeli hâl ona öyle bir cesaret verdi ki gondoldan inerken az önceki meselede avukatlığını yapan Veronika'ya tutunması için elini uzattı. Hiç telaş etmeden, Veronika'yı koluna takıp eve kadar eşlik etti. Sadece bir kere ayağı kaydı -burası yoldaki tek ıslak noktaydı- ve kızın beyaz elbisesine azıcık çamur sıçradı.

Öğrenci Anselmus'taki bu mutlu değişim Müdür Yardımcısı Paulmann'ın gözünden kaçmadı. Ona karşı yine içi yumuşadı ve söylediği sert sözlerden dolayı kendisini affetmesini istedi. "Evet," diye ekledi, "bazı fantezilerin insanın başına gelebileceğine ve onu korkutup azap verebileceğine dair örnekler var. Ama bu bedensel bir rahatsızlık ve ölmüş bir doktorun dediğine göre doğru yere uygulanırsa sülükler ile bu hastalık tedavi edilebilir." Öğrenci Anselmus sarhoş, deli ya da hasta olup olmadığını bilmiyordu ama her halükârda sülükler ona fazlasıyla gereksiz göründü çünkü bu sözde fanteziler tamamen ortadan kaybolmuştu ve Öğrenci, güzel Veronika'ya her türlü zarif ilgiyle hizmet ederek mutluluğuna mutluluk katıyordu.

Her zamanki gibi mütevazı olan yemekten sonra müzik başladı. Öğrenci Anselmus, klavsenin başına oturmak zorunda kaldı ve Veronika saf berrak sesiyle ona eşlik etti. "Sevgili Matmazel," dedi Zabıt Katibi Heerbrand, "sesiniz kristal bir çan gibi!"

"Hayır değil!" diye birden bağırdı Öğrenci Anselmus; nasıl olduğunu kendisi de anlayamadı. "Mürver ağaçlarındaki kristal çanların sesi garip, garip!" diye mırıldanmaya devam etti Öğrenci Anselmus.

Veronika elini omzuna koydu ve sordu: "Şimdi ne çalacaksınız, Herr Anselmus?"

Anselmus hemen neşesini geri kazandı ve çalmaya başladı. Müdür Yardımcısı Paulmann ona kasvetle baktı ancak Zabıt

Katibi Heerbrand nota sehпасına bir müzik yaprağı koydu ve Bandmaster Graun'un Bravura havalarından birini büyüleyici bir zarafetle seslendirdi. Öğrenci Anselmus buna ve birçok parçaya eşlik etti ve ardından Veronika ile beraber bir fantezi d eti icra ettiler. Müdür Yardımcısı Paulmann'ın tek başına yaptığı icra ile de herkes neşeli bir havaya büründü.

Vakit epey ilerledi ve Zabıt Katibi Heerbrand şapkasını ve bastonunu alırken Müdür Yardımcısı Paulmann gizemli bir hava ile yanına gitti ve şöyle dedi: "Muhterem Zabıt Katibi, daha önce konuştuklarımızı sevgili Herr Anselmus'a söylemek istemez misiniz?"

"Memnuniyetle," dedi Zabıt Katibi Heerbrand ve bir adım atarak ortaya geçti ve herhangi bir girizg hta bulunmadan şunları söyledi:

"Bu şehirde garip, olağanüstü bir adam var; insanlar her türlü gizli bilimi tatbik ettiğini söylüyorlar. Ama böyle bir bilim olmadığı için onu bir antikacı ve bununla birlikte deneysel bir kimyager olarak görüyorum. Gizli Arşıvcimiz Lindhorst'tan başkasını kastetmiyorum. Bildiğiniz gibi kendi başına eski, ıssız evinde yaşıyor ve ofisinde olmadığı zamanları, kütüphanesinde ya da kimseyi kabul etmediğini söylediği kimya laboratuvarında geçiriyor.

Birçok ilgi çekici kitabın yanı sıra bazısı Arapça, Kıptice yazılmış ve bazısı da bilinen herhangi bir dile ait olmayan garip şekillerle kaleme alınmış bir dizi el yazmasına sahip. Bunları doğru bir şekilde kopyalamayı arzu ediyor ve bunun için kalemle çizebilen ve bu işaretleri parşömenlere, Hint m rekebiyle, tam bir sadakatle ve doğrulukla aktarabilecek birine ihtiyacı var. Bu iş, evinin ayrı bir odasında, kendi gözetimi altında yapılacak ve iş sırasında çalışılacak masaya ek olarak, katibine her gün bir speziesthaler² ödeyecek ve kopyalama doğru bir şekilde bittiğinde de güzel bir hediye ile  d llen-

2 17. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar kullanılan bir gümüş para.

direcek. Çalışma saatleri on ikiden altıya kadar. Üç ila dört arasında dinlenme ve akşam yemeği var.

Arşivus Lindhorst, bu el yazmalarını kopyalamak için bir ya da iki genci boş yere denedi ve sonunda uzman bir hattat bulmak için bana başvurdu. Ben de sizi düşündüm, sevgili Anselmus, çünkü sizin hem çok düzgün yazdığınızı hem de kalemle kusursuz bir şekilde çizebildiğinizi biliyorum. Şimdi, bu kötü zamanlarda, daha iyi bir iş bulana kadar, her gün bir speziesthaller kazanmak ve alacağınız maaşın üstünde bir hediye istiyorsanız yarın tam öğlen vakti gidebilir ve evini şüphesiz bildiğiniz Arşivus ile görüşebilirsiniz. Ama lekelere dikkat edin! Eğer böyle bir şey nüshanıza düşerse, tekrar başlamalısınız; eğer orijinaline düşerse, Arşivus sizi pencereden dışarı atmaktan başka bir şey düşünmez çünkü çabuk sinirlenen bir insandır.”

Öğrenci Anselmus, Zabıt Katibi Heerbrand’ın önerisini sevinçle karşıladı. Zira kalemle sadece iyi yazmıyor, aynı zamanda çok da iyi çiziyordu. Üstelik zahmetli kaligrafik ağırlarla bu kopyalama işi her şeyden çok sevdiği bir işti. Bu yüzden hamisine minnettarlığını dile getirdi ve yarın öğlen başarısız olmayacağına dair söz verdi.

Öğrenci Anselmus, bütün gece rüyasında speziesthallerlerden başka bir şey görmedi ve onların çıkardığı şingırtılardan başka bir ses duymadı. Kaderin cilvesine sürekli maruz kalan, her saçma iş için tavsiye istenen, genç kalbinin arzu ettiği birçok zevkten vazgeçmek zorunda kalan bu zavallı genci bunun için kim suçlayabilirdi? Sabahın erken saatlerinde siyah kurşun kalemlerini, karga tüylerini, Hint mürekkebinin çıkardı; Arşivus’un bunlardan daha iyi malzemeleri hiçbir yerde bulamayacağını düşündü. Her şeyden önce, kaligrafik başyapıtlarını ve çizimlerini, arzulanan şeyi yapma yeteneğinin kanıtı olarak Arşivus’a göstermek için bir araya topladı. Öğrenci için her şey yolunda gitti; kendine özgü mutlu bir yıldız ona eşlik

ediyor gibi görünüyordu; boyunluğu ilk denemede oturdu, hiçbir dikiş patlamadı, siyah ipek çoraplarında hiçbir delik açılmadı, şapkası silindikten sonra bir kez olsun yere düşüp tozlanmadı. Kısacası, saat tam on bir buçukta Öğrenci Anselmus, gri frağı ve siyah saten kısa pantolonları, çantasında kaligrafi örnekleri ve kalem çizimlerinin olduğu bir rulo ile Schlossgasse'deki Conradi'nin dükkanında duruyor ve en iyisinden bir iki kadeh mide likörü içiyordu. Zira buradan, diye düşünüyordu hâlâ boş olan cebini yoklayarak, yakında paraların şingirtısı gelecek.

Arşivus Lindhorst'un eski ikametgâhının bulunduğu تنها cadde uzak bir mesafede olmasına rağmen, Öğrenci Anselmus saat on ikiyi vurmadan önce ön kapıdaydı. Orada duruyor ve büyük ince bronz tokmağa bakıyordu. Şimdi Kreuzkirche'nin saat kulesinden gelen son vuruş havada titretilen bir ses bıraktığında aynı tokmağı kavramak için elini kaldırdı; metal çehre, parıldayan mavi gözlerinin korkunç bir yuvarlanmasıyla sırttan bir gülümsemeye dönüştü. Ne yazık ki bu, Schwarzes Tor'daki elmacı kadındı! Sivri dişler gevşek çenede gıcırdıyordu ve sıska dudaklarından çıkan lakırdılarla "Seni aptal, aptal, aptal! Bekle, bekle! Neden kaçtın? Aptal!" diye homurdanıyordu. Öğrenci Anselmus'u yine bir korku dalgası ele geçirdi; kapı direğine sarıldı ama çan ipini yakalayıp çekti ve delici bir sesle, giderek daha da artan bir şekilde çaldı ve tüm evde alay edercesine aynı ses yankılanıp durdu: "Kristale düş!" Doğaüstü bir dehşet, Öğrenci Anselmus'u zapt etti ve tüm uzuvlarında bu dehşeti hissederek titredi. Çan ipi aşağı doğru sarktı ve devasa, şeffaf, beyaz bir yılanla dönüştü. Yılan etrafını sardı ve uzuvları parçalanıp felç olana kadar ve damarlarından kan gelene onu sarıp ezdi ta ki şeffaf yılanın içine nüfuz etti ve onu kırmızıya boyadı. "Öldür beni! Öldür beni!" diye korkunç ızdırabında haykırmak istedi ama bu haykırış boğazında bir hırıltı olarak kaldı. Yılan, başını kaldırdı ve parlayan pirinçten uzun sivri dilini Anselmus'un göğsüne koydu.

Sonra şiddetli bir sancı aniden hayat damarını kesti ve bilincini kaybetti. Kendine geldiğinde, kendi zavallı yatağında yatıyordu. Müdür Yardımcısı Paulmann karşısındaydı ve şöyle dedi: “Tanrı aşkına, bu ne çılgınlık, neyin nesi bu sevgili Herr Anselmus?”

Üçüncü Nöbet

Veronika’nın Mavi Gözleri

“Ruh suya baktı ve su harekete geçti ve köpüren dalgalara sürdü ve siyah boğazlarını açan ve açgözlülükle yutan uçurumlara daldı. Muzaffer fatihler gibi, granit kayalar da çukurlu sivri taçlarını kaldırarak güneş gelene kadar vadiyi korudu. Sonra güneş onu babacan koynuna alıp parlayan kollarla onu sararak besledi ve ısıttı. Sonra ıssız çöl kumu altında uyuyan binlerce mikrop derin uykularından uyandı ve küçük yapraklarını ve saplarını annelerinin yüzüne doğru, güneşe doğru uzattı ve yeşil beşiklerde gülümseyen bebekler gibi, çiçek salkımları tomurcuklarında dinlendi ve tomurcuklar, onlar da anneleri tarafından uyandırılana kadar, annelerinin onları memnun etmek için binlerce farklı tonda renklendirdiği ışıklarla süslandiler.

Ama vadinin ortasında, yakıcı hasret şişirdiğinde, insanın göğsü gibi yukarı ve aşağı inip çıkan siyah bir tepe vardı. Uçurumlardan yükselen buharlar büyük kütleler halinde toplanarak kötücül bir şekilde annenin yüzünü gizlemeye çalıştılar ama o fırtınayı çağırdı ve o da koşup gelerek onları dağıttı ve saf güneş ışınları kasvetli tepeye tekrar dokunduğunda muhteşem bir ateş zambağı aşkın bir sevinçle patlak verdi ve annenin tatlı buselerini almak için güzel yapraklarını hoş dudaklar gibi açtı.

Ve şimdi vadiye parıldayan bir ihtişam geldi; bu Genç Sabah Yıldızı’ydı; zambak onu gördü ve ateşli bir hasretle dolu aşkla şöyle yalvardı: ‘Sonsuza dek benim ol, ey gençlik! Çünkü seni

seviyorum ve beni terk edersen canıma kıyarım!’ Sonra Genç Sabah Yıldızı konuştu: ‘Ben senin olacağım güzel çiçek ama sonra sen yaramaz bir çocuk gibi baba ve anneyi terk edeceksin; oyun arkadaşlarını artık tanımayacaksın, şimdi eşit olarak seninle sevinen her şeyden daha büyük ve daha güçlü olmaya çalışacaksın. Şimdi tüm varlığını hayırsever bir şekilde ısıtan hasret, binlerce ışın ve işkenceye yayılacak ve seni rahatsız edecek çünkü duyuları ortaya çıkaracaktır ve size attığım kıvılcımın ateşlediği en yüksek zevk, yabancı bir formda yenisinden ortaya çıkmak için yok olacağınız umutsuz bir acı olacaktır. Bu kıvılcım düşüncedir!’

‘Ah!’ diye inledi Zambak, bu parıltıda senin olamaz mıyım, şimdi içimde yanıyor; hâlâ senin değil mi? Seni şimdi olduğundan daha fazla sevebilir miyim; beni yok etseydin sana şimdi olduğu gibi bakabilir miydim?” Sonra Genç Sabah Yıldızı, Zambak’ı öptü ve sanki ışıkla dolmuş gibi alevle yükseldi, içinden aceleyle vadiden uçan, sonsuz uzaya doğru ilerleyen, artık eski oyun arkadaşlarını ya da sevdiği gençliği dinlemeyen yabancı bir varlık çıkardı. Genç kayıp sevgilisi için yas tuttu çünkü o da onu sevdi, onu bu ıssız vadiye getiren güzel Zambak’a olan aşkıydı ve granit kayalar kederine katılmak için başlarını eğdi.

Ama bunlardan biri koynunu açtı, içinden siyah kanatlarını açmış uçan bir ejderha çıktı ve şöyle dedi: ‘Kardeşlerim, Metaller orada uyuyor ama ben her zaman zinde ve uyanığım; size yardım edeceğim.’ Siyah kanatlarını öne doğru savuran ejderha, sonunda Zambak’tan çıkan yaratığı yakaladı, onu tepeye taşıdı ve kanadı ile etrafını sardı. Sonra Zambak tekrar ortaya çıktı ama aklındaki düşünce içini parçaladı, Genç Sabah Yıldızı’na duyduğu aşk keskin bir acıydı. Bir zamanlar Zambak’ın varlığıyla açan çiçekler zehirli dumanları içlerine çekip soldular ve ölüp gittiler.

‘Sabah Yıldızı, binlerce tonda ısıldayan bir zırh giydi ve siyah kanadı ile zırha vuran ejderhayla savaştı ve çıkan seslerle

çiçekler yeniden hayata döndü ve ebruli kuşlar gibi ejderhanın çevresinde döndüler, onun gücünü zayıflatılar ve mağlup olan ejderha dünyanın derinliklerine saklandı. Zambak serbest bırakıldı; Sabah Yıldızı onu sıcak özlemle dolu semavi bir aşkla sardı ve muzaffer koroda, çiçekler, kuşlar, hatta yüksek granit kayalar bile, ona Vadinin Kraliçesi olarak selam durdu.”

“Müsaadenizle, kıymetli Herr Arşivus, bunlar oryantal, gösterişli hikâyeler.” dedi Zabıt Katibi Heerbrand: “Ama size yalvarıyoruz, sık sık yaptığınız gibi, bize kendi ilgi çekici hayatınızdan, seyahat maceralarınızdan, her şeyden önce gerçekten doğru, yaşanmış hikâyelerden anlatınız.”

“Yani, size az önce anlattığım şey, size, dostlarıma verebileceğim en doğru şey ve bir anlamda benim hayatımdan izler taşıyor. Çünkü ben o vadiden geliyorum ve sonunda orada kraliçe olarak hüküm süren Ateş Zambağı, benim büyük-büyük-büyük-büyük-büyükannemdi ve bu yüzden, aslına bakarsanız, ben de bir prensim.” Büyük bir kahkaha koptu. “Gülün, gönlünüzce gülün.” diye devam etti Arşivus Lindhorst. “Anlattığım size deli saçması gelebilir ama alegorik bir anlam bile taşımıyor, tamamen doğru. Kendi varlığımı da borçlu olduğum harika aşk hikâyesini biraz olsun seveceğinizi bilseydim, erkek kardeşimin dünkü ziyaretinde getirdiği yeni şeyleri sizinle paylaştım.”

“Ne, nedir o? Kardeşiniz mi var, Herr Arşivus? Nerede o? Nerede yaşıyor? O da Majestelerinin hizmetinde mi? Yoksa alim mi?” diye bağırırlar oldu.

“Hayır!” dedi Arşivus, oldukça sakın bir edayla ve bir tutam enfiye çekti. “Kötü tarafa katıldı; ejderhalara gitti.”

“Ne demek istiyorsunuz Herr Arşivus?” diye bağırdı Zabıt Katibi Heerbrand. “Ejderhalara mı?”

“Ejderhalara mı?” diye her yerden bir ses yankılandı.

“Evet, ejderhalara.” diye devam etti Arşivus Lindhorst. “İnanıyorum ki çaresizlik içindeydi. Beyler, babam kısa bir süre önce öldü. Daha üç yüz seksen beş yıl oldu ve o yüzden henüz yaslıyım. Bana, en sevdiği oğluna, güzel bir akik bırakmıştı; bu akik, doğru ya da yanlış, kardeşimdeydi. Babamın cesedi başında bu konuda kavga ettik; o kadar çirkin bir kavgaydı ki iyi kalpli babamın sabrı tükendi, birden doğruldu ve kötü kardeşimi aşağıya fırlattı. Bu kardeşime çok dokundu ve vakit kaybetmeden ejderhalara gitti. Şu anda, Tunus’tan çok uzak olmayan bir servi ormanında yaşıyor ve Lappland’da bir yazlık konakta kalan bir iblisin peşinde olduğu meşhur, gizemli bir yakutu koruyor. Bu yüzden zavallı kardeşim, İblis bahçesindeki Semender ile ilgilenirken sadece on beş dakikalığına gelip bana Nil’in kaynağından güzel haberler verdi.”

Orada bulunanlar ikinci kez kahkahalarla gülmeye başladı ama Öğrenci Anselmus’un kalbine bir kasvet çöktü. Arşivus Lindhorst’un kavrulmuş yüzüne zar zor bakabiliyordu ve kendisinin de anlayamadığı bir şekilde içsel olarak titremeden ciddi bakışlarını onda sabitledi. Üstelik Arşivus Lindhorst’un sert ve tuhaf raddede metalik sesinde Öğrenci Anselmus için gizemli, delici bir şey vardı ve Arşivus konuşurken kemiklerinin ve iliklerinin karıncalandığını hissediyordu.

Zabıt Katibi Heerbrand’ın onu kahvehaneye asıl getirme amacı şu anda pek mümkün görünmüyordu. Arşivus Lindhorst’un kapısındaki o kazadan sonra, Öğrenci Anselmus ikinci bir ziyaret için yapılan tüm ısrarlara karşı koymuştu çünkü ölümden olmasa bile aklını yitirmekten şans eseri kurtulduğuna inanıyordu. Müdür Yardımcısı Paulmann, Anselmus’un kapıda tamamen kendinden geçmiş bir şekilde yattığı sırada caddeden geçiyordu ve elma sepetini bir kenara bırakan yaşlı bir kadın onunla ilgileniyordu. Müdür Yardımcısı Paulmann hemen bir sedye istedi ve onu eve taşıdı. “Benden ne istediğinizi düşünün,” dedi Öğrenci Anselmus, “benim bir aptal olduğumu düşünün ya da düşünmeyin ama

Schwarzes Tor'daki o cadının lanetli yüzü kapı tokmağından bana bakıp sıırttı. Sonrasında ne olduğu hakkında konuşmak istemiyorum. Ama eğer ayılısaydım ve yanımdaki o zebani elma karısını görseydim (zira bahsettiğiniz yaşlı kadın bundan başka bir şey değil) o anda ya bana inme inerdi ya da hemen delirirdim.”

Müdür Yardımcısı Paulmann ve Zabıt Katibi Heerbrand'ın tüm ikna çabaları ve mantıklı argümanları sonuçsuz kaldı. Mavi gözlü Veronika bile onu o olaydan beri içine düştüğu karamsar ruh hâlınden çıkaramadı. Aslında arkadaşları Öğrenci'nin akli melekelerinde sıkıntı olduğunu görüyor ve zihnini dağıtmak için yollar arıyorlardı. Bunun üzerine Zabıt Katibi Heerbrand, Arşivus Lindhorst'un el yazmalarını kopyalamanın onun için biçilmiş kaftan olduğuna karar verdi. Bu nedenle, yapılması gereken şey, Öğrenci'yi Arşivus Lindhorst'a uygun bir şekilde tanıtmaktı. Böylece Zabıt Katibi Heerbrand, Arşivus'un neredeyse her gece aynı kahvehaneyi ziyaret ettiğini öğrenip Öğrenci Anselmus'u aynı kahvehaneye gelmeye ve Zabıt Katibi'nin hesabından bir bardak bira ve bir pipo içmeye ikna etti. “Genç adamın aklını başına getirebilirseniz Tanrı sizi ödüllendirecektir değerli Zabıt Katibi!” dedi Müdür Yardımcısı Paulmann. “Tanrı sizi ödüllendirecektir!” diye tekrarladı Veronika, gözlerini yukarıya kaldırdı. Öğrenci Anselmus'un ne kadar güzel bir genç olduğunu düşündü. Buna göre artık, Arşivus Lindhorst, şapka ve bastonu ile kapıyı açtığında, Zabıt Katibi Heerbrand Öğrenci Anselmus'u eliyle sıkı sıkıya kavradı ve Herr Arşivus'a şöyle dedi: “Saygıdeğer Herr Arşivus, kaligrafide ve çizimde eşsiz yeteneğe sahip Öğrenci Anselmus karşınızda. Nadide el yazmalarınızı kopyalama işini üstlenecektir.”

“Bunu duyduğuma ziyadesiyle memnun oldum,” dedi Arşivus Lindhorst sert bir şekilde ve üçgen asker şapkasını başına takıp Zabıt Katibi Heerbrand ile Öğrenci Anselmus'u ittirip gürültüyle aşağıya indi. İkisi de menteşeleri yerinden oynata-

cak kadar sert bir şekilde suratlarına kapanan oda kapısının önünde şaşkınlıkla kalakaldılar.

“Fazlasıyla tuhaf yaşlı bir beyefendi,” dedi Zabıt Katibi Heerbrand. “Tuhaf yaşlı bir beyefendi,” diye kekeledi Öğrenci Anselmus. Sanki tüm damarları buz kesmişti, olduğu yerde heykel gibi kıpırdamadan duruyordu. Ancak tüm misafirler güldü ve şöyle dediler: “Bugün Arşivus’umuzun heyheyleri üzerinde ama yarın yine kuzu gibi olur, göreceksiniz. Tek kelime bile etmeyecek, piposundan çıkan dumanları seyredecek ya da gazete okuyacaktır. Bu tuhaf hâllerini kafaya takmayın.”

“O da doğru ya,” diye düşündü Öğrenci Anselmus, “böyle bir şeyi kim kafasına takar ki? Arşivus benim el yazmalarının kopyalanmasını üstleneceğimi duymaktan ziyadesiyle memnun olduğunu söylemedi mi? Ayrıca Zabıt Katibi Heerbrand neden eve giderken doğrudan onun yolunu kesti ki? Hayır, hayır, Arşivus Lindhorst özünde iyi bir adam ve şaşırtıcı bir şekilde liberal. Konuşma şekli biraz garip ama bunun bana ne zararı var? Yarın saat on ikiye vurduğunda yanına gideceğim, yüz elma karısı karşıma çıkıp buna mani olmaya çalışsa bile!”

Dördüncü Nöbet

Öğrenci Anselmus’un Melankolisi

Sevgili okuyucu, size bir soru sorabilir miyim? Genelde kıymetli ve önemli gördüğünüz tüm alışılmış faaliyetlerinizin sizi rahatsız etmekten ve işkence etmekten başka bir işe yaramadığı saatler, belki de günler veya haftalar geçirdiğiniz oldu mu? Ne yapacağınızı ya da nereye gideceğinizi bilmediğiniz zamanlar? Karanlık bir his tüm dünyevi zevkleri aşan ancak ruhunuzun sindirilmiş bir çocuk gibi söylemeye bile cesaret edemediği, fakat muhakkak yerine getirilmesi lazım gelen, yüksek arzulara sahip olduğunuzu hatırlatır size. Nereye giderseniz gidin, nerede olursanız olun rayihalı bir rüya gibi

şeffaf şekillerle eriyen o bilinmez şeye olan özlemin içinde, etrafınızı saran her şeye karşı dilsiz kesilirsiniz. Umutsuz bir sevgili gibi sıkıntılı gözlerle bir ileri bir geri gidersiniz ve varlık telaşında hoşunuza giden bir şey görseniz bile içinizde bir sevinç kıpırtısı uyandırmaz. Sanki bu yüce dünyadan hiçbir payınız yoktur.

Eğer, sevgili okur, böyle bir ruh hâlini daha önce tecrübe ettiyseniz, o zaman Öğrenci Anselmus'un nasıl bir ruh hâli içerisinde olduğunu anlarsınız. Öğrenci Anselmus'u en canlı hâliyle gözünüzün önüne getirme arzusunu taşıyorum, muhterem okur. Esasen gece nöbetlerinde yazdığım bu acayip hikâyede hâlâ anlatmak istediğim, sıradan insanların gündelik hayatını bayağı gösterecek bir hayalet gibi bir sürü tuhaf şey var ama korkum o ki sonunda ne Öğrenci Anselmus'a ne Arşivus Lindhorst'a inanacaksınız, hatta Müdür Yardımcısı Paulmann ve Zabıt Katibi Heerbrand'a da şüpheyile yaklaşacaksınız. En azından bu ikisi hâlâ Dresden sokaklarında dolaşıyorlar. En derin korkuları ve en yüce sadetleri uyandıran mucizelerle dolu masal diyarındayken, evet, yalnız tanrıçanın peçesini kaldırıp onun yüzünü gördüğümüzü sandığımız anda, evet, ruhumuzun bizim için açtığı o krallıkta, en azından rüyalarda, her gün etrafımızda dolaşan aşına yüzleri tanımaya çalış sevgili okur. O zaman bu görkemli krallığın, tahmin ettiğinizden çok daha yakın olduğunu göreceksiniz. Şimdi yürekten arzu ettiğim bu krallığı Öğrenci Anselmus'un istisnai hikâyesinde size göstermeye çalışıyorum.

Öğrenci Anselmus, Arşivus Lindhorst ile tanıştığı o akşamdan beri, kendisini sıradan hayatın dokunuşlarına karşı hissiz bırakan hülyalı bir ruh hâlinin içine düştü. Bilinmeyen bir şeyin ruhunun en iç kısımlarını uyandırdığını ve insanda daha yüce bir varoluşa hasret uyandıran coşkulu bir acıyı çağırdığını hissetti. En çok çayırarda ve ormanda bir başına dolaşmaktan hoşlanıyordu. Onu hissiz dünyasına bağlayan şeylerden

kurtulduğunda, tabiri caizse, kendini yine ruhundan çıkan bin bir çeşit görüntüye bakarken buluyordu.

Bir keresinde o uzun yürüyüşlerinden birinden dönerken, altında birçok mucizeye şahit olduğu mürver ağacının yanından geçti. Nazenin yeşillik tarafından garip bir şekilde çekildiğini hissetti ama daha oraya oturur oturmaz semavi bir coşkunluk hâliyle görmüş olduğu şeyler yine en canlı renkleriyle karşısında belirdi. Hayır, nazik mavi gözlerin mürver ağacının ortasına sarılmış altın yeşili yılanı ait olduğundan artık emindi ve sivrilen vücudunun dönüşlerinden, onu coşkuyla dolduran tüm bu görkemli kristal tonlar kırılmış olmalıydı. Yükseliş Günü'nde olduğu gibi, mürver ağacını tekrar göğsünden kavradı ve dallara ve yapraklara bağırdı: "Ah, bir kez daha ateş et, dön ve dalları sar ki seni göreyim küçük yeşil yılan!"

"Bir kez daha bana nazik gözlerinle bak! Ah, seni seviyorum ve geri dönmezsen acı ve keder içinde öleceğim!" Ancak, her şey oldukça sessiz ve hareketsizdi ve daha önce olduğu gibi, mürver ağacı dalları ve yaprakları ile anlaşılmaz bir şekilde hışırdadı. Ama Öğrenci Anselmus şimdi, onun içinde böyle deveren eden ve çabalayan şeyin ne olduğunu biliyormuş gibi hissetti, hayır, sonsuz bir özlemin acısıyla göğsünü yırttı. "Ama seni tüm kalbimle ve ruhumla ve hatta ölümüne sevmemden başka ne olabilir ki bu, görkemli küçük altın yılan, hayır, eğer seni tekrar bulamazsam, kalbimin sevgilisi olarak göremezsem, yaşayamam ve umutsuz bir keder içinde ölürüm! Ama biliyorum, sen benim olacaksın ve sonra bana daha yüce bir dünyanın vaat ettiği tüm görkemli rüyalar yerine getirilecek."

Ondan sonra Öğrenci Anselmus, her akşam, güneş parlak altınını ağaçların tepelerine yaydığı zaman, mürver ağacının altına geldi, kalbinin derinliklerinden en acınacak tonlarda dallara ve yapraklara, sevgilisini, küçük altın yeşili yılanını görmek için seslendi. Yine bir gün, bu şekilde seslenirken uzun boylu, ince, açık gri ceketıyla bir adam sert bakışlarla

ona bakıp “Hey, hey ne diye sızlanıp duruyorsun?” diye bağırdı. “Hey, hey, el yazmalarımı kopyalayan Herr Anselmus bu!” Öğrenci Anselmus, bu davudi sesi duyunca biraz korktu çünkü Yükseliş Günü’nde “Hey! hey! Yukarıda ne gevezelikler dönüyor, o çın çın sesler de ne?” diye bağıran sesin aynısıydı. Korku ve şaşkınlık içinde tek bir kelime dahi edemedi. “Der-diniz ne, Herr Anselmus?” diye devam etti Arşivus Lindhorst çünkü bu yabancı ondan başkası değildi. “Mürver ağacından ne istiyorsunuz ve neden bugün işe gelmediniz?”

Aslında, Öğrenci Anselmus, her akşam kendi kendine söz vermesine rağmen Arşivus Lindhorst’un evine ikinci kez gitmeye muvaffak olamamıştı. Fakat şimdi güzel rüyasının ortasında-yken, bu düşmanca ses tarafından sevgilisinden koparıldığını hissediyordu ve sert bir şekilde cevap verdi: “Şimdi benim deli olduğumu düşünüyorsunuz değil mi Herr Arşivus? Umurumda değil. Yükseliş gününde bu ağaçta güzeller güzeli altın yeşili yılanı gördüm. Ruhumun sahibi benimle o güzel kristal tonlarda konuştu ama siz Herr Arşivus gelip bağırp çağırdınız.”

“Nasıl yani beyefendi?” dedi Arşivus Lindhorst tuhaf tuhaf gülümseyip enfiye çekerek.

Öğrenci Anselmus, bu garip hikâyeyi anlatmayı başardığı için göğsünün hafiflediğini hissetti ve tüm suçu Arşivus’a atmakta oldukça haklı gibi görünüyordu çünkü uzaktan gürleyen ses ondan başkası değildi. Cesurca şöyle devam etti: “Peki, o zaman, size Yükseliş akşamında başıma gelen tüm gizemi anlatacağım ve sonra bana istediğinizi söyleyebilir, istediğinizi yapabilirsiniz.” Böylece talihsiz elma sepeti olayından, üç altın yeşili yılanın nehrin üzerinde kaybolmasına kadar tüm mucizevi macerayı ve o günden sonra insanların onu nasıl deli ya da sarhoş olarak gördüğünü anlattı. “Aslında gözlerimle gördüğüm ve bana hitap eden o güzel sesler yüreğimin derinliklerinde hâlâ net bir şekilde yankılanıyor. Kesinlikle rüya

değildi ve sizin alaycı gülümsemenize bakılırsa, tüm bunların benim hayal gücümün ürünü olduğuna inanıyorsunuz, Herr Arşivus.” diyerek hikâyesini bitirdi Öğrenci Anselmus.

“Hiç de değil,” diye yanıtladı Arşivus büyük bir sakinlik ve soğukkanlılıkla. “Mürver ağacında gördüğünüz altın yeşili yılanlar, Herr Anselmus, benim üç kızımdır ve mavi gözlerine aşık olup kendinizden geçtiğiniz kişinin de benim en küçük kızım Serpentina olduğu da apaçık ortada. Aslında, Yüksekliş Günü’nde bunu anlamıştım ve -o sırada, evde yazılarımla meşgulken- gevezeliklerden ve çın çın seslerden rahatsız olmaya başladığımda, aylaklık yapan haspayı eve gitme zamanı diyerek çağırdım çünkü güneş batıyordu ve yeterince şarkı söylemiş ve güneşlenmişlerdi.”

Öğrenci Anselmus uzun zamandır hayalini kurduğu sözleri açık bir şekilde o anda duyduğunu hisseder gibi oldu ve mürver ağacının, duvarın, çimenliğin ve bütün nesnelerin yavaş yavaş etrafta dönmeye başladığını gözlemledi ve cesaretini topladı ve konuşmaya hazırlandı ama Arşivus ona mani oldu. Sol elindeki eldiveni sert bir hareketle çıkardı, tuhaf kıvılcımlar ve parıltılar saçan bir yüzük taşını tutarak şöyle dedi: “Buraya bakın Herr Anselmus, göreceğiniz şeyin size faydası olabilir.”

Öğrenci Anselmus baktı ve hayret! Taş bir ışın demeti yaydı ve ışınlar berrak kristal bir aynada toplandılar; burada, birçok kavisle, kah birbirinden ayrı uçan kah birbirine geçmiş üç altın yeşili yılanın dans ettiğini ve hoplayıp zıpladıklarını gördü. Ve yılanlar binlerce kıvılcımla birbirlerine dokunduklarında, kristal bir çan gibi semavi sesler çıkarıyorlardı. Aynanın tam ortasına hasret ve arzu ile dolu bir kafa uzandı ve koyu mavi gözler konuştu: “Beni tanıyor musun? Bana inanıyor musun Anselmus? Yalnızca inançta var olur aşk, sevebilir misin?” “Ey Serpentina! Serpentina!” diye çılgın bir coşkunlukla bağırdı Öğrenci Anselmus ama Arşivus Lindhorst aniden aynaya nefesini üfledi ve elektrikli bir cızırtıyla ışınlar tekrar odağa

döndü ve şimdi elinde küçük bir yakuttan başka bir şey yoktu. Sonra eldivenini onun üzerine tekrar taktı.

“Altın yılanları gördünüz mü, Herr Anselmus?” dedi Arşivus. “Aman Tanrım, evet!” dedi Öğrenci. “Sevgili Serpentina’yı da gördüm.”

“Sus!” dedi Arşivus Lindhorst. “Şimdilik bu kadarı yeterli: Geri kalanı için, benimle çalışmaya karar verirsiniz, kızımı yeterince sık görebilirsiniz; ya da daha doğrusu eğer görevinize iyi yapar ve ona gerçekten sadık kalırsanız, yani her işareti büyük bir netlik ve doğrulukla kopyalarsanız size bu zevki tattırırım. Ama bana hiç gelmediniz, Herr Anselmus, Zabıt Katibi Heerbrand sizi hemen görmem gerektiğine dair söz aldığı için sizi birkaç gün boşuna beklememe rağmen gelmediniz.”

Zabıt Katibi Heerbrand’ın ismini duyunca, Öğrenci Anselmus tekrar iki bacağının üzerinde durduğunu ve kendisinin gerçekten Öğrenci Anselmus olduğunu ve onunla konuşan adamın gerçekten Arşivus Lindhorst olduğunu tekrar fark etti. Sesindeki kayıtsızlık ile gösterdiği mucizevi görüntüler arasındaki tezat, Arşivus kahvehanede maceralarını anlatırken hissettiği kasvetli duyguların ona tekrar gelmesine sebep oldu. Zar zor metanetini korudu ve Arşivus “Peki, neden gelmediniz?” diye sorduğunda, Öğrenci tüm enerjisini topladı ve sokak kapısında olanları anlattı.

“Sevgili Herr Anselmus,” dedi Arşivus, Öğrenci sözünü bitirdiğinde, “Sevgili Herr Anselmus, bahsettiğiniz o elma karısını biliyorum; o bana her türlü aşağılık hileyi oynayan lanet bir sürtük; sonunda kendini bronzla dönüştürdü ve hoş ziyaretçilerin gelmesine mani olmak için kapı tokmağı şeklini aldı, gerçekten çok kötü, katlanılacak gibi değil. Saygıdeğer Herr Anselmus, yarın öğlen bana gelerseniz o sırtımalara ve homurlara kulak asmayın, rica edeceğim. Bu likörden bir iki damla onu burnuna damlatırsanız her şey hemen yoluna girecektir. Ve şimdi, elveda, Sevgili Herr Anselmus! Acele etmeliyim, bu

yüzden benimle beraber şehre dönmenizi teklif etmeyeceğim. Yarın görüşene kadar *adieu*! Yarın öğlen!”

Arşivus, Öğrenci Anselmus’a içinde altın renkli bir sıvı bulunan küçük bir şişe verdi ve hızla uzaklaştı. O kadar hızlı ki şimdi çöken alacakaranlıkta aşağıya, vadiye doğru yürümüyor, adeta süzülüyordu. Şimdiden Kosel Bahçesi’ne yaklaşmıştı ve rüzgâr geniş paltosunun içine girip göğsünü açmıştı. Böylece paltosu bir çift büyük kanat gibi havada çırpınırken, Öğrenci Anselmus onu kanatlarını açmış uçan büyük bir kuşa benzetti. Öğrenci alacakaranlığa bakarken, gri-beyaz bir akbaba kulakları tırmalayan bir çığlıkla havalandı ve uzaktan Arşivus’un görüntüsü sandığı beyaz uçurtmanın akbabaya dönüştüğünü gördü ama Arşivus’un nereye kaybolduğunu anlayamadı.

“Belki de bu havalanan gerçekten de Arşivus Lindhorst’un kendisidir. Çünkü ancak rüyamda görebileceğim fevkalade şeyler artık uyanıkken, gündelik hayatıma girip bana oyunlar oynuyor.” diye düşündü Öğrenci Anselmus. “Neyse ne! Göğsümde yaşıyorsun ve parlıyorsun sevimli, nazik Serpentina. İçimi parçalayan ebedi hasreti yalnızca sen dindirebilirsin. Ah, senin nazik gözlerini ne zaman göreceğim sevgili, sevgili Serpentina!” diye haykırdı sonra.

“Bir Hristiyan’a yakışmayan, iğrenç bir isim bu.” diye mırıldandı tok bir ses.³ Sesin sahibi gezintiden evine dönen bir adamdı. Bu ses, Öğrenci Anselmus’a nerede olduğunu hatırlattı, hemen hızla yürümeye başladı ve kendi kendine şöyle düşündü: “Müdür Yardımcısı Paulmann veya Zabıt Katibi Heerbrand şimdi benimle karşılaşırса gerçek bir talihsizlik olmaz mıydı?” Ama bu beylerin hiçbiri onunla karşılaşmadı.

3 Serpentina adı “Şeytan” anlamına da gelen “yılan” (serpent) kelimesinden türemedir.

Beşinci Nöbet

Ekinoks

“Bu Anselmus ile hayatta hiçbir iş yapılmaz.” dedi Müdür Yardımcısı Paulmann. “Tüm tavsiyelerim, tüm ikazlarım sonuçsuz; kendi başına hiçbir yere başvurmayacak. Halbuki klasik konulardaki bilgisi çok yüksek ve her şeyin esası da bu.”

Ama Zabıt Katibi Heerbrand kurnaz, gizemli bir gülümsemeyle cevap verdi: “Anselmus’a biraz vakit ver Sevgili Müdür Yardımcısı! Tuhaf bir adam bu Anselmus ama onda cevher var. Cevher diyorsam Sır Katibi ve hatta hatta danışman, müsteşar olacak bir cevher.”

“Müste...” diye büyük bir şaşkınlıkla başladı söze Müdür Yardımcısı Paulmann ama kelimeler boğazına takıldı.

“Susun! Susun!” diye devam etti Zabıt Katibi Heerbrand. “Ben ne dediğimi biliyorum. Bu iki gün el yazmalarını kopyalamak için Arşivus Lindhorst ile beraberdi. Dün gece kahvehanede Arşivus ile karşılaştım. Bana şöyle dedi: ‘Bana çok iyi bir adam gönderdiniz, sevgili komşu! Onda iş var!’ Ve şimdi Arşivus Lindhorst’un nüfuzunu düşünün. Susun, susun! Bundan bir yıl sonra tekrar konuşacağız.” Ve Zabıt Katibi bu sözlerle, yüzü hâlâ aynı sinsi gülümsemeyle buruşmuş bir hâlde, odadan çıkıp Müdür Yardımcısı’nı şaşkınlık ve merakla suskun bıraktı ve sanki büyülenmiş gibi sandalyesine sabitlendi.

Fakat bu görüşmenin Veronika’daki izi daha derindi. “Başından beri biliyordum,” diye düşündü. “Herr Anselmus’un güzel bir yere gelecek zeki ve güzel bir delikanlı olduğunu bilmiyordum? Benden gerçekten hoşlandığından emin olabilsem! Ama o gece, Elbe’yi geçerken, elimi iki kere bastırmadı mı? Bana, düetimizde, kalbimi delen bakışlarla bakmadı mı? Evet, evet! Benden gerçekten hoşlanıyor ve ben...” Veronika, genç kızlarda âdet olduğu üzere mutlu bir geleceğin tatlı hayallerine kendini bıraktı. Müsteşar karısı olarak, Schlossgasse

ya da Neumarkt ya da Moritzstrasse'de güzel bir evde oturuyor, şık şapkası ve yeni Türk şalıyla hayranlık uyandırıyor. Balkonunda kahvaltı yaparken hizmetçiye akşam yemeği için talimatlar veriyordu: "Müsteşarın sevdiği yemekten yapalım." Yoldan geçenlerin bakışlarını görüyor ve çok net bir şekilde söylenenleri duyuyordu: "Şu müsteşarın karısı da ne kadar güzel, giydiği elbisenin zarafetine bak!" Meclis Başkanı'nın karısı Ypsilonn hizmetçisini gönderir ve bugün Linke Bath'a kadar kendisine eşlik edip edemeyeceğini sordurur. "Çok teşekkürler; son derece üzgünüm ama Başkan'ın karısı Tz ile çay içeceğim." Sonra Müsteşar Anselmus ofisinden döner; üzerinde son moda kıyafetler vardır ve "Gerçekten de saat on." diyerek altın saatine bakar ve genç hanımına bir öpücük verir. "Nasıl gidiyor küçük hanım?

"Tahmin et bakalım, sana ne getirdim?" diye alaycı bir şekilde devam eder ve yelek cebinden son moda bir çift güzel küpe çıkarır, karısının kulağından eskileri çıkarıp yenileri takar. "Ah! Ne kadar güzel, ne kadar zarif küpeler bunlar!" diye bağırır Veronika ve sandalyesinden kalkar, işini kenara bırakır ve kendi gözleriyle görmek için aynanın karşısına geçer...

"Ne oluyor?" dedi Müdür Yardımcısı Paulmann, başını ayrıntılı incelediği *Cicero de Officiis*'den kaldırarak. Veronika'nın çıkardığı sestten korkmuş neredeyse kitabı elinden düşürecekti. "Anselmus gibi nöbet mi geçiriyoruz?" Ama tam o anda, pek de âdeti olmayarak, birkaç gündür görünmeyen Anselmus içeriye girdi. Veronika şaşırmış, dehşete düşmüştü çünkü tüm benliği değişmiş gibi görünüyordu. Hiç görülmemiş bir şekilde hayata dair yeni eğilimlerden, onun için kapıları açılan görkemli bir gelecekten bahsetti ama birçoğu onun için pek olası görünmüyordu. Zabıt Katibi Heerbrand'ın gizemli konuşmasını hatırlayan Müdür Yardımcısı Paulmann tamamen afalladı ve tek kelime dahi edemedi. Öğrenci Anselmus, Arşivus Lindhorst ile ilgili mühim bir işinin olduğunu söyledi, Veronika'nın elini zarafetle öptü ve çıktı.

“Bu Müsteşar’dı!” diye mırıldandı Veronika. “Ve eskiden olduğu gibi yerde kaymadan ya da ayağıma basmadan elimi öptü! Üstelik bana en yumuşak bakışlarını attı; evet, beni gerçekten seviyor!”

Veronika yine rüyalara daldı ama şimdi, düşman bir şekil Müsteşar karısı olarak yaşadığı güzel geleceğin ortasından çıkıp karşısına dikiliyor ve kahkahalar atarak kindar bir şekilde alay ederek şöyle diyordu: “Bu çok aptalca ve değersiz hayaller çünkü Anselmus asla, asla Müsteşar ya da senin kocan olmayacak; gözlerin mavi olsa da, ellerin ve vücudun güzel olsa da seni hiç sevmiyor.” Sonra Veronika’nın ruhu buz kesti ve derin bir üzüntü, bir süre önce kendini dantel şapkası ve moda küpeleriyle gördüğü hayalin zevkini alıp götürdü. Yaşlar gözlerine hücum etti ve yüksek sesle şöyle dedi: “Ah! Bu çok doğru; beni biraz olsun sevmiyor ve asla, asla, Müsteşar karısı olmayacağım!”

“Romantik aptallık, romantik aptallık!” diye bağırdı Müdür Yardımcısı Paulmann ve sonra şapkasını ve bastonunu kapıp öfke içinde, aceleyle çıktı. “Bir bu eksikti!..” diye iç çekti Veronika ve on iki yaşındaki bir kız olan küçük kız kardeşine sinirlendi çünkü o kadar ilgisiz oturuyordu ki... Hiçbir şey olmamış gibi kanaviçesini dikmeye devam ediyordu.

Bu arada neredeyse saat üç olmuştu. Şimdi daireyi toparlmasının ve kahve masasını düzenlemesinin zamanı gelmişti çünkü Matmazel Oster arkadaşına geleceğini söylemişti. Ama Veronika’nın kaldırdığı her kutunun arkasından, klavsenden aldığı her defterin arkasından, her fincanın, dolaptan aldığı cezvenin arkasından, aynı şekil çıktı ve kindar bir alaycılıkla gülüp küçük örümcek parmaklarını uzatıp bağırdı: “O senin kocan olmayacak! O senin kocan olmayacak!” Ve sonra, her şeyi atıp odanın ortasına kaçtığı anda, tekrar uzun bir burun, devasa bir kütle, sobanın arkasından ona baktı ve hırlayıp homurdandı: “O senin kocan olmayacak!”

“Hiçbir şey duymuyor musun, hiçbir şey görmüyor musun?” diye bağırdı Veronika; korkudan titriyordu ve odadaki hiçbir şeye dokunmaya cesaret edemedi. Fränzchen, ölü gibi sakin ve sessiz bir şekilde kanaviçeden başını kaldırdı ve şöyle dedi: “Bugün senin neyin var abla? Her şeyi birbirine kattın. Anlıyorum, sana yardım etmeliyim.”

Ama bu sırada ziyaretçiler neşeli bir şekilde, canlı kahkahalar atarak içeriye girdiler ve aynı anda Veronika, o şeklin soba kolu olduğunu ve bu kindar sözlerin ise soba kapağının gıcır-tısı olduğunu idrak etti. Yine de, korkusunun üstesinden geldikten sonra bile, hemen soğukkanlılığını geri kazanamadı. Solgun ve telaşlı görüntüsü onu ele verince Matmazel Oster bu durumu fark etti. Hemen neşeli konuşmalarını kestiler ve ona ne olduğunu söylemesi için baskı yaptılar. Veronika bazı garip düşüncelerin aklına takıldığını itiraf etmek zorunda kaldı ve aniden, güpegündüz, normalde hissetmediği hayaletlerin dehşetinin onu etkilediğini söyledi. Odanın her köşesinden bakıp alay eden görüntüleri öyle canlı renklerle tasvir etti ki Matmazel Oster çekingen bakışlarla etrafa bakmaya başladı ve kendini tuhaf hissetti. Fakat Fränzchen o sırada duman tüten kahve cezvesiyle girince kendilerine geldiler ve bunun aptalca bir kuruntu olduğunu düşünüp güldüler.

Osterlerin en büyüğü Angelika bir subayla nişanlıydı. Genç adam orduya katılmıştı ama arkadaşları ondan o kadar uzun süre haber almamıştı ki onun öldüğüne ya da ağır bir şekilde yaralandığına dair ciddi şüpheler vardı. Bu, Angelika’yı derin bir üzüntüye sürüklemişti ama bugün, Veronika’yı şaşırtacak şekilde neşeliydi.

“Kuzum,” dedi Angelika, “Viktor’umun kalbi hâlâ atıyormuş, inanabiliyor musun? O yüzden böyle mutluyum. Tanrım! Tüm ruhumda mutluluğu, kutsanmışlığı hissediyorum! Zira Viktor’um iyi ve kısa bir süre sonra evde olacak ve Süvari Yüzbaşılığına terfi edip kazandığı madalyalarla bezenecek.

Bir Fransız süvari eri tarafından sağ kolu kılıçla kesilmiş. Derin bir yara değilmiş ama bana mektup yazmasına mani olmuş ve bölüğünü bırakamadığı için de bana haber gönderememiş. Ama bu gece, yarası iyileşene kadar kalması için eve gönderiliyor. Yarın eve doğru yola çıkacak ve arabasından iner inmez yüzbaşılık rütbesinden haberi olacak.”

“Ama Sevgili Angelika,” diye araya girdi Veronika. “Tüm bunları nasıl biliyorsun?”

“Bana gülme, arkadaşım,” diye devam etti Angelika. “Ve kesinlikle gülmeyeceksin yoksa şu küçük gri adam aynanın arkasından bakıp seni yine cezalandırabilir. Bazı gizemli şeylere olan inancımı bir kenara atamam çünkü hayatım boyunca sık sık karşıma çıktılar. Örneğin, bazı insanların kehanet melekelere sahip olduğu düşüncesi beni diğer insanlar gibi şaşırtmıyor ve onlar gibi bu durumu inanması güç bir şey olarak görmüyorum. Şehirde bu yeteneğe en üst seviyede sahip yaşlı bir kadın var. Diğer falcılar gibi kartlar, erimiş kurşun ya da kahve telvesi kullanmıyor ama senin de yer aldığın bazı hazırlıklardan sonra parlatılmış metal bir ayna alıyor ve onda şekiller ve formlar tuhaf bir şekilde birbirine karılıyor. Bunları yorumluyor ve sorularına cevap veriyor. Dün gece onunla beraberdim ve Viktor’a dair bu haberleri aldım.”

Angelika’nın anlattıkları Veronika’nın ruhunda bir kıvılcım yaktı. Bu yaşlı kahine Anselmus ve kendi geleceği için başvurmayı düşündü. Kadının adının Frau Raerin olduğunu, Seethor yakınlarında ücra bir sokakta oturduğunu ve sadece salı, perşembe ve cuma günleri akşam saat yediden sonra görüşme kabul ettiğini ve müşterilerinin yalnız gelmesini istediğini öğrendi. O gün perşembeydi ve Veronika Osterlerin evine gitme bahanesiyle çıkıp kadını görmeye gitmeye karar verdi.

Böylece, Neustadt’ta oturan arkadaşlarından Elbe Köprüsü’nde ayrılarak Seethor’a gitti ve çok geçmeden de o ücra dar sokağa vardı. Tarif edildiği üzere sokağın sonundaki küçük

kırmızı evi buldu. Kapıya yaklaşıırken içinde dehşetli bir korku hissediyordu. Nihayet kendini topladı, içindeki korkuya rağmen, çan ipini çekmeye cesaret edebildi. Kapı açıldı ve Angelika'nın tarif ettiği gibi karanlık bir geçitten üst kata giden merdivenleri buldu. "Frau Rauerin burada mı yaşıyor?" diye bağırdı kimsenin görünmediği boş hole. Cevap yerine kuyruğunu sağa sola sallayan kara bir kedinin miyavlamasını duydu. Kedi önünden geçti, bir kapının önüne geldi, bir kez daha miyavladı ve kapı açıldı.

"Ah, bak! Geldin mi kızım? Gel canım gel!" diye seslendi yaklaşan bir görüntü. Bu görüntü karşısında Veronika olduğu yerde kalakaldı. Siyah paçavralara sarılmış uzun, cılız bir kadın! Konuşurken, sivri çıkıntılı çenesi sağa sola sallanıyordu ve kemikli şahin burnunun gölgesinde kalan dişsiz ağzı gülümsediğinde yamuluyordu ve parıldayan kedi gözleri büyük gözlüklerinde titriyordu. Başının etrafına sarılmış rengarenk bir bezden, siyah tüylü saçlar dışarı çıkıyordu ama bitkin yüzünün mutlak bir dehşet veren asıl tarafı, sol yanağından burnun üzerine uzanan iki büyük yanık iziydi.

Veronika'nın nefesi kesildi ve göğsünü hafifletmek için çıkmak üzere olan çığlık, cadının iskelet eli tutup onu odaya götürünce derin bir iç çekişe dönüştü.

Burada her şey ayakta ve uyanıktı, gürültü ve patırtıdan başka bir şey yoktu. Her yerden gıcırta, miyavlama, vakvaklama ve kaval sesleri geliyordu. İhtiyar yumruğunu masaya indirdi ve bağırdı: "Sessizlik, ayaktakımı sizi!" Sızlanıp duran firavun faresi yüksek yatağın tepesine tırmandı ve Hint domuzu fırının altına kaçtı, kuzgun aynaya doğru kanat çırpı ve kara kedi ise sanki bu azarın onunla hiç alakası yokmuş gibi odaya girer girmez üzerine zıpladığı minderli sandalyede huzurla yatmaya devam etti.

Oda sessizliğe bürünür bürünmez Veronika'nın cesareti yerine geldi; odanın dışında olduğu gibi korkmuyordu artık ve hayır,

ihhtiyar artık o kadar iğrenç görünmüyordu. İlk kez o an etrafına baktı. Her türden iğrenç, dolgu hayvanlar tavandan aşağıya sarkıtılmıştı. Tuhaf, ne idüğü belirsiz ev aletleri yere karmakarışık dağılmıştı ve ocakta ara sıra sarı kıvılcımlar saçan soluk mavi bir ateş vardı. Bazen yukarıdan hıştırtılar geliyor, sanki kahkaha atan insan suratlarıyla yarasalar sağa sola uçuşuyor, ateşin gölgesi kül rengi duvarı yalıyor ve bazen de keskin, hüznünlü uluma sesleri geliyor ve Veronika'yı korku ve dehşet hisleriyle dolduruyordu. "Müsaadenizle Matmazel!" dedi kocakarı sırtarak. Eline bir eğreltiotu aldı, onu bakır bir kaba bandırdı ve sonra ızgaraya serpti. Ateş söndü ve sanki yoğun bir duman ile doldurulmuş gibi oda zifiri karanlığa büründü ama bir dolabın yanına giden kocakarı elinde ışıklı bir lamba ile döndü ve şimdi Veronika odada hiçbir hayvan veya alet göremiyordu. Burası artık sade döşenmiş bir odaydı. Kocakarı ona yaklaştı ve gıcırdayan bir sesle şöyle dedi: "Ne istediğini biliyorum, küçük kızım, Anselmus ile evlenip evlenmeyeceğini ve onun müsteşar olup olmayacağını bilmek istiyorsun."

Veronika şaşkınlık ve dehşetle kalakaldı ama kocakarı devam etti: "Bana evde her şeyi anlattın, babanın evinde, kahve cezvesi önünüzde dururken anlattın. Ben kahve cezvesiydim. Beni tanımadın mı? Kızcağızım, dinle beni! Bu Anselmus'tan vazgeç; o kötü bir yaratık; küçük oğullarımı parçalara ayırdı, sevgili küçük oğullarımı, kırmızı yanaklı elmalarımı, insanlar onları satın aldığında, yuvarlanarak gelip tekrar sepetime girerlerdi. İhtiyarla iş yapıyor. Dünden önceki gün o lanet esansı yüzüme serpti de neredeyse kör oluyordum. Yanık izlerini hâlâ görebilirsin. Kızcağızım, bırak onu, bırak gitsin! O seni sevmiyor, altın yeşili yılanı seviyor, asla müsteşar olamayacak çünkü Semenderler'e katıldı, yeşil yılanla evlenmek demek bu. Bırak onu, bırak!"

Kendine has sert, kararlı bir ruh hâli olan ve çocuksu korkusunun üstesinden gelebilen Veronika, şimdi bir adım geri çekildi ve ciddi bir sesle şöyle dedi: "Yaşlı kadın! Geleceğe

bakma yeteneğinizi duyduğum ve belki de çok merakla ve biraz aceleci davranarak, sevdiğim ve değeri verdiğim Anselmus'un benim olup olmadığını sizden öğrenmek istedim. Ama eğer arzumu yerine getirmek yerine, aptalca mantıksız gevezeliklerinizle beni rahatsız etmeye devam ederseniz, o zaman yanlış yaparsınız çünkü bildiğim kadarıyla, sizden başkalarına verdiğinizden fazlasını istemedim. Görünüşe göre, en derin düşüncelerime aşına olduğunuz için, belki de bana çok fazla acı veren ve aklımı meşgul eden bir meseleyi kolayca açtınız ama iyi kalpli Anselmus'a yönelik bu aptalca iftiralarınızdan sonra, sizinle daha fazla konuşmak istemiyorum. İyi geceler!"

Veronika ayrılmak için aceleyle harekete geçti ama yaşlı kadın gözyaşlarıyla dizlerinin üzerine düştü ve genç kadının elbisesinin kenarından tutarak haykırdı: "Veronika! Veronika! Yaşlı Liese'yi unuttun mu? Seni hep kucağında taşıyan, seni okşayan bakıcını unuttun mu?"

Veronika gözlerine inanmadı çünkü gerçekten de, bu, yaşlanmış ve yüzü iki yanık iziyle tahrif olmuş eski bakıcısıydı. Birkaç yıl önce Müdür Yardımcısı Paulmann'ın evinden kaybolan ve kimsenin nerede olduğunu bilmediği ihtiyar Liese'ydı bu. Kocakarı şimdi tamamen farklı görünüyordu: çirkin, parçalı çaput gitmiş, yerine güzel bir şapka gelmişti; siyah paçavra yerine, üzerinde renkli bir gecelik vardı; eski günlerde olduğuy gibi düzgün bir şekilde giyinmişti. Yerden kalktı ve Veronika'yı kollarına alarak şöyle devam etti: "Sana söylediğim şey deli saçması gibi gelebilir ama ne yazık ki doğru. Kendi hatası değildi ama Anselmus bana çok kötülük yaptı. Arşivus Lindhorst'un eline düştü ve yaşlı adam onu kızıyla evlendirmek istiyor. Arşivus Lindhorst benim en ölümcül düşmanım. Sana onun hakkında binlerce şey söyleyebilirim ancak bunu anlayamazsın veya çok fazla korkarsın. O bilge bir adam ama ben de bilge bir kadını. Bunu da unutmamak lazım! Şimdi senin bu Anselmus'u sevdiğini görüyorum ve sana tüm gücümle yardım edeceğim. Ancak

öyle mutlu olabilirsin ve istediğin gibi güzel bir gelin olarak onunla evlenebilirsin.”

“Ama söyle bana, Tanrı aşkına, Liese...” diye araya girdi Veronika.

“Sus çocuğum, sus!” dedi yaşlı kadın. Laf kesme sırası ondaydı. “Ne söyleyeceğini biliyorum; ben böyle oldum işte, çünkü böyle olmalıydım ve elimden bir şey gelmezdi. Peki, o zaman! Anselmus’un yeşil yılanı olan çılgın aşkını iyileştirmek, onu müsteşarlığa ve senin kollarına götürmek için gerekli olan şeyleri biliyorum ama sen de yardım etmelisin.”

“Söyle bana, Liese; her şeyi yapacağım çünkü Anselmus’u çok seviyorum!” diye zar zor duyulan bir sesle fısıldadı Veronika.

“Senin ne kadar cesur bir çocuk olduğunu biliyorum” diye devam etti kocakarı. “Seni öcüler geliyor diye korkutup uyutamazdım çünkü hemen gözlerini açıp öcünün neye benzediğine bakmaya çalışırdın. En karanlık odalara bile ışsız girerdin ve babanın elbiselerini giyip komşu çocuklarını korkuturdun. Peki o zaman, eğer Arşivus Lindhorst ve yeşil yılanı benim yöntemlerimle alt etmek konusunda ciddiysen, eğer Anselmus’u müsteşar ve kocan yapmak konusunda ciddiysen, bir sonraki ekinoksta, gece saat on bir gibi babanın evinden kaçıp buraya gel. Burada tarlaları kesen yol ayrımına seninle beraber geleceğim. Gerekli olan şeyleri yanımıza alacağız ve göreceğin tuhaf şeylerin sana bir zararı olmayacak. Ve şimdi, canım, iyi geceler. Baban akşam yemeğinde seni bekliyor.”

Veronika aceleyle çıktı. Ekinoks gecesini kaçırmamalıydı. “Çünkü ihtiyar Liese haklı,” diye düşündü. Anselmus garip işlere bulaştı ama onu kurtaracağım ve ona sonsuza dek benim diyeceğim; o benim ve Müsteşar Anselmus olacak.”

“Gerçekten de,” dedi Öğrenci Anselmus, “Arşivus Lindhorst’un kapısında bana işkence eden tüm bu şok edici fantezilerin nedeni Mösyö Conradi’de içtiğim kuvvetli mide likörü olabilir. Bu nedenle, bugün ayık olarak gideceğim ve böylece bana saldıracak her şeye meydan okuyacağım.” Böylece, daha önce olduğu gibi, Öğrenci Anselmus çizimlerini ve kaligrafi eserlerini, Hint mürekkebi çubuklarını ve uçları sivriltilmiş karga kalemlerini çantasına koydu ve tam çıkmak üzereyken gözü Arşivus Lindhorst’tan aldığı, içinde sarı likör bulunan şişeye ilişti. Başına gelen tüm garip maceralar zihninde yeniden canlandı ve göğsünde adını koyamadığı bir coşku ve acı hissetti. İstemedi, acıklı bir sesle haykırdı: “Ah, sadece seni görmek için Arşivus’a gidiyorum, nazik, güzel Serpentina!” O anda, Serpentina’nın aşkı, üstlenmesi gereken bazı zahmetli tehlikeli görevlerin ödüllüymüş gibi ve bu görevin de Lindhorst’un el yazmalarının kopyalanmasından başka bir şey değilmiş gibi hissetti. Evin girişinde, ya da daha doğrusu, girişten önce, daha önce olduğu gibi, her türlü gizemli şeyin gerçekleşebileceğini hissetti.

Şişeyi hemen ceketinin cebine koydu. Eğer bronz Elma Kadın yine ortaya çıkarsa Arşivus’un dediğini yapacaktı.

Ve saat on ikiyi vurup da elini kapıya uzattığında, şahin burun gerçekten de ortaya çıktı, kedi gözleri gerçekten de kapı tokmağında parladı. Ama şimdi, daha fazla merasime müsaade etmeden esansı vebalı görüntüye damlattı ve o anda kadının görüntüsü parıltılı tokmakta katlanıp dürüldü ve yok oldu. Kapı açıldı, çanlar evin her yerinde güzel bir şekilde yankılandı:

“Klink klink, gençlik, içeriye, içeriye, seke seke, seke seke, klink klink.” Sevinçle geniş merdiveni tırmandı ve evde

gezinen tuhaf parfümlerin kokularıyla mest oldu. Holde karsızlıkla durdu çünkü bu güzel kapılardan hangisini çalması gerektiğini bilmiyordu. Ama Arşivus Lindhorst, beyaz bir Şam geceliğiyle ortaya çıktı ve şöyle dedi: “Eh, benim için gerçek bir zevk, Herr Anselmus, sonunda sözünüzü tuttunuz. Bu taraftan lütfen, sizi doğrudan laboratuvara götürmeliyim.” Ve böylece, salona hızla adım attı ve uzun bir geçide çıkan küçük bir yan kapıyı açtı. Anselmus, Arşivus’un arkasında neşeyle yürüdü. Bu koridordan bir salona ya da daha doğrusu bir seraya geçtiler. Her iki tarafta da, tavana kadar, her türden nadir harika çiçekler, tuhaf yapraklı ağaçlar yükseliyordu. Sihirli göz kamaştırıcı bir ışık her yeri aydınlattı ancak nereden geldiği anlaşılmıyordu çünkü etrafta herhangi bir pencere görülüyordu. Öğrenci Anselmus çalılıklara ve ağaçlara bakarken, uzakta uzun caddeler belirdi. Yoğun servi korularının derin gölgesinde, tuhaf figürlerin yükseldiği mermer çeşmelerden zambaktan kaplara kristal ışınlar dökülüyordu. Tuhaf bitkiler ormanında tuhaf sesler hışırdıyor ve fısıldıyor, her yerden muhteşem kokular yayılıyordu.

Arşivus ortadan kaybolmuştu ve Anselmus önünde parlayan ateş zambaklarından başka bir şey görmüyordu. Bu peri bahçesinin manzarası ve güzel kokuları ile sarhoş olan Anselmus olduğu yerde kıpırdamadan durdu. Sonra her tarafında kıkırdamalar ve kahkahalar başladı ve hafif küçük sesler onunla alay etmeye başladı: “Herr Öğrencius! Herr Öğrenciuss! Nasıl girdiniz buraya?”

“Neden böyle cesurca giyindiniz, Herr Anselmus? Biraz bizimle sohbet eder misiniz ve büyükannemin yumurtaya nasıl oturduğunu ve genç Efendi’nin pazar yeleğinde nasıl bir leke oluştuğunu söyler misiniz? Baba Ü-ürü-ü’den öğrendiğiniz yeni melodiyi çalabilir misiniz, Herr Anselmus? Cam perukanızla ve kahverengi kağıt çizmelerinle çok iyi görünüyorsunuz.” Her köşeden böyle sesler duyan Öğrenci başını kaldırdı. Her türden rengarenk kuşun üstünde kanat çırpışını ve onunla dalga geç-

tiklerini gördü. O sırada, ateş zambağı çalısı ona doğru yaklaştı ve Öğrenci çalının aslında çiçekli geceliği kırmızı ve sarı renklerde parlayan Arşivus Lindhorst olduğunu fark etti.

“Özür dilerim, kıymetli Herr Anselmus,” dedi Arşivus, “sizi yalnız bıraktım. Bu gece çiçek açacak olan güzel kaktüsüme bir göz atmak istedim. Ama benim küçük bahçemi nasıl buldunuz?”

“Ah, Cennet! Akıl almaz derecede güzel, Herr Arşivus!” diye yanıtladı Öğrenci. “Ama bu renkli kuşlar benimle biraz alay ediyorlar.”

“Bu gevezelik de ne?” diye öfkeyle bağırdı Arşivus. Sonra büyük gri bir papağan kanat çırparak geldi ve Arşivus’un yanındaki mersin ağacının dalına tünedi ve eğri gagasına taktığı gözlüklerle görülmemiş bir ciddiyet ve soğuklukla gıcırdayarak şöyle dedi: “Beni yanlış anlamayın, Herr Arşivus ama benim vahşi çocuklar biraz başboş davranışlarda bulunmuş olabilir. Yine de Herr Öğrencius’un da kabahati var. Zira kendisi...”

“Sus, sus!” diye araya girdi Arşivus Lindhorst. “Ben bu herifleri biliyorum ama daha iyi disiplin altında tutmalısın, arkadaşım! Şimdi, gelin, Herr Anselmus.”

Ve Arşivus garip bir şekilde dekore edilmiş birçok odaya girdi. Öğrenci Anselmus, onu takip ederken tüm ışıltılı harika mobilyaları ve bütün odaları dolduran diğer meçhul şeyleri ayrıntılı bir şekilde inceleyemedi. Nihayet büyük bir odaya girdiler, Arşivus başını kaldırıp sessizce durdu. Böylece Anselmus, bu salonun basit dekorasyonunun sağladığı görkemli manzaranın tadını çıkarmak için yeterince zaman buldu. Masmavi duvarlardan çıkıntı yapan, parlak zümrütler gibi parıldayan devasa yapraklarını örten yüksek palmiye ağaçlarının altın-bronz gövdeleri, tavana kadar yükseliyordu: Odanın ortasında, koyu bronzdan yapılmış üç Mısır aslanının üzerinde mermerden bir tabak vardı. Tabağın üzerinde ise Anselmus’un bir türlü gözünü alamadığı basit bir altın saksı

duruyordu. Harika bir şekilde parlatılmış altının üzerinde sanki her türden figür binlerce titrek ışıkla oynayıyordu; bazen kendisini mürver ağacının yanında kollarını açmış bir şekilde görüyor, Serpentina bir aşağıya bir yukarıya tırmanıyor ve güzel gözleriyle ona bakıyordu. Anselmus çılgın bir coşkunluk hâliyle kendinden geçti.

“Serpentina! Serpentina!” diye bağırdı ve Arşivus Lindhorst aniden döndü ve şöyle dedi: “Ne oldu, Herr Anselmus? Yanılmıyorsam, kızıma sesleniyorsunuz. Şu anda evin diğer tarafında ve klavsen dersi alıyor. Beraber gidelim.”

Anselmus, ne yaptığını pek bilmeden, onu takip etti. Bir müddet sonra Arşivus Lindhorst aniden elini tuttu ve şöyle dedi: “İşte burası!”

Anselmus sanki bir rüyadan uyandı ve her tarafında kitap raflarının olduğu, bir kütüphaneden çok da farklı olmayan yüksek bir odada olduğunu fark etti. Ortada, önünde doldurulmuş bir koltuk bulunan büyük bir yazı masası vardı. “Bu,” dedi Arşivus Lindhorst, “şimdilik sizin çalışma odanız. Birden kızımın ismini haykırmaya başladığınız mavi kütüphanede çalışabilir misiniz bilmiyorum. Ama şimdi sizden istenildiği gibi size verdiğim görevi yerine getirebilme kabiliyetinizi görmem ve buna ikna olmam lazım.” Öğrenci cesaretini topladı, çizimlerini ve el yazması örneklerini çantasından çıkardı. Arşivus, İngiliz usulünde yazılmış bir parçanın olduğu ilk yaprağı görür görmez, garip bir şekilde gülümsedi ve başını salladı. Bu hareketi gösterilen her sayfada tekrar etti. Gülümsemesi alaycı ve küçümseyici bir hâl alınca Anselmus dayanamayıp şöyle dedi: “Herr Arşivus benim yetersiz kabiliyetimden pek de memnun olmuş gibi görünmüyor.”

“Sevgili Herr Anselmus,” dedi Arşivus Lindhorst, “güzel yazıya gerçekten de kabiliyetiniz var ama şimdilik ben sizin yeteneğinizden çok çalışkanlığınıza güveniyorum. Tabii tüm bunlar kullandığınız kötü malzemelerden kaynaklanıyor olabilir.”

Öğrenci Anselmus, uzun uzadıya bu sanatta kabul edilen mükemmelliğinden, zarif Çin mürekkebinden ve en seçkin karga tüyü kalemlerinden bahsetti. Ama Arşivus Lindhorst ona İngiliz usulü yazılmış sayfasını uzatıp şöyle dedi: “Kendiniz karar verin!” Anselmus, el yazısının ne kadar sefil olduğunu görünce beyninden vurulmuşa döndü. Kavisler yeterince iyi değildi, olması gereken yerlerde fırça darbeleri yoktu, harfler arasında oran yoktu. “Üstelik mürekkebiniz de dayanıklı değil!” diye devam etti Lindhorst. Parmağını bir bardak suya daldırdı ve sadece satırların üzerinden parmağıyla hafifçe geçince tüm yazı iz bırakmadan kayboldu. Öğrenci Anselmus, bir canavarın onu boğduğunu hissedip tek bir kelime dahi söyleyemedi. Talihsiz yaprak elinde orada öylece kalakaldı ama Arşivus Lindhorst yüksek sesle güldü ve şöyle dedi: “Takmayın kafanıza, Herr Anselmus. Daha önce yapamadığınız şeyi belki de burada daha iyi yaparsınız.” Ama her halükârda, alışkın olduğundan çok daha iyi malzemeleriniz olacak burada. Tanrı aşkına başlayın!”

Arşivus Lindhorst önce tuhaf bir koku yayan sıvı, siyah bir kütle; tuhaf renklerde, uçları sivriltilmiş tüyler ve inanılmaz beyazlıkta ve pürüzsüzlükte bir yaprak getirdi. Daha sonra kilitli bir dolaptan Arapça bir el yazması çıkardı. Anselmus işe başlar başlamaz odadan çıktı. Öğrenci Anselmus daha önce de Arapça el yazmalarını sık sık kopyalamıştı. Bu nedenle bu ilk sorunun çözümü o kadar da zor görünmüyordu.

“Benim yazım nasıl o kadar kötü göründü anlayamadım. Ama onlar benim yazım değildi.” Parşömen üzerinde güzel ve mükemmel duran her yeni kelimedede cesareti ve el çabukluğu arttı. Gerçekten de bu kalemler zarafetle yazıyordu ve gizemli mürekkep, parlak beyaz parşömen üzerinde usulca akıyordu. Ve özen ve dikkatle çalışırken, bu gizemli odada kendini giderek daha fazla evinde hissetmeye başladı. Saat üçte Arşivus kendisini hazırlanmış öğle yemeği için yan odaya çağırdığında, artık mutlulukla yaptığı işine kendini tamamen kaptırmıştı.

Masada, Arşivus Lindhorst'un keyfi yerindeydi. Öğrenci Anselmus'un arkadaşları Müdür Yardımcısı Paulmann ve Zabıt Katibi Heerbrand'ı sordu. Özellikle Heerbrand hakkında bir sürü eğlenceli anekdot anlattı. Öğrenci Anselmus eski Rhein şarabının tadını çok beğendi ve içtikçe olduğundan daha konuşkan bir hâle büründü. Saat dörde geldiğinde işine dönmek üzere kalktı ve bu dakiklik Arşivus'u memnun etmiş gibi görünüyordu.

Arapça el yazmasını akşam yemeğinden önce bitirirse iyi olacaktı. Aslında bu yabancı yazıyı idrak edemediği bir hız ve kolaylıkla kopya ediyordu. Ama içinden bir ses şöyle fısıldadı: "Aklında ve kalbinde o olmasaydı, ona, aşkına inanmasaydın bunu başarabilir miydin?" Sonra ses kısık, yumuşak, kristal tonlarda odanın içinde gezindi: "Sana yakınım, yakınım, yakınım! Sana yardım edeceğim, cesur ol, metin ol sevgili Anselmus! Benim olasın diye seninle uğraşıyorum!" İçsel bir mutlulukla bu sesleri duyar duymaz, o bilinmeyen yazılar, harfler giderek daha anlaşılır bir hâl aldı. Artık asıl nüshaya bakmıyordu bile, evet, sanki harfler parşömenin üzerinde soluk hâlde duruyor, o da siyah mürekkeple onları açığa çıkarıyordu. Böylece, bu hoş ve rahatlatıcı seslerin, nazik ve tatlı nefesin içinde çalışıp durdu. Saat altıyı vurduğunda Arşivus Lindhorst odaya girdi. Yüzünde tuhaf bir gülümsemeyle masaya geldi. Anselmus sessizce ayağa kalktı. Arşivus hâlâ alaycı bir gülümsemeyle ona bakıyordu. Kopyaya bakar bakmaz yüzündeki gülümseme yerini mutlak bir ciddiyete bıraktı. Artık eski hâlinden eser yoktu. Ateş gibi parlayan gözleri, şimdi Anselmus'a tarifsiz bir yumuşaklıkla bakıyordu. Yanakları hafiften kızarmıştı ve ağzından dökülen alaycılık yerine sanki dudakları faziletli, ruha hitap eden bir konuşmaya hazırlanıyordu. Tüm bedeni daha uzun ve daha asildi; geniş sabahlığı bir kralın kaftanı gibi omuzlarına ve göğsüne dökülmüştü ve açık alnına uzanan beyaz bukleler altın hâleler gibi duruyordu.

“Genç adam,” diye vakur bir ses tonuyla konuşmaya başladı Arşivus. “Sen daha farkında bile değilken ben bu ilişkinin sırlarına vakıftım. Seni benim en sevgilime, en kutsalıma bağlayan ilişkinin.

Serpentina seni seviyor ve çeyiz olarak altın saksıyı aldığı anda ve o senin olduğunda, düşman güçler tarafından bağlanan tuhaf bir kaderin ipleri çözülecek. Ama daha yüce bir hayattaki mutluluğu ancak savaşıarak elde edeceksin. Düşmanlar sana saldıracak, utançtan ve yok olmaktan ancak bu mücadelelere katlanacağın içsel güçle kurtulabilirsin. Burada çalışarak ıraklığını tamamlıyorsun. İnanç ve bilgi seni hedefine götürecektir. Onu, seni seven kişiyi her zaman düşüncelerinde taşı; o zaman altın saksının harikalarını göreceksin ve sonsuza dek mutlu olacaksın.

Hoşçakal! Arşivus Lindhorst seni yarın öğlen odasında bekler. Hoşçakal!” Bu sözlerle birlikte Arşivus Lindhorst Öğrenci Anselmus’u kapıdan dışarıya hafifçe itti ve sonra kapıyı kilitledi. Anselmus kendisini yemek yediği odada buldu. Odada bulunan tek kapı hole çıkıyordu.

Bu garip fenomenlerin tamamen sersemlettiği Öğrenci Anselmus, sokak kapısında durdu. Üstte bir pencerenin açıldığını duydu ve kafasını kaldırıp baktı. Arşivus Lindhorst, açık gri elbisesiyle yine o yaşlı adamdı. Arşivus ona seslendi: “Hey, Saygıdeğer Herr Anselmus, ne düşünüyorsunuz öyle? Arapçayı kafanızdan atamadınız mı? Görürseniz Müdür Yardımcısı Paulmann’a selamlarımı iletiniz. Yarın öğlen sizi bekliyorum. Bugünün ücreti sağ yelek cebinizde.” Öğrenci Anselmus gerçekten de cebinde parayı buldu ama bu ona hiçbir zevk vermedi. “Tüm bunlar nedir, bilmiyorum.” dedi kendi kendine. “Ama etrafımda olup bitenler delilik ve korkudan başka bir şey değilse bile sevgili Serpentina içimde yaşıyor ve onu terk edersem ölürüm. Zira biliyorum ki bu düşünce ölümsüz ve hiçbir düşman onu benden alamaz. Ama bu düşünce Serpentina’nın aşkından başka bir şey mi?”

Sihirli Ayna ve Doktor Eckstein'in Bilinmeyen Bir Hastalığa Karşı Reçetesi

Müdür Yardımcısı Paulmann piposundaki külleri temizledi. “Hadi bakalım, yatma zamanı” dedi. “Evet, öyle.” dedi Veronika. Babasının bu kadar geç vakte kadar oturmasından korkmuştu ve saat çoktan onu vurmuştu. Müdür Yardımcısı odasına çekildikten ve Franzchen’in aldığı derin nefeslerden uykuya daldığı anlaşıldıktan sonra, görünüşte yatağa giden Veronika yavaşça yatağından kalktı, giyindi, mantosunu üzerine attı ve kapıdan çıktı.

Veronika, İhtiyar Liese’nin yanından ayrıldığından beri, Anselmus sürekli olarak gözünün önündeydi. İçinde yabancı bir ses onun yabancı bir düşman tarafından tutsak edildiği için böyle isteksiz olduğunu söyleyip duruyordu. Veronika, büyü sanatını kullanarak bu prangaları kırabilirdi. Yaşlı Liese’ye olan güveni her geçen gün arttı. Hatta o tekinsiz ve korkutucu etkisi azalmış, onunla olan ilişkisindeki tüm tuhaflıklar ve gizem yerini sıra dışı bir yakınlığa bırakmıştı. Böylece, evde sorun çıkarma ve birçok sıkıntıyla karşılaşma ihtimaline rağmen, bu ekinoks macerasına atılma riskini göze aldı. Nihayet Veronika’nın umutla beklediği gece geldi. Fırtınalı havaya ve yüzüne çarpan keskin yağmur damlalarına aldırmandan ıssız sokaklarda hızla yürüdü.

Saat kulesindeki saat on bire vurduğunda, Veronika yaşlı kadının evinin önünde sıırıslıklam duruyordu. “Ay canım gelmiş, dur bekle, bekle canım!” diye yukarıdan seslendi kadın. Çok geçmeden elinde bir sepet ve kedisiyle kapıda belirdi. “O zaman gidelim ve doğru olanı yapalım; gece işleri kolaylaştırır.” Bunları söylerken yaşlı kadın taşımaları için sepeti Veronika’ya verirken, kendisi de bir çaydanlık, üç ayaklı bir sac ve bir kürek çıkardı. Açık araziye vardıklarında yağmur durmuştu ama rüzgâr şiddetini arttırmış, binlerce farklı tonda uluyarak

havada uçuşuyordu. Korkunç, yürek burkan bir feryat kara bulutlardan kopup geldi ve her şeyi yoğun bir karanlığa boğdu. Ama ihtiyar öne doğru çıktı, tiz bir sesle bağırdı: “Işık, ışık evladım!” Sonra mavi şimşekler titreyerek önlerinde belirdi ve Veronika bu ışığı yayanın kedi olduğunu fark etti ve fırtına bir an için durunca ürkütücü sesler çıkararak önlerinde zıpladığını gördü. Neredeyse kalbi duracaktı, sanki buz gibi pençelerle ruhu zapt edildi ama büyük bir gayretle kendini toparladı, yaşlı kadına yaklaştı ve şöyle dedi: “Ne olacaksa olsun, artık ne gerekiyorsa yapılmalı!”

“Doğru, küçük kızım.” diye cevap verdi yaşlı kadın. “Tetikte ol, pek yakında güzel şeyler olacak.”

Sonra sustu, ama az sonra şöyle dedi: “İşte burası!” Yerde bir çukur kazdı, içine kömürleri attı ve üzerine üç ayaklı sacı koydu ve onun üstüne de çaydanlığı yerleştirdi. Bütün bunları garip yüz ifadeleriyle yaparken, kedi de onun etrafında dönmeye devam etti. Kuyruğundan, bir ateş halkasına dönüşen parıltılar saçıyordu. Kömürler yanmaya başladı ve sonunda çaydanlığın etrafında mavi alevler yükseldi. Veronika’ya mantosunu ve peçesini çıkarması ve yanına çömelmesini söyledi yaşlı kadın. Veronika’nın ellerini sıkıcı tutup bastırdı ve ateşli gözlerle kıza baktı. Sonra sepetinden çiçekler, otlar, metaller ve hayvanlar gibi bir sürü tuhaf şey çıkarıp çaydanlığın içine attı ve kaynatmaya başladı. Yaşlı kadın Veronika’nın elini bırakıp metal bir kaşık alarak çaydanlığı karıştırmaya başladı. Veronika ise denildiği gibi gözünü ayırmadan çaydanlığa bakıyor ve sadece Anselmus’u düşünüyordu. Şimdi kadın ışıltılı metal parçaları, Veronika’nın saçından kestiği bir saç telini ve uzun zamandır taktığı küçük bir yüzüğü çaydanlığa attı. Yaşlı kadın dehşet içinde ulur ve kasvetli bir sesle bağıırken kedi hızlı, ani hareketlerle mırıldanıp sızlanıyordu.

Sevgili okur, keşke 22 Eylül akşamı Dresden yolunda olsaydın. Düşün ki gece çöktüğünde son istasyondaki insanlar seni

orada tutmaya çalışıyorlar. Dost canlısı nöbetçi fırtınanın ve yağmurun çok şiddetli olduğunu, bu ekinoks gecesinde yollarda olmanın güvenli olmadığını söylüyor. Ama sen ona kulak asmıyorsun ve kendi kendine “Arabacıya bir taler bahşiş vereceğim ve en geç saat birde, beni sıcak bir yatağın beklediği Dresden’de olacağım.” diye düşünüyorsun.

Ve karanlıkta Dresden’e doğru ilerlerken uzakta tuhaf, titrek bir ışık fark ediyorsun. Yaklaştıkça bir ateş halkası ve ortasında, içinden kalın dumanlarla titrek kırmızı alevlerin ve kıvılcımların yükseldiği bir çaydanlığın yanında iki kişinin oturduğunu görüyorsun. Yolunuz tam ateşin ortasından geçmektedir ve atlar huysuzlanıp devam etmemek için diretmektedirler. Arabacı küfrederek onları kırbaçlarken atlar oldukları yerde kıpırdamadan durmaktadırlar. Hiç düşünmeden arabadan atlayıp aceleyle ateşe doğru gidiyorsun.

Şimdi çok net bir şekilde, ince beyaz geceliğiyle çaydanlığın yanına çömelmiş güzel bir kız görüyorsun. Fırtına örgüsünü açmış ve kahverengi saçları rüzgârda uçuşuyor. Üç ayaklı sacın altından çıkan alevlerin ışığında o meleksi yüzü görüyorsun ama üzerine buz gibi dökülen bir dehşet ile o sahneye de tanıklık ediyorsun. Küçük ellerini cehennemi bir azaptan korunmak istercesine, koruyucu melekleri çağırıyormuşçasına tuttuğunu görüyorsun. Bir mermer figür gibi orada hareketsiz bir şekilde diz çökmüş. Onun karşısında ise uzun, buruş buruş, bakır sarı renginde şahin burunlu ve kedi gözlü yaşlı bir kadın çömelmiş. Çıplak, kemikli kolları üzerine attığı siyah paltodan çıkmış cehennem karışımına uzanıyor ve kahkahalar atarak ciyak ciyak bir sesle fırtınaya sesleniyor.

Böyle bir korkuyu hiç tecrübe etmediğini düşünüyorum sevgili okur. Bu Rembrandt ya da Breughelvari tablonun vücut bulmuş hâlini görünce vücudundaki tüm tüyler korkudan ve dehşetten diken diken olurdu. Ama bu cehennemi faaliyetin ortasında kalmış güzel kızdan gözünü alamazsın ve yıldırım

hızıyla damarlarına dolan elektrik şokundan cesaret bulup bu ateş çemberindeki gizemli güce karşı koymak istersin. Sanki kızı tüm tehlikelerden koruyan koruyucu melek sensindir. Sanki cebinden tabancanı çıkarıp yaşlı kadına ateş etmek zorunda hissedersin kendini.

Bunları düşünürken aniden yüksek sesle “Hey!” ya da “Orada neler oluyor?” diye bağırırsın. Arabacı düdüğünü çalar, cadı karışımının üzerine çöker ve her şey birden bir dumanla kaybolur. Karanlıkta büyük bir arzuyla aradığın kızı bulup bulmadığını sana söyleyemem, sevgili okur. Fakat Veronika’nın pervasızca girdiği bu sihir halkasını bozduğunu ve cadının büyüsunü mahvetmiş olduğunu söyleyebilirim.

Heyhat! Ne sen ne de bir başkası 22 Eylül’deki o fırtınalı gecede, o büyüünün yanından geçtiniz, sevgili okur. Ve Veronika çaydanlığın yanında ölümcül bir korkuyla bu işin sonuna kadar beklemeye mecbur kaldı. Evet, etrafında ulumalar ve kükremeler, her türden iğrenç sesler duydu ama gözlerini açmadı çünkü gördüğü manzara karşısında aklını kaçırabileceğinden korktu. Yaşlı kadın çaydanlığı karıştırmayı bıraktı, dumanı giderek azaldı ve en sonunda ortasında hafif bir ateş kaldı. Sonra şöyle bağırdı kadın:

“Veronika, çocuğum! Canım! Yere bak! Ne görüyorsun? Ne görüyorsun?”

Ama Veronika cevap vermedi. Çaydanlığın içinde tuhaf şekiller birbirine girmiş dans ediyordu. Sonra aniden çaydanlığın derinliklerinden tanıdık bir figür, Öğrenci Anselmus ona ellerini uzattı. “Bu Anselmus!” diye bağırdı. “Bu Anselmus!”

Kadın aniden ayağa kalktı. Korkunç çığlıklarla zıplamaya başladı. “Oldu! Oldu!”

“Teşekkürler, benim güzel oğlum; çok güzel nöbet tuttun. Vay, vay geliyor! Isır onu! Isırarak öldür onu!” Ama sonra havada muazzam bir kükreme sesi duyuldu. Sanki devasa bir

kartal kanatlarını çırparak geliyor ve davudi bir sesle bağıyordu:

“Hey, hey, seni böcek, bitti! Bitti artık! Hadi evine!” Kadın acı bir çığlıkla yere düştü ve Veronika kendinden geçerek bilincini kaybetti.

Tekrar kendine geldiğinde artık gündüzdü ve yatağında yatıyordu. Fränzchen elinde bir bardak sıcak çay ile başucunda duruyordu. “Söylesene kardeşim, senin neyin var? Bir saattir burada duruyorum sanki havale geçiriyor gibi baygın, inleyerek yatıyorsun. Çok korktuk ve endişelendik. Babam senin yüzünden derse gitmedi, az sonra doktorla birlikte gelecek.”

Veronika sessizce çayı aldı ve içerken dün gecenin korkunç görüntüleri gözünün önüne geldi. “Yani her şey rüya mıydı? Ama dün gece yaşlı kadına gittiğimden eminim. Bugün 23 Eylül mü? Demek ki dün gece çok hastalandım ve bunların hepsini hayalimde gördüm. Anselmus’u düşünmekten hasta oldum. O tuhaf yaşlı kadın Liese’nin kılığına girip beni kandırdı ve beni aptal yerine koydu.”

Odadan ayrılan Fränzchen, Veronika’nın sırlıslık manto-suyla geri geldi.

“Bak, kardeşim, manton ne hâlde,” dedi. “Dün akşamki fırtına panjurları açmış ve yağmur sandalyede duran mantonu sırlıslık etmiş.”

Bunu duyan Veronika’nın içine bir sıkıntı çöktü çünkü gördüğü şeyler rüya değildi, gerçekten de dün gece cadıyla beraberdi. Sonra korku ve dehşet ile sarsıldı ve tüm vücudu titremeye başladı. Her yeri kasılarak örtüyü üzerine çekti ama sanki bir şey göğsüne baskı yapıyordu. Eliyle tutup kaldırdığında bunun madalyona benzer bir şey olduğunu gördü. Fränzchen manto ile beraber çıkar çıkmaz onu boynundan çıkardı. Bu, küçük, yuvarlak parlak metalden bir aynaydı. “Bu yaşlı kadının hediyesi,” diye bağırdı ve aynadan sanki içine işleyen,

ini ısıtan ışınlar çıktı. Titremeler ve kasılmalar geçti ve tüm bedenini saran bir rahatlama hissetti. Sadece Anselmus'u düşünmeliydi ve düşüncelerini kararlı bir şekilde ona yönlendirdiğinde, aynadan canlı minyatür bir portre gibi sevecen bir şekilde ona gülümsedi. Ama çok geçmeden o resmi hiç görmemiş gibi oldu. Hayır! Öğrenci Anselmus'un bizzat kendisi kanlı canlı karşısındaydı. Tuhaf süslenmiş azametli bir odada oturuyordu ve yazıyla meşguldü. Veronika onun yanına gitmek, omzuna dokunmak ve "Herr Anselmus etrafınıza bakın, ben buradayım!" demek için kalkmak üzereydi. Ama bu imkansızdı çünkü onun etrafını bir ateş çemberi sarmıştı ve Veronika dikkatlice bakınca bunların altın yaldızlı yaprakları ile büyük kitaplar olduğunu gördü. Ama Veronika en sonunda Anselmus'un dikkatini çekmeyi başardı. Öğrenci ona baktı ve gülümseyip şöyle dedi: "Ah, siz misiniz Matmazel Paulmann? Ama neden bazen yılan şeklini alıyorsunuz?"

Bu tuhaf sözler karşısında Veronika gülmeden edemedi ve bu şekilde derin bir rüyadan uyandı ve hemen küçük aynayı sakladı. Zira kapı açıldı ve Müdür Yardımcısı Paulmann ile Doktor Eckstein içeriye girdiler. Doctor Eckstein hemen yatağın yanına geldi, Veronika'nın nabzını uzun uzadıya kontrol etti ve şöyle dedi: "Ay! Ay!" Sonra bir reçete yazdı, tekrar tekrar nabzına baktı kızın ve şöyle dedi: "Ay! Ay!" Sonra hastasının yanından ayrıldı. Ama Müdür Yardımcısı Paulmann bu ifadelerden Veronika'nın ne hastalığı olduğunu anlayamadı.

Sekizinci Nöbet

Palmiye Kütüphanesi

Öğrenci Anselmus artık birkaç gündür Arşivus Lindshorst için çalışıyordu. Bu çalışma saatleri onun hayatının en mutlu anlarıydı çünkü her daim Serpentina'nın rahatlatıcı sesini duyuyor, sık sık büyük bir coşkunluğa varan saf bir neşeye doluyordu içi. Zayıf varlığının her ihtiyacı, her zorluk

zihninden kaybolmuştu ve önüne serilen parlak yeni hayatta önce ona hayret ve korku veren daha yüce bir dünyanın harikalarını anlıyordu.

Kopyalama işi öyle hızlı ve kolay ilerliyordu ki sanki parşö-mendeki karakterlere fazlasıyla aşinaydı ve orijinal metne bakmadan her şeyi tam bir kesinlik ile kopya ediyordu.

Yemek saatleri dışında Arşivus Lindhorst nadiren görünüyordu ve bu da her zaman Anselmus bir nüshanın son harfini bitirdiğinde oluyordu. Arşivus mürekkebi doldurup kullanılmış tüyleri yenileriyle değiştirdikten sonra ona başka bir nüshayı uzatıyor ve tek kelime etmeden odadan çıkıyordu. Bir gün, Anselmus saat on ikide merdivenlerden çıktı ve her zaman kullandığı kapının kilitli olduğunu gördü. Parlak çiçekli tuhaf uyku tulumu ile Arşivus Lindhorst diğer taraftan çıkageldi.

Neredeyse bağırarak şöyle seslendi: “Bugün bu tarafa gelin, sevgili Herr Anselmus. Zira Bhogovotgita’lı Usta’nın bizi beklediği odaya gitmemiz gerekiyor.”

Koridorda yürüdüler ve Arşivus Anselmus’u ilk ziyaretinde götürdüğü aynı odalara ve aynı hollere götürdü. Öğrenci Anselmus bir kez daha bahçenin harikuladeliği karşısında şaşkınlığa uğradı. Ama daha önce gördüğü birçok tuhaf çiçeğin aslında kara çalılar üzerinde semavi renklerle ışıldayan, küçük kanatlarıyla bir aşağı bir yukarı süzülerek dans eden ve antenleriyle birbirlerini okşayan böcekler olduğunu fark etti. Diğer yandan, gül renkli ve gök mavisi kuşlar da kokulu çiçeklere dönüşmüşler, kadehlerinden yayılan kokular, uzaktaki çeşmelerin sesleriyle ve uzun ağaçların hışırtılarıyla karışıyor ve derin bir hasretin gizemli bir korosuna dönüşüyorlardı. Daha önce onu hor gören, eğlenen alaycı kuşlar yine başının üstünde uçuyorlar ve durmaksızın keskin sesler çıkarıyorlardı: “Herr Öğrencius, Herr Öğrencius, bu acele de ne böyle! Bulutlara öyle bakmayınız! Burnunuzun üstüne düşebilirsiniz. Ha! Ha! Kabanınızı giyin Herr Öğrencius, Baykuş Baba peru-

ğunuzu yapar.” Anselmus bahçeden çıkana kadar her türden gevezeliklerine devam ettiler.

Arşivus Lindhorst nihayet mavi odaya girdi. Somaki mermeri ve altın saksı ortadan kaybolmuş, onun yerine odanın ortasına üzerinde Ansemus’un aşına olduğu yazı malzemelerinin bulunduğu menekşe renginde örtü serilmiş bir masa ve önünde yine aynı şekilde örtülmüş bir sandalye gelmişti.

“Sevgili Herr Anselmus” dedi Arşivus Lindhorst, “Şu ana kadar bazı el yazmalarını benim istediğim şekilde istinsah ettiniz, benim güvenimi kazandınız ama şimdi asıl önemli iş kaldı. Özel sembollerle yazılmış bazı eserleri kopyalama, daha doğru bir ifadeyle yeniden resmetme işi. Onları bu odada tutuyorum ve bu iş de ancak burada yapılabilir.

Bundan sonra burada çalışacaksınız. Azami dikkat ve özen istirham ettiğimi belirtmeliyim. Hatalı bir çizgi, Tanrı korusun, orijinal nüshaya sıçrayacak bir mürekkep lekesi başınıza iş açar.”

Anselmus palmiye ağacının altın rengindeki gövdelerinden zümrüt yeşili yaprakların sarktığını gördü. Arşivus bu yapraklardan birini tuttu ve Anselmus yaprağın parşömen rulosu olduğunu fark etti. Arşivus bu ruloyu aldı ve Anselmus’un önündeki masaya açtı. Anselmus birbirine girmiş işaretleri ve noktaları, çizgileri ve kah bitkilere kah musalara kah hayvan figürlerine benzeyen şekilleri görünce fazlasıyla şaşırdı ve bunların hepsini tam bir kesinlikle kopyalayabileceğine dair umudunu neredeyse yitirdi. Derin düşüncelere daldı.

“Cesaretini topla, genç adam!” diye bağırdı Arşivus. “Sadakatini ve aşkını kanıtlarsan, Serpentina sana yardım edecek.”

Sesi cınlayan bir metal gibiydi ve Anselmus şaşkınlıkla kafasını kaldırıp baktığında, Arşivus Lindhorst’un kütüphaneyi ilk ziyaretinde olduğu gibi haşmetli bir görünümüne büründüğünü gördü. Anselmus huşu ile dizlerinin üzerine çökmek

istedi ama Arşivus Lindhorst bir palmiye ağacına tırmandı ve zümrüt yeşili yaprakların arasında kayboldu. Öğrenci Anselmus konuşan kişinin Ruh Prensi olduğunu ve belki de ona ve Serpentina'ya ne olacağına dair haber gönderen bir gezegenin ışınlarını görmek için çalışma odasına çıktığını düşündü.

“Belki de,” diye devam etti düşünmeye, “Nil’in kaynağından bir haber bekliyor veya Lapland’dan bir büyücü onu ziyarete gelmiştir. Şimdi bana düşen titizlikle çalışmak.” Böylece, parşömenin üzerindeki yabancı karakterler üzerinde çalışmaya başladı.

Bahçenin muhteşem müziği ve tatlı, hoş kokular etrafını sarmıştı. Seslerini duyduğu ama ne dediklerini anlamadığı alaycı kuşlar bile şu anda ona sevimli geliyordu. Bazen sanki palmiye ağaçlarının zümrüt yeşili yaprakları hışırdıyor ve sonra Anselmus’un Yükseliş gecesinde mürver ağacının altında duyduğu o hoş kristal sesler odanın içini dolduruyordu. Bu sesler ve ışıklarla güç bulan Öğrenci Anselmus, gözlerini ve düşüncelerini parşömenin üzerindeki yazının başlığına verdi ve çok geçmeden işaretlerin şu anlama geldiğini gördü: *Semender’in yeşil yılanla evliliği üzerine*. Sonra parlak bir kristal kürenin sesi duyuldu: “Anselmus! Sevgili Anselmus!” diye yaprakların arasından ona doğru aktı ses. Palmiye ağacının gövdesinden yeşil yılan aşağıya doğru süzüldü.

“Serpentina! Güzel Serpentina!” diye büyük bir mutluluğun coşkusuyla bağırdı Anselmus, zira daha dikkatle baktığında, kendisine tıpkı kendi kalbi gibi tarıfsız bir hasretle dolu iki koyu mavi gözle bakan güzeller güzeli bir kızın yavaşça yanına yaklaştığını gördü. Yapraklar eğilmiş, genişlemiş ve ağacın gövdesinin her yerinden dikenler çıkmıştı ama Serpentina renkleri sürekli değişen parlak elbisesinin içindeki ince vücuduyla kıvrılarak aralarından geçti. Aynı sandalyeye, Anselmus’un yanına oturarak kollarıyla onu sardı. Anselmus onun nefesinden gelen elektrikli sıcaklığı hissedebiliyordu.

“Sevgili Anselmus,” diye başladı sözlerine, “artık tamamen benim olacaksın, aşkınla beni elde edeceksin ve ben her ikimizi de ebediyen mutlu kılacak altın saksıyı getireceğim.”

“Ah, iyi kalpli, güzeller güzeli Serpentina!” dedi Anselmus. “Sen benim olduktan sonra, ben başka ne isterim! Sen benim olduktan sonra, seni ilk gördüğüm andan beri karşıma çıkan tüm harika gizemleri bile bir kenara itmeye razıyım.”

“Babamın kendi hevesleri için senin etrafını kuşattığı bu bilinmezlerin, bu fevkaladeliklerin seni korkuttuğunu biliyorum.” dedi Serpentina. “Ancak bundan sonra bunun olmayacağını umuyorum çünkü sana yardım etmek için ben hep yanında olacağım. Babamı daha yakından tanıman için onun hakkında ve benim hakkımda ne bilmen gerekiyorsa kalbimin derinliklerinden, ruhumun derinliklerinden gelerek sana her şeyi anlatacağım, sevgili Anselmus.

Anselmus bu güzellik ile sarıp sarmalandığını hissediyor ve yalnızca onunla hareket edebileceğini ve yalnızca onunla yaşayabileceğini hissediyordu. Söylediği her söz semavi bir saadetin sesi gibi geliyor, o yüzden pürdikkat dinliyordu. Kolunu onun nazik ve ince vücuduna koydu ama elbisesinin parlak kumaşı öyle pürüzsüzdü, öyle kaygandı ki kollarından her an kayacak gibiydi. Bu düşüncenin korkusuyla titredi.

“Ah, bırakma beni güzel Serpentina!” diye bağırdı. “Sen benim hayatımsın!”

“Şimdi değil,” dedi Serpentina, “bana olan aşkınla anlayabileceğin her şeyi sana anlatana kadar buradayım.

Şunu bil ki sevgilim, babam Semenderler soyundan geliyor ve ben varlığımı onun yeşil yılanı olan aşkına borçluyum. Kadim zamanlarda, kudretli Ruh Prensi Fosforus harikalar diyarı olan Atlantis’i yönetiyordu ve saf ruhlar da ona bağlılık yemini etmişti. Bir gün, çok sevdiği Semender (yani babam) Fosforus’un annesinin özene bezene süslediği muhteşem

bahçede gezerken uzun bir zambağın seslendiğini duydu: ‘Sabah rüzgârı seni uyandıranı kadar gözlerini kapalı tut, sevgilim.’ Sese doğru gitti, onun sıcak nefesiyle zambak yapraklarını açtı ve içinde uyuyan zambağın kızını, yeşil yılanı gördü.

Semender güzel yılanın aşkıyla yanıp tutuştu ve onu zambaktan çaldı. Zambak yardım istemek için tüm bahçeye kokusunu beyhude salıp durdu. Semender yılanı Fosforus’un sarayına götürdü ve orada Fosforus’a ‘Beni sevdiğimle evlendir ki sonsuza kadar benim olsun!’ diye yalvardı. ‘Seni ahmak, sen neler diyorsun?’ dedi Ruh Prensi. ‘Zambak bir zamanlar benim sevgilimdi. Benimle hüküm sürüyordu ama üzerine attığım kıvılcım onu yok olmanın eşiğine getirdi. Şu anda Yeryüzü Ruhu’nun zincire vurduğu Kara Ejderha zambağı tutuyor ki yaprakları alev almasın. Ama sen yeşil yılanı kucaklayınca, senin korların onun bedenini yakacak ve yeni bir varlık hızla büyüyüp senden çekilecek.’

Semender Ruh Prensi’nin dediklerine kulak asmadı ve büyük bir arzuyla yeşil yılanı kollarına aldı. Yılan küle döndü ve küllerinden kanatlı bir varlık doğdu. Çılgına dönen Semender bahçede koşarak etrafa ateş saçtı. Güzel çiçekler yanıp kül oldu ve her yer kederle doldu.

Öfkeli Ruh Prensi Semender’i yakaladı ve şöyle dedi: ‘Ateşin söndü, alevin bitti, gözlerin kör oldu. Yeryüzü Ruhu’na doğru yuvarlan. Sana azap versinler, seninle eğleninler ve ateş unsuru yeniden tutuşup topraktan yeni bir varlık olarak çıkana kadar seni esir tutsunlar.’ Zavallı Semender yerin dibine grip kayboldu. Ama Fosforus’un bahçıvanı olan Yeryüzü Ruhu gelip şöyle dedi: ‘Efendim! Kim Semender’den benden daha çok şikayetçi olabilir? Onun yaktığı çiçekleri en güzel malzemelerle ben süslemedim mi, onların tohumlarını ben serpmedim mi, onlara bin bir rengi ben vermedim mi? Ama ona bahçeyi tarumar ettiren şey, sizi de çok

zaman çaresizliğe sürükleyen aşktır efendim. Onu bu ağır cezadan azat edin.’ ‘Ateşi şimdilik söndü,’ dedi Ruh Prensi. ‘Ama tabiatın dili yozlaşmış insan ırkı için anlaşılmas hâle geldiği umutsuz zamanda, yurtlarından sürülen saf ruhlar insanla uzaklardan yalnızca yankı ile konuştuklarında, ahenkli daireden uzak bir hâlde, aşk ve inançla yaşamasına müsaade edilen harikalar diyarının karanlık haberleri ona verilirken, bu umutsuz zamanda Semender’in ateşi yeniden tutuşacak ama ancak insan suretinde filizlenecek ve onun ızdıraplarına ve ihtiyaçlarına katlanmak zorunda kalacak. Ancak yalnızca o ilk hâlinin hatıraları onda kalacak ve tabiat ile yine büyük bir ahenk içinde yaşayacak, onun mucizelerini anlayacak, onun ruhunun gücü emrinde olacak. Yeşil yılanı bir zambak çalısında bulacak ve bu evliliğin meyvesi, insanoğluna annelerinin formunda görünen üç kız evlat olacak. Bahar mevsiminde koyu mürver ağacına asılıp güzel kristal sesler çıkaracaklar.

Sonra, o karanlık zamanda genç bir adam kızlardan birinin şarkısını duyarsa, evet, onun güzel gözlerine bakarsa, ona o uzak harika diyarlar görünür olacak, bayağılığın yükünü sırtından atabilirse, yılanın aşkıyla tabiatın mucizelerine, bu mucizelerde kendi varlığına inanabilirse, yılan onun olacak.

Ama bu şekilde üç genç adam bulunana ve üç kızla evlenene kadar Semender bu yükten kurtulup kardeşlerinin yanına dönemez.’ ‘Bu üç kıza bir hediye hazırlamam için bana izin verin efendim, ta ki kocalarıyla olan hayatları daha da yükselsin. Her biri benden elimdeki en güzel malzeme ile yapılmış bir saksı alsın; onu elmaştan aldığım ışınlarla parlatacağım. Parlaklığında muhteşem krallığımız, şu anda olduğu gibi tabiatla ahenk içinde yansısın ama evlilik zamanı geldiğinde içinden bir ateş zambağı çıksın ve ebedi çiçekleriyle genç adamı sarıp güzel kokulara boyasın. Çok geçmeden krallığımızın dilini öğrensın, onun mucizelerini anlasın ve sevdiğiyle Atlantis’te ebedi saadetle yaşasın.’

Bu Semender'in babam olduğunu şimdi daha iyi anlıyorsun, sevgili Anselmus. Yüce tabiatına rağmen, sıradan hayatın sıkıntılarıyla uğraşmak zorunda kaldı ve bu yüzden bazılarını alay konusu oldu. Babam, Prens Fosforus'un benimle ve kardeşlerimle evlenme şartı olarak koyduğu şeyin, bugün insanlar arasında, yanlış bir şekilde, çocuksu ve şairane bir karakter olarak adlandırıldığını söyledi. Bu karakterin genelde, sözde dünya eğitiminden yoksun, tavırlarında basitlik olan gençlerde bulunduğunu ve insanlar arasında sürekli alay konusu olduklarını söylüyor. Ah, sevgili Anselmus! Mürver ağacının altında benim şarkımı, benim bakışımı anladın sen. Yeşil yılanı sevdin, bana inandın ve ebediyen benim olacaksın. Altın saksıdan zambak çıkacak ve Atlantis'te beraber mutlu mesut yaşayacağız.

Ama Semenderler ile Yeryüzü Ruhları'nın savaşında Kara Ejderha'nın serbest kaldığını ve havaya uçup gittiğini senden saklamayacağım. Fosforus onu yeniden yakaladı ama bu kavga sırasında yeryüzüne siyah tüyler, yani kötü ruhlar yayıldı. Her yerde Semenderler'e ve Yeryüzü Ruhları'na karşı savaşıyorlar. Sana düşmanlık yapan, babamın da çok iyi tanıdığı o kadın, sevgili Anselmus, altın saksıyı elde etmeye çalışıyor. Varlığını ejderhanın kanadından düşen bir tüye borçlu. Kökenini ve gücünü biliyor çünkü tutsak ejderhanın inlemelerinde birçok gizemli görüntü ona malum oluyor ve dışarıdan içeriye nüfuz etmek için her yolu deniyor. Babam Semenderler'in içinden gelen yıldırımlarla onunla savaşıyor. O kadın zararlı bitkilerdeki, zehirli hayvanlardaki bütün muzır şeyleri topluyor, onları karıştırıyor ve kara büyü yaparak insanın ruhunu korku ve dehşetle dolduruyor ve ejderhadan çıkan iblislerin gücünü kullanıyor. O yaşlı kadına dikkat et, sevgili Anselmus! Senden nefret ediyor çünkü senin çocuksu karakterin onun birçok büyüsunü yok etti. Bana sadık kal, kısa zaman içinde muvaffak olacaksın!"

"Ey Serpentina!" diye haykırdı Öğrenci Anselmus. "Seni nasıl terk edebilirim, seni nasıl sonsuza dek sevmem!" Dudaklarında bir busenin ateşi varken derin bir uykudan uyandı.

Serpentina gitmiş, saat altıyı vuruyordu ve bugün tek bir kopya bile bitirememiş olduğunu düşününce içine bir ağırlık çöktü. Arşivus'un gelme vaktinin yaklaştığını düşününce büyük bir endişeye kapıldı. Önündeki yapraklara baktı ve nüshanın harika bir şekilde tamamlanmış olduğunu gördü. Anselmus nüshaya bakınca, bunun Serpentina'nın anlattığı babasının hikâyesinden başka bir şey olmadığını gördü. Arşivus içeriye girdi, parşömene baktı ve gülümseyerek şöyle dedi: "Tam da düşündüğüm gibi! Evet, Herr Anselmus, işte bugünkü paranız. Şimdi Linkische Bath'a gideceğiz. Lütfen beni takip edin!" Arşivus şarkıların, ısıkların, konuşmaların sağır edici bir sesle yankılandığı bahçede hızla yürüdü ve Anselmus sokağa çıktıklarında rahatladı. Daha yirmi adım atmamışlardı ki Zabıt Katibi Heerbrand ile karşılaştılar. Kapıda pipolarını doldurdular.

Zabıt Katibi Heerbrand yanında ateş olmadığından ve piposunu yakamadığından şikayet etti. "Ateş!" diye bağırdı Arşivus Lindhorst ve parmağını şıklatarak ateş yaktı. "Alın size ateş!" "Kimya ilminin sırları," dedi Zabıt Katibi Heerbrand ama Öğrenci Anselmus Semenderler'i, onların geçmişini düşündü.

Linkische Bath'da Zabıt Katibi öyle çok içti ki esasında yumuşak huylu bir adam olmasına rağmen her geçene sert bir şekilde arkadaş olup olmadıklarını sormaya başladı. Nihayet, Arşivus Lindhorst gittikten çok sonra, Öğrenci Anselmus onu evine götürdü.

Dokuzuncu Nöbet

Öğrenci Anselmus'un Sağduyusu

Öğrenci Anselmus'un yaşadığı tüm bu tuhaf ve olağanüstü olaylar onu gündelik hayatından koparmıştı. Artık arkadaşlarıyla görüşmüyor ve her gün ona cennetin kapılarının

açıldığı öğle vaktini sabırsızlıkla bekliyordu. Ama yine de, tüm alemi güzel Serpentina ve masal diyarının harikuladeliğiyle doluyken, zaman zaman Veronika'yı düşünmeden edemiyordu. Hayır, bu kız sık sık gözünün önüne geliyor ve yüzü kızarak onu ne kadar çok sevdiğini itiraf ediyor, onunla alay eden, onu aptal yerine koyan hayaletlerden onu kurtarmayı ne kadar çok istediğini söylüyordu. Bazen, bilinmeyen bir güç aniden Anselmus'un içine bir hançer saplıyor ve karşı konulmaz bir şekilde onu Veronika'ya sürüklüyordu ve sanki kıza zincirlenmiş gibi nereye gitse onu takip etmek zorunda kalıyordu. Serpentina'nın ona güzeller güzeli bir kız olarak görüldüğü o ilk andan, Semender'in yeşil yılanla olan evliliğinin sırları ona açık edildikten sonra, Veronika artık her zamankinden daha canlı bir şekilde karşısında duruyordu. Öyle ki ancak uyandığında bunun yalnızca bir rüya olduğuna tam olarak ikna oluyordu çünkü Veronika'nın gerçekten yanında olduğuna, temiz aşkını Anselmus'un mahvına sebep olacak fantastik rüyalara olan aşkına feda ettiğini ve bunun onun ruhuna korkunç ızdıraplar verdiğini söylediğine neredeyse emin oluyordu. Veronika artık Anselmus'a her zamankinden daha sevimli geliyor, onu aklından çıkaramıyor ve bu hâl onu öyle bir sıkıntıya sokuyordu ki sabah yürüyüşleriyle rahatlamaya çalışıyordu.

Gizemli, sihirli bir güç onu Pirnaer Tor'a götürdü ve tam bir yol ayrımına gelmişti ki Müdür Yardımcısı Paulmann arkasından seslendi: "Hey! Hey! Sevgili Herr Anselmus! Tanrı aşkına kendinizi nereye hapsedtiniz? Uzun zamandır görmüyoruz sizi. Veronika ne zamandır sizinle tekrar şarkı söylemek istiyor, biliyor musunuz? Hadi gelin, nasıl olsa benim evin yakınındasınız."

Öğrenci Anselmus kaçınılmaz olarak Müdür Yardımcısı'yla beraber gitti.

Eve girdiklerinde, Veronika onları özenle giyinmiş bir şekilde karşıladı. Öyle ki Müdür Yardımcısı Paulmann şaşkınlık-

la sordu: “Bu şıklık da ne Matmazel? Birini mi bekliyordun? Ama bak sana Herr Anselmus’u getirdim!”

Öğrenci Anselmus Veronika’nın elini zarıfçe öptü ve tüm vücudunu saran bir ateş hissetti. Veronika öyle neşeli, öyle lütufkardı ki Paulmann odasına gittiğinde, her türlü muziplikle ve yaramazlıkla Anselmus’un moralini öyle yükseltti ki delikanlı başındaki tüm saçmalıkları unuttu ve bu şen şakrak kızı odanın içinde takip etmeye başladı. Sonra sakarlık huyu yine ortaya çıktı, masaya çarptı ve Veronika’nın güzel dikiş kutusunu yere düşürdü. Anselmus kutuyu yerden aldı. Kapağı açılmıştı ve içindeki küçük yuvarlak metal aynayı gördü ve neşeyle aynaya baktı. Veronika usulca arkasından geldi, elini koluna koyup sıkıca sarıldı ve omuzlarının üzerinden aynaya baktı. Ve Anselmus sanki ruhunda bir savaş yaşandığını hissetti; düşünceler, görüntüler birbirine karıştı, Arşivus Lindhorst, Serpentina, yeşil yılan gözünün önünden geçti ve daha sonra her şey duruldu, berrak bir zihinde her şey netleşti. Sürekli olarak Veronika’yı düşündüğünün farkına vardı. Hatta, mavi odada karşısına çıkan kişi de Veronika’dan başkası değildi. Semender’in yeşil yılanla olan evliliği de onun kopyasını çıkardığı hikâyeydi, kesinlikle ona anlatılmamıştı. Gördüğü rüyalardan etkilenmişti ve Veronika’nın aşkıyla, Arşivus Lindhorst’un odasındaki tuhaf, keskin kokuların tesiriyle zihin dünyası hararetle yorumlar yapmıştı. Küçük bir yılanla aşık olduğu kuruntusuna ve tam teçhizatlı, tuhaf Arşivus’u bir Semender sanmasına içtenlikle güldü: “Evet, evet! Bu Veronika!” diye bağırdı ama başını çevirince Veronika’nın aşkın ve arzusunun parladığı mavi gözlerini gördü. Kızın dudaklarından solgun bir ah çıktı ve onda kendi dudakları yandı.

“Ah, ne mutlu bana! Dün rüyasını gördüğüm bugün gerçekten başıma geliyor!” dedi Öğrenci.

“Müsteşar olduğunda benimle evlenecek misin?” diye sordu Veronika.

“Evet, evleneceğim.” diye cevap verdi Anselmus. O sırada kapı açıldı ve Müdür Yardımcısı Paulmann şu sözlerle odaya girdi:

“Sevgili Anselmus, bugün sizi bırakmıyorum. Kötü bir akşam yemeğine katlanmak zorunda kalacaksınız. Sonra Veronika bize güzel bir kahve yapacak ve geleceğine dair söz veren Zabıt Katibi Heerbrand ile beraber içeceğiz.”

“Ah, Sayın Müdür Yardımcısı, Arşivus Lindhorst’a gitmek zorunda olduğumu bilmiyor musunuz?” diye cevap verdi Öğrenci Anselmus.

“Bakın azizim,” dedi Müdür Yardımcısı Paulmann on iki buçuğu gösteren saatini tutarak.

Öğrenci Anselmus, Arşivus Lindhort için geç kaldığını fark etti ve Müdür Yardımcısı’nın teklifini memnuniyetle kabul etti. Böylece artık bütün gün Veronika’yı görebilecek, kaçamak bakışlar atabilecek ve elini fark ettirmeden sıkabilecek ve belki de bir busenin fethine muvaffak olacaktı. Öğrenci Anselmus’un arzuları öyle yükseldi ki tüm bu fantezilerle kendini komik düşürdüğüne giderek daha çok ikna oldu.

Zabıt Katibi Heerbrand söz verdiği gibi geldi ve kahveler içildiğinde ve alacakaranlık çöktüğünde, yanında bir şey getirdiğinin işareti olarak ellerini ovuşturdu. Veronika’nın güzel ellerinden geçip bu ekim akşamını güzelleştirebilecek bir şeydi bu.

“Haydi, çıkar şu yanında getirdiğin gizemli şeyi, kıymetli Zabıt Katibi.” dedi Müdür Yardımcısı Paulmann. Ama Zabıt Katibi Heerbrand ceketinin derin cebinden bir şişe arak, iki limon ve bir parça şeker çıkardı. Henüz daha yarım saat geçmişti ki Paulmann’ın masasında bir kasede lezzetli bir punçun dumanları tütüyordu. Veronika içkiyi servis etti ve dostlar neşeli, canlı bir sohbeta daldılar. Ama içki tesirini gösterir göstermez, Anselmus’un iç alemine son günlerde tecrübe ettiği olağanüstü şeylerin görüntüleri geri geldi. Arşivus Lindhorst’u fosfor gibi parlayan süslü geceliğinin içinde gör-

dü; mavi odayı, palmiye ağaçlarını gördü. Şimdi Serpentina'ya hâlâ inanması gerektiğini hissediyor, bu his yine içinde mayalanıyordu. Veronika ona bir bardak punç uzattı ve alırken hafifçe kızın eline dokundu. "Serpentina! Veronika!" diye iç çekti. Yine derin hülyalara daldı ama Zabıt Katibi Heerbrand bağırdı: "Kimsenin anlam veremediği, garip bir ihtiyar şu Arşivus Heerbrend. Tanrı uzun ömür versin! Şeref, Herr Anselmus!"

Bunun üzerine Öğrenci Anselmus hülyalardan uyandı ve Zabıt Katibi Heerbrand ile kadehini tokuştururken şöyle dedi: "Bunun sebebi saygıdeğer Zabıt Katibi, Arşivus Lindhorst'un aslında yeşil yılanı kaybettiği için Ruh Prensi Fosforus'un bahçesini yakarak tarumar eden bir Semender olması."

"Ne? Nasıl yani?" diye sordu Müdür Yardımcısı Paulmann.

"Evet," diye devam etti Öğrenci Anselmus, "bu sebeple kızlarıyla, ki kızları mürver ağaçlarında cezbedici şarkılar söyleyip genç erkekleri baştan çıkaran üç altın yeşili yılan, burada, Dresden'de kraliyet arşivcisi olarak çalışmaya mecbur bırakılmış."

"Herr Anselmus! Herr Anselmus!" diye bağırdı Müdür Yardımcısı Paulmann. "Beyninizde çatlak mı var? Tanrı aşkına, bunlar nasıl saçmalıklar?"

"Doğru söylüyor," dedi Zabıt Katibi Heerbrand. "Arşivus denen adam lanet bir Semender; parmağından ateş çıkarıyor, parmağıyla bir elbiseye dokunduğunda elinde kor varmış gibi delikler açabiliyor. Evet, evet, haklısın kardeş Anselmus. Kim buna itiraz ederse karşısında beni bulur!" Bu sözlerle birlikte yumruğunu masaya indirdi ve tüm bardaklar şangırdadı.

"Sayın Zabıt Katibi! Çıldırıldınız mı?" diye öfkeyle bağırdı Müdür Yardımcısı. "Herr Öğrencius, Herr Öğrencius! Yine neyiniz var?"

"Aman! Siz de bir kuştan, bir baykuştan, bir kuaförden başka bir şey değilsiniz, Herr Müdür Yardımcısı!"

“Ne? Ben, kuş? Baykuş, kuaför?” diye bağırdı Müdür Yardımcısı öfkeyle. “Siz delisiniz efendim, doğuştan deli!”

“Ama ihtiyar kadın gelip boğazını koparacak!” diye bağırdı Zabıt Katibi Heerbrand.

“Evet, ihtiyar kadın çok kudretli!” diye araya girdi Öğrenci Anselmus. “Ama kötü bir soydan geliyor çünkü babası pis bir kanat tüyü ve annesi berbat bir pancar. Ama gücünü her türden zararlı yaratığa, zehirli otlara borçlu.”

“İğrenç bir Semender ol!” diye bağırdı Veronika, gözleri öfkeden deliye dönmüş hâlde. “İhtiyar Liese bilge bir kadın ve kara kedi kötü bir yaratık değil; o eğitilmiş, terbiyeli bir genç adam ve onun kuzeni.”

“Bıyıklarını yakıp mum gibi sönmeden Semender’i yiyebilir mi?” diye bağırdı Zabıt Katibi Heerbrand.

“Hayır, hayır!” diye bağırdı Öğrenci Anselmus, “Bunu asla ve kat’a yapamaz! Yeşil yılan beni seviyor, ben Serpentina’nın gözlerine baktım.”

“Kedi onların hepsini tırmalayacak!” diye bağırdı Veronika...

“Semender, Semender hepsini yener!” diye yüksek perdeden öfkeyle bağırdı Müdür Yardımcısı Paulmann. “Ben tımarhanede miyim? Delirdim mi ben? Ne saçmalıyorum böyle? Evet, ben de delirdim, ben de delirdim!” Müdür Yardımcısı Paulmann bu sözlerle ayağa kalktı, peruğunu çıkarıp tavana doğru fırlattı ve peruktan çıkan pudralar her yere yağmur gibi dağıldı. Sonra Öğrenci Anselmus ve Zabıt Katibi Heerbrand kadehlerini ellerine aldılar ve tezahüratlarla, bağırışlarla havaya fırlattılar, tavana çarpan kadehler parçalanıp büyük bir gürültüyle etrafa dağıldı.

“Fiat Semender, Pereat Kocakarı! Metal aynayı kırın! Kedinin gözlerini oyun! Kuşlar, havada kuşlar! Eheu, Eheu, Evoe, Evoe Semender!” Üçü de çıldırmış gibi bu şekilde bağırp çağırıyor-

lardı. Fränzchen sıçrayıp ağlayarak odadan çıkarken Veronika acı içinde sofada uzanıyordu.

Bu sırada kapı açıldı, herkes birden sustu. Ve gri bir frak giymiş küçük bir adam içeriye girdi. Yüzünde müstesna bir ciddiyet vardı ve eşi benzeri görülmemiş yuvarlak kemerli burunun üzerinde gözlük vardı. Peruktan çok tüylü bir şapkaya benzeyen tuhaf bir peruk takıyordu.

“Hey, iyi akşamlar!” dedi küçük sevimli adamcık. “Öğrenci Anselmus aranızda mı acaba beyler? Arşivus Lindhorst’un hürmetlerini getirdim. Kendisi bugün Herr Anselmus’u beyhude bekleyip durdu ama yarın Herr Anselmus’un zamanında gelmesini istirham ediyor.”

Bu sözlerin ardından dışarıya çıktı ve herkes bu ciddi küçük adamın aslında gri bir papağan olduğunu o an fark etti. Müdür Yardımcısı ve Zabıt Katibi Heerbrand öyle bir kahkaha kopardılar ki odanın içinde çınladı. Bu arada Veronika sanki tarifsiz bir acıyla inliyor ve kıvranıyordu ama Öğrenci Anselmus birden dehşetli bir korkuya kapılıp kapıya doğru koşarak kendini sokağa attı. Kendinden geçmiş bir hâlde sokaklarda koştu ve mekanik hareketlerle evine, odasına ulaştı. Çok geçmeden Veronika dostane bir tavırla yanına geldi ve neden bu kadar korktuğunu sordu. “İyi geceler, iyi geceler sevgili dostum...” diye fısıldadı Veronika ve dudaklarına bir öpücük kondurdu. Sarılmak için kollarını uzattı. Derken bu tatlı hayal kayboldu, Anselmus neşeyle ve iyice dinlenmiş bir şekilde uyandı. İçkinin tesirini düşününce gülmekten kendini alamadı ama Veronika’yı düşününce, içi huzurla doldu. “Bu çılgın ruh hâlimden kurtulmamı yalnızca sana borçluyum...” diye düşündü. “Gerçekten de kendinin camdan olduğunu düşünen ya da kendini arpa sanıp tavuklar tarafından yenileceğini düşünen bir adamdan farkım yoktu. Ama Müsteşar olur olmaz Matmazel Paulmann ile evleneceğim, mutlu olacağım ve her şey bitecek.”

Öğleyin Arşivus Lindhorst'un bahçesinde yürürken, bir zamanlar buradaki şeylerin ona nasıl tuhaf ve fevkalade göründüğüne şaşırdı. Saksılar, sardunyalar, mersin ağaçları gibi sıradan şeylerden başka bir şey görmüyordu. Onunla alay eden renkli kuşlar yerine, Anselmus'la karşılaşınca anlaşılmasız cıvıltılarla ötüp sağda solda uçuşan birkaç serçeyi gördü.

Mavi odanın da tamamen farklı bir görünümü vardı ve bu çiğ mavi rengin, yapma palmiye ağaçlarının altın sarısına boyanmış dallarının onda daha önce nasıl hayranlık uyandırmış olabileceğini anlayamadı. Arşivus ona garip, alaycı bir gülümsemeyle bakıp şöyle dedi: "Evet, dün gece punçun tadı hoşunuza gitti mi sevgili Anselmus?" "Ah, şüphesiz gri papağanı da... siz..." diye cevap verdi Anselmus ama birden durdu çünkü papağanın görüntüsünün onun hayal aleminin bir kuruntusu olduğunu düşündü.

"Ben de oradaydım." dedi Arşivus Lindhorst. "Beni görmediniz mi? Ama yaptığınız haylazlıklardan birinde neredeyse yaralanıyordum. Zira Zabıt Katibi Heerbrand'ın kadehinin içinde otururken Katip kadehini tavana fırlattı ve ben de hemen Müdür Yardımcısı'nın piposuna çekildim. Şimdilik hoşça kalın, Herr Anselmus! Titizlikle çalışın. Gelmediğiniz gün için de para alacaksınız çünkü daha önce çok iyi çalıştınız."

"Arşivus nasıl böyle saçmalayabilir?" diye düşündü Öğrenci Anselmus. Her zamanki gibi Arşivus Lindhorst'un önüne koyduğu yazmanın kopyasına başlamak için masaya oturdu. Ama parşömen tomarının üzerinde birçok tuhaf kıvrımlı şekil gördü. Bunlar gözleri yoruyor, uzun süre bakmaya mani oluyordu. Her şeyi tam olarak kopyalamak neredeyse imkansızdı. Evet, dikkatle bakınca, parşömenin damarlı bir mermer ya da yosunlu bir taş olabileceğini düşündü. Yine de denemeye kararlıydı ve cesaretle tüyü mürekkebe batırdı ama mürekkep akmadı. Kalemi sabırsızca sıktı ve orijinal nüshanın üzerine büyük bir mürekkep lekesi sıçradı...

Lekeden tıslayarak ve kükreyerek mavi, parlak bir şimşek çıkıp odanın içinden tavana doğru yükseldi. Sonra duvarlardan yoğun bir duman çıktı, yapraklar sanki bir fırtına çıkmış gibi hışırdamaya başladı ve gözleri ateş ateş bir Şahmeran aşağıya indi, dumanları tutuşturdu ve Anselmus'un etrafı ateşten bir çemberle sarıldı. Palmiye ağaçlarının altın gövdeleri devasa yılanlara dönüşerek keskin bir metal sesi çıkararak iğrenç kafalarını tokuşturdular ve pullu vücutlarıyla Anselmus'u sardılar.

Sineklerin üstünde, alevlerin arasında parlayan bir ışın gibi duran Başsemender, "Ahmak! Kutsala yaptığın saygısızlığın cezasını çekeceksin!" diye bağırdı ve yılanlar ağızlarına açarak Anselmus'un üzerine ateş saçmaya başladılar. Sanki ateş buharları ona yaklaşıırken yoğunlaşıyor ve katı, buz kütlelerine dönüşüyordu. Ancak Anselmus'un uzuvları giderek daha da büzüldü, sıkıştı ve en sonunda kendinden geçti. Kendine geldiğinde, hiçbir yerini oynatamıyordu. Sanki etrafı iterek uzaklaştırmak istediği ısıldayan bir kor ile sarılıydı. Arşivus Lindhorst'un kütüphanesinde bir rafta, kapalı bir kristal şişenin içinde oturuyordu.

Onuncu Nöbet

Kütüphane Savaşı

Eğer rahatsız edici bir rüya masalsı bir kötülükle size musallat olmadıysa daha önce kendinizi bir şişenin içinde hapsolmuş bulduğunuzdan şüpheliyim, sevgili okur. Eğer böyle bir duruma düştüyseniz zavallı Öğrenci Anselmus'un çektiği ızdırabı hissedebilirsiniz ama böyle bir rüya görmediyseniz hayal gücünüzü kullanarak Anselmus ve benim hatırıma bir an kendinizi bu kristal içinde hayal edin. Göz kamaştırıcı bir parlaklık ile etrafınız çevrili, tüm nesneler parlak gökkuşağı renkleriyle aydınlanmış, her şey titrek bir pırıltıyla belirsiz. Güçsüz ve hareketsiz bir şekilde donmuş bir eter gibi öyle yüzüyorsunuz ki ruhunuzun bu ölü bedene hükmetmeye çalışması beyhude.

Bu ağır yük göğsünüze giderek daha çok baskı yapmakta, alınan her nefes içerideki havayı biraz daha daraltmakta ve nabzınız deli gibi atmaktadır ve ölüm korkusuyla tüm sinirleriniz seğirmektedir.

Öğrenci Anselmus'a merhamet edin, sevgili okur! Bu cam zehrinde tarifsiz bir eziyet çekiyordu ama ölümün bile onu kurtaramayacağını çok iyi biliyordu çünkü kendinden geçip uyandığında tüm işkence baştan başlıyordu. Tek bir uzvunu bile hareket ettiremiyordu ama düşünceleri cama çarpıp kulaklarını sağır edecek bir sesle geri geliyordu ve içimizden geçen kelimeler yerine yalnızca çılgınlığın boğuk kükremesini duyuyordu. Sonra çaresizlik içinde bağıırıyordu: "Ah Serpentina! Serpentina! Beni bu azaptan kurtar!" Belli belirsiz bir nefes geldi, şişenin etrafını şeffaf mürver ağacı yapraklarıyla sardı, sesler sustu, yorucu parlaklıklar kayboldu. Artık daha rahat nefes alabiliyordu.

"Bu duruma düşmemin sebebi ben değil miyim? Ah! Sana karşı günah işlemedim mi, sevgili Serpentina? Senden şüphe duymadım mı? Bana saadet bahşeden her şeye inancımı yitirmedim mi? Ah! Artık asla benim olmayacaksın, altın saksı kayıp ve onun mucizeleri benden uzak. Ah, seni bir kez daha görebilir miyim, bir kez daha nazik, tatlı sesini duyabilir miyim, güzel Serpentina!"

Öğrenci Anselmus derin bir kederle böyle şikâyet ederken yanı başında bir ses duydu: "Ne istiyorsunuz siz? Neden böyle her şeye mızızlanıp duruyorsunuz, Herr Öğrencius?"

Öğrenci Anselmus, aynı rafta içlerinde üç öğrencinin ve iki çırağın olduğu beş şişenin daha durduğunu o an fark etti.

"Ah, bu derdi benimle paylaşan dostlarım, nasıl oluyor da böyle sakin, hayır, böyle hâlinizden memnun bir hâlde durabiliyorsunuz? Benim gibi bir şişenin içinde mahpussunuz ve hareket edemiyor, hatta çınlama olmadan düşünemiyorsunuz

bile. Ama yine de büyük ihtimal Semender'e veya yeşil yılanı inanmıyorsunuz.”

“Boş konuşuyorsunuz, Herr Öğrencius...” diye cevap verdi öğrencilerden biri. “Kendimizi hiç bu kadar iyi hissetmemiştik çünkü deli Arşivus’un kafa karıştırıcı yazmalar için bize verdiği paralar çok işimize yarıyor. İtalyan korolarını ezberlemek zorunda değiliz artık. Her gün Joseph’in barına ya da diğer barlara gidip biraz içiyoruz, güzel kızlara bakıyoruz ve gerçek öğrenciler gibi şarkılar söylüyoruz.”

“Beyefendiler haklılar...” dedi çıraqlardan biri. “Yan komşum gibi bende de birçok sikke var ve artık dört duvar arasında oturmak yerine gönlümüzce gezip tozuyoruz.”

“Ama kıymetli beyefendiler!” dedi Öğrenci Anselmus. “Şişenin içinde mahpus olduğunuzu ve hareket edemediğinizi görmüyor musunuz?”

Öğrenciler ve çıraqlar kahkahalarla gülüp bağırdılar: “Bu Öğrencius bir harika. Kendini bir şişenin içinde sanıyor ama Elbe Köprüsü’nde durmuş suya bakıyor. Hadi biz gidelim!”

“Ah,” diye iç geçirdi Öğrenci, “onlar hiç güzel Serpentina’yı görmedi, aşktaki ve inançtaki özgürlüğü ve hayatı bilmiyorlar. Bundandır ki Semender’in üzerlerinde kurduğu hapis baskısını hissetmiyorlar. Ama ben, derbeder ben, tarifsiz bir aşkla sevdiğim kız beni kurtarmazsa utanç ve sefalet içinde yok olup gideceğim!”

Sonra odanın içinde Serpentina’nın sesi fısıldadı ve yankılandı: “Anselmus! İnan, sev, umut et!” Ve her ses Anselmus’un hapisanesinde ışıdı ve kristal genişledi ve mahkum ayağa kalkabildi.

İçinde bulunduğu durumun azabı giderek azaldı ve Serpentina’nın hâlâ onu sevdiğini anladı. Kristalin içindeki durumunu katlanılır kılan tek şey buydu. Kendisiyle bu talihsiz durumu paylaşan kişilerin aklını karıştırmasına aldırmayıp tüm

zihnini, düşüncelerini Serpentina'ya yöneltti. Ama aniden boğuk, rahatsız edici bir mırıltı duydu. Çok geçmeden bu mırıltıların, karşısındaki dolapta duran, yarı kırık bir kapakla eski bir kahve cezvesinden geldiğini gördü. Dikkatle bakar bakmaz, yaşlı, buruşuk bir kadının çirkin yüzü belirdi karşısında ve az sonra da bu yüz, Schwarzes Tor'daki elmacı kadının yüzü oldu. Sırıtarak, kahkaha atarak ve tiz bir sesle bağırarak şöyle dedi:

“Hey, hey, çocuk! Hâlâ direniyor musun? Bak kristalin içine düşmüşsün! Ben sana dememiş miydim?”

“Benimle eğlen, dalganı geç lanet cadı!” dedi Anselmus. “Tüm bunların suçlusu sensin ama Semender seni yakalayacak, seni lanet pancar sineği!”

“Ho, ho! Öyle gururlanma!” diye cevap verdi kadın. “Benim oğullarımı tekmeledin, burnumu yaktın ama ben sana yine de iyi davranıyorum seni sıçan. Fena bir adam değilsin ve kızım da seni seviyor. Sana yardım etmediğim sürece kristalden asla çıkamayacaksın. Ben oraya tırmanamam ama arkanda yaşayan arkadaşım sıçan, rafı ikiye bölecek ve aşağı ineceksin ve seni önlüğümde yakalayacağım, böylece burnun kırılmayacak ya da ince pürüzsüz yüzün hiç yaralanmayacak. Sonra seni Matmazel Veronika'ya götüreceğim ve Müsteşar olunca onunla evleneceksin.”

“Defol git, Şeytan'ın doğurduğu!” diye öfkeyle bağırdı Öğrenci Anselmus. “Sen ve senin şer işlerin bana şimdi cezasını çektiğim günahı işletti. Ama sabırla her şeye katlanacağım çünkü yalnızca burada Serpentina'nın aşkıyla ve şefkatiyle sarmalanabilirim. Beni dinle, ihtiyar cadı! Gücüne meydan okuyorum. Sonsuza dek sadece Serpentina'yı seveceğim. Müsteşar olmayacağım, seninle bir olup beni kötülüğe çeken Veronika'ya bakmayacağım. Yeşil yılan benim olmazsa, hasret ve keder içinde öleceğim. Uzak dur, pis akbaba!”

İhtiyar kadın öyle bir kahkaha attı ki odanın içinde yankılandı. “O zaman orada otur ve öl!” diye bağırdı. “Ama şimdi işe

dönme zamanı çünkü burada yapacak başka işlerim var.” Siyah pelerinini attı ve iğrenç bir çıplaklıkla ayakta öylece durdu. Sonra daireler çizerek koşmaya başladı ve büyük bir yaprak tomarı yere düştü. Ondan parşömen yaprakları yırttı ve hızlıca onları güzel bir şekilde katladı ve vücuduna sabitledi. Kısa bir süre sonra üzerinde rengarenk bir elbise vardı. Kara kedi, masanın üzerinde duran mürekkep camından ateş tükürerek fırladı ve yüksek sesle zafer çığlıkları atarak kadına doğru miyavlayarak koştu ve birlikte kapıdan çıkıp kayboldular.

Anselmus, mavi odaya doğru gittiklerini gözlemledi ve uzakta bir gürültü duydu. Bahçedeki kuşlar bağıırıyordu ve papağan yüksek sesle ciyaklayıp duruyordu: “İmdat! İmdat! Haydutlar! Haydutlar!” O anda, yaşlı kadın kollarında altın saksı olduğu hâlde odaya girdi. İğrenç hareketlerle, vahşi çığlıklarla bağıırıyordu: “Yaşasın! Yaşasın! Yeşil yılanı öldür ufaklık! Saldır evlat! Saldır!”

Anselmus derin bir inleme sesi duydu. Serpentina’nın sesiydi bu. Sonra korku ve umutsuzluk her yerini sardı. Tüm gücünü topladı, sanki her bedeni tüm hücreleriyle patlıyormuş gibi, kristale karşı şiddetli bir şekilde savruldu. Delici bir ses oda da yankılandı ve parlak Şam işi sabahlığıyla Arşivus kapıda belirdi.

“Hey, hey! Haşarat! Pis büyücü! Hey buradayım!” O anda kadının siyah saçları diken diken oldu, kırmızı gözleri cehennem ateşiyle yandı ve iğrenç çenesindeki sivri dişlerini sıktı ve tıslayarak bağıırdı: “Saldır, ona! Saldır ona! Saldır!” Kahkahalar atarak, alaycı sözlerle altın saksıyı sıkı sıkıya tuttu ve içinden topraklar alarak Arşivus’a attı ama toprak sabahlığa değer değmez çiçeklere dönüştü ve yere yağmur gibi düştü. Sonra sabahlığın zambakları titredi ve alev aldı. Arşivus bu zambakları ısıltılı bir ateşte yaktı ve onları cadıya fırlattı. Kadın acı ile uluyordu ama havaya atlayıp parşömen zırhını sallarken zambaklar söndü ve kül olup yere düştü.

“Dışarıya, ona git, dışarıya!” diye gıcırdayan bir sesle bağırdı kadın. Sonra kara kedi havaya fırladı ve Arşivus’un başının üzerinden kapağıya doğru sıçradı ama gri papağan uçup onu boynundan yakaladı ve kanlar gelene kadar havada cırıptı. Derken Serpentina’nın sesi duyuldu: “Kurtarıldı! Kurtarıldı!” Sonra öfke ve çaresizlik ile köpüren kocakarı Arşivus’un üzerine fırladı. Arkasına altın saksıyı alarak ve sıska yumruklarının uzun pençelerini tutarak Arşivus’u boğazından kavramaya çalıştı ama Arşivus ânında sabahlığını çıkarıp ona doğru fırlattı. Sonra parşömen yapraklarından ısıklık sesleriyle püskürerek ve patlayarak mavi alevler atıldı ve kadın acı içinde inleyerek yere yuvarlandı. Altın saksıdan toprak ve kitaplardan parşömen yaprakları almak için çabaladı. Üzerine gelen alevler küle dönmeye devam ediyordu. Ama şimdi, Arşivus’un içinden kadının üzerine fırlayan ateşli ışınlar çıktı.

“Hey! Hey! Semender! Zafer!” diye gürledi odanın içinde Arşivus’un sesi ve yüzlerce şimşek dönerek çığlıklar atan kadının etrafını sardı. Vızıltılar ve uğultularla, kedi ve papağanın savaşı devam ediyordu ama sonunda papağan, güçlü kanadı ile kediyi yere indirdi ve pençelerin altında ölümcül acı içinde, korkunç miyavlamalarla uluyan kedinin gözlerini çıkardı ve yanan köpük etrafa saçıldı. Sonra sabahlığın altında yerde kıvranan kadından yoğun bir buhar çıktı ve delici çığlıkları, ulumaları, feryatları sönüp gitti. Keskin bir kokuyla etrafa yayılan duman kayboldu, Arşivus sabahlığını aldığı anda yerde çirkin bir pancar duruyordu.

Papağan, “Saygıdeğer Herr Arşivus, size yenilmiş düşmanı sunmama izin verin...” dedi gagasında siyah bir saç tutarak.

“Çok doğru, değerli arkadaşım,” diye yanıtladı Arşivus. “İşte benim mağlup düşmanım da burada yatıyor. Bugün, küçük bir ganimet olarak, altı hindistancevizi ve yeni bir çift gözlüğünüz olacak çünkü kedinin gözlüklerinizi kırdığını görüyorum.”

“Sonsuza dek minnettarım, müşerref dost ve hamî!” diye sevinçle cevap verdi papağan. Sonra pancarı gagasıyla aldı ve Arşivus Lindhorst’un onun için açtığı pencereden dışarı fırladı.

Arşivus altın saksıyı kaldırdı ve davudi bir sesle bağırdı: “Serpentina! Serpentina!” Ama kendisini talihsizliklere sürükleyen cadının mahvını sevinçle karşılayan Öğrenci Anselmus bakışlarını Arşivus’a çevirdiğinde, bir kez daha Ruh Prensi’nin o haşmetli endamını, tarifsiz yüceliğini ve zarafetini gördü... “Anselmus,” dedi Ruh Prensi, “Suçlu olan siz değilsiniz. Tabiatınıza nüfuz eden ve sizi kendinize karşı şüpheye düşüren o düşmanca kaidedir suçlu olan. Sadakatinizi korudunuz. Özgür ve mutlu olun.”

Anselmus’un ruhunda parlak bir ışıltı titredi. Kristal çanların kraliyet üçlüsünün sesi, daha önce hiç duymadığı şekilde çok daha güçlü ve daha yüksek sesle geliyordu. Tüm bedeni coşkuyu hissetti ama melodik tınlar odanın içinde yükselirken Anselmus’u çevreleyen cam kırıldı ve sevgili ve nazik Serpentina’sının kollarına koştu.

On Birinci Nöbet

Veronika’nın İtirafı

“Ama söylesenize, sevgili Zabıt Katibi, nasıl oluyor da dün geceki lanet punç başımıza vurdu da biz çocuklar gibi oynayıp durduk?” Ertesi sabah hâlâ kırık cam parçalarının olduğu odasına girerken böyle dedi Müdür Yardımcısı Paulmann. Perukası ise punçun içinde dağılmış bir hâlde sıırılsıklamdı. Öğrenci Anselmus dışarıya koştuktan sonra, Müdür Yardımcısı Paulmann ve Zabıt Katibi Heerbrand hoplayıp zıplamaya, manyaklar gibi bağırarak kafalarını tokuşturmaya bir müddet devam etmişti. Nihayet Fränzchen sersemlemiş babasını odasına götürdü ve Zabıt Katibi Heerbrand ise odasına sığınan Veronika’nın boşalttığı sofaya bitap bir şekilde yığıldı. Zabıt

Katibi Heerbrand mavi mendilini kafasına bağıladı. Oldukça solgun ve melankolik görünüyordu: “Ah, saygıdeğer Müdür Yardımcısı, bunu yapan Matmazel Veronika’nın takdire şayan bir şekilde hazırladığı punç değildi, hayır, bunun için suçlanacak tek kişi o lanet olası Öğrenci. Uzun zamandan beridir *mente captus*⁴ olduğunu görmüyor musunuz? Ve deliliğin buluşıcı olduğunun farkında değil misiniz? Bir deli yirmi kişiyi delirtir; affınıza sığınak söylüyorum, bu eski bir atasözüdür. Özellikle bir iki kadeh içtiğinizde, oldukça kolay bir şekilde deliliğin pençesine düşersiniz ve sonra istemeden bazı manevralarda bulunabilirsiniz. İnanabiliyor musunuz? O gri pa-pağanı düşündüğümde hâlâ başım dönüyor!”

“Sırf maskaralık!” diye araya girdi Müdür Yardımcısı. “Arşivus Lindhorst’un gri manto giymiş küçük adamı Famulus’tan başkası değildi. Anselmus’u arıyordu işte.”

“Olabilir,” diye yanıtladı Zabıt Katibi Heerbrand, “ama itiraf etmeliyim ki kendimi pek iyi hissetmiyorum. Tüm gece böyle org sesleri, boru sesleri duydum.”

“O bendim,” dedi Müdür Yardımcısı. “Zira çok fena horlarım.”

“Eh, olabilir,” diye yanıtladı Zabıt Katibi. “Ama Müdür Yardımcısı, dün gece neşelenmemiz için bir nedenim vardı ve Anselmus her şeyi mahvetti! Ah bilmiyorsunuz Müdür Yardımcısı!” Zabıt Katibi Heerbrand ayağa kalktı; bezi kafasından çıkardı, Müdür Yardımcısı’nı kucaklayıp elini samimi-yetle sıktı ve yine iç burkan bir tonda bağırdı: “Ey Müdür Yardımcısı, Müdür Yardımcısı!..” Böylece şapkasını ve eşyalarını kaptı, kapıdan neredeyse koşarak dışarıya çıktı.

“Bu Anselmus bir daha kapının eşiğinden geçmeyecek,” dedi Müdür Yardımcısı Paulmann. “Zira şu anda çok net bir şekilde anlıyorum ki bu delilik en iyi beyefendilerin bile sağdu-yusunu elinden alıyor. Zabıt Katibi de bundan nasibini aldı.

4 (Lat.) Akli ele geçirilmiş, deli.

Şimdiye kadar kendimi tuttum ama dün gece Şeytan kapımı çaldı ve benimle oyunlar oynadı. *Apape, Satanas*. Toz ol Şeytan! Sen de Anselmus!” Veronika oldukça dalgındı, tek kelime dahi konuşmuyor, ara sıra tuhaf bir şekilde gülümsüyor ve yalnız kalmak istiyordu. “Onun aklında Anselmus var,” dedi Müdür Yardımcısı öfkeyle. “Ama burada görünmese iyi olur. Anselmus’un benden çekindiğini biliyorum. O yüzden gelmez.” Müdür Yardımcısı Paulmann bu son sözleri yüksek sesle söyledi. Veronika’nın gözleri yaşlarla doldu ve hıçkırarak şöyle dedi: “Ah! Anselmus nasıl gelebilir ki? Uzun zamandır cam şişenin içinde hapis.”

“Ne? Ne?” diye bağırdı Müdür Yardımcısı Paulmann. “Ah, Tanrım! Ah Tanrım! Bu da Zabıt Katibi gibi sapıttı. Şimdi patlayacağım! Seni lanet olası, iğrenç, üç kez lanetlenmiş Anselmus!”

Hemen Doktor Eckstein’a koştu. Doktor gülümsedi ve şöyle dedi: “Hey! Hey!” Ancak bu sefer hiçbir şey yazmadı ama ayrılırken söylediği bir iki kelimeye şunları ekledi: “Sinirler! Temiz hava. Yürüyüşler. Eğlenceler. Tiyatro. Şarkılar. Türküler. Toparlar.”

“Doktoru bu kadar konuşkan pek görmemiştim,” diye düşündü Müdür Yardımcısı, “gerçekten pek bir geveze!”

Günler, haftalar ve aylar geçti. Anselmus ortalıktan kaybolmuştu. Zabıt Katibi Heerbrand da görünmüyordu ama şubanın dördünde en iyi kumaştan şık, yeni bir palto, ayakkabılar, ipek uzun çoraplar ve elinde taze çiçeklerle öğlen vakti Müdür Yardımcısı Paulmann’ın şaşkın bakışları eşliğinde oturma odasına girdi. Zabıt Katibi Heerbrand sevinçle Müdür Yardımcısı Paulmann’ın yanına gitti, ona zarifçe sarıldı ve şöyle dedi: “Sevgili kızınız Matmazel Veronika’nın isim gününde, uzun zamandır size söylemek istediğim şeyi nihayet söyleyeceğim. O akşam, o zehirli punçu içtiğimiz akşam, size güzel bir haber vermek ve mutluluğumu sizinle paylaşmak niyetindeydim. Müsteşar olacağımı öğrenmişim, işte şimdi beratımı aldım.”

“Ah! Herr Zabıt... Herr Müsteşar Heerbrand demek istemiş-tim...” diye kekeledi Müdür Yardımcısı.

“Ama bu mutluluğumu, saygıdeğer Müdür Yardımcısı,” diye devam etti yeni Müsteşar, “bu mutluluğumu tamama erdirebilecek tek kişi sizsiniz. Uzun bir süredir, gizlice, kızınızı, Matmazel Veronika’yı seviyorum. Bana bahsettiği tatlı bakış-larından cesaret alarak da beni reddetmeyeceğini düşünüyö-rum. Kısacası saygıdeğer Müdür Yardımcısı; ben, Müsteşar Heerbrand, kıymetli kızınız Matmazel Veronika’yı, yüksek müsaadeniz olursa, karım olarak görmek istiyorum.”

Hayretler içerisinde kalan Müdür Yardımcısı Paulmann el-lerini çırparak bağırdı: “Ay, ay, ay! Herr Zabıt... Herr Müs-teşar demek istemiştım, bu kimin aklına gelirdi? Yani, eğer Veronika sizi gerçekten seviyorsa, hayır, belki de şu anda içi-ne düştüğü melankolinin sebebi size olan aşkıdır, saygıdeğer Müsteşar! Kadınların nasıl olduğunu bilirsiniz!”

O sırada Veronika içeriye girdi. Son zamanlarda sürekli olduğu gibi yüzü solgun ve endişeliydi. Sonra Müsteşar Heerbrand ona yaklaştı; güzel bir konuşmayla isim gününü kutladı ve ona bir çiçek demetiyle beraber küçük bir paket uzattı. Veronika pake-ti açtığında içinde bir çift küpenin ısıltıyla parladığını gördü. Yanakları hemen al al oldu ve sevinçle bağırdı: “Tanrım! Bun-lar birkaç hafta önce taktığım ve hep aklımda olan küpeler.”

“Bu nasıl olabilir, Sevgili Matmazel?” diye araya girdi Müste-şar Heerbrand. Biraz paniklemiş ve incinmişti. “Onları daha bir saat önce Schlossgasse’den aldım.”

Ama Veronika onun dediğine kulak asmadı. Aynanın önüne geçti ve güzel küçük kulaklarına asılmış olan takılara baktı. Müdür Yardımcısı Paulmann, ciddi bir yüz ifadesi ve ciddi bir tonla, arkadaşı Heerbrand’ın terfiinden bahsetti ve tekli-fini ona ilette. Veronika keskin bakışlarla Müsteşar’a baktı ve şöyle dedi: “Uzun zamandır benimle evlenmek istediğinizi bi-

liyordum. Peki, öyle olsun! Size kalbimin sözünü veriyorum ama şimdi, ikinize de, yani babama ve müstakbel kocama, içime dert olan bir şeyi artık söylemeliyim.”

Müdür Yardımcısı’nın veya Müsteşar’ın cevabını beklemeyen Veronika sözlerine şöyle devam etti: “Anselmus’u tüm kalbimle sevdiğimi söylediğimde, bana inanabilirsiniz baba. Ve şimdi Müsteşar olan ama o zamanlar Zabıt Katibi olan Heerbrand, Anselmus’un yüksek bir makama çıkabileceğini garanti ettiğinde, ondan başka kimsenin kocam olmaması gerektiğine karar verdim. Ama sonra, yabancı düşman varlıklar sanki onubenden uzaklaştırıyordu. Bir zamanlar bakıcımken şimdi yaşlı bir kadın ve büyücü olan ihtiyar Liese’ye müracaat ettim. Bana yardım edeceğine ve Anselmus’u tamamen ellerime vereceğine dair söz verdi. Gece yarısı, ekinoks zamanında yol ayrımına gittik. Bazı şeytani ruhları çağırdı ve kara kedinin yardımıyla, Anselmus hakkındaki düşüncelerimi yönlendirdiğim küçük bir metal ayna ürettik. O aynaya Anselmus’u kalben ve zihnen yönetmek için bakmak zorundaydım. Ama şimdi tüm bunları yaptığım için yürekten tövbe ediyorum ve burada tüm şeytani işlerden vazgeçiyorum. Semender ihtiyar Liese’yi yendi; onun çılgınlıklarını duydum ama yapılacak bir şey yoktu. Papağan pancarı yedikten sonra, metalik aynam ikiye ayrıldı.” Veronika alet kutusundan, bir tutam saç ve iki parçaya ayrılmış aynayı çıkardı ve Müsteşar Heerbrand’a uzatırken şöyle dedi: “İşte, aynanın parçalarını alın, sevgili Müsteşar. Bu gece saat on ikide haçın durduğu Elbe Köprüsü üzerinden aşağıya atın. Orada nehir donmamış. Ama bu saç tutamını göğsünüze koyun. Her türden büyüü artık lanetliyorum ve benden çok daha güzel ve çok daha zengin olan yeşil yılanla evlenen Anselmus’a mutluluklar diliyorum. Sevgili Müsteşar, size sadık bir eş olacağıma, sizi sevip sayacağıma söz veriyorum.”

“Eyvah! “Eyvah!” diye büyük bir üzüntüyle bağırdı Müdür Yardımcısı Paulmann. “Çıldırıldı, çıldırıldı. Asla Müsteşar karısı olamayacak, çıldırıldı!”

“Alakası yok,” diye araya girdi Müsteşar Heerbrand. “Matmazel Veronika’nın Anselmus’a zaafı olduğunu çok iyi biliyorum ve belki de tutkulu bir ânında, bence kartlarla ve kahveye falan bakan bir kadından başkası olmayan o ihtiyara gitti. İnsanların üzerinde etkili olan bazı gizli sanatların olduğu da inkar edilemez ama bu etkiler bazen ölümcül olabiliyor. Eski insanlarda böyle şeyler olduğunu okuyoruz ve şüphesiz hâlâ böyle şeyler var ama Matmazel Veronika’nın Semender’in zaferi ve Anselmus’un yeşil yılanla evliliği hakkında söylediklerine gelince, bu aslında, şiirsel bir alegoriden başka bir şey değil, Öğrenci’ye veda ettiği bir tür şarkı.”

“Nasıl istiyorsan öyle anla, sevgili Müsteşar!” dedi Veronika. “İstersen çok aptalca bir rüya olduğunu farz et.”

“Bunu yapmayacağım,” diye yanıtladı Müsteşar Heerbrand; “çünkü Anselmus’un kendisini rahatsız eden ve akla gelebilecek tüm çılgınlıklara götüren gizli güçlerin tesiri altında olduğunu iyi biliyorum.”

Müdür Yardımcısı Paulmann artık dayanamayıp patladı: “Yeter! Tanrı aşkına, yeter! Yine o lanetli punçun tesirine mi yakalandık, yoksa Anselmus’un çılgınlığı bize de mi bulaştı? Herr Müsteşar, tüm bunlar ne demek oluyor? Bununla birlikte, aşkın beyninize musallat olduğunu varsayacağım. Bu durum yakında evlilikle düzelir. Aksi takdirde, sizin de bir çeşit çılgınlıktan muzdarip olduğunuzdan endişeleneceğim, pek saygıdeğer Herr Müsteşar. O zaman ailelerinin bu melun mirasını devralan ilerideki çocuklara ne olacak? Ama şimdi bu mutlu birlikteliğe bir baba olarak izin veriyor ve gelinle damat olarak birbirinizden birer öpücük almanıza izin veriyorum.”

Öpücükler hemen takas edildi ve böylece Fränzchen’in masaya koyduğu çorba soğumadan önce resmi bir nişan yapıldı. Birkaç hafta sonra, Müsteşarın karısı Bayan Heerbrand, tıpkı o hayalinde gördüğü gibi, Neumarkt’ta güzel bir evin balkonunda oturuyor ve yoldan geçenlerin ona doğru dönüp

“Şu Müsteşar’ın karısında nasıl da güzel bir kadın!” diyenleri gülümseyerek seyrediyordu.

On İkinci Nöbet

Öğrenci Anselmus’un güzel Serpentina’sıyla ayrılmaz bir şekilde birleşmiş olmasının ve harikalar diyarında artık kendini evinde hissetmesinin beni ne kadar mutlu ettiğini anlatamam. Ama Anselmus’un nasıl bir ihtişam ile müşerref olduğunu size, kelimelerle tarif etmekte hatta bunun yalnız bir cilvesini bile size anlatmakta aciz olduğumu söylemeliyim, sevgili okur. İstemeden de olsa her ifademin kifayetsiz kalacağını belirtmeliyim. Kendimi günlük yaşamın koşuşturmasında, kendimi Öğrenci Anselmus’un size Dördüncü Nöbet’te anlatmaya çalıştığım durumda buldum. Başarılı bir şekilde tamamladığım On Birinci Nöbet’e baktığımda, On İkinci Nöbet’i bu bütünün bir parçası olarak aktarmama izin verilmeyeceğini düşününce kederleniyorum. Hangi gece, başladığım bu işi tamamlamak için yazıya otursam sanki yaramaz ruhlar önümde parlak, ışıltılı bir metal parçası tutuyordu. O metal parçasının içinde kendimi, Zabıt Katibi Heerbrand’ın punçu içtikten sonraki hâli gibi solgun, yıpranmış ve melankolik bir hâlde görüyordum. Sonra kalemimi atıp yatağa koşuyordum ki en azından rüyalarımda mutlu Anselmus ve güzel Serpentina’yı görebileyim. Birkaç gün ve gece sürdü bu hâlim. En sonunda, ne beklenmedik ki, Arşivus Lindhorst’tan bir not aldım:

Saygıdeğer Efendim, on bir Nöbet ile, evvelce Öğrenci ama şimdi bir şair olan sevgili damadım Anselmus’un istisnai hikâyesini yazdığınızı biliyorum. On ikinci ve son Nöbet’te ise şimdi kızımla birlikte yaşadığı Atlantis’teki mutlu hayatını biraz olsun anlatabilmek için zihninizi fazlasıyla yoruyorsunuz. Benim gerçek kimliğimi okurlarınıza ifşa etmenizden memnun olmadığımı söylemeliyim. Arşivus’un bu şekilde ifşası, meslektaşlarım arasında binlerce rahatsız edici sorunun sorulmasına

sebebiyet verdi. Bir Semender nasıl olur da bir devlet memuru olarak çalışabilirdi? En yakın dostlarım bile öfke ânında onlara ateş püskürtüp perukalarını ve elbiselerini tutuşturabileceğim korkusuyla benden uzaklaşırken bu görevi nasıl yerine getirebilecektim? Yine de kızım hakkında birçok güzel şey barındıran bu eserin tamamlanmasına yardım edeceğim. Zira diğer iki kızımı da bir an önce yollamayı umut ediyorum.

Eğer On İkinci Nöbet'i yazmak istiyorsanız, o lanet olası beş katlı merdivenden inin ve beni ziyarete gelin. Zaten bildiğiniz palmiye ağaçlı mavi odada, yazı malzemelerini bulacaksınız. Daha sonra, birkaç kelimeyle, okuyucularınıza, gördüklerinizi belirtebilirsiniz. Yalnızca kulaktan dolma bilgilerle yazmaktan daha iyidir diye düşünüyorum.

Saygılarımla.

İtaatkar hizmetkarınız.

Semender Lindhorst.

Kraliyet Arşivcisi

Arşivus'un biraz kabaca ama dostane notu beni ziyadesiyle memnun etti. Bu tuhaf adamın, benim bu bilgilere vakıf olduğumu nasıl bildiği muhakkak çok garipti. Bunu bir sır olarak saklamam gerekirken, siz sevgili okurlarla paylaşmış olmama o kadar da çok kızmamıştı. Hatta eserimi tamamlamak için bana yardım elini uzatıyordu.

“Belki de,” diye düşündüm, “bu şekilde diğer iki kızını daha erken evlendirebilmeyi umut ediyor. Kim bilir, bu hikâyeyle bir genç adamın göğsüne bir kıvılcım düşebilir, yeşil yılan için hasret duyabilir ve Yükseliş Günü'nde, aradığını bulabilmek için mürver çalının altına gidebilir. Cam şişenin içine hapsedildiğinde Anselmus'un başına gelen sefalet ile karşılaştığında umudunu koruyacak ve şüphelerine yenik düşmeyecektir.”

Tam olarak saat on birde, çalışma lambamı söndürdüm ve lo-bide beni bekleyen Arşivus Lindhorst'un yanına gittim.

"Orada mısınız, kıymetli dostum? İyi niyetimden şüphe duymadınız. Beni takip edin!"

Ve göz kamaştırıcı bir parıltıyla dolu bahçeden mavi odaya geçtik ve Anselmus'un yazılarını yazdığı o mor masayı gördüm.

Arşivus Lindhorst ortadan kayboldu ama kısa bir süre sonra elinde yüksek mavi bir alevin parladığı güzel bir altın kadehle geri döndü. "İşte," dedi, "sana arkadaşın orkestra şefi Johannes Kreisler'in en sevdiği içkiyi getirdim. İçine biraz şeker attım. Biraz yudumlayın. Ben sabahlığımı çıkaracağım ve siz oturup yazarken değerli dostluğunuzun tadını çıkarmak için kadehte biraz sallanacağım."

"Nasıl arzu ederseniz, saygıdeğer Herr Arşivus." diye cevap verdim: "Ama eğer likörün tadına bakarsam, korkarım size bir şey kalmayabilir."

"Korkmayın, güzel dostum," diye bağırdı Arşivus. Sonra da, benim şaşkın bakışlarım eşliğinde, aceleyle sabahlığını fırlatıp kadehin içine atladı ve alevlerin arasında kayboldu.

Korkmadan, yavaşça alevleri üfleyerek, içeceğin tadına baktım. Gerçekten de lezizdi!

Palmiye ağaçlarının zümrüt yaprakları sabah rüzgârının nefesiyle öpülmüş gibi yumuşak bir iç çekişle hışırdamaktadır. Uykularından uyandılar, hareket etmeye başlamakta ve uzak mesafeden gelen harikaları gizemli bir şekilde, melodik arpların tınlarına benzeyen seslerle fısıldamaktadırlar! Mavi, duvarlardan çıktı ve buhar gibi odanın içinde yüzdü, göz kamaştırıcı bir parlaklık ve çocuksu bir heyecanla palmiye ağaçlarının üzerinde birikti. Parlaklık giderek artmakta, her yeri ışınlar kaplamakta ve en sonunda Anselmus'u gördüğüm sınırsız bir koku açılmaktadır. Burada parlayan sümbüller, laleler ve güller, güzel başlarını kaldırır ve kokuları, en güzel

sesle, mutlu gence seslenir: “Gez, dolaş, aramızda dolaş sevgili, çünkü bizi sen anlıyorsun! Kokumuz sevginin hasretidir, seni seviyoruz ve sonsuza dek seniniz!” Altın ışınlar parlayan tonlarda yanmaktadır: “Biz senin aşkınla tutuşmuş ateşleriz. Koku hasrettir ama ateş ise arzudur ve biz senin koynunda mesken tutmadık mı? Biz seniniz!” Karanlık çalılar, yüksek ağaçlar hışırdamakta ve ses vermektedirler: “Bize gel, sevgili, mesut kişi! Ateş arzudur ama umut bizim serin gölgemizdir. Sevgiyle başının etrafında hışırdıyoruz çünkü bizi anlıyorsun ve çünkü aşk göğsünde mesken tutmuş!” Dereler ve çeşmeler mırıldanmaktadır: “Ey sevilen, bu kadar hızlı yürüme, kristallerimizi temaşa et! Sevgiyle koruduğumuz suretin içimizde yaşıyor, çünkü sen bizi anladın.” Zafer korosunda, parlak kuşlar şarkı söylüyor: “Bizi duy! Duy bizi! Biz neşeyiz, biz zevk, biz aşkın coşkusuyuz!” Ancak Anselmus endişeyle gözlerini uzaktan arkasında yükselen görkemli tapınağa çevirir.

Güzel sütunlar ağaçlara benzer ve sütun başları ve harika çelenklerle, şekillerle bezenmiş duvar süsleri yapraklara. Anselmus tapınağa doğru yürür. Alacalı mermere, garip yosun damarlarıyla basamaklara mutlulukla bakar. “Ah, hayır!” diye bağırır, sanki coşkunun zirvesindeymiş gibi. “Artık benden uzak değil o, yakınımda!” Sonra Serpentina, güzelliğin ve zarafetin dolgunluğuyla tapınaktan çıkar; parlak bir zambak yayıldığı altın saksıyı taşımaktadır. Sonsuz özlem, tarifsiz coşku onun uysal gözlerinde parlarken Anselmus’a bakar ve şöyle der: “Ah! En sevgili, Zambak Çiçeği göğsünü açtı, arzumuz yerine getirildi. Bizimkine eşdeğer mutluluk var mı?” Anselmus onu ateşten bir hasretle kucaklamakta, zambak başının üzerinde alevden ışınlarla yanmakta. Ağaçları ve çalılar daha yüksek sesle hareket etmekte; dereler daha berrak, daha mutlu bir şekilde oynamakta; kuşlar, parlayan böcekler koku dalgalarında dans etmekte: Havada, suda, yeryüzünde neşeli, parlak bir sevinç hengamesi, bir aşk şöleni yaşanmaktadır. Şimdi ışıltılı çizgiler koşuşturuyor, tüm çalıların üzerinde

parıldıyorlar; elmaslar parlayan gözler gibi yerden bakıyor, garip dumanlar kanatlarını çarpıyor: Onlar zambaklara saygı duyan ve Anselmus'un mutluluğunu ilan eden elementlerin ruhlarıdır. Sonra Anselmus, sanki ışıklı bir ihtişamla kuşatılmış gibi başını kaldırıyor. Bakış mıdır? Söz müdür? Şarkı mıdır? Sesi duyuyorsunuz: "Serpentina! Sana duyduğum inanç, senin aşkın tabiatın ruhunu bana açtı. Fosforus düşünce kıvılcımını yakmadan önce, dünyanın ilkel gücünden, altından çıkan zambağı bana getirdin. Bu zambak, tüm varlıkların kutsal uyumunun bilgisidir ve onda sonsuza dek kutsanmışlıkta yaşayacağım. Evet, ben, üç kez mutlu olan, en yüce olanı idrak ettim. Seni sonsuza dek sevmeliyim, ey Serpentina! Zambağın altın çiçekleri asla solmaz çünkü inanç ve sevgi gibi, bu bilgi ebedidir."

Şimdi Anselmus'u Atlantis'teki mülkünde cismen görüyor oluşumu, Semender'in sanatına borçluyum. Her şey havaya uçtuğunda, menekşe moru masada bir kağıt buldum. Üzerinde yukarıda anlattıklarım, kendi ellerimle yazılmış bir şekilde duruyordu. Ama artık kendimi derin bir üzüntü ile parçalanmış hissettim. "Ah, günlük hayatın yükünden kurtulan, nazik Serpentina'nın sevgisine cesurane uçan ve şimdi Atlantis'teki mülkünde coşku ve neşe içinde yaşayan mutlu Anselmus! Ben... Zavallı ben! Yakında, hayır, birkaç dakika içinde, senin Atlantis'teki mülkünden uzak olan bu güzel salonu bile terk etmek zorundayım. Ve yine, varoluşun basitlikleri arasında büyülenmiş olan ben ve kalın bir sisle kaplanmış olan kalbim ve görüşüm öyle kötürüm ki güzel zambak asla, asla benim tarafımdan görülmeyecek."

Sonra Arşivus Lindhorst yavaşça omzumu okşadı ve şöyle dedi: "Sakin, sakın, kıymetli dostum! Bu kadar şikayet etme! Daha az önce Atlantis'te değil miydin? Onun şiirsel bir tasvirini yapmadın mı? Ve Anselmus'un saadeti şiirde yaşamaktan başka bir şey midir? Tüm varlıkların kutsal ahengi olarak, tabiatın en derin sırrı olarak şiirden başka neyi gösterebiliriz?"

Hipnotizmacı

Bir Aile Meselesi

Hayaller ve Köpükler

Yaşlı baron odayı aydınlatması için ihtiyar uşağını çağırmak niyetiyle zil ipine kolunu uzatırken “Hayaller köpüklerdir.” dedi. Vakit geç olmuştu ve sonbahar rüzgârı korunaksız yaz salonunda şiddetle esti ve şalına sıkı sıkıya sarılmış olan Maria gözleri yarı kapalı bir hâlde uyuklamaya artık daha fazla direnemiyor gibi görünüyordu.

“Yine de,” diye devam etti elini geri çekip koltuğunda öne doğru eğilip iki kolunu dizlerine yaslayarak, “Yine de gençlik yıllarımdan bazı tuhaf hayalleri hatırlıyorum.”

“Ah, sevgili baba!” diye araya girdi Ottmar. “Görünmeyen bir dünyayla bağ kuran hangi hayal tuhaf değil ki? Schiller’in sözlerini hatırlayacak olursak: Ruhlar, büyük kaderlere uzanan, peşin hükümlü bakışlarımızla zar zor görebildiğimiz, etkisini inkâr edemediğimiz bir güçle bizi gizemli krallığa kuvvetle atan ruhlar...”

“Hayaller köpüklerdir.” diye donuk bir sesle tekrar etti baron.

“Materyalistlerin en harikulade olanda en doğal olanı sıklıkla saçma ve inanılmaz bulmalarında isabetli bir kinaye söz konusu.” diye cevap verdi Ottmar.

“Miadı dolmuş bir sözde yeniden anlam aramak niye?” diye sordu Maria esneyerek.

Kahkaha atarak cevap verdi Ottmar. “Gözlerindeki püsküllü perdeyi aç da güzelce beni dinle! Cidden, sevgili Maria, biraz daha az uyusaydın sen de anlardın ki insan hayatında her şeyin ötesinde bir tezahür, yani rüya, söz konusu olduğunda ben ancak köpükle ilgili bir kompozisyon düşünerek sonuca varabiliyorum. Ve bu açıkçası mayalanan, tıslayan, köpüren bir şampanyanın köpüğü. Tüm üzüm suyunu kibirle küçümsediğinde ondan bir yudum almaya bile tenezzül etmezsin. Kadehin içinde fokurdayan binlerce küçük baloncuk, dünyevi prangalardan sabırsızca kendilerini kurtaran ruhlar. Ve böylece köpükte maddi zaruretlerden azade en yüce prensip, kanatlarını açarak bize uzaklarda, semavi saltanatta en yüce ruhların yanına koymayı ve tüm muhteşem tezahürlerle en derin anlamlarda en bilindik hâliyle buluşmayı vaat ediyor. Uyku hayatımızı ele geçirdiğinde, rüya mutlulukla ve özgürce köpürüyor, harekete geçiyor; bizim için daha geniş bir hayat başlıyor, uzak ruhsal dünyanın tezahürlerini hissetmekle kalmayıp zamanın ve mekânın üzerinde yüzerek onları gerçekten tanıyoruz.”

“Bana öyle geliyor ki,” diye araya girdi yaşlı baron. İçine daldığı bir hatıradan ansızın çıkıp kurtulmuş gibiydi. “Bu konuşan sen değilsin de arkadaşın Alban. Beni ikna edilemez bir muhalif olarak görüyorsunuz. Söylediğin her şey kulağa gayet hoş geliyor, bazı duyarlı ve duyarsız ruhlar bundan hoşnut olabilir ama tek taraflı olması hasebiyle doğru değil. Ruhlar alemi ile bağlantıyı, nasıl desem, sen bu kadar övdükten sonra, rüyanın insana mutluluk verdiğine inanmak gerekir. Ancak bütün rüyaları ben tuhaf olarak adlandırıyorum, zira tesadüf onların hayatımda belirli bir etki sahibi olmalarını

sağlıyor. Külli bir tezahür ile bağ kurmak için bizce yabancı, garip hadiselerin belli bir şekilde bir araya gelmesine ben tesadüf diyorum. Bütün rüyalar, bence, öyle rahatsız edici, hatta acı vericiydi ki onları uzun uzadıya düşünmek istemesem bile beni hasta ediyordu.”

“Tüm bunlar hakkında, sizin tesadüf, şartların bir araya gelmesi olarak adlandırdığınız şeyler ve arkadaşım Alban hakkında ne düşündüğümü biliyorsunuz, sevgili baba.” diye cevap verdi Ottmar. “Ve uzun uzadıya düşünme meselesine gelince, sevgili babamın da gayet iyi bildiği üzere, bu insan doğasında kendine yer bulmuş kadim bir mesele. Sais Çırakları.”⁵

“Dur,” diye araya girdi baron. “Bugün bütün gün kaçınmaya çalıştığım bir sohbete girmeyelim artık. Zira senin harikulade olana karşı duyduğun şiddetli heyecanı kaldıracak durumda değilim. Bugün, 9 Eylül’de, bir türlü aklımdan atamadığım bir gençlik hatırasının bana musallat olduğunu inkar edemeyeceğim ve size bu macerayı anlattığımda, Ottmar onda gerçeğe eşsiz bir şekilde bağlanan ve üzerimde düşmanca bir tesiri olan bir rüyaya veya hülyalı bir hâle dair bir kanıt bulacak.”

“Belki de sevgili baba,” dedi Ottmar, “bana ve Alban’a uykunun ve rüyanın incelenmesine dayanan ve bugünlerde öne çıkan manyetik etkinin teorisi hakkında tecrübelerinizle beraber katkıda bulunmak istersiniz.”

“Manyetik sözcüğü bile beni sarsıyor,” diye homurdandı baron. “Ancak herkes kendisi bilir. Beceriksiz ellerinizle onun peçesini kaldırarak, merakınızın da sonunuzu getirmeyeceği bir şekilde, tabiata acı verecekseniz size iyi şanslar.”

“Sevgili baba, şahsi itikatlardan kaynaklanan şeyler hakkına tartışmayalım.” diye cevap verdi Ottmar. “Ama gençlik yıllarınızdaki o hatırayı kelimelere dökemez misiniz?”

5 Alman yazar Novalis tarafından 18. yüzyılın sonlarında doğa felsefesi üzerine yazılan roman.

Baron tekrar koltuğuna gömüldü ve duyguları depreştiği zamanlarda yaptığı gibi içli bakışlarını havaya dikip anlatmaya başladı:

“Askeri eğitimimi B.’deki akademide aldığımı biliyorsunuz. Orada görev yapan öğretmenler arasında asla unutamayacağım şekilde aklımda kalan bir adam vardı. Şu an bile içim ürpermeden, korkmadan onu düşünemediğimi söylemek istiyorum. Sık sık sanki hayaleti kapıdan içeriye girecekmiş gibi hissederim. Devasa boyutları sadece kastan ve sinirden meydana gelmiş gibi görünen vücudunun sıskılığıyla daha bir çarpıcı hâle geliyordu. Gençliğinde yakışıklı bir adam olabilirdi zira insanın bakmaya dayanmadığı büyük siyah gözleri hâlihazırda yakıcı bakışlar atıyordu. Ellisini çoktan geçmişti ama gençliğin kudretine ve çevikliğine sahipti. Tüm hareketleri çabuk ve kararlıydı. Eskrimde saldırı ve vuruşta pek mahirdi ve en vahşi atları bile altında inletirdi. Daha önce Danimarka’da binbaşı olarak çalışmıştı ve söylendiğine göre generalini düelloda bıçakladığı için kaçmak zorunda kalmıştı. Bazıları ise bunun düelloda olmadığını, generalin hakaretimiz bir sözü üzerine, daha kendini savunamadan kılıcını vücuduna sapladığını iddia ediyordu. Neyse, Danimarka’dan kaçmıştı ve akademide tahkimat eğitiminde binbaşı rütbesiyle görevlendirilmişti. Bir söz, bir bakış onu derhal küplere bindirebilirdi. Öğrencileri akıl almaz bir zalimlikle cezalandırırdı ve yine de her şey anlaşılmasa da bir şekilde ona bağlıydı. Bir defasında, bir öğrenciye tüm kuralları ve düzenlemeyi karşısına alarak acımasız bir muamelede bulununca üstlerinin dikkatini çekmiş ve soruşturma başlatılmıştı. Ancak bizzat öğrenci yalnızca kendisini suçlayarak binbaşı lehinde ifade verince tüm suçlamalardan beraat etti.

Bazı günler hiç kendisi gibi davranmazdı. Başka zamanlarda sert, gümbür gümbür bir tonda çıkan sesi nasılsa yankılı bir şekilde çıkar ve bakışlarından kimse kendini kurtaramazdı. İyi huylu ve yumuşak bir tavırla, herhangi bir münasebetsizliği görmezden gelir ve herhangi bir şeyde başarılı olan şu veya

bu kişinin elini sıktığında sanki karşı konulamaz bir büyüyle onu kendine esir ederdi. Her sözü, her emri ölüm kalım meselesiymişçesine yerine getirilirdi. Böyle günlerin ardından herkesin saklanmak ya da kaçmak zorunda kaldığı yine o bilindik korkunç fırtına gelirdi. Sonra sabah erkenden kırmızı Danimarka üniformasını giyer ve yaz kış demeden akademinin sarayına bitişik olan bahçesinde tüm gün huzursuzca yürüyüp dururdu.

Onun korkunç bir sesle ve şiddetli mimiklerle Danca konuştuğu duyulur, kılıcını çeker, dehşetli bir hasımla mücadele ediyor gibi görünür, darbe almış, bir saldırıyı savuşturmuş gibi; nihayetinde düşman iyi hesaplanmış bir hamleyle ayaklarına yuvarlanırdı. Cesedi lanetler yağdırarak tekmeliyor gibi görünürdü. Artık sokaklarda inanılmaz bir hızla kaçır, en uzun ağaca tırmanır ve sonra odamızda duyar duymaz damarlarımızdaki kanı donduran alaycı kahkahalar atardı.

Genelde yirmi dört saat boyunca bu şekilde esip gürlerdi ve bu nöbeti ekinoks zamanında geçirirdi. Ertesi gün ise sanki tüm o yaptıklarından hiç haberi yokmuş gibi davranır; daha inatçı, daha öfkeli ve daha zor bir adam olurdu. Ta ki o iyi huylu hâline tekrar dönene kadar. Onun hakkında akademideki görevliler ve hatta sıradan halk arasında dolaşan tuhaf, maceraperestane dedikodular nereden çıkıyordu bilmiyorum. Ateşle konuşabildiği, hastaları ellerini üstlerine koyarak, hatta sadece bakarak iyileştirebildiği söyleniyordu. Bir keresinde sopasıyla ondan ısrarla şifa isteyen insanları kovaladığını hatırlıyorum. Bana nezaket ziyaretinde bulunan yaşlı bir kötürüm, binbaşının işlerinin normal olmadığını açık açık ifade etti. Yıllar önce denizde fırtınaya yakalandığında şeytani bir düşman gelmiş, onu ölümden kurtarıp insanüstü güçler, her türden mucizevi şeyler vaat edince kabul etmiş ve kötüye teslim olmuş. Şimdi sık sık bahçede kara bir köpek ya da çirkin bir hayvan suretindeki Şeytan'la kavga ederken görülüyor ama eninde sonunda binbaşmayı korkunç bir şekilde yok olup gidecek.

Bu hikâyeler bana ne kadar aptalca ve saçma gelse de içim ürpermeden edemedim ama binbaşı bana herkesin içinde özel bir şefkat gösterdiğinde hemen ona bağlılığımı bildirdim. Yine de bu tuhaf adama karşı duyduğum hislere sürekli olarak anlaşılmaz bir şey musallat oluyordu ve ben bunu kendime açıklayamıyordum. Sanki yüce bir güç tarafından ona sadık kalmaya zorlanıyordum ve ona olan sevdam bittiği anda yok oluşum başlayacaktı. Onunla olan birlikteliğim bende bir hoşnutluk sağlıyordu ama yine de belli bir korku, beni gayritabii bir şekilde geren, esasen beni içten içe sarsan karşı konulamaz bir zorlanma ile karşı karşıyaydım.

Eğer benimle uzun bir süre kalmış olsaydı, evet, bana o şekilde dostça davranmaya devam etmiş olsaydı, yani hep yaptığı gibi, bakışlarını bana sabitleyip, ellerimi ellerinde tutup o tuhaf şeyleri söyleseydi, o muhteşem ruh hâli beni azami bir tükenmişliğe götürürdü. Kendimi hasta ve bitap hissediyordum. Arkadaşlarımla ve üstlerimle olan her şeyi ihmal ediyordum. Benim çocukla oyunlarına katıldığında ve istihkam sanatının tüm katı kurallarına göre bahçede inşa ettiğim aşılmaz müstahkem mevkillerine o da tüm gayretiyle el verdiğinde... — neyse sadede geleyim.

Çok net hatırlıyorum, 17.. yılının 8 Eylül'ünü 9'una bağlayan geceydi. Sanki gerçekten yaşanıyormuş gibi rüyamda binbaşının kapımı sessizce açtığını gördüm. Yavaşça yatağıma yaklaştı ve çukur siyah gözlerini korkunç bir şekilde bana dikti. Sağ elini alnıma koyup gözlerimi kapadı ama onu hâlâ orada ayakta görebiliyordum. Ben korkudan ve dehşetten inlerken boğuk bir sesle şöyle dedi: 'Zavallı insancık, efendini tanı! Kurtulmak için beyhude çabaladığın esaretinde ne diye kıvranıp duruyorsun? Ben senin içini gören Tanrınım ve sakladığın, saklamak istediğin her şey apaçık gözümün önünde serili. Ama benim senin üzerindeki kudretimden şüphe etmeye kalkma, seni solucan, senin düşüncelerinin en gizli işlerini sana da görünür kılacağım.'

Birden elinde sivri, parlak bir alet gördüm ve onu benim bey-nime sürdü. Korkunç bir çığlıkla kan ter içinde uyandım. Ne-redeyse bayılmak üzereydim. Nihayet kendime geldim ama odayı boğucu, bunaltıcı bir hava doldurdu. Sanki uzaktan binbaşının adımı çağıran sesini birkaç kez duydum. Bunun gördüğüm kötü rüyanın tesiri olduğunu düşündüm. Yatak-tan fırladım, boğucu odaya temiz hava girsin diye pencereyi açtım. Ancak ay ışığının aydınlattığı gecede tıpkı rüyamdaki gibi binbaşını bahçede üniformasıyla görünce korkuyla sar-sıldım. Ana avludan çıkışa, çayırıklara doğru yürüyordu. Ka-pıyı bir hışımla açıp öyle bir çarptı ki menteşeleri yerinden oynadı ve sessiz gecede uzaklarda yankılandı.

‘Bu neydi, binbaşı geceleyin kırlarda ne arıyor?’ diye düşün-düm ve içimi tarifsiz bir endişe ve huzursuzluk kapladı. Karşı konulmaz bir gücün tesiri altındaymışım gibi hızla giyindim, yetmişlerinde mütediyyin bir adam olan ve binbaşının en ağır nöbetlerinde bile çekindiği müfettişi kaldırdım ve ona rüya-mı, sonrasında olanları anlattım. Yaşlı adam beni dikkatle dinledi ve şöyle dedi: ‘Ben de kapının çarptığını duydum ama yanıldım sandım. Yine de binbaşının başına tuhaf bir şey gel-miş olabilir. Bu yüzden odasına gidip bakmak lazım.’

Kapı zili öğrencileri ve hocaları uyandırdı ve biz elimizde ışıklar-la bir ayın havasında uzun koridorda yürüyerek binbaşının oda-sına gittik. Kapı kapalıydı ve kapıyı anahtarla açmak için göster-diğimiz beyhude çabalar neticesinde kapının arkadan sürgülü olduğuna ikna olduk. Binbaşının bahçeye çıkmak için geçmiş olması gereken ana kapı da kilitliydi ve akşam olduğu gibi sür-gülüydü. Bütün seslenmeler cevapsız kalınca odasının kapısını kırdılar ve binbaşı, Danimarka üniformasını giymiş, kılıcı elin-de ağzında kanlı köpükler ile ölmüş yerde yatıyordu! Onu tek-rar hayata geçirmek için yapılan müdahaleler sonuçsuz kaldı.”

Baron sustu. Ottmar tam bir şeyler söylemek istiyor gibiydi ama vazgeçip elini alnına götürdü. Hikâye hakkında söylemek

istediği şeyleri önce içinde toparlamak istiyor gibiydi. Maria sessizliği bozarak şöyle dedi: “Ah sevgili baba, ne kadar ürkütücü bir hadise. Korkunç Binbaşı, Danimarka üniformasıyla sanki karşımda duruyor ve bakışlarını bana dikmiş. Bu gece rüyama girecek.”

Ailenin sadık bir dostu olarak on beş yıldır baronun evinde kalan Ressam Franz Bickert, bazen yaptığı gibi sohbetে hiç katılmamıştı ama ellerini arkasında bağlamış, yüzünde her türden tuhaf mimiklerle ve hatta zaman zaman komik bir şekilde zıplayarak odanın içinde bir ileri bir geri yürüyüp duruyordu. Nihayet konuştu: “Barones haklı. Uyumadan önce bu korkunç hikâyelere, maceralı hadiseler ne gerek var? En azından bu benim birkaç milyon tecrübenin önemsiz taraflarına dayanan uyku ve rüya ile ilgili teorime tamamen karşı. Eğer Baron kötü rüyalar görmeye engel olamıyorsa, bu benim teorimi bilmemesinden ve buna göre davranmamasından kaynaklanıyor. Ottmar manyetik güçlerden, ne bileyim gezegenlerin etkilerinden bahsederken yanılmıyor olabilir ama benim teorim hiçbir ay ışığının geçemeyeceği bir zırh örüyor.”

“Senin şu harika teorini duymak için sabırsızlanıyorum,” dedi Ottmar.

“Bırak da Franz konuşsun,” diye araya girdi Baron. “Az sonra hepimizi ikna edecek.”

Ressam Maria’nın karşısında oturdu, komik bir nezaketle ve son derece tuhaf tatlı bir gülümsemeyle konuşmaya başladı:

“Sevgili dostlar! Rüyalar köpüklerdir; bu eski, çekirdekli, oldukça dürüst bir Alman atasözüdür ama Ottmar sözü öyle ustaca çevirdi ki o konuşurken kafamda yükselip ruhsal prensiplerle bağ kuran kabarcıklar hissettim. Ancak şu daha ince-likli parçalardan çıkan aynı prensibin ürünü olan mayayı hazırlayan yine bizim ruhumuz değil mi? Ruhumuz bu hikâyede kalabilmek için bu mayaların hazırlandığı bütün unsurları,

bütün aksesuarları kendi içinde buluyor mu yoksa dışarıdan bir şey mi yardıma geliyor diye soruyorum ve hemen cevaplıyorum: Tüm tezahürleriyle bütün tabiat, zaman ve mekanda sunduğu atölyesinde kendini özgür bir usta olarak görüp yalnızca kendi amaçları için yaratır. Biz bütün bu harici şeylerle, bütün tabiat ile psikolojik ve fiziksel olarak öyle yakın ilişkiler içindeyiz ki onlardan koptuğumuzda, eğer mümkünse, bizim varlığımız da yok olur. Bizim sözde yoğun yaşamımız dışsal olana bağlıdır, onun yalnızca bir yansımasıdır. Burada şekiller ve resimler sanki bir çukur aynada hapsolmuş gibi farklı şartlarda ve tuhaf, yabancı bir şekilde görünürler ve yine bu karikatürlere bakmaksızın hayatta asıl hâllerini bulurlar. Ben tabiatta unsuru bulunmayan hiçbir şeyin düşünülemediğini veya hayal edilemeyeceğini cesurca iddia ediyorum. Ani şok, büyük bir kalp ağrısı gibi zihnimizi galeyana getiren, gayritabii bir gerginliğe sebep olan aşırı derecede kaçınılmaz etkileri bir kenara bırakırsak, ruhumuz alçak gönüllülükle kendisine tayin edilen hudutlarda kaldığında, Ottmar'a göre rüyanın köpüklerini meydana getiren kabarcıkların yükseldiği mayayı kolaylıkla hazırlayabilir. Sizin de kabul edeceğiniz üzere, akşamları ruh hâli bozulmayan ben, binlerce aptalca düşünceyi kafamdan geçirerek gecenin rüyalarını hazırlarım. Sonra geceleyin hayalim bunları en canlı renklerle en hoş şekillerde canlandırır. Ancak benim en sevdiğim şey teatral performanslarım.”

“Nasıl yani?” diye sordu Baron.

“Biz rüyada, nüktedan bir yazarın belirttiği üzere,” diye devam etti Bickert, “en harika oyun yazarı ve aktör gibi bizim dışımızda bulunan karakterlerin tüm kişisel özelliklerini tam bir gerçeklikle ortaya koyarız. Ben de bazen seyahatlerimde yaşadığım komik maceraları, beraber yaşadığım komik karakterleri düşünürüm ve bunun üzerine hayal gücüm bana geceleri, bu insanların tüm bu budalaca hüviyetleri ve ahmaklıkları ile kendi dünyasına alarak yeryüzündeki en hoş

gösteriyi sergiler. Sanki bana bir tuval, oyunun taslakları verilir ve rüyada her şey yazarın isteğine göre ateşle ve hayatla doğaçlama şekil alır. Sanki içimde bir oyuncu topluluğu var ve onlar Gozzi'nin masallarını hayattan alınmış nüanslarla öyle canlı bir şekilde oynuyorlar ki seyirci -ki bu yine ben oluyorum- onların gerçek olduğuna inanıyor.

Dediğim gibi gelişigüzel bir şekilde harekete geçirilen bu rüyalar-
lardan harici fiziksel bir etkinin veya harici tesadüflerin hususi bir ruh hâlini beraberinde getirdiği sonucuna varabilirim. Yani herkese zaman zaman sıkıntı veren tüm bu rüyalar, kuleden aşağıya düşmek, kafanın uçurulması gibi, uykuda hayvani hayattan ayrılan ve kendi başına çalışan zihnin kendine göre yorumladığı ve ona kendi hayal dünyasına uyan fantastik sebepler yüklediği fiziksel bir acı tarafından üretilmektedir. Bir keresinde rüyamda tuhaf bir şarap fabrikasında bulunuyordum. Memurlardan biri, benim çok iyi tanıdığım Bramarbas bir öğrenciyle alay edip durdu ve en sonunda da onun yüzüne bir bardak fırlattı. Birden herkesin karıştığı büyük bir kavga çıktı. Arayı bulmaya çalışan ben ağır bir şekilde elimden yaralandım ve büyük bir acıyla uyandım ve şu işe bakın ki elim gerçekten de kanıyordu çünkü nevresimde kalmış bir iğne ile elimi yarmıştım.”

“Ah, Franz, kendine pek de iyi rüya hazırlamamışsın,” diye seslendi Baron.

“Ah, ah!” dedi ressam acınası bir sesle. “Kaderin bize ceza olarak vereceği şeyleri kim bilebilir? Elbette benim de kan ter içinde kaldığım, kendimden geçtiğim korkunç, acı verici, dehşetli rüyalarım oldu.”

“Tamam işte!” dedi Ottmar. “Bu senin teorini çöpe atıyor.”

“Tanrı aşkına, bana huzur yok mu?” diye şikâyet etti Maria.

“Hayır, artık huzur yok,” dedi Franz. “Herkes gibi ben de rüyamda dehşet verici şeyler gördüm. Amaldasongi prensesine çaya mı davet edilmedim, nakışlı bir yelekle beraber görkemli bir etek mi giymedim, en saf İtalyancayı mı konuşmadım, sa-

natçı olan bu muhteşem kadına âşık mı olmadım, ona zarif, en semavi dizeleri söylerken alaycı bir bakışla çok şık giyindiğimi ama pantolon giymeyi unuttuğumu korkuyla fark mı etmedim?”

Bickert, birisinin bir şey söylemesine müsaade etmeden heyecanla devam etti: “Tanrım! Bazı azap verici rüyalarım hakkında daha ne anlatabilirim ki! Bir keresinde yirmili yaşlara geri döndüm ve baloda zarif bir kadınla dans etmek istedim. Son paramı eski bir elbiseye çeki düzen verdirtmek ve beyaz ipekten yeni bir çift çorap almak için harcamışım. Nihayet iyi giyimli insanlar ve binlerce ışıkla parlayan salonun kapısına gelip biletimi uzattığımda şeytani bir köpek olan kapıcı kibarca beni boğmak zorunda olduğunu ancak o zaman içeriye girebileceğimi söyledi. Ama dün gece beni korkutan ve işkence çektiren rüyanın yanında bunların lafı bile olmaz. Ah, rüyamda bir kağıt parçasıydım ve dünyaca ünlü şeytani bir şair elinde uzunca bir tüy kalemiyle her yerimi karalıyor ve üzerime şeytani dizeler yazıyordu. Bir başka Şeytan da sırf zevk için beni ortadan ikiye yırtıyor, üzerimde şeytani deneyler yapıyordu; mesela boynumdan bir ayak çıkarıyor sağ kolumu sol bacağıma birleştiriyordu.”

Baron ve Ottmar kahkahalarla ressamın sözünü kesince odadaki ciddi hava kayboldu. Baron şöyle dedi: “İhtiyar Franz’ın küçük ailemizin gerçek bir *maitre de plaisir*’i⁶ olduğunu söylemiyor muyum? Konuya nasıl içler acısı bir giriş yaptı ve sonda yaptığı şaka öyle komikti ki sonunda şiddetli bir patlamayla ciddiyetimizi tarumar etti. Ruhlar aleminden gerçek dünyaya kanlı canlı, mutlulukla geçiş yaptık.”

“Neşe kaynağınız olarak sizi eğlendirmek için şaka yaptığımı sanmayın. Hayır, bu korkunç rüyalar yüzünden gerçekten çok ızdırap çektim ve bilinçsiz olarak onları kendim hazırlamış olabilirim.”

6 (Fra.) Tören ve eğlence ustası, şölencibaşı.

“Bizim Franz’ın,” diye araya girdi Ottmar, “rüyaların ortaya çıkma teorisini göz önünde bulundurarak kendisine ait birçok tecrübeye sahip ama varsayımsal ilkelerin bağlarını ve sonuçları düşünüldüğünde konuşmasında övülecek bir şey yok. Ayrıca daha yüce bir rüya türü vardır ve yalnızca bunda insanı ilahi bir kudretle besleyen ve güçlendiren bir dünya ruhunun ışınlarını kendine doğru çekmesine izin veren canlandırıcı ve keyif verici bir uyku vardır.” “Dikkatli olun,” dedi Baron, “Ottmar, Musa’nın vaat ettiği toprak gibi, inanmayanların sadece uzaktan görebileceği bilinmeyen bir krallığa yolculuk yapmak için hemen atına oturacak. Ama bizi bırakıp gitmesini zorlaştırmak istiyoruz; bu oldukça düşmanca bir sonbahar gecesi. Şömineye ateş koyup bir saat daha beraber olsak ve Mary bize en azından şu anki keyifli hâlimizi besleyebilecek ve güçlendirebilecek bir ruh olarak kabul edebileceğimiz kendine has o lezzetli içkisinden, punçtan hazırlasa nasıl olur?” Bickert, sanki transa geçmiş gibi gökyüzüne baktı, güçlü bir şekilde iç çekti ve hemen sonra Maria’ya doğru eğilip alçak gönüllülükle yalvardı. Bu kadar uzun süre sessiz ve içine kapanmış bir şekilde oturan Mary, yaşlı ressamın poz verir gibi duruşuna, nadiren yaptığı gibi, çok sıcak bir şekilde güldü ve sonra Baron’un istediği gibi her şeyi özenle hazırlamak için hızlı bir şekilde ayağa kalktı. Bickert bir o yana bir bu yana koşuşturdu, Kasparyn’ın odunları taşımaya yardım etti ve bir dizinin üzerinde çökerek, ateşi yanlardan üfledi, Ottmar’a sürekli olarak kendisine karşı itaatkar bir öğrenci olmasını ve hızlı bir şekilde ateşi ve onun güzel yansımalarını çizmesini söyleyip durdu. Yaşlı Baron’un neşesi giderek artıyordu ve yalnızca en keyifli anlarında yaptığı üzere, nadide bir kehribardan ağızlığı olan Türk piposuna uzandı. Türk tütününün ince, uçucu kokusu salonun içinde gezinmeye ve Maria, parçalara ayırdığı şekeri koyduğu gümüş punç kasesine limon suyunu damlatmaya başlayınca herkesin üzerine dostane bir yuva hissi çöktü ve bunun yarattığı içsel huzur, ânın zevkini öylesine canlandırdı ki öncesinde ve sonrasında yaşanacak

her şey renksiz ve önemsiz kalacak gibiydi. “Ne kadar tuhaf,” diye söze başladı Baron, “Marien’in içkiyi hazırlayışı öyle hoş ki bundan başka türlü bir zevk almayı düşünemiyorum bile. İçine ne kattığının, nasıl yaptığının bir önemi yok. Bir keresinde benim de bulunduğum bir ortamda, kaprisli Katin-ka’mız Marien’in tarzında bir içki hazırladı ama bir bardak bile içemedim. Sanki Mary iksire sihirli bir formül fısıldıyor, bu da ona özel, büyülü bir güç veriyor.” “Farkı nedir?” diye bağırdı Bickert, “Farkı şu ki Mary’nin yaptığı her şeyi canlandırarak inceliğinin, zarafetinin büyüsü onun yaptığı içkiyi de lezzetli kılıyor.” “Fazlasıyla iddialı,” dedi Ottmar, “ama izinle, sevgili kız kardeşim, bu tam olarak doğru değil. Bu konuda sevgili babama katılıyorum, hazırladığınız her şey, elinizden geçen her şey bana da içimi okşayan bir zevk veriyor. Bununla birlikte, buna sebep olan büyüyü, sekiz yaşına bastığından beri sana kur yaptığından dolayı, Bickert gibi senin güzellik ve zarafetinde değil, daha derin manevi ilişkilerde arıyorum.” “Bugün beni ne yapacaksın?” diye bağırdı Mary neşeli bir tonla, “Gece fantezilerinden ve hayaletlerden kurtulduktan sonra, içimde gizemli bir şey bulacak ve artık korkunç binbaşığı ya da ona tıpatıp benzeyen birisini düşünmesem bile, yine de bizzat kendim hayalete dönüşeceğim ve aynadaki kendi görüntümden korkma tehlikesiyle karşı karşıya kalacağım.” “On altı yaşındaki bir kızın kendi görüntüsünü hayalet olarak görme korkusundan artık aynaya bakamaması da çok berbat bir şey!..” diye güldü Baron. “Ama neden bugün bu hayali şahitten kurtulamıyoruz?” “İşte böyle olunca,” diye yanıtladı Ottmar, “siz sevgili baba, istemeden bana işe yaramaz, günahkar bir gizlilik olarak reddettiğiniz şeyleri söylemek için sürekli fırsat veriyorsunuz ve bu yüzden -kabul edin ki- sevgili Alban’ı suçlamaya gerek yok. Araştırma dürtüsü, doğanın içimize koyduğu bilme isteği cezalandırılmaz ve daha ziyade, bu dürtü içimizde ne kadar aktif olursa, bize yerleştirdiği merdivene tırmanmaya o kadar yetenekli oluruz.” “Ve daha yüksek bir inanca sahip olsaydık,” diye

araya girdi Sickert, “utanç içinde tepetaklak olurduk ve bizi ele geçiren sersemliğin etkisiyle yukarı bölgelerdeki ince havanın bizim ağır kafalarımız için iyi olmadığını fark ederdik.” “Bir süredir, evet yani Alban eve geldiğinden beri, seninle ne yapacağımı bilemiyorum Franz,” diye cevap verdi Ottmar. “Tüm ruhunla, tüm zihninle, renkli lekelere, kelebek kanatlarındaki garip figürlere, çiçeklere, taşlara bakmaktan başka bir şey yapmıyorsun.” “Dur!” diye bağırdı Baron. “Yine aynı konuya gelmemiz uzun sürmeyecek. Mistik Alban ile yaptığınız her şey, tüm yönleriyle, evet, söylemek isterim ki, fantastik bir çöp odasından, sağlam bir temelden yoksun yapay bir bina inşa etmeye benziyor. Benim prensiplerime göre rüyalar köpüklerden başka bir şey değildir ve öyle de kalacaklardır. İçkinin ortaya çıkardığı köpük dayanıksız, tatsızdır, kısacası, tornacının tıraşlama sırasında etrafa saçtığı ve tesadüfen bazı şekiller ortaya çıkaran, sanatçının işi yaparken asıl aklında olan daha yüksek amaçlara hizmet etmeyen talaşlardan farkları yoktur. Bu arada, Bickert’in teorisi o kadar açık ki onu pratik olarak kullanmaya çalışacağım.” “Rüyalardan bir türlü kurtulamadığımıza göre,” dedi Ottmar, “Alban’ın geçen gün bana söylediği ve hepimizi şu anda içinde bulunduğumuz rahat ruh hâlinde tutacak bir olayı anlatmama izin verin.” “Son söylediğime ikna olduğunu ve Bickert’in görüşlerini özgürce ifade edebileceğini kabul etmek şartıyla anlatabilirsin,” diye cevap verdi Baron. “Ruhuma tercüman oluyorsun sevgili baba,” dedi Maria. “Zira Alban’ın hikâyeleri sıradan da olsa, öyle dehşet verici ve korkutucu olmasa da öyle tuhaf bir şekilde merak uyandırıcı ki niyeti iyi bile olsa insan dinledikten sonra yorgun düşüyor.” “Sevgili Maria’m da benden memnun kalacak,” diye cevapladı Ottmar. “Ve Bickert’in yorum yapmasını da istemiyorum çünkü hikâyemde kendi rüya teorisinin bir onayını bulacağına inanıyorum. Ama sevgili babam, Alban’ıma ve Tanrı’nın ona bahşettiği sanatını icra etme kuvvetine karşı nasıl yanlış yaptığını önce kendisi kabul etmeli.” “Kabul,” dedi Bickert, “dilimin ucuna gelen herhangi bir

sözü içkiyle yutacağım, ama yüzüme istediğim şekli vermekte özgürüm, bunun benden alınmasına müsaade etmem.” “Keyif senin!” diye bağırdı Baron ve Ottmar daha fazla girizgâh yapmadan anlatmaya başladı:

“Alban’ım, J. Üniversitesinde, dış görünüşü ile ilk bakışta herkesi etkileyen ve bu nedenle güven ve iyi niyet ile karşılanan genç bir adamla arkadaşlık kurdu. İkisi de farmakoloji okuduğundan ve her ikisinin de eğitimlerinin ilk zamanlarında bilime aynı şekilde coşkuyla bağlı olmasından sık sık bir araya geldiler. Kısa sürede yakın bir ilişki kurdular ve sonunda Theobald (Alban arkadaşından bu isimle bahsediyordu) en yakın ve en sadık arkadaşı oldu. Theobald, giderek daha hassas, neredeyse kadınsı, yumuşak bir karaktere büründü ve öyle saf bir coşkuya sahip oldu ki zırhlı devlerin devasa adımlarını nereye attığına dikkat etmeden karşılarına çıkanı ezip geçtiği günümüzde fazla küçük ve fazlaca sevimli kaldı ve çoğu insan bu yüzden ona gülüp geçti. Sadece Alban, arkadaşının kırılğan zihin dünyasına karşı hassas davrandı ve onu küçük hayali çiçek bahçelerine kadar takip etmeyi reddetmedi. Yine de onu sık sık gerçek hayatın sert fırtınalarına geri götürmeyi ve böylece içinde yanabilecek her cesaret kıvılcımını ateşe döndürmeyi ihmal etmedi. Alban arkadaşına bunu borçlu olduğunu düşünüyordu. Zira üniversite yıllarının kişinin maruz kaldığı talihsizliklere karşı direnme gücünü ve cesaretini veren zamanlar olduğuna ve Theobald’ın da açık havada ortaya çıkan yıldırım gibi bu işaretleri görmesi gerektiğine inanıyordu. Theobald’ın geleceği ile ilgili planı aslında oldukça basitti ve sadece yakın çevresine göre ayarlanmıştı. Mezun olup doktor olduktan sonra, memleketine geri dönmek, koruyucu ailesinin (kendisinin bir ailesi yoktu) beraber büyüdüğü kızı ile evlenip hatırı sayılır bir servete sahip olarak muayenehane açmadan sadece kendisi ve bilimi için yaşamak istiyordu. Yeniden canlanan hayvan manyetizması onun tüm ruhuna hitap ediyordu ve Alban’ın rehberliğinde, bu

konuda yazılan her şeyi büyük bir iştiaikle inceledi ve kendi deneyimlerine dayanarak, kısa bir süre sonra, doğanın tamamen psişik olan güçlerinin hâkim olduğu psişik ortamı reddederek kendisini barbar manyetizmasına veya eski Spiritüalist okula adadı.” Ottmar “manyetizma” kelimesini telaffuz eder etmez Bickert’in yüzü seyirdi, önce sessizce ama sonra şiddeti giderek artan bir fırtına gibi tüm kasları öyle bir harekete geçti ki Baron’a yüzünü tuhaf bir şekilde ekşiterek baktı. Baron tam bir kahkaha koparmak üzereyken Bickert ayağa fırladı ve konuşmaya hazırlandı. Tam o anda Ottmar ona bir bardak içki uzattı ve o, tüm kötülüğü içkiyle beraber yutarken Ottmar hikâyesine devam etti: “Alban, hayvan manyetizması doktrini sessizce orada burada yayılırken hipnotizmaya bedenini ve ruhunu teslim etmişti ve Theobald’ın tiksindiği şiddetli krizlerin tetiklenmesinin gerekliliğini savunuyordu. İki arkadaş da bu konudaki farklı görüşlerini çeşitli tartışmaların konusu hâline getirdiğinde, Theobald’ın bazı deneyimlerini inkâr edemeyen ve onun tamamen psişik etki hakkındaki coşkulu tutkusuna istemeden de olsa kendini kaptıran Alban, psişik manyetizmaya daha fazla mesai harcadı ve en sonunda da, asla kendi sisteminden şaşmayarak, Puysegursche gibi, her iki türü de birbirine bağlayan daha yeni bir okula yöneldi. Tüm boş zamanlarını ve tüm hayatını, psişik etkilerin gizemli derinliklerine olabildiğince nüfuz etmek için kullanma arzusuyla zihnini sürekli olarak artan bir yoğunlukla bu işe vakfederek, kendini tüm isteksizliklerden tamamen koruyarak doğanın kıymetli bir çırağı oldu. Bu bakımdan, onun düşünceye adanmış hayatı bir tür ruhbanlık olmalıydı ve büyük İsis mabedinin en iç odalarına girmek için her zamankinden daha yüksek bir payeyle kutsanmalıydı. Genç adamın mütedeyyin zihninden fazlasıyla ümitvar olan Alban bu amaç için onu cesaretlendirdi ve sonunda Theobald amacına ulaştığında ve eve döndüğünde, Alban’ın ona son sözü başladığı şeye sadık kalması oldu. Çok geçmeden Alban arkadaşından çelişkiler içinde olduğunu, hatta parçalanmanın eşiğinde olduğunu söyle-

yen bir mektup aldı. Hayattaki tüm mutluluğunu kaybettiğini, çünkü ruhunun sahibi olan kızın sessiz bir eve çekildiğini ve içinde çürüyüp gittiği bu sefaletten onu ancak ölümün kurtarabileceğini yazıyordu. Alban hiç vakit kaybetmeden hemen arkadaşının yanına gitti ve birkaç başarısız girişimden sonra talihsiz adamı en azından bir dereceye kadar sakinleştirmeyi başardı. Theobald'ın sevgilisinin annesinin anlattığına göre, yabancı birliklerin geçişi sırasında bir İtalyan subayı eve misafir olmuş ve kıza ilk görüşte sevdalanmış. Onun milletine has bir ateşle kıza musallat olmuş ve sahip olduğu her şeyi kullanarak kızın kalbini esir almış. Birkaç gün içinde zavallı Theobald, tamamen unutulduğunu ve kızın sadece İtalyan'da yaşadığını hissetmiş. Subay savaşa gitmek zorunda kalmış ve kız sevdiği adamın görüntüsünü, dehşetli boğuşmalarla nasıl yaralandığını, yere serildiğini, durmadan onun ismini haykırarak öldüğünü düşünene düşünene aklını yitirmiş. Theobald subay gittiği için artık gelinini kollarına alacağını düşünürken kız onu tanıımıyormuş bile.

Alban, Theobald'ı hayata döndürmeyi başarır başarmaz arkadaşını bu vuslattan bir an bile tereddüt etmemesi gerektiğine, kızın kalbini tekrar kazanabileceğine ikna etti. Theobald, Alban'ın tavsiyelerini öyle içten kabullendi ki başarılı olacağından bir an bile şüphe etmedi, arkadaşının doğru olduğunu düşündüğü her şeye kalpten inandı.

Şu an söylemek istediğin şeyi biliyorum Bickert,” dedi Ottmar hikâyesine ara vererek. “Acını hissediyorum ve içine düştüğün garip çaresizlikten zevk alıyorum. Şimdi Mary'nin sana nazik bir şekilde uzattığı bir bardak punçu alıp yutuyorsun. Ama sessiz ol, rica ediyorum. Tatlı gülümsemen en güzel yorum; benim bıraktığım etkiyi mahvetmek için kuracağın herhangi bir kelimedenden çok daha iyi. Ama size söyleyeceklerim o kadar görkemli ve o kadar rahatlatıcı ki, sen bile bu rahatlıktan nasibini alacaksın. Bu yüzden dikkatle dinle ve siz de sevgili baba, sözümü tanı olarak yerine getirdiğimi kabul

edeceksiniz.” Baron hımlamakla yetindi. Maria ise Ottmar’ın gözlerinin içine dikkatle baktı, başını elinin üzerine hafifçe eğdi, böylece sarışın bukleler kolunun üzerine düştü. “Kızın günleri acıyla dolu ve korkunç geçiyordu,” diye devam etti Ottmar. “Aynı şekilde geceler de düpedüz berbattı. Gün boyunca onu takip eden korkunç görüntüler daha sonra artan bir şiddetle ortaya çıkıyordu. Yürek burkucu bir tonla sevgilisinin adını çağırıyor ve boğuk iç çekişlerle kanlı bedeninde ruhunu soluyor gibi görünüyordu. Geceleri en korkunç rüyalar zavallı kızı korkuttuğunda, annesi Theobald’ı onun yatağına götürüyordu. Theobald kızın yanı başına oturuyor, tüm ruhunu ona veriyor ve gözlerini bir an bile ayırmadan ona bakıyordu. Bunu birkaç kez tekrarladıktan sonra, rüyalarının etkisi zayıflamış gibi görünüyordu çünkü kız subayın adını eskisi kadar şiddetle bağırıyor ve derin derin iç çekmiyordu. Bu noktada Theobald elini onun elinin üzerine koyuyor ve sessizce kendi adını söylüyordu. Çok geçmeden bu uygulamanın etkisi görülmeye başladı. Kız artık subayın adını zar zor söylüyordu, sanki o an aklına başka şeyler geliyormuş gibi her heceyi, her harfi tekrar tekrar hatırlamak zorunda kalıyordu. Kısa bir süre sonra hiç konuşmaz oldu. Bir şeyler söylemek istiyor ama harici bir etki buna mani oluyormuş gibi sadece dudaklarının hareket ettiriyordu. Bu birkaç gece daha devam etti; artık kız Theobald elini tutarken kırık cümlelerle, düşük bir sesle konuşmaya başladı. Çocukluğuna geri dönmüştü.

Çok geçmeden Theobald, Auguste’yle birlikte (kızın ismini şu an hatırladım) amcasının büyük bahçesinde koşuşturmaya ve en yüksek ağaçlardan onun için en güzel kirazları toplamaya başladı. Kısa bir süre sonra ona yabancı milletlerin kostümlerinin olduğu pahalı bir kitabı alması için amcasına işkence etmeye başladı.

Şimdi her iki çocuk da masaya yaslanmış bir sandalyede diz çökerek kitabı gözden geçiriyordu. Her resimde kendi topraklarındaki bir erkek ve bir kadın tasvir ediliyordu ve her

zaman bu kadın ve erkek Theobald ve Auguste'ydi. Böyle bir yabancı toprakta garip bir şekilde giyinip yalnız kalmak, güzel çiçekler ve bitkiler ile oynamak istiyorlardı. Auguste bir gece konuşmaya başladığında ve Theobald'ın fikirlerine kendini tamamen kaptırdığında annesi şaşkına döndü. O da artık yedi yaşında bir kızdı ve şimdi ikisi de çocuk oyunlarını oynuyorlardı. Auguste, çocukluk yıllarının en hususi olaylarından bile bahsediyordu. Her zaman fazlasıyla hırçındı ve gerçekten kötü mizaçlı ve hak etmediği hâlde ona hep haksızlık yaparak birçok trajikomik olayın yaşanmasına sebep olan ablasına karşı sürekli isyan ederdi. Böylece, üç çocuk bir kış akşamı birlikte oturdu ve ablası, her zamankinden daha kötü bir ruh hâli içinde küçük Auguste'ye işkence etmeye başladı. O da öfkesinden ve gücenkliğinden ağlamaya başladı. Theobald, her zamanki gibi daha sonra nasıl yorumlayacağını bildiği çeşitli şekiller çizdi ve daha iyi görülmesi için lambayı temizlemek istedi ama ışık aniden söndü. Auguste bunu fırsat bilerek ablasının sebep olduğu acıların intikamını almak için sert bir tokat attı. Kız, Theobald'ın amcası olan babasına ağlayarak ve çığlık atarak koştu ve Theobald'ın ışığı söndürdüğünü ve onu dövdüğünü söyleyerek şikâyet etti. Amcası koşarak gelip hiddetini Theobald'a gösterdi. Theobald asıl suçlunun kim olduğunu bilmesine rağmen suçlamayı reddetmedi. Theobald'ın suçlandığını görünce Auguste'nin içi kederle paramparça oldu ama o ağladıkça amcası onu teselli etti. Suçlunun cezalandırılacağını ve kötü Theobald'ın yaptığı yaramazlıkların diyetini ödeyeceğini söyledi. Amca sert bir cezaya vermeye kalkınca, kalbi kırılan Auguste her şeyi itiraf etti. Ama amca onun itirafında sadece kızın çocuğa olan aşkını gördü ve Auguste için kahramanca acı çekmeye razı olan Theobald'ı daha da sert bir şekilde cezalandırmaya karar verdi. Auguste sonsuz bir keder içindeydi; tüm öfkesi, buyurucu hâlleri gitmişti. Artık büyük bir istekle kucakladığı nazik Theobald onun efendisiydi. En güzel oyuncaklarıyla, en güzel bebekleriyle oynayabilirdi. Küçük mutfağı için çiçek toplamak zorunda kalır-

sa tahta atı üzerinde onu takip ediyordu. Kız nasıl Theobald'a bütün ruhuyla bağlandıysa, o da haksızlığa uğramanın verdiği acıyla ona olan şefkatini yakıcı bir aşka dönüştürdü. Amca her şeyin farkındaydı ama bu olayın aslını yıllar sonra şaşkınlıkla öğrendiğinde çocukların birbirine karşı duydukları karşılıklı aşktan şüphe duymadı ve hayatlarının geri kalanında beraber adım atma kararlarını onayladı. Yine böyle trajik bir olay bu çifti birleştirmeliydi. Auguste amca içeriye öfkeyle girdiği andan itibaren rolünü oynamaya başladı ve Theobald da kendi rolünü oynamayı ihmal etmedi. O âna kadar, gündüzleri hep sessizce duran ve içine kapanan Auguste, o gecenin sabahında beklenmedik bir şekilde annesine Theobald'ı bir süredir canlı bir şekilde hayal ettiğini ve neden gelmediğini, hatta yazmadığını sordu. Bu özlem giderek arttı ve Theobald sanki gerçekten de bir yolculuktan geliyormuş gibi karşısına çıkmaya karar verdi. Auguste'nin onu tanımadığı o korkunç andan beri ona görünmemeye özen gösteriyordu. Karşısına çıktığında Auguste onu büyük bir sevinçle ve sevgiyle karşıladı. Çok geçmeden de gözyaşları içinde ona nasıl kötü davrandığını, bir yabancıнын onu ondan uzaklaştırmayı nasıl başardığını, o yabancı şiddet tarafından nasıl sarmalandığını, kendi varlığından tamamen çıktığını ama Theobald'ın canlı rüyalarındaki müşfik görüntüsünün onu tuzığa düşüren düşmanın ruhlarını kovduğunu itiraf etti. Artık düşüncelerinde yabancı bir görüntünün kalmadığını ve içinin sadece Theobald ile dolu olduğunu söyledi. Hem Alban hem de Theobald, Auguste'yi ele geçiren çılgınlığın onu tamamen terk ettiğine ikna oldular."

Ottmar hikâyesini bu şekilde bitirmek üzereydi ki Maria aniden sarardı, keskin bir çığlık attı ve Bickert onu kollarına almak için tam zamanında davranmamış olsaydı, yere düşecekti. Baron dehşetle ayağa kalktı, Ottmar Bickert'e yardıma koştı ve beraber Maria'yı kanepeye yatırdılar. Ölü gibi uzandı, yüzündeki hayat emareleri kayboldu. "Öldü, öldü!" diye bağırdı Baron. "Alban ona yardım edecek. Hayır, hayır, yaşa-

yacak, yaşamalı!” dedi Ottmar. “Alban ona yardım edecek.” “Alban ölüleri diriltebilir mi?” diye bağırdı Bickert. O sırada kapı açıldı. Gelen Alban’ın ta kendisiydi. Baron ateş saçan gözleriyle ona bakıyordu. Kimse konuşmaya cesaret edemiyordu. Alban ise sanki sadece Maria’yı görüyordu. Bakışlarını kızı sabitledi, ona yavaşça yaklaştı, elini tuttu ve sanki duyuyormuş gibi ona şöyle dedi: “Maria, neyin var?” Alban yaklaşıp elini tuttu ve gözünü ondan ayırmadan şöyle dedi: “Korkmayın beyler. Nabızı yavaş ama düzenli. Ayrıca bu oda çok havasız. Pencereyi açın.” Bickert söyleneni yaptı. Hasta kız gözlerini açtı ve mırıldandı: “Beni rahat bırak, lanetli adam. En azından acı çekmeden öleyim!” Bu sözlerin ardından başını yastığa çevirdi ve derin bir uykuya daldı. Nefes alışverişleri zar zor fark ediliyordu. Alban’ın yüzünde tuhaf bir gülümseme belirdi. Baron sanki sertçe çıkışacakmış gibi bir harekette bulundu ama Alban keskin bakışlarını ona çevirdi. “Sakin olun Baron! Ufaklık biraz sabırsız. Ama şimdi uyuyacak ve saat tam altıda uyanacak. Uyandığında ona bu şişeden on iki damla vereceksiniz.” Çantasından çıkardığı küçük şişeyi Ottmar’a uzattı ve ağır adamlarla odayı terk etti.

“İşte mucize doktorumuz!” dedi Bickert Maria odasına götürülür ve Ottmar odadan çıkarken. “İnsanın ruhunu gören bakışlar, kehanet dolu konuşmalar, mucizeli iksir şişesi. Sewedenburg gibi gözümüzün önünde buharlaşmadığı kaldı.” “Ah Bickert,” dedi ihtiyar Baron sandalyesine yaslanıp Maria’nın götürülüşünü seyrederken. “Şu güzelim akşam ne hâle geldi. Ama Alban konusu açıldığından beri bugün kötü bir şey olacağını hissediyordum. Ve Ottmar tam ondan bahsederken hayalet gibi çıkageldi. Söylesene Bickert! Şu kapıdan girmedimi?” “Evet,” diye cevap verdi Bickert. “Şimdi aklıma geldi. Antreye açılan tek kapıyı ben içeriden kilitlemiştim, işte anahatar. Ama bazen unutup açık bırakıyorum.” Bickert gidip kapıyı kontrol etti. “Kapı gerçekten de kilitli,” dedi. Baron hımladı. “Mucize doktor hokkabazlığa da başlamış.” “Kusura bakma ama Alban etrafta iyi bir doktor olarak bilinir,” diye cevap

verdi Bickert. “Ayrıca Maria daha önceden de ilaçların hiç fayda etmediği böyle sinir krizleri geçirmişti. Ve Alban onu senin bu küçük gördüğün hipnoz tedavisi ile birkaç hafta içinde iyileştirmişti. Sırf Ottmar ısrarcı oldu diye kabul etmekte zorlanıyorsun. Ama Alban’ın bu uzatmalı varlığı benim de hoşuma gitmiyor. Manyetizmaya gelince...” “Sen onu tamamen reddediyorsun,” diye araya girdi Baron. “Hiç de bile!” diye cevap verdi Bickert. “Ona inanmak için bazı şeylere şahit olmama gerek yok. Evet, bütün tabiatın organik hayatının muhteşem ilişkilerini ve bağlantılarını ben de ziyadesiyle hissediyorum. Ancak bizim bu konu hakkındaki bilgimiz küçük bir parçadan başka bir şey değildir ve eğer insan bu derin tabiat sırrına vakıf olduysa, ben bunu tabiat ananın çocuklarının keyfi ve mutluluğu için yaptığı keskin bir aletini aniden kaybetmesi ve çocuklarının bunu bulması ve bununla kendilerini kesmeleri ve annelerine şekil vermeye kalkmaları olarak yorumlarım.” “Benim içimden geçenleri tam olarak ifade ettin,” dedi Baron. “Ama Alban’a gelirsek onun varlığının, benim yakınımda olmasının bende yol açtığı karanlığı nasıl anlatmalıyım bilemiyorum. Sanırım bazen onun hakkında çok net düşüncelere sahip oluyorum. Derin ilmi onu hayalperest kılıyor ama şevki ve coşkusu ona saygı kazandırıyor. Ama yalnızca onu görmediğim zamanlarda böyle düşünüyorum. Bana yaklaştığında bu düşüncem gidiyor ve yerine bütüne uymayan, her detayıyla korkunç deforme olmuş bir figür ortaya çıkıyor. Aylar önce Ottmar onu en yakın dostu olarak bize getirdiğinde, onu daha önce görmüş olduğumu düşündüm. Rahatlığı, o maharetli hâlleri hoşuma gitti ama genel olarak varlığı beni rahatsız etti. Onun gelmesinden kısa bir süre sonra, bildiğin üzere, Maria tuhaf bir şekilde hastalandı. İtiraf etmeliyim ki en sonunda Alban’dan yardım istendiğinde büyük bir bağlılıkla, büyük bir özenle, sevgi ve tutkuyla yardıma koştu. Ona çil çil altın verebilirdim ama şükranımı belirtmek için söyleyeceğim her kelime bana ağır geldi. Sanki manyetik bir kuvvet ile ondan uzaklaştım, içim ona karşı her geçen gün nefretle

doldu. Bazen en ufak bir karşılık almadan benim hayatımı kurtarırmış gibi geliyordu. Törensel hâli, mistik konuşmaları, şarlatanlıkları, mesela şu ağaçları manyetize ederken kollarını kuzeye doğru uzatması sanki dünyanın ruhundan bir şeyleri kendine doğru çekiyor. Tüm bunlar beni geriyor. Ama dikkatini çekerim Bickert! Bence daha da garibi, Alban buraya geldiğinden beri, daha önce bahsettiğim şu Danimarkalı binbaşımı her zamankinden daha fazla düşünür oldum. Daha az önce şeytani bir şekilde gülümserken ve büyük kara gözleriyle bana bakarken sanki binbaşı karşımda duruyordu. İnanılmaz bir benzerlik.” “Şimdi bu tuhaf hâllerin, bu aşırı hassasiyetin anlaşıldı.” dedi Bickert. “Seni endişelendiren, sana ızdırap veren Alban değil, Danimarkalı binbaşı. Rahatla biraz, bu kötü düşünceleri kafandan at. Alban hayalci olabilir ama iyi niyetli. Bu yüzden insanlar onun şarlatanlıklarını zararsız bir oyun olarak görüp ona yetenekli bir doktor olarak saygı duyuyorlar.” Baron ayağa kalktı ve Bickert’in her iki elini de tutarak şöyle dedi: “Franz, içten içe böyle düşünmediğini biliyorum. Bu söylediklerin bana ilaç olamaz. Yine de beni biraz rahatlattı. Ama yine de ruhumun derinliklerinde Alban’ın benim hasmım, İblis’im olduğunu hissediyorum Franz. Yemin ederim! Sen yine de tetikte ol. Neyse sen ne demek istediğimi anlıyorsun. Bu kadar yeter.”

İki arkadaş kucaklaştı ve düşünceli, huzursuz bir şekilde gece yarısı odalarına çekildiler. Saat tam altıda, Alban’ın dediği gibi Maria uyandı ve şişeden ona on iki damla verildi. İki saat sonra salona geldiğinde Baron, Ottmar ve Bickert onu sevinçle karşıladılar. Alban ise odasına kapandı ve acil bir durumdan dolayı tüm gün orada kalacağını bildirdi.

Marrien’in Adelgunde’ye Mektubu

Nihayet fırtınalardan, savaşın sıkıntılarından kurtulup rahata erdin mi? Hayır! Böyle uzun bir aradan sonra nihayet senden

gelen küçük zarif yazıyı görünce neler hissettiğimi sana anlatamam, kıymetli dostum. Sabırsızlıktan mühürlenmiş mektubu neredeyse yırtarak açtım. İlk tekrar tekrar okudum ama anlayamadım. Nihayet sakinleşip tekrar okumaya başladığımda sevgili kardeşinin, benim kıymetli Hypolit'imın iyi olduğunu ve onu tekrar göreceğimi sevinçle öğrendim. Benim mektuplarımin hiçbirisi sana ulaşmadı mı? Ah, sevgili Adelgunde! Marien'in çok hastaydı, hem de çok, ama şimdi daha iyi. Ama bana musallat olan bu kötülük benim için hâlâ anlaşılmaz bir şey ve bunu düşününce dehşete düşüyorum. Ottmar ve doktor bu düşüncenin de bir hastalık gibi ortadan kaldırılması gerektiğini düşünüyorlar. Neyin eksikliğini çektiğimi söylememi isteme benden. Zira ben de bilmiyorum. Ortada bir acı yok, isim verebileceğim bir keder yok, ama huzur yahut neşe de yok. Her şey farklı görünüyordu. Yüksek sesle konuşulan kelimeler, ayak sesleri kıymık gibi kafama batıyordu. Bazen etrafımdaki her şey, cansız şeyler, sesler garip dillerde benimle alay ediyor, bana işkence ediyorlar, garip fanteziler beni gerçek hayattan çıkarıyordu. Düşünebiliyor musun, Adelgunde, hani Klara Teyze'nin bize tatlı tatlı anlattığı Farkardin Prensi'nin yeşil kuşu var ya, o kuş korkunç bir şekilde karşıma çıktı çünkü kötü büyücünün bana dayattığı dönüşümlere yenik düştüm. Evet bu saçmalıkların bendeki etkisini anlatmaya çalışmak saçma. Saçmasapan bir sebepten ölecek hâle gelip yine saçma sapan bir sebepten aşırı bir mutluluğa geçtiğim için tükenme noktasına geldim. Daha önce fark etmediğim şeyleri fark etmeye başladım, hatta onlar benim için işkence hâline geldiler. Bu yüzden zambaklardan o kadar nefret ettim ki uzaktan bile olsa çiçek açtıklarını gördüğümde bayılıyordum. Zira kadehlerinden çıkan şahmeranlar bana saldırıyorlardı. Ama sevgili Adelgunde, hastalık olarak adlandırmak istemediğim bu durumu burada sana anlatmaya çalışıyorum. Zira her geçen gün ağırlaştı, beni yavaş yavaş tüketti ve artık ölüm kapıdaydı. Şimdi sana nasıl iyileştiğimi anlatayım. Bunu Ottmar'ın evimize getirdiği ve bu çevrede benimki

gibi hastalıkları iyileştirme sırrına vakıf olan tek doktora borçluyum. Ama asıl ilginç olan şey şu: Rüyalarım ve düşlerimde her zaman ciddi bir adam görürdüm. Genç yaşına rağmen huşu içinde görünür ve her seferinde masallarda çıkıp gelen ve kötü ruhları yok eden bir prens gibi üzerinde bir cübbe ve başında elmastan bir taç olurdu. Beni kendine fazlasıyla yakın buluyor olmalıydı. Zira benim üzerime titriyordu ve bu sebepten hayatımı ona borçluydum. Çok geçmeden bu adam bilge Süleyman gibi, *Sihirli Flüt*'teki Sarastro gibi evimizde karşıma çıktı. Ah sevgili Adelgunde, rüyalarımdeki romantik prensi Alban olarak ilk gördüğüm anda nasıl da korktum! Alban, Ottmar'ın uzun zaman önce "en yakın arkadaşım" diyerek eve getirdiği o sıra dışı doktor. Yine de ilk ziyaretinde ona karşı kayıtsız kalmıştım ve daha sonra düşündüğümde yüzünü bile hatırlayamamıştım. Ama beni iyileştirmek için tekrar eve geldiğinde beni içten içe sarsan duygularla nasıl başa çıkacağımı bilemedim. Alban aldığı eğitimden dolayı vakar sahibiydi ama nasıl anlatsam, etrafını saran ve onu yücelten bir hakimiyet de söz konusuydu. Öyle ki kendimi o ne derse yapmak zorunda hissediyordum. Ottmar benim manyetizma denen şeyle iyileşeceğimi ve Alban bazı tekniklerle beni coşkun bir hâle sokacağını, uyurken bu uykuda uyanarak hastalığımı kendim göreceğimi ve tedavi şeklimi belirleyeceğimi söyledi. Sevgili Adelgunde, o bilinçsiz ama fazlasıyla canlı ruh hâlini düşündüğümde nasıl korktuğuma, nasıl dehşete düştüğüme, neler hissettiğime inanamazsın. Öyle ki Alban ne diyorsa yapmak zorundaydım; tüm çabalarım, direnmelerim beyhudeydi. Söylenen teknikler uygulandı ve utancıma, korkuma rağmen güzel sonuçlar aldım. Rengim, neşem yerine geldi ve o korkunç ruh hâli gitti, yerini tamamen sakin bir ruh hâli aldı. O aptal rüya resimleri ortadan kayboldu. Uyku beni artık beni canlandırıyor, sık sık musallat olan şeyler bana işkence etmek yerine bana hayat veriyor ve neşelendiriyor. Düşünsene sevgili Adelgunde, Alban benden yapmamı istediğinde, gözlerim kapalı olduğu hâlde üzerime bir hâlet çöktüğünü ve neye

dokunduğumu, hangi renkte olduğunu bildiğimi ve hatta okuyabildiğimi sık sık rüyamda görüyorum. Evet sık sık benden içsel varlığıma bakmamı ve gördüğüm her şeyi söylememi istiyor. Bazen birden aklıma Alban geliyor, karşımda duruyor, yavaş yavaş rüyaya benzer bir ruh hâline bürünüyorum, bilincim aklıma tuhaf fikirler getiriyor, sanki hayat karşımda altın renginde parlıyor ve içimdeki bu semavi düşüncelerin sahibinin Alban olduğunu çünkü onun içimde yaşayan bir kıvılcım olduğunu biliyorum. Yalnızca onunla ve onda gerçek anlamda yaşayabilirim ve ruhsal olarak kendini tamamen benden çekerse benliğim çorak bir yerde donarak ölüp gidecek. Evet, bu satırları yazarken bana böyle bir ifade gücü sağlayan şeyin onun içimde bulunan varlığı olduğunu hissediyorum. Bilmiyorum Adelgunde; belki de bu anlattıklarım sana saçma geliyor, belki hayal dünyasında yaşayan birisi olarak görüyorsun. Sanki Hypolit ismi şu an dudaklarından okunuyor. İnan bana Hypolit'i bu kadar içten sevdiğim bir zaman olmamıştı. Kurtulması için dualarımda onun ismini zikretmeyi ihmal etmiyorum. Kutsal melekler onu vahşi savaş meydanlarında tehdit eden düşmanlardan korusun. Ancak Alban benim efendim olduğundan beri, Hypolit'i yalnızca onunla daha kuvvetli ve daha içten sevebileceğimi, koruyucu bir ruh gibi ona doğru kanatlanıp maruz kaldığı saldırılara onu sarak mani olabileceğimi hissediyorum. Alban, o yüce insan, daha, çok daha yüksek bir hayat için kutsanmış olan gelinini kollarına alıyor ama efendisi olmadan o çocuk dünyanın fırtınalarına karşı tek başına göğüs geremez. Alban'ın gerçek büyüklüğünü daha birkaç gün önce tam anlamıyla kavradım. Ama hasta olduğum zamanlarda efendimden şüphe duyduğumu düşünüyor musun, sevgili Adelgunde? Hypolit için dua ederken içimde Alban'ın görüntüsü beliriyor, huzurlu bahçeden kaçıp yırtıcı hayvanların olduğu ormana giden bir çocuğa kızar gibi benim için çizdiği dairenin dışına çıktığımdan beni tehditkârâne azarlıyor. Ah, Adelgunde! Bu şüpheler bana öyle azap veriyor ki... Alban'ın beni suni bir şekilde örmek ve kut-

sal mucizenin ışığı altında içimde dünyevi aşkı tutuşturmak istediğini söylersem haklı olarak benimle alay edersin. Ah Hypolit! Geçen akşam babam, kardeşim ve ihtiyar Bickert oturuyorduk. Alban, âdet olduğu üzere o uzun yürüyüşlerinden birine çıkmıştı. Rüyalardan konuşuyorduk. Babam ve Bickert bu konuda bir sürü güzel şey söyledi. Sonra Ottmar söz aldı ve Alban'ın tavsiyeleri ve rehberliği ile bir arkadaşının, bir kız uyurken, onun haberi olmadan ona yaklaştığını ve hipnoz yöntemlerini kullanarak, onun duygularını yönlendirerek onun sevgisini kazandığını anlattı. Bunun üzerine, babam ve sadık Bickert, daha önce benim yanımda hiç yapmadıkları şekilde manyetizma ve Alban'ın aleyhinde çok sert ifadeler kullandılar. Efendime karşı içimde bulunan tüm şüpheler tekrar alevlendi. Ya gizli korkunç yöntemler kullanarak beni kölesi yapmak istiyorsa, ya Hypolit'i terk etmemi ve aklımda yalnızca kendisinin kalmasını isterse diye düşündüm. Daha önce hiç görülmemiş bir his beni ölümcül bir korkuyla sarstı. Alban'ın odasının bilinmeyen aletler, çirkin bitkiler ve hayvanlar, taşlar ve yanıp sönen metallerle çevrili olduğunu, tüm bedeni kasılmış bir hâlde elleri ve kollarıyla tuhaf daireler çizdiğini gördüm. Sakin ve ciddi yüzü iğrenç bir larvaya dönüştü ve tıpkı zambaklarda gördüğüm gibi gözlerinden şahmeranlar çıktı. Sanki sırtımdan buz gibi soğuk bir nehir akıyordu. Yarı baygın bir hâlde uyandığımda Alban karşımda duruyordu ama Tanrım! Hayır, o değildi! Hayal gücümün yarattığı o korkunç larvaydı! Ertesi sabah kendimden öyle bir utandım ki! Alban onun hakkındaki şüphelerimin farkındaydı ve o asil zarafetiyle beni idare etti. Her şeyi o da görüyordu çünkü o da benim içimde yaşıyordu ve en derin sırlarımı biliyordu. Zaten ben de tüm bunları ondan saklamaya çalışmıyordum. Bu arada geçirdiğim nöbetle ilgili pek bir şey yapmadı, her şeyi babamın o akşam içtiği Türk tütününün dumanına bağladı. Yüce efendimin bana nasıl hoş bir ciddiyetle, nasıl babacan bir şefkatle yaklaştığını görmeliydin. Onun sağlıklı tuttuğu şey sadece beden değil, hayır! O, ruha da hayat veriyor. Keşke

sevgili sadık Adelgunde burada olsaydı da huzurlu bir sessizlik içinde yaşadığımız bu dingin hayata sahip olabilseydi. Bickert hâlâ her zamanki gibi o mutlu yaşlı adam, sadece babam ve Ottmar bazen garip bir ruh hâline bürünüyorlar. Hareketli hayata alışkın erkekler bizim bu tekdüzeliğimize bazen uyum sağlayamıyorlar. Alban, eski Mısırlıların ve Hintlilerin efsaneleri hakkında çok güzel şeyler anlatıyor. Bunları dinlerken parktaki büyük kayın ağaçları altında elimde olmadan uyuyakalıyorum ve uyandığımda yeniden doğmuş gibi oluyorum. Neredeyse kendimi Shakespeare'in *Fırtına*'sındaki Miranda gibi hissediyorum; hikâyesinin duyulması için Prospero tarafından beyhude cesaretlendiriliyor. Prospero'nun sözleriyle geçen gün Ottmar bana şöyle dedi: 'Yorgunluğunuza boyun eğin, başka türlü dayanamazsınız.'

Evet, Adelgunde! Artık içimde ne varsa biliyorsun. Sana her şeyi anlattım ve bu bana iyi geldi. Hypolit için kapalı satırlar...

Alban'ın Theobald'a mektubundan parçalar

...geride kaldı. Bağnazlığın içinde ikiyüzlülük vardır. Yalnızca başkalarını kandırmak değildir bu; aynı zamanda aynadaki sahte altın parıltıdan zevk alıp kendini bir aziz olarak taçlandırmaktır. Bazen seninde alışkanlıktan ve rahatlıktan bilindik ahlak kurallarının inşa ettiği yolda kalmak istediğin olmuyor mu? Ahlak yasalarına karşı tüm bu şüpheler, onların üzerine basıp geçmeye dair meyiller, insanın omuzlarında hissettiği kanatları çırpıp yükselme arzusu çileci alimlerin bizi uyardığı şeytanın ayartmalarıdır. İnançlı çocuklar gibi, kurtuluşun parıltısını ve ışıltısını görmek için gözlerimizi kapatmalıyız. Doğanın her yerde yolumuza koyduğu Mesih'e karşı kör kalmamalıyız. İçsel kuvvetin daha yüksek kullanımına kalkışan herhangi bir eğilim kınanamaz, aksine insan doğasından kaynaklanarak ve onun içinde kurularak varoluşumuzun amacını yerine getirmek için çaba gösterilmelidir. Bu, fiziksel ve

psikolojik güçlerimizin mümkün olan en yüksek, en mükemmel şekilde eğitilmesi ve uygulanmasından başka bir şey olabilir mi? Daha fazla konuşmadan, seni, sevgili Brahman'ı (hayat görüşüne uygun olarak sana bu şekilde hitap ediyorum) çoktan itiraza sürüklediğini biliyorum. Zira tüm eylemlerin ve çabaların burada ima ettiğim görüşlere karşı çıkıyor. Bununla birlikte, senin düşünce odaklı yaşamına ve çabalarına, keskin bir gözlemlerle tabiatın sırlarına vakıf olma çabana saygı duyduğumdan emin ol. Ancak elmastan anahtarın ışıltısına bakıp düşüncelere dalmak yerine onu cesurca al, gizemli kapağı aç ve sonsuzluğu karşında bul. Savaşmaya hazırsın. Ne diye böyle miskin ve sakınsın? Varoluş bir kavgadır ve kaynağı da kavgadır. Zirve yükseldikçe güçlü olana zafer verilir ve boyun eğdirilmiş kulları ile gücünü arttırır. Biliyorsun, sevgili Theobald, ben bu mücadeleyi ruhsal hayatta da veriyorum. Tabiatın döl yatağında ruhsal bir hakimiyet kurmak seni yüceltir. Güç ve üstünlük sahibi olan bizlerin, alt tabakaya karşı verdiğimiz bu ruhsal savaşta kullandığımız silah görünür bir şekilde bizim elimize verilmiştir. Nasıl oldu da, bizim dışımızdaki ruhsal kaideye nüfuz etmenin, ona hükmetmenin adı manyetizma oldu? Zira bu ifade yeterli değil, tek bir fiziksel etkenden alındığı için bizi tam olarak tanımlamıyor.

Doğanın bizi ruhların kralı yapan harika tılsımını, diş ağrısını ya da baş ağrısını tedavi etmek için bize emanet ettiğine inanmak saçma değil mi? Hayır, ruhsal yaşamın ilkesine tatbik ettiğimiz mutlak hakimiyet bizi bu tılsımın muazzam gücüne aşina kılıyor. Onun büyüyle, boyun eğdirilmiş yabancı ruhlar sadece bizde var oluyorlar ve onun kuvvetiyle bizi besliyor ve güçlendiriyorlar. Tüm ruhsal şeylerin toplandığı odak Tanrı'dır! Ateş piramidine ne kadar çok ışın toplanırsa, odak o kadar yakın olur! Bu ışınlar öyle bir yayılıyor ki tüm doğanın organik yaşamını kucaklıyor ve biz aynı gücü kullanarak bitkilerde ve hayvanlarda yaşayan yoldaşlarımızı bu ışınlarla tanıyoruz. Bu hakimiyetin peşinde koşmak, ilahi

olanın peşinde koşturur ve güç duygusu, gücün büyüklüğü oranında mutluluk verir. Mutluluğun özü odaktadır! Kutsanmış olana verilen bu görkemli güç hakkındaki tüm sözler bana ne kadar bayağı ve acıklı geliyor. Ancak içsel kutsanmanın ifade edilmesi daha yüce etkilere sebep olabilir. Tüm bu yazdıklarımın sonra, fiziksel araçların kullanılmasına karşı olduğumu düşüneceksin ama öyle değil. Ruhun bedenle olan bağlantısını açıkça gözler önüne sermedikçe karanlıktayız ve fiziksel araçlar hükmedenin işaretleri olarak elimize verilmiştir. Konuşmaktan hoşlanmadığım bir konu hakkında sana nasıl bu kadar çok şey anlatabildiğimi bilmiyorum, Theobald. Zira sadece belirli bir içsel, ruhsal organizasyondan gelen kanaatin boş sözlere bir ağırlık ve vurgu vermesi gerektiğini düşünüyorum.

Ottmar, coşkulu bir heyecanla bilimde yeni olan her şeyi kavrayan bir insan ama bu kavrayış onun nihai amacı ve sadece içsel güçten memnun olmalarını sağlayan formun bilgisidir. Bu bilgiyle yetinen zihinler, kendi içsel sezilerine bile yabancı kalırlar; zihin derinlikten yoksundur. Bildiğin gibi, Ottmar, bugünlerde pek sık karşılaştığımız şu parlak gençlerden biri olarak bana tanıştırdı ve onunla istediğim gibi oynamak, alay etmek hoşuma gitti. Odama Sais tapınağının en mahrem, en kutsal odasına girer gibi huşuyla girdi. Öğrencim olarak benim irademin altına girmeyi büyük bir istekle kabul ettiği için bazı masum oyuncaklarımı ona emanet etmekte ve onunla arkadaşlarına caka satmasına müsaade etmekte bir mahzur görmedim. Ricasını kırmayıp inatçı ve ihtiyar bir baron olan babasının evinde ona eşlik etmeyi kabul ettiğimde, onun yanında bazen ahlak nutukları atan nüktedan bir ihtiyar ressamla tanıştım. Daha önce Marie'nin bende bıraktığı izlenim hakkında sana söylediklerimi hatırlamıyorum ama şu anda bu konuda konuşmanın benim için zor olacağını, senin beni tam olarak anlayamayacağını hissediyorum. Aslında senin beni tanıdığını, insanlara muamma gibi gelen eylemleri-

mi ve çabalarımı senin anladığını söylemeliyim. Bu nedenle, zarif bir bitki gibi çiçekler açan ince bir figürün, uzaktaki bulutların gizledikleri şeyleri görmeye özlem duyan mavi gözlerin, yani meleksi güzellikteki bir kızın beni gülünç bir aşka sürüklediğine inanıyorsun. Marien ile benim aramdaki gizli manevi ilişkinin anlık farkındalığı bana eşsiz, harika duygular veriyordu. Bu içten mutluluğa, ona karşı olanlar, Marien'i maruz bıraktıkları keskin, delici öfkeyi karıştırdılar, yabancı ve düşmanca bir güç ondaki etkiye mani oldu ve Marien'in ruhu hapsedildi. Zihnimi tüm gücümle sabitleyerek düşmanı tespit ettim ve büyük bir savaşla Mary'nin içinden bana hücum eden tüm ışınları sanki yanan bir aynada olduğu gibi yakalamaya çalıştım. İhtiyar ressam bana diğerlerinden daha fazla dikkat etti; Marie'nin içimde yarattığı gerginliği seziyor gibiydi. Belki de beni ele veren bakışlarımdı çünkü beden zihni o kadar zorluyor ki, sinirlerdeki en ufak bir hareket dışı doğru salınıyor ve yüz özelliklerini, en azından gözün bakışını değiştiriyor. Ancak meseleye öyle kötü yaklaştı ki sürekli Marien'in nişanlısı Kont Hypolit'ten heyecanla bahsedip durdu ve tüm faziletlerinden örnekler vererek öyle canlı resimler çizdi ki çocukça şeylere insanların nasıl güldüğünü anlayarak ve tabiatın kurduğu bağlantılara dair derin bilgimden zevk alarak eğlendim. Marien'i tamamen kendime çekmek, tüm varlığını kendi mevcudiyetime bağlamak, böylece onu benden ayrılırsa mahvolacak hâle getirmek... Beni heyecanlandıran, doğanın istediği bu şeyi yerine getirme düşüncesi idi. Kadınla olan bu en samimi, ruhsal bağlantı, mutluluk hissi, en yüksek hayvani hislerden bile yüksek bir zevk olan bu zevk, İsis tapınağının rahibine yakışır. Bu noktada sen benim sistemimi biliyorsun. Daha fazla anlatmama gerek yok. Doğa, kadını tüm eğilimlerinde pasif olarak kurguladı. Sadece kadında bulunan bu gönüllü teslimiyet yabancı olanı, dışarıda olanı arzuyla kavrama, daha yüksek ilkeyi tanıma gibi gerçekten çocuksu olan bu zihni bütünüyle ele geçirmek, ona hakimiyet kurmak en büyük saadettir. Bu andan itibaren

sevgili barondan ne kadar uzaklaştım da ruhsal olarak Marien'e yakın kaldım. Ona bedenene yaklaşmak, ona tesir etmek için hangi araçları kullandığımı söylemek istemiyorum. Zira neye hizmet ederse etsin kulağa aşağılıkça gelebilir bu. Kısa bir süre sonra Marien fantezi dünyasında yaşamaya başladı ve Ottmar doğal olarak onun sinir hastalığına yakalandığını düşündü. Düşündüğüm gibi de eve doktor olarak beni çağırdılar. Mary, hâkim gücün ihtişamında sık sık rüyasında ona efendisi olarak görünen kişiyi tanıdı ve karanlıkta sezindiği her şeyi, şimdi zihninin gözleriyle parlak ve net hâlde gördü. Sadece bakışım, sağlam iradem onu kendinden çıkıp efendisinin yukarıdaki küresinde yaşamasından başka bir şey olmayan sözde uyurgezer hâle sokmaya yetti. Onu isteyerek kabul eden ve insanların üzerine inşa ettikleri zindandan uçup gitmesini sağlayacak kanatları bahşeden benim ruhumdu. Marie sadece içimdeki bu varlıkta hayatta kalabilir. Şu an sakin ve mutlu. Hypolit'in görüntüsü sadece zayıf hatlarda var olabilir ve bunlar da yakında havaya karışıp kaybolacak. Baron ve ihtiyar ressam bana düşmanca bakışlarla bakıyor ama doğanın bana verdiği gücün kanıtlanmış olması fevkalade bir his. Efendiyi kabul etmeye direnmeleri tuhaf gelebilir. Gizli bilginin hazinesini ne kadar harika bir şekilde topladığımı biliyorsun. Seni nasıl şaşırtabileceğini düşünmeden bu kitabı hiç okumak istemedim ancak bazı doğa güçleri ve onların etkileri üzerine hiçbir ders kitabı böyle kombinasyonlar geliştiremedi. Bazı şeyleri dikkatlice hazırlamayı küçümsemiyorum ve bir sonraki sebebi bilmek harikulade olanı değil, sadece sürprizi yok edeceğinden, gözü dönmüş kalabalığın, haklı olarak harika buldukları bir şeye şaşıp bön bön bakmaları onları aldatma olarak adlandırılabilir mi? Hypolit bir albay ve şu anda savaş meydanında. Onun ölmesini istemiyorum, geri dönebilir. Böylece zaferim daha görkemli olur çünkü zafer kesin. Eğer rakip düşündüğümünden daha güçlüyse, o zaman gücümü hissederek bana güveneceksiniz ki...

Fırtına sona erdi ve kırmızı ateşte yanan batan güneş, derinlerde hızla buharlaşan karanlık bulutların arasında kırıldı. Akşam rüzgârı kanatlarını çırpıyor ve kabaran dalgalarda olduğu gibi ağaçlardan, çiçeklerden, otlardan yükselen kokular sıcak havada akıp gidiyordu. Ormandan çıktığımda, arabacının bana vaat etmiş olduğu dost canlısı köy, çiçekli çayırda karşımda uzanıyordu ve pencereleri güneş ışığında parlayan kalenin gotik kuleleri, sanki içinde alevler patlıyormuş gibi göze çarpıyordu. Çan sesleri ve ruhsal şarkı kulağıma geldi; uzaklarda, kaleden mezarlığa giden yolda bir cenaze alayı gördüm. Nihayet geldiğimde şarkı susmuştu. Buradaki âdetlere uygun olarak tabut açılmış, mezarın önüne konmuştu ve rahip cenaze vaazını verdi. İçeri girip ölüyü gördüğümde tabutun üzerine bir kapak koymak üzereydiler. Oldukça yaşlı bir adamdı; sanki yumuşak bir uykuyu huzurla uyuyormuş gibi neşeli bir yüzle orada öylece uzanıyordu. Yaşlı çiftçi içli bir sesle şöyle dedi: “Bak yaşlı Francis’imiz ne kadar güzel yatıyor, Tanrı bana da böyle güzel bir son versin! Evet, Tanrı’da uyuyanlar kutsanmıştır.” Bu bana uyuyakalmış mütedeyyin bir insan için en münasip cenaze töreni ve çiftçinin basit sözleri de en güzel cenaze konuşması gibi geldi. Tabutu indirdiler ve artık toprak parçaları donuk bir sesle düşerken sanki en yakın dostumu soğuk toprağa veriyormuşum gibi acı bir keder üzerime çöktü. Kalenin bulunduğu dağa tırmanmak üzereydim ki rahip yanıma geldi. Az önce toprağa verilen merhumun kim olduğunu sordum. Defnedilen kişi üç yıldır ıssız kalede yalnız yaşayan ve Kastellan’ı yapan eski ressam Franz Bickert’ti. Kaleye gitmek istiyordum. Papaz, mevcut sahibinin temsilcisi gelene kadar devralmıştı anahtarları. Eskiden mutlu insanların yaşadığı ve şimdi ölü bir sessizliğin hüküm sürdüğü ıssız geniş salonlara ürpererek girdim. Bickert, son üç yılda, kalede bir münzevi gibi yaşamış ve tuhaf bir şekilde sanatıyla meşgul olmuştu. Hiçbir yardım almadan kendisinin de bir odasında

kaldığı tüm üst katı gotik tarzda resmetmişti ve ilk bakışta gotik süslemelere has fantastik kombinasyonlar dikkat çekiyordu. Uyuyan bir kızı dinleyen çirkin bir şeytan figürü sık sık tekrarlanmıştı. Bickert'in odasına gittim. Koltuk, Bickert için başından henüz kalkmış gibi üzerinde bir çizimin durduğu masadan uzakta duruyordu. Koltuğun üzerinde gri bir pardösü ve çizimin yanında da küçük gri bir kasket vardı. Sanki o anda, ölüm azabının bile mütedeyyin ve nazik yüzünde bir tesiri olmayan yaşlı adam içeri girecek ve atölyesindeki yabancıyı kalpten bir nezaketle karşılayacaktı. Papaza birkaç gün, belki de birkaç hafta kalede kalma arzumun olduğunu söyledim. Bunu garip buldu; dileğimi yerine getiremediği için ne kadar üzgün olduğunu söyledi, çünkü yetkili temsilcinin gelişine kadar binanın mühürlenmesi gerekiyordu ve sarayda bir yabancıнын yaşamasına izin verilmiyordu. "Peki ya bu yetkili temsilci şu an karşınızda duruyorsa?" deyip ona F. Baronu'nun, mülk sahibi olarak genişletilmiş yetki belgesini gösterdim. Fazlasıyla şaşırdı ve nezaket dolu sözler sarf etti. Bana papaz evinde bir oda teklif etti çünkü muhtemelen ıssız saraydaki daire bana uygun değildi. Bunu reddettim. Kalede kaldım ve Bickert'in terk edilmiş kağıtları boş zamanlarımı fazlasıyla çekici kıldı. Kısa bir süre sonra, önemli bir ailenin içine düştüğü felaketi anlatan günlük gibi kısa notların bulunduğu birkaç sayfa buldum. "Rüyalar Köpüklerdir" başlıklı, oldukça mizahi bir dilde yazılmış bir deneme ve sonradan ressamın eline geçmiş olması muhtemel iki mektuptan parçalar vardı.

Bickert'in Günlüğünden

Antonius üç bin şeytanla dalgasına baktı ve beni de aynı şekilde cesur mu kıldı? İnsanların gözlerinin içine doğrudan bakılırsa, kendiliğinden toz ve dumana karışırlar. Eğer Alban ruhumu okuyabilseydi, tüm şeytani şeyleri ona yüklediğim için resmi bir özür bulacaktı. O burada! Taze. Sağlıklı. Muhteşem çiçekler açmış. Apollo'nun bukleleri, Jovi'nin geniş alını, Mars

gibi bir göz, Tanrıların habercisi. Hamlet'in kahramanı tasvir ettiği gibi. Maria artık yeryüzünde değil, parlayan gökyüzünde yüzüyor. Hypolit ve Maria, ne çift ama!

Ama ona güvenemiyorum, neden kendini odasına kapatıyor? Neden geceleri gizlenen bir cinayet gibi parmak uçlarına basarak gizlice dolaşıyor? Ona güvenemem! Bazen içimden bastonumu mümkün olan en kısa sürede, bütün kuvvetimle vücuduna geçirmek ve daha sonra kibarca "*Pardonnez!*"⁷ demek geçiyor. Ona güvenemem!

Garip bir olay! Gece boyunca dertleştığımız arkadaşımı kordorda odasına bırakırken beyaz gece elbisesi içinde zayıf birisi elinde ışıkla aceleyle önümden geçti. "Binbaşı! Franz! Binbaşı!" diye bağırdı Baron. Aslında o Alban'dı. Işık yüzünün altından vurunca yaşlı ve çirkin görünmüştü. Marie'nin odasının olduğu taraftan gelmişti. Baron onun yanına gitmemiz konusunda ısrarcı oldu. Melek gibi uyuyordu. Yarın uzun zamandır beklenen gün! Mutlu Hypolit! Ama o görüntü, her ne kadar onun Alban olduğu konusunda kendimi ikna etmeye çalışsam da içimi korkuyla dolduruyor. Gençliğinde kendini barona gösteren iblis, şimdi onun üzerinde hüküm sürmek için hayata dönmüş olabilir mi? Aman karanlık düşünceler uzak olsun! Kendini ikna et, Franz! Çirkin rüyalar genellikle şımarık midenin ürünüdür. Diavolinis yutulmalı ve kötü rüyaların kötülüklerine karşı korunmalı mı?

Aman Tanrım! O gitti, gitti! Sonsuza dek. Soylu Barones Marie'nin ölümünü bildirmek durumundayım. Tanrı bana resim yapmak için bir el vermemiş olsaydı! Ama o kadar kesin ki Hypolit onu sunağın önünde kollarına almaya çalıştığı anda... Öldü, öldü, öldü, öldü.

Evet, sen yaptın! Alban, şeytansın sen! Onları cehennem sanatlarıyla öldürdün; hangi Tanrı onu Hypolit'e gösterdi!

7 (Fra.) Affedersiniz, pardon.

Kaçtın, ama istediğin kadar kaç, dünyanın merkezinde saklanıyorsun, intikam seni bulacak ve ezecek.

Hayır, seni affedemem Ottmar! Şeytan tarafından cezbedilen sendin, Hypolit sevgilisinin ruhunu istiyor senden! Bugün çok sert sözler sarf ettiler, bu düello kaçınılmaz.

Hypolit öldü! Artık Marien'i tekrar görecek. Zavallı Ottmar! Zavallı baba!

*Exeunt omnes!*⁸ Ölenlere ebedi huzur! Bugün, Eylül ayının dokuzuncu günü gece yarısı, arkadaşım kollarımda öldü! Onu yakında tekrar göreceğimi bilerek kendimi nasıl da teselli ettim! Ottmar'ın savaşta bir kahraman gibi öldüğünün haberi gelince bu dünya ile olan son bağlarını da koparmıştı.

Burada kalede kalmak istiyorum, onların yaşadıkları ve beni sevdikleri odalarda yürümek istiyorum. Sık sık onun sesini duyacağım. Bazen Maria'nın dost canlısı sözleri, bazen bir dostun hoş bir şakası bir hayalet seslenişi olarak yankılanacak ve beni ayakta ve güçlü tutacak, hayatın yükü hafifleyecek. Artık benim için şu an yok, sadece geçmiş mutlu günler uzaklarda birbirine katılıyor, tatlı rüyalarda sevgili dostlarım bana gülümsüyor, el sallıyor ve beni kucaklıyor. Ne zaman! Ne zaman size kavuşacağım?

Ve kavuştu!

8 (Lat.) Hepsini çıkar. Tiyatroda sahnedeki tüm oyuncuların sahneyi terk etmesine işaret eden bu terim, burada daha geniş bir anlamda kullanılıyor: Dünya bir tiyatro sahnesine, ölen insanlarsa sahneyi terk eden oyunculara benzetilmiş.

İssiz Ev

Yaşamın asıl gerçeklerinin genellikle en canlı hayal gücünün bile icadından daha harika olduğu inancında hepsi hemfikirdi.

“Bana öyle geliyor ki,” dedi Lelio, “tarih bunun için yeterli kanıtı veriyor. Bu yüzden sözde tarihsel romanlar bize çok itici ve tatsız, yazarın yetersiz beyninin aptalca fantezilerini evrenin büyük güçlerinin eylemleriyle karıştırdığı hikâyeler olarak görünüyor.”

Sözü Franz aldı. “Bizi çevreleyen gizemli sırların derin gerçekliği; bizi yöneten ruhu, varlığımızın yayıldığı ruhu tanıdığımız bir güçle eziyor.”

“Heyhat!” dedi Lelio, “sonsuz hakikatleri tanıma gücünü kaybetmemiz insan düşüşünün en korkunç sonucu.”

“Birçoğu çağrılır, ancak çok azı seçilir,” dedi Franz. “Varlığımızın mucizelerini anlamanın bazılarımıza başka bir anlam biçiminde verildiğine inanmıyor musunuz? Ama eğer konuşmayı, yolumuzu tamamen kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olduğumuz bu karanlık bölgelerden, gamsız eğlencenin parlaklığına sürüklememe izin verirseniz, bu görünmeyi ni görme armağanının verildiği ölümlülerin bana yarasaları

hatırlattığına dair kaba bir benzetme yapmak istiyorum. Anatomist Spallanzani'nin bu küçük hayvanlarda sadece diğer duyarların tüm işlevlerini değil, aynı zamanda kendi işlevlerini de yerine getirebilen altıncı bir his keşfettiğini biliyorsunuz.”

“Ohooo,” diye güldü Franz, “o zaman yarasalar doğuştan basiret sahibi olan tek canlı türü. Ama senin bahsettiğin bu sezgi yeteneğine sahip birini tanıyorum. Sezgileri hem de olağanüstü derecede gelişmiştir. Bu yüzden sık sık görünüşünde, tavırlarında, ya da elbisesinde bir garipliğin dikkatini çektiği birisini günlerce takip eder; önemsiz bir olay, öylesine anlatılmış bir hikâye yüzünden melankoliye kapılır; kimsenin bilmediği o hayal dünyasında birbiriyle alakasız şeyleri birleştirir ve ilişkileri kurar.

“Biraz bekle,” diye bağırdı Lelio. “Sen bizim Theodore'den bahsediyorsun. Bana şu anda tuhaf bir görüntüsü var gibi geliyor. Baksana nasıl da garip garip uzaklara bakıyor.”

Theodore o âna kadar sessizce oturuyordu. Sonra şöyle dedi: “Eğer bakışlarımda bir tuhaflık varsa, bunun sebebi sohbetinizin gözümün önüne tuhaf şeyleri, dikkat çekici bir maceranın hatıralarını getirmesi.”

“Ah, anlatsana,” diye bağırdı arkadaşları.

“Memnuniyetle,” diye devam etti Theodore. “Ama önce, gizemli şeylerle ilgili fikirlerinizde hafif bir karışıklık yaratmam izin verin.

Sadece garip ve sıra dışı olan şeyleri, gerçekten gizemli ya da fevkalade olan şeylerle karıştırıyorsunuz.

Garip ve sıra dışı olan, doğru, genellikle gerçekten fevkalade olandan çıkar ve dallarla çiçekler ağacın gövdesini görünmez kılar.

Hem garip, sıra dışı olan hem de gerçekten harika olan, size anlatmak üzere olduğum macerada karışıyor; evet, çarpıcı ve hatta harika bir şekilde karışıyor.”

Bu sözlerle Theodore cebinden, arkadaşlarının da bildiği gibi, son seyahatlerinin izlenimlerini yazdığı defteri çıkardı.

Zaman zaman sayfalarına bakıp hafızasını yenileyerek, şu hikâyeyi anlattı. “Bildiğiniz gibi son yazın büyük bir kısmını ...en’de geçirdim. Orada bulduğum birçok eski dost ve tanıdık, özgür, neşeli yaşam, çeşitli sanatsal ve entelektüel uğraşlar, hepsi beni bu şehirde tutmak için bir araya geldi.

Daha önce hiç olmadığım kadar mutluydum ve sokaklarda yalnız dolaşmak, vitrinlerdeki her resmin, duvarlardaki her pankartın tadını çıkarmak için durmak ya da yoldan geçenleri izlemek ve bunlardan birini seçip gizlice onun yıldız haritasına bakmakta o eski düşkünlüklerimi besleyecek birçok şey buldum.

Zengin, şık insanların buluşma noktası olarak kullandığı, üstünde her türden güzel dükkânın sıralandığı geniş bir cadde var. Şehrin kapısına kadar uzanır. Yüksek sarayların zemin katını işgal eden dükkânlar, lüks eşyaların ticaretine adanmıştır ve yukarıdaki daireler, zenginlik ve mevki sahibi insanların konutlarıdır. Aristokratik oteller bu caddede bulunur, yabancı elçilerin sarayları buradadır. Böyle bir caddenin şehrin hayatının ve neşesinin merkezi olacağını kolayca hayal edebilirsiniz. Bir gün caddeyi birkaç kez gezdikten sonra, etrafını çevreleyen diğer evlerle garip bir şekilde çelişen bir ev dikkatimi çekti.

Dört pencere genişliğinde, iki yüksek ve şık yapının arasında sıkışmış alçak bir bina hayal edin. Bir üst katı, komşularının zemin kat pencerelerinin tepelerinden biraz daha yüksekti, çatısı harap hâldeydi, pencereleri kâğıtla yamalıydı ve renksiz duvarları yıllarca ihmal edilmişliğin timsaliydi.

Böyle bir evin bu zenginlik ve moda sokağında ne kadar garip görüldüğünü hayal edebilirsiniz. Daha yakından baktığımda, üst katın pencerelerinin sıkıca kapatıldığını ve perdeli olduğunu ve zemin katın pencerelerini gizlemek için bir duvar

inşa edildiğini fark ettim. Biraz yana kaymış cümle kapısı, aynı zamanda bina için bir giriş yolu olarak hizmet ediyordu ancak bu kapıda mandal, kilit veya hatta bir çanın emaresini göremedim. Evin boş olduğuna ikna oldum çünkü günün hangi saatinde geçersen geçeyim, içeride en ufak bir yaşam belirtisi görmüyordum. Bu caddede içinde oturulmayan bir ev gerçekten garip bir manzaraydı. Ancak bu durumu mülk sahibinin şüphesiz uzun bir seyahatte olması ya da kır evinde yaşadığını ve belki de bu mülkü satmak ya da kiralamak istemediğini, şehri ziyaret etme durumunda kendi kullanımı için saklamayı tercih ettiğini söyleyerek açıkladım kendime.

Hepiniz, gençliğimin iyi yoldaşları, kendimi basiret sahibi biri olarak görmeye eğilimli olduğumu biliyorsunuz; garip bir harikalar dünyasına, sert sağduyunuzla inkâr etmeye ya da gülmeye çalışacağınız bir dünyaya nazarımın ulaştığını iddia ediyorum. İtiraf etmeliyim ki hiçbir gizem olmadığı sonradan ortaya çıkan gizemlerde kendimi sık sık kaybettim. Ve ilk başta, adımlarımı ve düşüncelerimi beni şaşırtan bir güçle kendine çeken bu ıssız ev için de aynı şey başıma gelecek gibi hissettim. Ama bu hikâyeye, sizden daha fazlasını bildiğimi iddia etmekte haklı olduğumu kanıtlayacak. Şimdi size anlatacaklarımı dinleyin.

Bir gün, insanların caddeden yukarı ve aşağı doğru ilerlemeye alıştığı saatte, ıssız evin önünde her zamanki gibi durup düşüncelere daldım. Aniden, birinin yanımda durduğunu ve gözlerini bana sabitlediğini başımı kaldırmadan hissettim. Birçok yönden ruhuma yakın bulduğum ve bu evin gizemiyle onun da ilgilenebileceğini bildiğim Kont P.'ydi bu. Bu yüzden, şehrin neşeli kalbinde yer alan bu ıssız konutun bende bıraktığı garip izlenimden bahsettiğimde alaycı bir şekilde gülümsemesi beni şaşırtmadı. Ama çok geçmeden bu alaycı gülümsemenin nedenini anladım. Kont P. ev hakkında kurduğu hayallerde benden çok daha ileri gitmişti. Bu eski binanın tarihini, gerçek bir şairin fantezisinde doğacak kadar garip bir

hikâyesini inşa etmişti zihninde. Bu hikâyeyi sizinle de paylaşmak bana büyük zevk verirdi ancak bu bağlarında başıma gelen olaylar o kadar ilginç ki bir an önce onları anlatmaya devam etmem gerektiğini hissediyorum.

Kont hikâyesini kendi isteğine göre tamamladığında, bir gün bu terk edilmiş evin, hemen bitişiğindeki pastacıya ait olan şık dükkânın ürünlerini koymasından daha gizemli bir şey içermediğini öğrendiğinde yaşadığı hayal kırıklığını düşünün. Zemin katın pencereleri fırınlara koruma sağlamak için duvarlarla kapalıydı ve üst katın ağır perdeleri güneş ışığını orada bulunan ürünlerden uzak tutmak için asılmıştı. Kont bana bu bilgiyi verdiğinde, aniden üzerime bir kova soğuk su atılmış gibi hissettim. Tüm şairlerin düşmanı olan iblis, hayalperesti burnundan yakaladı ve onu acı verecek bir şekilde çekıştirdi.

Yine de, bu bayağı açıklamaya rağmen, ne zaman oradan geçsem ıssız evin önünde durmadan edemedim ve orada gizlenebilecek belirsiz görüntüler ortaya çıktıkça damarlarımda yumuşak titremeler dalgalandı. Pasta imalathanesi, marsipan, şeker, turta gibi düşüncelere bir türlü alışamadım. Şüphelendiği bir hakikati örtmek için masal anlatılan bir çocuğun hissettiği hayal kırıklığını hissettim. Bu kadar aptal olduğum için kendime kızdım; ev değişmeden öylece kaldı ve görüntüler zihnimde soldu. Ta ki bir gün tesadüfen yaşadığım bir olay onları tekrar hayata döndürene kadar.

Her zamanki gibi caddede dolaşıyordum ve ıssız evin önünden geçerken, perdeyle kapatılmış üst pencerelerine aceleci bir bakış atmadan duramadım. Ama tam ben baktığımda, pastanenin yanındaki son penceredeki perde hareket etmeye başladı. Bir el, bir kol, kıvrımları arasından uzandı. Opera dürbünümü cebimden çıkardım ve küçük parmağında büyük bir elmasın sıra dışı bir parlaklıkla parıldadığı güzel bir kadının eli gördüm; beyaz, yuvarlak kolunda zengin bir bilezik

ışıldıyordu. El, pencere kenarına uzun, garip şekilli bir kristal şişe yerleştirdi ve perdenin arkasında tekrar kayboldu.

Olduğum yerde dondum kaldım; huşu ile karışık garip bir zevk hissi bir elektrik akımının sıcaklığıyla varlığımda akıyordu. Gizemli pencereye baktım ve kalbimin derinliklerinde bir özlem hissettim. Kendime tekrar geldiğimde, meraklı yüzlerle pencereye bakan bir kalabalığın etrafımda olduğunu fark edince öfkelen dim. Fark ettirmeden oradan sıvıştım ve sıradan şeylerin iblisi kulağıma az önce gördüğüm şeyin pazar ziynetleriyle zengin pastacının karısının içinde gül suyu falan olan şişeyi cam kenarına koymasından başka bir şey olmadığını fısıldadı. Bunda tuhaf olan bir şey yoktu. Birden aklıma çok mantıklı bir düşünce geldi. Döndüm ve pastacının parlak, duvarları aynalı dükkânına girdim. Fincandaki çikolatamın buharlı köpüğünü üflerken, ‘Yan tarafı da katarak işletmenizi ne güzel genişletmişsiniz,’ dedim. Adam tezgâhının üzerine eğildi ve beni anlamamış gibi sorgulayıcı bir gülümsemeyle bana baktı. Binanın ıssız görünümünün çevresiyle bir tezat oluştursa da fırını komşu eve kurmanın akıllıca olduğunu tekrar ettim. ‘Nasıl efendim?’ diye söze başladı pastacı, ‘Yandaki evin bize ait olduğunu size kim söyledi? Ne yazık ki orayı elde etmek için yaptığımız tüm girişimler boşa çıktı. Ama böylesinin daha iyi olduğunu düşünüyorum çünkü orada garip bir şeyler var.’

Bu sözleri duyduktan sonra merakımın nasıl arttığını ve bana ev hakkında daha fazla şey söylemesi için nasıl yalvardığımı hayal edebilirsiniz, sevgili dostlar ‘Kesin bir şey bilmiyorum, efendim,’ dedi. ‘Kesin olarak bildiğim şey, evin sahibinin diğer mülklerinde yaşayan ve yıllardır şehre uğramayan Kontes S. olduğu. Bana dediklerine göre, şu anda caddemizin gururu olan şık binaların hiçbir i yükselmeden önce şimdiki hâliyle burada duruyormuş ve tüm bu yıllar boyunca, çürümesini engellemek dışında hiçbir şey yapılmamış. Orada bir başına iki canlı yaşıyor, merdüm giriz ihtiyar bir kâhya ve onun bazen

arka avluda ay ışığında uluyan melankolik köpeği. Söylentiye göre bu ıssız ev periliymiş. Gerçek şu ki bu dükkânın sahibi olan kardeşim ve ben işimiz gereği geceleri ayakta olduğumuzda sık sık duvarın diğer tarafından garip sesler duyardık. İkimizi de korkutan bir guruldama ve bir kazıma sesi gelirdi. Ve çok da uzun sayılmayacak bir zaman önce bir gece size tarif edemeyeceğim garip bir şarkı duyduk. Belli ki yaşlı bir kadının sesiydi, ama tonlar o kadar keskin ve netti ki, birçok ülkede birçok şarkıcı dinlememe rağmen ses perdesinin bu kadar yükseğe çıktığı ve bu kadar titrek olduğu bir ses daha önce hiç duymadım. Bir Fransız şarkısı gibiydi ama bundan tam olarak emin değilim çünkü tüylerimi diken diken ettiği için bu çılgın, hayalet şarkıyı uzun süre dinleyemedim. Ve bazen, sokağın sesleri sustuğunda, derin iç çekişler ve bazen de bu dünyadan olmayan çılgın bir kahkaha sesi duyuyoruz. Ama kulağınızı arka odamızdaki duvara yaslıyorsanız, yandaki evden gelen sesleri siz de duyabilirsiniz.’ Beni arka odaya götürdü ve pencereden işaret etti. ‘Oradaki duvardan çıkan demir bacayı görüyor musunuz? Ateş yakılmayan yaz aylarında bile oradan öyle yoğun duman çıkıyor ki bir şey olacak korkusuyla kardeşim sık sık bu konuda ihtiyar kâhya ile tartışıyor. Ama yaşlı adam, yemek pişirdiğini söyleyerek durumu açıklıyor. Hangi tuhaf yaratık orada ne yiyor artık Tanrı bilir çünkü borudan yoğun bir duman tüttüğünde tüm evden tuhaf bir koku yayılıyor.’

Dükkânın cam kapısı gıcırdayarak açıldı. Pastacı aceleyle ön tarafa koştu ve gelen kişiyi selamlarken bana anlamlı bir bakış attı. Onu çok iyi anladım. Gizemli evden sorumlu olan kâhyadan başkası değildi bu. Mumya rengine bir yüzü, keskin bir burnu, sıkı dudakları, yeşil kedi gözleri ve çılgın bir gülümsemesi olan ince yapılı, ufak tefek bir adam düşünün; saçlarına eski moda tarzda kuyruklu ve bol pudralı bir peruka takmıştı. Özenle fırçalanmış, soluk, eski, kahverengi bir ceket, gri çoraplar ve tokaları olan geniş, düz parmaklı ayakkabılar giymişti.

Zayıflığına rağmen bu ufak tefek adamın büyük avuçları ve uzun, kuvvetli parmaklarıyla güçlü bir yapısı vardı. Tezgâha kuvvetli, sert adımlarla yaklaşırken yüzünde o ebleh gülümsemesiyle inliyor gibi konuştu: ‘Bir iki şeker portakalı, bir iki badem kurabiyesi, bir iki de kestane şekeri.’ Tüm bunları bir düşünün ve bunda bir gizem olduğuna kanaat getirmek için yeterli sebebinin olup olmadığına kendiniz karar verin.

Pastacı, yaşlı adamın istediği ürünleri tek tek aldı. ‘Tartın, tartın kıymetli komşum,’ diye inledi garip adam küçük bir deri çanta çıkarıp parasını ararken. Ödemeyi yıpranmış, eski madeni paralarla yaptığını fark ettim, bazıları artık tedavülden kalkmıştı. Çok mutsuz görünüyordu ve mırıldandı: ‘Tatlı, tatlı, hepsi tatlı olmalı! Bırak öyle olsun! Şeytan gelininin ağzına bal sürüyor, bal!’

Pastacı bana bakıp gülümsedi ve sonra yaşlı adamla konuştu. ‘Pek iyi görünmüyorsunuz.’ ‘Evet, evet, ihtiyarlık, ihtiyarlık. Dizlerimizde derman bırakmıyor.’ Yaşlı adamın ifadesi değişmedi ama sesi yükseldi: ‘İhtiyarlık? İhtiyarlık? Derman bırakmamak? Güçsüzleşmek? Ohoo!’ Bu sözlerle birlikte ellerini birleştirdi ve eklemeleri çatırdayana kadar sıktı ve tüm dükkân sarsılana ve duvarlardaki, tezgâhtaki cam kaplar sallanıp titreyene kadar zıpladı. Ama aynı anda korkunç bir çığlık duyuldu; yaşlı adam sürünerek gelip arkasına yatan siyah köpeğine basmıştı. ‘Şeytani canavar, cehennem köpeği!’ diye inledi yaşlı adam eski sefil ses tonuyla. Çantasını açtı ve köpeğe büyük bir badem kurabiyesi verdi.

Gerçekten insana benzeyen bir sesle çığlık atmış olan köpek birden sakinleşti, kalçasının üzerine oturdu ve badem kurabiyesini sincap gibi kemirmeye başladı. Lokmasını bitirdiğinde, yaşlı adam da paketlemeyi bitirip alışverişi tamamlamıştı. ‘İyi geceler, kıymetli komşu,’ diyerek pastacının elini tuttu ve beriki acıdan bağırana kadar sıktı. ‘Zayıf yaşlı adam size iyi geceler diliyor, pek kıymettar komşu efendi,’ diye tekrarladı

ve siyah köpeği hemen arkasında olduğu hâlde dükkândan dışarıya çıktı. Yaşlı adam beni hiç fark etmemiş gibiydi. Şaşkınlıktan dilim tutulmuştu.

‘İşte, görüyorsunuz.’ diye söze başladı pastacı. ‘Ayda iki veya üç defa buraya gelir, her geldiğinde de böyle davranır. Ama Kontes S.’nin eski bir uşağı olması, şu anda bu evden sorumlu olması ve yıllardır her gün efendisinin ailesinin gelmesini beklemesi dışında ondan hiçbir şey öğrenemedim. Kardeşim bir gün ona geceleri gelen garip seslerden bahsetti ama o sükûnetle şöyle cevap verdi: ‘Evet, insanlar evde hayaletlerin dolaştığını söylüyor. Ama buna inanmayın çünkü bu doğru değil.’

Pastacı sözlerini bitirdi. Sonra da şehrin zarif dünyasının bu çekici mağazada toplanma modasının saati geldi. Kapılar durmadan açıldı, mekân kalabalıklaştı. O yüzden pastacıya başka soru sormadım.

Evin mülkiyetinin Kont P.’ye ait olduğu ve evin kullanım şekli hakkındaki bilgilerin doğru olmadığını artık biliyordum ve -her ne kadar inkâr etse de- yaşlı kâhya orada yalnız yaşamıyordu. Renksiz duvarların arkasında gizemli bir şeyler saklıydı. Garip ve görkemli bir şarkının hikâyesini, pencerenin yanında beliren güzel bir el ile nasıl birleştirebilirdim? Bu elin ait olduğu kol yaşlı bir kadının buruşuk vücudunun bir parçası olamazdı; pastacının hikâyesine bakılırsa, bu şarkı daha yeni yeni serpilen genç bir kızın gırtlğından da çıkamazdı. Kararımı koldan yana verdim çünkü bazı akustik oyunların sesin kulağı böyle keskin ve eski gelmesini sağlayacağına kendimi ikna etmek daha kolaydı. Belki de pastacının korkudan afallamış hayal dünyasından ortaya çıkmıştı bu. Sonra dumanı, garip kokuları, gördüğüm garip şekilli kristal şişeyi düşündüm ve çok geçmeden sanki ruhsal gözümün önünde canlıymış gibi ölümcül sihir tarafından büyülenmiş güzel bir yaratığın görüntüsünü gördüm. Belki de yaşlı adam, hizmet

ettiği aileden bağımsız olarak, ıssız evde şeytanının sofrasını kuruyordu. Hayal gücüm çalışmaya başlamıştı ve o gece rüyalarımda parmaklarında ışıltılı elmaslar ve kolunda parlak bilezikler olan kolu çok net bir şekilde gördüm. İnce, gri sislerden, yazık ki yalvaran mavi gözlerle tatlı bir yüz, sonra güzel bir kızın zarif figürü ortaya çıktı. Ve sis olduğunu düşündüğüm şeyin, o görüntünün elinde tuttuğu kristal bir şişeden daireler hâlinde çıkan ince buhar tabakaları olduğunu gördüm.

‘Ah, hayallerimin en güzel varlığı!’ diye ağladım. ‘Nerede olduğunu, seni büyüleyen şeyin ne olduğunu bana göster. Ah, biliyorum! Seni esir tutan kara büyüdür; kahverengi örtüsüyle ortalıkta gezinen ve pastanelerde peruk takıp şirret zıplamalarla ürünleri dağıtan ve iblis köpeğini badem kura-biyesiyle besleyen o kötücül şeytanın esirisin sen. Ah, hepsini biliyorum, seni güzel ve çekici hayal. Elmas, kalbinin ateşinin yansımasıdır. Ama narin kolundaki o bilezik, kahverengi giyenin sana bağladığı manyetik zincirin bir halkasıdır. Ona kanma, ey şan sahibi! İmbikten mavi ateşin içinde nasıl parladığını gör. Biriaz daha sabret ve sonra özgürsün. Ve şimdi, ey bakire, gül tomurcuğu ağzını aç ve söyle bana...’ Tam o anda, boğumlu bir yumruk omzumun üzerinden atladı ve havada binlerce parçaya ayrılan bir kristal şişeye yapıştı. Hafif, hüzünlü bir inilti ile, büyüleyici hayal gecenin karanlığında kayboldu.

Sabah rüyamı sona erdirmek için geldiğinde, caddeye koştum ve kendimi ıssız evin önüne bıraktım. Üst pencereleri ağır panjurlar kapatmıştı. Sokak daha boştu. Zemin katın pencerelerine yaklaştım, kulak verdim ama hiçbir ses duymadım. Ev mezar kadar sessizdi. Günün telaşı başladı, yoldan geçenler giderek arttı ve ben de gitmek zorunda kaldım. O saatlerde kaç gün boyunca evin etrafında dolanıp durduğumu ama ilgi çekici hiçbir şeye rastlamadığımı anlatan bir resital ile sizi yormayacağım. Sorularım karşılıksız kaldı ve hayalimin güzel resmi artık solmaya ve kaybolmaya başladı.

Nihayet bir akşam oradan geçerken, ıssız evin kapısının yarı açık olduğunu ve kahverengi giysili yaşlı adamın dışarı baktığını gördüm. Birden aklıma gelen bir fikir ile hemen ona doğru yaklaştım. 'Meclis üyesi Binder bu evde yaşamıyor mu?' Yaşlı adama bu soruyu sorup onu önümden iterek loş ışıklı antreye girdim. Eski evin koruyucusu delici bakışlarını bana dikti ve yumuşak, yavaş tonlarda cevap verdi: 'Hayır, burada yaşamıyor, burada hiç yaşamadı ve asla yaşayamayacak, bu caddedeki hiçbir yerde de yaşamıyor. Ama insanlar hayaletlerin bu evde dolaştığını söylüyor. Ama sizi temin ederim ki bu doğru değil. Sessiz, güzel bir ev ve yarın zarif Kontes S. gelip taşınacak. İyi geceler, sevgili beyefendi.' Yaşlı adam beni bu sözlerle evden çıkardı ve kapıyı arkamdan kilitledi. Ayaklarının yerde sürüklendiğini, öksürüğünü, anahtarlarının şakırtılarını ve birkaç adım aşağı indiğini duydum. Sonra her şey sessizliğe büründü. İçeride olduğum kısa sürede, koridorda eski duvar halılarının asılı olduğunu ve evin kırmızı, Şam işi, büyük, ağır sandalyelerle bir oturma odası gibi döşenmiş olduğunu fark ettim.

Ve artık, gizemli eve girdiğimde hayata dönmüşüm gibi, maceralarım başladı. Ertesi gün, öğlen saatlerinde caddede yürürken ve gözlerim her zamanki gibi ıssız evde gezinirken, üst katın son penceresinde parıldayan bir şey gördüm. Yaklaştıkça dış perdenin tamamen kapalı olduğunu ve iç perdenin hafifçe açıldığını fark ettim. Bir elmasın ışıltısı gözüme çarptı. Aman Tanrım! Rüyamın yüzü bana baktı, yuvarlak kolunun üstünden sanki yalvararak bakıyordu. Ama sürekli hareket eden kalabalığın içinde dikkat çekmeden durmak nasıl mümkün olabilirdi? Aniden caddenin ortasındaki çakıl taşlı yürüyüş yoluna yerleştirilen bankları fark ettim ve bunlardan birinin evin tam karşısında olduğunu gördüm. Hemen oraya gittim ve oturarak sırtımı yasladım. Gizemli pencereye artık rahatsız edilmeden bakabiliyordum. Evet, o, rüyalarımın büyüleyici kızıydı! Ama gözü ilk başta düşündüğüm gibi benim üzerimde değildi; bakışları soğuktu ve odaklanmamıştı; ara

sıra eli ve kolu hareket etmeseydi, incelikle yapılmış bir resme baktığımı düşünebilirdim.

Penceredeki gizemli varlığa olan hayranlığımda o kadar kayboldum ki, sinir uçlarıma kadar öyle heyecanlandım ki, bir süredir bana mallarını sunmakta olan İtalyan sokak satıcısının tiz sesini duymadım. Sonunda koluma dokundu, aceleyle döndüm ve beni rahat bırakmasını söyledim. Ancak, o gün hiçbir şey kazanmadığını iddia eden yalvarışlarını bir türlü kesmedi ve ondan küçük de olsa bir şey almamı rica etti benden. Sabırsızlıkla ondan kurtulmak için elimi cebime attım. ‘Burada daha güzel şeyler var,’ diyerek kutusunun alt çekmecesini açtı ve bana küçük, yuvarlak bir cep aynası uzattı. Yüzümün önünde tuttuğu aynada arkamdaki ıssız evi, pencereyi ve hayalimin tatlı yüzünü görebiliyordum. Küçük aynayı hemen aldım çünkü rahat ve göze çarpmayan bir şekilde otururken pencereyi izlememi mümkün kılacağını görmüştüm. Camdaki yansımaya baktıkça, neredeyse uyanıkken görülen bir rüya olarak adlandırabileceğim tuhaf ve tamamen tarifsiz bir hissin esiri oldum. Sanki bir uyuşukluk gözlerimi zayıflatmış, tüm ihtiyarımı elimden alarak onları cama sabitlemişti. Zihnimde, yaşlı bir bakıcının anlattığı ilk çocukluk yıllarımdan kalma bir hikâye dönüp duruyordu. Bir gece bakıcım beni yatağa götürürken babamın odasındaki büyük aynaya bakmak istemiştım. Bunun üzerine bakıcım da bana geceleri aynaya bakan çocukların orada garip, iğrenç bir yüz göreceklerini, gözlerinin donacağını ve onları bir daha hareket ettiremeyeceklerini söyledi. Bu düşünce beni kendime getirse de aynaya göz atmaya karşı koyamıyor, o garip yüzü görme merakımı yenemiyordum.

Bir keresinde aynadan parlayan iki iğrenç göz gördüğümü sanmıştım. Bir çılgılık atmış ve bir an kendimden geçmişim. İlk çocukluğımın tüm bu aptalca anıları geri döndü. Kanım damarlarımda buz gibi akıyordu. Aynayı atabilirdim ama yapamadım. Ve nihayet o güzel görüntünün güzel gözleri bana baktı, bakışları benim bakışlarımla buluştu ve kalbimin derin-

liklerinde parladı. Hissettiğim korku beni terk edip yerini en tatlı özlemin zevkli acısına bıraktı. 'Aynan ne kadar güzelmiş' dedi yanımda bir ses. Rüyamdan uyandım ve her iki tarafımda da bana bakan, gülümseyen yüzler gördüğümde biraz kafam karıştı. Birkaç kişi benim oturduğum banka oturmuştu. Pencereye bakışım ve bunu yaparken de muhtemelen tuhaf ifadeler takınmam onları eğlendirmiş olmalıydı. 'Aynan ne kadar güzelmiş.' diye tekrarladı adam ona cevap vermeyince.

Bakışları fazlasını söylüyordu ve tek bir kelime bir etmeden küçük bir cam parçasına böyle garip bir şekilde bakmamın nedenini sordu. Yaşlı bir adamdı, düzgün giyinmişti, sesi ve gözleri öylesine iyilikle doluydu ki ona güvenmeden edemedim. Ona, aynada ıssız evin penceresinde oturan güzel kadının yansımasına baktığımı söyledim. Hatta daha da ileriye gidip yaşlı adama o güzel yüzü onun da görüp görmediğini sordum. 'Orada mı? Eski evde, o son pencerede mi?' Sorumu şaşkın bir ses tonuyla tekrarladı.

'Evet, evet,' dedim heyecanla.

Yaşlı adam gülümsedi ve şöyle cevap verdi: 'Yani, bu garip bir yanılsama. Ah, benim şu ihtiyar gözlerim! Evet, evet, efendim. Orada pencerede güzel bir yüz görüyorum; ama bana mükemmel bir şekilde yapılmış yağlı boya bir portre gibi görünüyor.'

Hızla döndüm ve pencereye baktım; kimse yoktu ve jaluzisi aşağıya çekilmişti. 'Evet,' diye devam etti yaşlı adam, 'evet, efendim. Şimdi bu meseleden emin olmak için çok geç çünkü anladığım kadarıyla Kontes S.'nin evinde yalnız yaşayan hizmetçi, tozunu sildikten sonra resmi pencereden kaldırdı ve panjurları indirdi.'

'Gerçekten resim miydi yani?' diye şaşkınlıkla tekrar sordum.

'Benim gözlerime güvenebilirsiniz,' diye cevap verdi ihtiyar adam. 'Optik yanılsama, sadece aynadaki yansımaya bakmanızla güçlendi. Hem ben de sizin yaşlarınızdayken, güzel bir

bakirenin resmini çağırarak benim hayal dünyam için de yeterince kolaydı.’

‘Ama eli ve kolu hareket etti!’ diye bağırdım. ‘Oh, evet, hareket ettiler, gerçekten hareket ettiler.’ diye gülümsedi yaşlı adam ve omzumu okşadı. Sonra ayağa kalktı ve kibarca eğildi, sözlerini şu şekilde sonlandırdı: ‘Böyle kötücül yalanlar söyleyebilen aynalara karşı dikkatli olun. Hizmetinizdeyim, efendim.’

Bana aptal bir hayalperest olarak baktığını gördüğümde nasıl hissettiğimi hayal edebiliyorsunuzdur. Yaşlı adamın haklı olduğuna ve ıssız ev hakkında gizemleri ortaya çıkarmak için ısrar eden şeyin saçma hayal gücümden başka bir şey olmadığına ikna olmaya başladım.

Öfke ve iğrenme dolu bir hisle alelacele eve gittim ve kendime gizemli evi düşünmeyeceğime ve hatta birkaç gün boyunca caddede yürümeyeceğime söz verdim. Sözümü tuttum ve günlerimi masamda çalışarak, akşamlarımı neşeli arkadaşlarımla birlikte geçirdim. Beni bu denli büyüleyen gizemleri düşünmek için kendime pek bir zaman bırakmadım. Yine de, tam da o günlerde, sanki bir dokunuşla uyandırılmış gibi sıçrayarak uyanınca içimde yalnızca rüyalarım ve ıssız evin penceresinde gördüğüm o gizemli varlığın olduğunu fark ettim. Çalışırken ya da arkadaşlarımla canlı bir sohbetin ortasında aynı düşüncenin bir elektrik akımı gibi beni çarptığını hissettim. O büyüleyici resmi gördüğüm küçük aynayı günlük kullanımdan menettim kendimi. Onu önünde kravatımı bağladığım tuvalet masamın üzerine koydum. Bir gün, onu bu önemli iş için kullanmak üzereyken, camı bana donuk göründü ve onu alıp parlatmak için hohladım. Kalbim sakin gibi görünüyordu, içim hoş bir huşu içinde titredi. Evet, nefesim küçük aynayı bulanıklaştırdığında, hayallerimin güzel yüzünün ortaya çıktığını ve mavi sislerin içinde bana gülümsediğini gördüğümde hissettiğim duygu için bulabildiğim tek tanım bu. Bana gülüyor musunuz? Bana uslanmaz bir hayalpereste

bakar gibi mi bakıyorsunuz? O güzel yüzün aynada bana baktığını düşünün. Siz ne yapardınız? Ama bulanıklık ortadan kalktığında, yüz parlak camda kayboldu. Sonraki birkaç gün içinde yaşadığım duyguların ayrıntılı bir dökümüyle yormayacağım sizi. Sadece aynada denemeler yaptığımı, bazen başarılı olduğumu, bazen de başarısız olduğumu söylemekle yetineyim. Görüntüyü geri getirmekte başarısız olunca, ıssız eve koşuyor, pencerelere bakıyordum ama binanın hiçbir yerinde hiçbir insan göremiyordum. Sadece o görüntünün düşüncesiyle yaşıyordum artık, geri kalan her şey bana önemsiz görünüyordu. Arkadaşlarımı ve çalışmalarımı ihmal ettim.

Ruhumdaki işkenceler, beni korkutan ve sonunda varlığımdan korkmaya sevk eden fiziksel duyumlara geçti ya da daha doğrusu onlara karıştı. Bir gün, alışılmadık derecede şiddetli bir krizden sonra, küçük aynamı cebime koydum ve fiziksel hastalıklara sebep olan bu tür zihin hastalıklarını tedavi etmesiyle bilinen Dr. K.'nın evine koştum. Ona hikâyemi anlattım; ondan en ufak bir ayrıntıyı bile gizlemedim ve beni tehdit eden korkunç kaderden kurtarması için yalvardım. Beni sessizce dinledi ama bakışlarında şaşkınlık vardı. Sonra şöyle dedi: 'Tehlike, sizin düşündüğünüz kadar yakın değil ve kolayca önlenebileceğini söyleyebilirim. Olağandışı bir psişik rahatsızlık geçiriyorsunuz, şüphesiz. Ancak, bazı kötü ilkelerin sizi etkilemeye çalıştığını anlamanız, size onunla savaşılabileceğiniz bir silah verir. Küçük aynanızı burada bırakın ve kendinizi tüm zihinsel enerjinizi alacak bir iş yapmaya zorlayın. Caddeye gitmeyin; bütün gün, erken saatlerden geç saatlere kadar çalışın, sonra uzun bir yürüyüşe çıkın ve akşamlarınızı arkadaşlarınızın eşliğinde geçirin. iyi beslenin ve bol bol besleyici şaraplar için. Gördüğünüz gibi, ıssız evin penceresindeki ve aynadaki sabit yüz fikrinizle mücadele etmeye, zihninizi başka şeylere yönlendirmeye ve vücudunuzu güçlendirmeye çalışıyorum. Bu konuda bana siz de yardım etmelisiniz.'

Aynamdan ayrılmak konusunda çok isteksizdim. Onu bıraktığım yerden benden daha önce almış olan doktor, tereddüt ettiğimi fark etmiş gibiydi. Camın üzerine nefesini verdi ve bana tutup 'Bir şey görüyor musun?' diye sordu

'Hiçbir şey görmüyorum,' diye cevap verdim çünkü durum buydu.

'Şimdi camın üzerinde kendi nefesinizi verin,' dedi doktor ve aynayı ellerime bıraktı.

Denileni yaptım. Görüntü her zamankinden daha netti.

'İşte orada!' diye bağırdım.

Doktor cama baktı ve sonra şöyle dedi: 'Ben hiçbir şey görmüyorum. Ama itiraf etmeliyim ki aynaya baktığımda, üzerime garip bir titreme geldi ve neredeyse aynı anda hemen geçti. Şimdi bir kez daha yapın.'

Tekrar aynanın üzerine nefesimi bıraktım ve doktor elini boynumun arkasına koydu. Yüz tekrar ortaya çıktı ve omzumun üzerinden benimle beraber aynaya bakan doktorun benzi sarardı. Sonra ellerimden küçük aynayı aldı, dikkatlice baktı ve masasına çöktü, bir müddet süren sessizlikten sonra dönüp tekrar bana baktı.

'Benim söylediklerimi harfiyen yerine getirin,' dedi. 'Size, bu meseleyi henüz tam anlamadığımı itiraf etmeliyim. Ama umarım çok yakında size daha fazla şey söyleyebileceğim.'

Benim için ne kadar zor olursa olsun, kendimi doktorun talimatlarına göre yaşamaya zorladım. Kısa bir süre sonra, sıkı çalışmanın ve besleyici diyetin faydalarını hissettim ve yine de öğlen saat on ikide ya da daha yoğun bir şekilde gece yarısı gelen o korkunç nöbetlerden kurtulamadım. Neşeli bir dost meclisinin ortasında bile, şarap ve şarkının tadını çıkarırken, parlayan hançerler kalbimi deliyor gibi oluyor ve düşüncemin tüm gücü benim üzerimdeki güçlere direnmekte yetersiz kalıyordu. Hemen oradan ayrılıyor ve uyuşukluk durumu geçene kadar arkadaşlarımin yanına dönemiyordum.

Bir gün kendimi karanlık, bilinmeyen bir alan olan manyetizmanın psişik etkileri üzerinde konuşulan bir akşam meclisinde buldum. Kendini manyetizmaya adanmış genç bir doktor, uyurgezer hâldeki hastalarını yalnızca odaklanmış düşünceler ve iradeyle etkileyebileceğini söyledi. Kluge, Schubert, Bartes gibilerinin bu konu hakkında söyledikleri daha bir anlaşılır gelmeye başladı.

‘En önemli şey,’ diye sözle başladı feraset sahibi bir tıpçı olarak bilinen doktorlardan birisi, ‘bana göre en önemli şey bizim sıradan, bayağı hayat tecrübeleri dediğimiz ve bir sır olarak görmediğimiz şeylerin bazıları için hâle içinde bir sır barındırması... Nasıl oluyor da, bizim bildiğimiz herhangi bir içsel ya da dışsal bir sebep olmadan, bir şahıs yahut bir olaydan bir görüntü zihnimizde capcanlı bir şekilde karşımıza çıkıp bizi bile şaşırtacak derecede düşüncelerimizi ele geçirebiliyor? Tuhaf olan şeyse buna rüyalarla başlamamız. Bütün rüya imgelemi bir uçuşuma düşüyor. Rüyada gördüklerimizden bazen tamamen bağımsız olarak uzak diyarlardan gelen ve aniden bize hayatın gücüyle kanalize edilen bir görüntü karşımıza çıkıyor. Artık bize tamamen yabancı gibi görünen ve yıllardır aklımıza bile gelmeyen insanlar dünyamıza giriyor. Hatta yıllar sonra ilk kez karşılaşacağımız yabancıları görüyoruz. Yani o bilindik mesele: “Aman Tanrım, şu adam, şu kadın bana o kadar tanıdık geliyor ki sanki onu daha önce bir yerlerde gördüm!” Bu mümkün olmadığı için onu belki bir rüyada daha önce gördün. Ya bizim zihin örgümüze aniden sıçrayan ve bizi tuhaf bir güçle kavrayan bu yabancı resimlere yabancı bir psişik ilke sebep oluyorsa? Herhangi bir ön hazırlık yapılmadan yabancı bir ruhun bizim irademiz dışında manyetik bir uyum sağlaması nasıl mümkün olabilir?’

‘Evet,’ diye araya girdi bir başkası gülerek. ‘Çok fazla uğraşmadan çoktan karanlıkta kalmış ahmaklık çağının cadılar, sihirli görüntüler, aynalar ve diğer saçma batıl fanteziler doktrinine gelmiş bulunmaktayız.’

‘Kesin yasalarla kanıtlanmış bile olsa bir şeyi büsbütün reddetmeyi istemek başka bir şey. Bizim ruhumuzun vatanı olan o karanlık ve gizemli topraklarda yalnızca bizim aciz gözümüzün bir lamba olarak parladığı fikrine katılmıyorum. Ne kadar kör de olsak karanlık yollarda çalışmaya devam etmenin yollarını arıyoruz. Dünyadaki körlerin ağaçların hışırtısından, suyun şırıltısından onu serin gölgelerine alan romanın uzaklığını sezinlemesi gibi, biz de ruhsal nefesiyle bize dokunan bilinmeyen varlıkların kanatlarını çırpmalarının sesinden ışığın kaynağını sezinliyoruz.’

Kendimi daha fazla tutamadım. ‘Yani siz yabancı bir ruhsal ilkeyi istemesek de takip etmemiz gerektiğini mi söylüyorsunuz?’ deyip doktora doğru döndüm.

‘Bu etkinin yalnızca mümkün olmadığına, aynı zamanda psikik ilkenin manyetik durumla daha belirgin hâle gelen operasyonlarıyla homojen olduğuna inanıyorum,’ dedi doktor.

‘Yani şeytani güçlerin bizim üzerimizde düşmanca bir etkisi olabilir mi?’ diye sordum.

‘Düşmüş ruhların oyunları...’ dedi doktor gülümseyerek. ‘Hayır, onlara boyun eğmek istemiyoruz. Benim söylediklerim, ruhsal bir ilkenin diğerleri üzerinde tahakküm kurması gerektiğini savunmaklığım olarak anlaşılmasın, rica ediyorum. İçsel bir isteğe ya da etkiye olan bağımlılığın, zayıflığın böyle bir hükümranlığa yer açabileceğini söylüyorum.’

Uzun zamandır sessiz olan ve sadece dikkatlice dinleyen yaşça büyük bir adam söz aldı: ‘Bize kapalı kalan sırlara dair tuhaf düşüncelerinize karşı ancak şimdi bir yakınlık hissettim. Tehditkâr saldırılarla bize yaklaşan gizemli etkin güçler varsa ruhsal organizmadaki bazı anormallikler muzaffer bir şekilde direnmek için gerekli olan gücü ve cesareti elimizden alabilir. Yani ruhsal hastalık, günahlar bizi şeytani ilkenin muhatabı yapar. Eski çağlardan beri şeytani güçlerin faaliyet alanı bul-

duğu yerler insanların çalkantılı duygu hareketleridir. Tarihi kayıtlar aşk büyüleri ile dolu. Aydınlanmış bir ülkenin anayasasında bile aşk iksirlerinden falan bahsediliyor. Bu sohbet bana kısa bir süre önce kendi evimde yaşanan trajik bir olayı anımsattı. Bonaparte birlikleriyle topraklarımızı işgal ettiğinde İtalyan bir albay evime yerleştirildi. Sararmış yüzü ve kasvetli bakışlarıyla bir hastalıktan ya da bir dertten muzdarip gibi görünüyordu. Daha henüz birkaç gündür bizimle beraberdi ki içinde bulunduğu durumu öğrendik. Odasında onunla beraberken derin bir iç çekişle sanki korkunç bir acı içindeymiş gibi elini göğsüne ya da midesine koydu. Çok geçmeden konuşamaz oldu, kendini sofaya attı, sonra birden görme yetisini ve ardından bilincini kaybetti. Nihayet bir rüyadan uyanır gibi titreyerek kendine geldi ama öyle zayıf düşmüştü ki hareket dahi edemiyordu. Muayene için gönderdiğim doktorem, diğer tüm tedaviler sonuçsuz kalınca, manyetizma ile onu tedavi etti. İşe yaramış gibi görünüyordu. Ancak hipnoz sırasında doktorun kendisi de uyuşukluk hissettiğinden tedaviyi bırakmak zorunda kaldı. Yine de albayın güvenini kazanmıştı ve doktora o anlarda Pisa'da tanıdığı bir kızın görüntüsünün ona görüldüğünü, yakıcı bakışlarının içine işlediğini ve tamamen bilincini kaybedene kadar dayanılmaz bir acı çektiğini söyledi. Geriye korkunç bir baş ağrısı, aşk acısından kaynaklanan bir gerginlik kalıyordu. O kadınla olabilecek yakın ilişkisinden hiç bahsetmedi.

Birliklerin gitme zamanı gelmişti ve albayın arabası kapıda hazır bekliyordu. O da kahvaltısını yapıyordu. Tam Madeira şarabını ağzına götürüyordu ki boğuk bir çığlıkla sandalyesinde yere düştü. Ölmüştü. Doktorlar onun sinir krizi geçirdiğini söylediler. Birkaç hafta sonra albaya gönderilmiş bir mektup elime ulaştı. Hiç tereddüt etmeden mektubu açtım çünkü belki bu ani ölümü haber verebileceğim bir yakınından geliyordu. Mektup Pisa'dan geliyordu ve imzasız şu sözlere yer veriyordu:

“Maalesef, bugün ayın yedisinde, öğlen on ikide, Antonia senin aldatıcı görüntüne aşkla sarılarak öldü!”

Takvime baktım ve Antonia’nın ölüm tarihinin ve saatinin albayınkiyle aynı olduğunu gördüm.’

Yaşlı adamın hikâyesini daha fazla dinleyemeyerek oradan ayrıldım çünkü İtalyan albayın yaşadıkları benim yaşadıklarım benziyordu. Ben de bir görüntünün hasretiyle yanıp tutuşuyordum.

Hayallerimin resmine karşı öylesine dayanılmaz, çılgın bir özlem hissettim ki kendimi sokağa attım ve gizemli eve doğru koştum. Henüz yakınına varmadan, sıkıca kapalı panjurlardan parlayan ışıkları gördüm ama yaklaştığımda her şey karanlıktı. Arzudan çıldırmış bir hâlde kapıya koştum. Şöyle bir yüklenince kapı devrilip geriye düştü. Loş ışıklı girişte durdum, etrafım ağır bir atmosferle kuşatıldı. Kalbim garip bir korku ve sabırsızlıkla atıyordu. Sonra aniden, bir kadının gırtlığından çıkan uzun, keskin bir ses evin içinde yankılandı. Kendimi aniden çok iyi aydınlatılmış, altuni sandalyelerin ve garip Japon süslemelerinin eski moda ihtişamıyla döşenmiş büyük bir salonda nasıl bulduğumu bilmiyorum. Güçlü, parfümsü bir koku mavi bulutların arasından bana ulaştı.

‘Hoşgeldiniz, hoşgeldiniz, tatlı damat! Zamanı geldi, düğün saatimiz!’ Bu sözleri bir kadının sesi olarak duydum ve odaya nasıl geldiğim hakkında ne kadar az şey biliyorsam, aniden uzun boylu, genç, zengin giyinmiş bir figürün mavi sislerden nasıl ortaya çıktığı hakkında da o kadar az şey biliyordum. Tekrarlanan tiz bir haykırış ile devam ediyordu: ‘Hoşgeldiniz, tatlı damat!’ Kollarını açarak geldi, yaşlılıktan ve çılgınlıktan bozulmuş sarı bir yüzle bana baktı! Dehşetle geri çekildim ama bir yılaninkilere benzeyen gözlerinin ateşli, delici bakışları sanki bana büyü yapmış gibiydi. Gözlerimi bu korkunç yaşlı kadından ayıramadım, bir adım daha atamadım. Daha da yaklaştı ve aniden iğrenç yüzü sadece ince bir maske gibi göründü ve onun

altında hayallerimdeki güzel kızın yüz hatlarını gördüm. Ellerinin dokunuşunu henüz hissetmiştim ki aniden canhıraş bir çığlıkla ayaklarıma düştü ve arkamda bir ses duyuldu:

‘Ohooo, şeytan yine Majesteleri ile oyun mu oynuyor? Yatağa, yatağa Majesteleri. Aksi takdirde darbeler geliyor, güçlü darbeler!’

Hızla döndüm ve yaşlı uşağın gece kıyafetleriyle başının üstünde bir kırbaç salladığını gördüm. Ayaklarımın dibinde yatarak çığlıklar atan kadına vurmak üzereydi ki kolunu tuttum. Ama beni iterek uzaklaştırıp haykırdı: ‘Şeytan, efendim! Eğer yardımınıza gelmeseydim o yaşlı şeytan sizi öldürecekti. Hemen buradan uzaklaşın!’

Salondan koştum ve karanlıkta evin kapısını beyhude aradım. Arkamda kırbağın tıslama seslerini ve yaşlı kadının çığlıklarını duydum. Yardım çığlıkları atmak için derin bir nefes almıştım ki aniden zemin ayaklarımın altından kaydı ve bir merdiven boşluğuna düştüm. Alt kısımdaki bir kapıya büyük bir kuvvetle çarptım, kapı açıldı ve küçük bir odanın zeminine boylu boyunca uzandım. Aceleyle terk edilmiş bir yataktan ve bir sandalyenin üzerinde asılı olan tanıdık kahverengi paltodan, ihtiyar uşağın yatak odasında olduğumu anladım... Merdivenlerden ayak sesleri geldi, yaşlı adam aceleyle girdi, kendini ayaklarıma attı. ‘Bütün Azizler adına, efendim,’ diye yalvardı katlanmış ellerle, ‘her kimseniz majesteleri, o eski cadı şeytanı sizi bu eve çekmeyi başardı, burada olanlardan kimseye bahsetmeyin. Yoksa buradaki vazifemi kaybederim. Ekselansları cezalandırıldı ve hemen yatağına bağlandı. İyi uykular, efendim, yumuşak ve tatlı bir şekilde uyuyun. Sıcak ve güzel bir temmuz gecesi bu. Ay yok ama yıldızlar parıl parıl parlıyor. Huzurlu bir gece diliyorum size.’

Konuşurken, yaşlı adam bir lamba aldı, beni bodrumdan çıkardı, evin kapısından dışarıya itti ve arkamdan kapıyı kilitletti. Şaşkınlıkla ve aceleyle eve gittim ve ilk birkaç gün boyunca

kendi zihnimde bu korkunç sırra herhangi bir açıklama yapabilmek için aklımdan neler geçirdiğimi hayal edebilirsiniz. Sadece bir şey kesindi; beni bu kadar uzun süre esir tutan şeytani büyüden kurtulmuştum.

Aynadaki sihirli görüntüye olan tüm özlemim ortadan kalkmıştı ve ıssız evdeki sahneyi hatırlamak, beklenmedik bir tımarhane ziyaretini hatırlamak gibiydi. Şüphesiz uşağın, doğuştan asil kadının deliliğini dünyadan saklamak için uğraşan zalim bir muhafız olduğunda şüphe yoktu. Peki ya ayna? Ve diğer tüm sihirler? Dinleyin, size daha fazlasını anlatacağım.

Birkaç gün sonra bir akşam eğlencesinde Kont P.'ye rastladım. Beni bir tarafa çekti ve bir gülümsemeyle şöyle dedi: 'İssiz evimizin sırlarının ortaya çıkmaya başladığını biliyor musunuz?' İlgiyle dinledim ama Kont daha fazla bir şey söyleyemeden yemek odasının kapıları açıldı ve davetliler masaya doğru ilerledi. Az önce duyduğum sözlerin tesiri altındayken, genç bir bayana kolumu uzattım ve tören alayında mekanik bir şekilde yerimi aldım. Partnerimi bizim için düzenlenmiş koltuklara götürdüm ve sonra ilk kez onun yüzüne bakmak için döndüm. Aynadaki görüntü karşımda duruyordu. Tıpatıp aynıydı ve yanılma payı yoktu. Tahmin edebileceğiniz gibi kalbimin derinliklerine kadar titredim ama nefesimi aynaya üflediğimde beni ele geçiren o çılgın arzudan eser yoktu. Şaşkınlığım ya da daha doğrusu dehşetim gözlerimde belli oluyor olmalıydı. Kız bana öyle şaşkınlıkla baktı ki onunla daha önce bir yerlerde karşılaşmış olabileceğimizi söyleyebilmek için kendimi zar zor toparladım. Kısa cevabı, bu şehre hayatında ilk kez dün geldiği için bunun mümkün olamayacağını söylemesi, beni daha da şaşırttı ve garip bir sessizliğe itti. Nazik gözlerinden gelen tatlı bakış cesaretimi toplamama yardımcı oldu ve bu yeni refakatçinin zihnini keşfetmeye başladım. Daha önce bazı psişik sıkıntılardan muzdarip tatlı ve narin bir varlığın karşımda durduğunu öğrendim. Konuşmanın özellikle neşeli bir yerinde, bir tutam biber gibi cesur bir söz

söylediğimde gülümsüyordu ama sanki bir yaraya dokunmuş gibi gülümsemesi acı çekiyordu. ‘Bu gece pek neşeli değilsiniz, kontes. Bu sabahki ziyaret yüzünden mi?’ Yanımızda oturan bir subay bu sözleri yanımdakine söyledi ama sözlerini bitirmeden önce yanındaki arkadaşı onu kolundan kavradı ve kulağına bir şey fısıldadı. Bu sırada masanın diğer tarafındaki bir bayan, parlayan yanakları ve kızgın gözleriyle, yüksek sesle dün akşam dinlediği operadan bahsetmeye başladı. Yanımda oturan kızın gözlerinde yaşlar birikti. ‘Ben bir aptalım, değil mi?’ Bana döndü. Birkaç dakika önce baş ağrısından şikâyet etmişti. ‘Sadece sinirsel bir baş ağrısının olağan belirtileri,’ diye cevap verdim. ‘Ve bu şairin nektarının köpüğünde karcıklanan neşeli ruhtan daha iyi bir şey yoktur.’ Bu sözlerle ona bir bardak şampanya doldurdum. Şükran dolu bakışlarla yudumladı. Ruh hâli aydınlandı. Önümdeki bardağa beklenmedik bir güçle dokunmasaydım ve ondan tiz, yüksek bir ses çıkmasına sebep olmasaydım her şey çok daha iyi olacaktı. Yanımdaki ölü gibi bembeyaz kesildi, ani bir titreme hissettim çünkü bu ses ıssız evdeki çılgın kadının sesine benziyordu. Kahvelerimizi içerken, Kont P.’nin yanına gitme fırsatını yakaladım. Neden yanına gittiğimi anladı. ‘Yanınızda oturan kişinin Kontes Edwina S. olduğunu biliyor musunuz? Ve ıssız evde yıllardır yaşayan kişinin onun annesinin deli kız kardeşi olduğunu biliyor musunuz? Bu sabah hem anne hem de kızı talihsiz kadını görmeye gitti. Kontes’i kriz ânında kontrol edebilen tek kişi olan ihtiyar uşak ağır hasta ve kız kardeşin en sonunda Dr. K.’ya sırrını açtığını söylüyorlar. Bu seçkin doktor hastayı tedavi etmeye ya da bu mümkün değilse, en azından korkunç manik krizlerini önlemeye çalışacak. Şimdilik bildiklerim bunlar.’

Diğerleri bize katıldı ve konuyu değiştirmek zorunda kaldık. Dr. K. benim kendi anksiyetemi açtığım doktorun ta kendisiydi. Müsait olduğum ilk anda yanına koştuğumu tahmin edebilirsiniz. Ona son günlerde başımdan geçenleri anlattım.

Kendi huzurum için bana delikadın hakkında olabildiğince çok şey anlatmasını istedim ve gizli kalması şartıyla ondan şunları öğrendim:

‘Angelica, Kontes Z.,’ diye söze başladı doktor, ‘otuzuncu yaşını çoktan geçmişti ama yine de muhteşem bir güzelliğe sahipti. Kont S., ondan çok daha genç olmasına rağmen, onun çekiciliğinden o kadar etkilendi ki ateşli bir adanmışlıkla ona kur yaptı ve şansını denemek için onu babasının evine kadar takip etti.

Ancak Kont eve girer girmez, Angelica’nın küçük kız kardeşi Gabrielle’ye sanki bir rüyadan uyanır gibi ilk görüşte vuruldu. Ablası Gabrielle’nin yanında soluk ve renksiz görünüyordu ve onun güzelliği ve çekiciliği kontu o kadar büyüledi ki babasından kızı yalvararak istedi. Kont Z. kolayca rızasını verdi çünkü Gabrielle’nin de talibine karşı hisleri yoğundu.

Angelica, âşığının bu sadakatsizliğine en ufak bir öfke belirtisi göstermedi. “Beni terk ettiğini sanıyor, aptal çocuk! Onun sadece benim oyuncağım olduğunu, usandığım bir oyuncak olduğunu anlamıyor.” Böylece gururla kontu hor gördü. Bakışları ya da hareketleri de onun sözlerini yalanlamıyordu. Ancak Gabrielle’nin Kont S. ile olan nişan merasiminden sonra, Angelica aile fertleri tarafından nadiren görülmeye başladı. Yemek masasında görünmüyordu ve zamanının çoğunu komşu ormanda yalnız başına yürürken geçirdiği söyleniyordu.

Garip bir olay, kaledeki yaşamın monoton sessizliğini bozdu. Köylülerin yardım ettiği Kont Z.’nin avcıları, mahallede son zamanlarda meydana gelen çeşitli soygun ve cinayetlerle suçlanan bir çingene çetesini ele geçirdi. Erkekler kale avlusuna getirilip uzun bir zincirle birbirine bağlanırken kadınlar ve çocuklar bir arabaya kondu. Arabadakilerin arasında, kırmızı bir şalla baştan ayağa sarılmış, korkunç, uzun boylu, bitkin, yaşlı bir kadın göze çarpıyordu. Arabada dimdik ayakta duruyor ve otoriter bir sesle inmesine izin verilmesini istiyordu.

Gardianlar onun o hâinden öyle etkilendiler ki hemen itaat edip dediğini yaptılar...

Kont Z. avluya indi ve çetenin kalenin altındaki hapishanelere yerleştirilmesini emretti. Aniden Kontes Angelica kapıdan koşarak çıkıp geldi, saçları açılmış, solgun yüzünde korku ve endişe ile dizlerinin üzerine çöktü, delici bir sesle ağlamaya başladı: “Bu insanları bırakın! Bu insanların gitmesine izin verin! Onlar masum! Baba, bırak bu insanları! Eğer onların bir damla kanını dökersen kalbimi bu bıçakla deleceğim!” Kontes havada parlayan bir bıçak salladı ve sonra yere düşüp bayıldı. “Evet, güzel kızım, altın çocuğum, bize zarar vermelerine izin vermeyeceğini biliyordum,” diye tiz bir sesle bağırdı kırmızılar içindeki yaşlı kadın. Kontesin yanına çöktü ve yüzüne ve göğsüne iğrenç öpücükler kondurdu, çılgın sözler mırıldandı. Şalının girintilerinden, küçük bir akvaryum balığının gümüş berrak bir sıvıda yüzdüğü küçük bir şişe çıkardı.

Şişeyi kontesin kalbine tuttu. Kontes hemen kendine geldi. Gözleri Çingene kadını fark edince ayağa fırladı, ihtiyar yarattığı ateşli kollarına sardı ve onunla birlikte kaleye koştu.

Kont Z., Gabrielle ve bu olay sırasında ortaya çıkan sevgilisi bu sahneyi şaşkınlıkla izlediler. Çingeneler ise oldukça kayıtsız görünüyordlardı. Zincirlerinden çıkarıldılar ve ayrı ayrı hapishaneye götürüldüler. Ertesi sabah Kont Z. köylüleri bir araya topladı. Çingeneler getirildi ve Kont, onların suçlamalardan beraat ettiklerini ve mülklerinden serbestçe geçmelerine müsaade edeceğini açıkladı. Hazirunun şaşkın bakışları altında prangaları çıkarıldı ve serbest bırakıldılar. Kırmızı şallı kadın aralarında değildi. Söylentilere göre boynundaki altın zincirden ve uzun İspanyol şapkasındaki kırmızı tüyden tanınan çeribaşı bir gece önce kontun odasına gizli bir ziyarette bulunmuştu. Ancak, Çingenelerin serbest bırakılmasından kısa bir süre sonra, bölgeyi rahatsız eden soygun ve cinayetlerden gerçekten masum oldukları anlaşıldı.

Gabrielle'nin düğünü için belirlenen tarih yaklaşıyordu. Bir gün mobilya, kıyafet, keten ve bir ev için gerekli olan her şeyin bulunduğu eşyalarla dolu birkaç büyük vagonu avluda görünce şaşırdı. Vagonlar çekildi ve ertesi gün Kont Z., tuhaf bir şekilde, Angelica'nın ...'teki evinde kendi düzenini kurmasına izin vermenin birçok sebepten ötürü, herkes için en iyisi olacağını açıkladı. Evi ona bağışlamış ve oraya hiçbir aile üyesinin, hatta kendisinin bile, onun izni olmadan adım atmayacağına dair söz vermişti. Ayrıca acil talebi üzerine, kendi uşağının ona eşlik etmesine izin verdiğini ve evin sorumluluğunu onun üstleneceğini de ekledi.

Düğün şenlikleri sona erdiğinde, Kont S. ve eşi, bir yıl büyük bir saadet ile yaşayacakları evlerine gittiler. Sonra kontun sağlığı gizemli bir şekilde bozuldu. Sanki gizli bir keder hayati organlarını kemirip ondan tüm neşeyi ve gücü çekip aldı. Genç karısının, kocasının derdinin sebebini öğrenme çabaları sonuçsuz kaldı. Sonunda, sürekli tekrarlayan bayılma nöbetleri hayatını tehdit edecek noktaya gelince, doktorlarının talimatlarına boyun eğdi ve görünürde Pisa'ya gitmek üzere evini terk etti. Genç karısı henüz doğum yaptığı için kocasına eşlik edemedi.

'Ve şimdi,' dedi doktor, 'Kontes S., bu noktadan itibaren, hikâyenin iç yüzünü, mantığını yalnızca keskin bir gözlemcinin tahmin edebileceği kadar coşkun bir karmaşıklıkta bilgiler verdi. Kocasının yokluğunda doğan bebeği, kızı evden kayboldu ve yapılan tüm aramalar sonuçsuz kaldı. Bu kayıp üzerine yaşadığı keder, babasından aldığı mesajda, herkesin Pisa'da olduğunu düşündüğü kocasının Angelica'nın ...'deki evinde kalp rahatsızlığından öldüğünü ve Angelica'nın kendisinin de tehlikeli bir manyak hâline geldiğini öğrenmesiyle derinleşti. Yaşlı Kont, tüm bu dehşetin sinirlerini harap ettiğini ve uzun süre hayatta kalmayacağından korktuğunu da eklemişti.

Gabrielle yatağından çıkar çıkmaz, babasının kalesine gitti. Bir gece, kaybettiği sevdiklerinin görüntüleri yüzünden uyuy-

yamadan uzanırken odasının kapısının önünde bebek sesine benzer hafif bir ağlama işitti. Mumunu yakarak kapıyı açtı. Aman Tanrım! Kırmızı şalına bürünmüş bir şekilde, gözlerinde cansız bakışlarla yaşlı Çingene karşısında duruyordu. Kucağında, korkudan ağlayan küçük bir çocuk tutuyordu. Gabrielle'nin kalbi sevinçle çarpıyordu; bu onun çocuğuydu, kayıp kızıydı! Çingenenin kollarından bebeği kapar kapmaz kadın ayaklarının dibine cansız düştü. Kontesin çığlıkları ev halkını uyandırdı ama Çingene ölmüştü ve onu hayata döndürme çabaları sonuçsuz kaldı.

Yaşlı Kont, çocuğun gizemli kayboluşuna ve yeniden ortaya çıkmasına ışık tutacak bir şeyler öğrenmek için hemen ...'e gitti. Angelica'nın deliliği tüm kadın hizmetkârlarını korkutup kaçırmıştı; sadece uşak onunla beraberdi. İlk başta oldukça sakin ve aklı başında konuşuyordu.

Ama Kont ona Gabrielle'nin çocuğunun hikâyesini anlattığında ellerini çırpı ve yüksek sesle gülüp bağırdı: "Küçük sevgili geldi mi? Onu gömdünüz mü dedin? Altın sülün tüyleri güneşte nasıl parlıyor! Ateşli mavi gözlü yeşil aslanı gördün mü?" Kont, Angelica'nın şüphe götürmez bir şekilde aklını yitirdiğini anladı ve ihtiyar uşağının uyarılarına rağmen onu mülklerine geri götürmeye karar verdi. Onu evden çıkarmayı teklif ettiğinde Angelica'nın saçmalıkları, kendi hayatını ve diğerlerinin hayatını tehlikeye atacak kadar arttı.

Ortalık biraz sakinleştiğinde, Angelica, kendi seçtiği evde yaşamasına ve ölmesine izin vermesi için babasına gözyaşlarıyla yalvardı. Onun korkunç sıkıntısından etkilenen baba, bu sahne sırasında dudaklarından çıkan itirafın onun çılgınlığının bir fantezisi olduğuna inanmasına rağmen, isteğini yerine getirdi. Kont S.'nin kollarına döndüğünü ve Çingene'nin babasının evine götürdüğü çocuğun aşklarının meyvesi olduğunu söyledi. Şehirde Kont Z.'nin talihsiz kadını evine götürdüğüne dair söylentiler yayıldı ama ıssız evde uşakla beraber

kaldığı bir sır olarak saklandı. Kont Z. kısa bir süre önce öldü ve Kontes Gabrielle bazı aile işleri için kızı Edwina ile buraya geldi. Talihsiz kız kardeşini görmekten kaçınması mümkün değildi. Bu ziyaret sırasında garip şeyler olmuş olmalı ama kontes bana hiçbir şey söylemedi. Sadece deli kadını ihtiyar uşaktan uzaklaştırmayı gerekli bulduğunu söyledi.

Kadının saldırganlığını güç ve fiziksel şiddet yoluyla kontrol ettiği ortaya çıkmış ve ayrıca, Angelica'nın altın yapabileceğine dair iddiaları üzerine garip operasyonlarında ona yardım etmiş.

Tüm bu garip şeylerin daha derin içsel ilişkileri hakkında size daha fazla şey söylemeye gerek yok,' diyerek sözlerini bağladı doktor. 'Benim düşünceme göre, felaketi başlatan kişi sizdiniz; hasta bir kadın için iyileşme veya hızlı ölüm anlamına gelen felaketten bahsediyorum. Ve şimdi size itiraf edeceğim: Elimi boynunuza koyup sizinle manyetik bir iletişim kurduğumda, aynadaki resmi kendi gözlerimle görebildiğimi keşfetmek benim için endişe verici, hatta dehşete düşürücüydü. Artık ikimiz de biliyoruz ki aynadaki yansıma Kontes Edwina'nın yüzüydü.'

Dr. K.'nın sözlerini tekrar ediyorum, ki ben de aynı düşüncedeyim, bu gerçekler hakkında daha fazla yorum yapılamaz. Angelica, Edwina, ihtiyar uşak ve benim aramızdaki gizemli ilişkiyi, bizimle oyun oynayan kötü niyetli bir iblisin işi gibi görünen bir ilişkiyi, sizinle uzun uzadıya tartışmanın da gereksiz olduğunu düşünüyorum. Tesirini bir türlü üzerimden atamadığım o yerin bulunduğu şehri, tüm bu olaylardan kısa bir süre sonra terk ettiğimi ekleyeyim. Esrarengiz his beni bir ay kadar önce aniden terk etti ve bir elektrik akımının sıcaklığı ile tüm damarlarımdan akan yoğun bir rahatlama hissine yol açtı. İçimdeki bu değişimin, çılgın kadının öldüğü anda gerçekleştiğine inanıyorum."

Theodore hikâyesini bu sözlerle bitirdi. Bu garip macerası hakkında arkadaşlarının söyleyecek çok sözü vardı. Garip ve

sıra dışı olanla gerçekten harika olanın onun hikâyesinde tuhaf ve korkunç bir şekilde karıştığını kabul ettiler.

Gece birbirlerine veda ederlerken Franz, Theodore'un elini nazikçe sıktı ve gülümseyerek şöyle dedi: "İyi geceler, seni Spallanzani yarasası!"

Kum Adam

Nathanael'den Lothar'a

Ah, benim sevgili Lothar'ım!

Uzun, çok uzun zamandır yazmadığım için muhakkak hepiniz endişelisiniz. Eminim annem bana öfkeli ve Klara muhtemelen benim burada günümü gün ettiğimi, kalbime ve ruhuma nakşettiğim o meleksi yüzünü tamamen unuttuğumu düşünüyordur. Ancak durum hiç de öyle değil. Her gün, her saat sizi düşünüyorum ve benim zarif Klaracığımın dostane görüntüsü en tatlı rüyalarda karşımda arz-ı endam ediyor ve o aydınlık gözleriyle -tıpkı sizin yanınızda olduğum zamanlardaki gibi- büyüleyici bir şekilde gülümsüyor. Ah, aklımdan geçen her düşüncüyü tarumar eden bu altüst olmuş ruh hâlimle sana nasıl yazabilirim! Korkunç bir şey hayatıma musallat oldu! Tehdit-kâr bir alınyazısının karanlık önsezileri, hiçbir dost ışığının yol bulup geçemediği kara bulutlar gibi üzerime çörekleniyor. Şimdi sana başıma geleni anlatmalıyım. Bunu yapmalıyım, biliyorum, ama düşüncesi bile deli gibi kahkahalar atmama sebep oluyor. Ah, benim sevgili Lothar'ım, birkaç gün önce başıma gelen şeyin gerçekten de hayatımı habis bir şekilde nasıl tarumar

ettiğini senin bir nebze olsun anlamını sağlayabilmek için nasıl başlasam bilemiyorum! Eğer burada olsaydın bizzat kendin görürdün; ama hiç şüphesiz şimdi beni hayaletler gören bir divane yerine koyacaksın. Sadede gelecek olursak, ölümcül etkisinden beyhude kurtulmaya çabaladığım, başıma gelen o korkunç hadisenin özü şudur: Birkaç gün önce, yani 30 Ekim öğlen saat 12'de, odama bir barometre satıcısı girdi ve bana ürünlerini gösterdi. Hiçbir şey satın almadım ve merdivenlerden aşağı atmakla tehdit ettim. Bunun üzerine tıptış tıptış dışarıya çıktı.

Bu hadisenin yalnızca bana münhasır, hayatımın derinliklerine nüfuz etmiş ilişkilerle bir anlam kazanabileceğini, evet, bu uğursuz satıcının üzerimde düşmanca bir etki bırakmış olabileceğini sezinlemişsindir. Gerçekten de böyle oldu. İlk gençlik zamanlarımın her şeyi senin nezdinde açıklığa kavuşturacak ve alenen gözler önüne serebilecek kadarını sakince ve sabırla sana anlatabilmek için bütün takatimi toplamam gerekli. Tam başlayacağım sırada, senin kahkahalarla güldüğünü ve Klara'ya "Hakikaten de çocukça şeyler!" dediğini duyuyorum. Gü-lün, sizden rica ediyorum, içinizden geldiği gibi kahkahalarla gülün! Sizden bunu içtenlikle rica ediyorum! Fakat Tanrım! Tüylerim diken diken ve çılgınlığa varan bir çaresizlik içerisinde, Franz Moor'un Daniel'e yaptığı gibi⁹, bana kahkahalarla gülmeniz için size yalvarıyorum. Artık hikâyeye dönelim!

Öğle yemeğinin haricinde, ben ve kardeşlerim, babamı gün içinde çok az görüyorduk. Daha çok kendi işiyle meşgul olmayı arzu ederdi. Eski usule göre saat tam yedide kurulan akşam yemeğinden sonra, annemle beraber babamın çalışma odasına gider yuvarlak bir masanın etrafına otururduk. Babam tütün tüttürür ve yanında da büyük bir bardakta bira içerdi. Bize sık sık harika hikâyeler anlatırdı ve kendini öyle kaptırırdı ki piposu sürekli sönerdi. Bunun üzerine ben de tutuşturma kâğıdı ile

9 Friedrich Schiller'in 1871 yılında yayınlanan *Haydutlar* isimli oyunundaki iki karaktere bir gönderme. Bir aristokrat olan Franz, hizmetçisi Daniel'e kendisini öldürmesi için yalvarıyor.

onu tekrar tutuşturmak zorunda kalırdım. Bu benim en keyif aldığım işlerdendi. Ancak çoğu zaman elimize resimli hikâye kitapları tutuşturur, sessizce koltuğunda oturur ve bizi sisler içinde yüzüyor gibi gösteren boğucu dumanlar üflerdi. Böyle akşamlarda annem çok mutsuz olurdu ve saat dokuzu vurur vurmaz, “Haydi çocuklar! Yatağa! Yatağa! Görüyorum, Kum Adam geliyor!” derdi.

Gerçekten de her defasında merdivenlerden ağır ve yavaş adımlarla birisinin çıktığını duyardım; bu Kum Adam olmalıydı. Bir defasında bu tok adımlar ve patırtılar o kadar korkunç bir hâl aldı ki önümde yürüyen anneme, “Anne, bizi sürekli babamın yanından uzaklaştıran bu yaramaz Kum Adam da kim, neye benziyor?” diye sordum. “Kum Adam diye bir şey yok canım evladım...” diye cevap verdi annem. “Ben size Kum Adam geliyor dediğimde, uykunuzun geldiğini ve sanki içine kum kaçmış gibi, gözlerinizi artık açamaz hâlde olduğunuzu anlatmaya çalışıyorum.” Annemin bu cevabı beni tatmin etmedi. Çocuk aklımda annemin biz ondan korkmayalım diye Kum Adam’ı yalanladığını düşüncesi yer etti. Onun merdivenlerden çıkışını hiç şüphesiz sürekli duyuyordum. Tüm merakımla, bu Kum Adam’ı ve onun biz çocuklarla alakasını iyice anlayabilmek için en küçük kız kardeşime bakan yaşlı kadına Kum Adam’ın nasıl bir adam olduğunu en sonunda sordum. “Ah Thanelcik, hâlâ bilmiyor musun?” diye cevap verdi. “Yatağa gitmek istemediklerinde çocuklara gelen ve gözlerine bir avuç kum atıp gözlerin yüzlerinden kanlı kanlı akıp gitmesine sebep olan kötü bir adam. Sonra gözleri bir çuvala fırlatır ve hilal şeklindeki aya, orada yuvalarında oturan ve yaramaz insan yavrularının gözlerini kavrayabilmeleri için baykuşlar gibi bükük gagaları olan kendi çocuklarını beslemeye götürür.”

Korkunç Kum Adam’ın resmi artık zihnime kazınmıştı; akşamları merdivenlerde birisini çıkarken duyduğumda korku ve dehşet ile titriyordum. Annemin ağzımdan alabildiği tek şey gözyaşları içinde kekeleyerek “Kum Adam! Kum Adam!”

çığıllıklarıydı. Sonra yatak odasına koşardım ve orada bütün gece Kum Adam'ın dehşetli görüntüleri beni rahat bırakmazdı. Bakıcı kadının anlattığı gibi, aydaki yavrularının bulunduğu yuvanın gerçek olamayacağını anlayacak yaşa geldiğimde bile Kum Adam aklımda korkunç bir hayalet olarak varlığını sürdürdü. Onun yalnızca merdivenden çıktığını değil, babamın odasının kapısını şiddetle zorladığını ve içeriye girdiğini duyduğumda beni dehşetli bir korku sarıyordu. Bazen uzun süre ortaya çıkmazdı ama sonra art arda ziyarete gelirdi. Yıllar boyu bu böyle sürüp gitti ve ben bu tekinsiz heyulaya bir türlü alışamadım, ürkütücü Kum Adam'ın hayali canlılığını kaybetmedi. Babamla olan münasebeti benim hayalimi giderek daha çok meşgul etmeye başladı ama bir türlü aşamadığım bir korku bunu ona sormama mani oldu. Yine de bu sırra vakıf olma, bu fevkalade Kum Adam'ı görme arzusu yıllar zarfında içimde büyümeye devam etti. Kum Adam beni maceralar, harikalar diyarıyla tanıştıtararak çocuksu zihnimde kolayca kendine yer edindi. Artık benim için hiçbir şey koboldların¹⁰, cadıların, cücelerin korkunç hikâyelerini dinlemekten ya da okumaktan daha zevkli değildi. Ancak en dehşetlisi masaların, dolapların ve duvarların üzerine tebeşirle, kömürle en tuhaf, en korkunç suretlerini çizdiğim Kum Adam'dı.

On yaşıma girdiğimde, annem beni çocuk odasından alıp babamın odasının yakınındaki bir koridorda bulunan küçük bir odaya yerleştirdi. Eskiden olduğu gibi, yine saat dokuzu vurduğunda, evde yabancı sesler duyulmaya başlar başlamaz hemen odalarımıza çekilmek zorundaydık. Küçük odamda, babamın odasına girişini duyabiliyordum ve çok geçmeden eve tuhaf bir buhar kokusunun yayıldığını da duyar gibi oluyordum. Giderek artan bir merakla bir şekilde Kum Adam'ı tanımak için cesaretimi toplamıştım. Annem gider gitmez sık sık odamdan koridora sessizce çıkardım ama hiçbir şey göremezdim. Çünkü onu görebileceğim yere vardığımda kapıdan içeriye girmiş

10 Maden cini.

olurdu. Nihayet, karşı konulmaz bir dürtüyle, babamın odasında saklanıp Kum Adam'ı beklemeye karar verdim.

Bir akşam babamın sessizliğinden, annemin kederinden Kum Adam'ın geleceğini anladım. Çok yorgunmuşum gibi yaparak saat dokuzdan önce odayı terk ettim ve kapının yanındaki bir saklanma yerine gizlendim. Cümle kapısı gıcırdadı, koridoru geçip ağır, yavaş, inleyen adımlarla merdivenden yukarıya çıktı. Annem kardeşlerimle aceleyle önümden geçti. Sessizce, sessizce odanın kapısını açtı babam. Her zamanki gibi kapıya sırtını dönmüş kıpırdamadan sessizce oturuyordu. Beni fark etmedi ve ben hızlıca, hemen kapının yanında babamın elbise-lerinin asılı olduğu açık dolabı kapatan perdenin arkasına geçtim. Ayak sesleri giderek yaklaştı, dışarıdan tuhaf bir öksürme, kazıma ve mırıldanma sesi geldi. Kalbim bu endişeli bekleyişten dolayı deli gibi çarpıyordu. Kapıda sert bir ayak sesi, kapı mandalının aceleyle kavranaşı ve kapı titreyerek açıldı. Tüm cesaretimi toplayarak dikkatlice perdenin arasından baktım. Kum Adam odanın ortasında babamın karşısında duruyor, kandilin ışığı yüzüne vuruyordu. Kum Adam, o korkunç Kum Adam, ara sıra bize öğle yemeğine gelen Avukat Coppelius'tu.

Ancak en iğrenç figür bile bende bu Coppelius kadar derin bir iğrenmeye sebep olamazdı. İri, geniş omuzlu bir adam düşünün. Orantısız, kalın bir kafa; toprak sarısı bir surat, çalı gibi gri kaşlar, altlarında bakışları insanı delip geçen bir çift yeşil kedi gözü, üst dudağının üzerinde kavisli, irice bir burun. Çarpık ağzı şirret bir kahkahayla büzüşür, sonra yanaklarında bir çift koyu kırmızı leke belirir ve gıcırdayan dişlerinin arasından tuhaf bir tıslama sesi duyulurdu Coppelius her daim eski moda kesimli kül rengi bir paltoyla aynı renkte bir yelek ve kısa paçalı pantolon giyerdi ve bunlara siyah çoraplar ve akik rengi tokaları olan siyah ayakkabılar eşlik ederdi. Küçük peruğu başının tepesine zar zor yetiştiriyor, bukleleri büyük kırmızı kulaklarının üzerinde duruyor ve geniş kapalı bir saç torbası boynundan dimdik aşağıya sarkarak katlanmış kravatını

tutan gümüş tokenın hafifçe görünmesini sağlıyordu. Görünüşü bütünüyle tiksindirici ve çirkindi ama biz çocuklar için büyük, yamrı yumru, kıllı yumrukları en iğrenciydi. Bu yüzden onun dokunduğu hiçbir şeyi yemek istemezdik. O da bunu fark etmişti. Canım annemizin usulca tabağımıza koyduğu bir parça keke veya tatlı bir meyveye şu veya bu bahaneyle dokunarak gözümüzde yaşlarla, tiksintiden ve iğrenmeden bizim için konulan şeyleri yiyemiyor oluşumuzu izlemekten zevk alıyordu. Aynı şeyi tatil günlerinde babam küçük bir bardakta bize tatlı şarap ikram ettiğinde de yapardı. Hemen elini uzatır veya bardağı mavi dudaklarına götürür ve şeytani bir tebessüle gülerdi ve biz de sinirden sadece sessizce hıçkırırdık. Bize her zaman “küçük canavarlar” diye seslenirdi; o varken tek bir ses bile çıkaramazdık ve en küçük zevklerimizi kasten mahveden bu çirkin, kaba adama lanetler ederdik. Annem de bu iğrenç Coppelius’tan bizim gibi nefret ediyor gibiydi. Zira o görünür görünmez annemin canlılığı, neşeli saf hâli gider yerine kederli, kasvetli bir ciddiyet gelirdi. Babam ise ona sanki üstün bir varlık, kötü davranışlarının hoş görülmesi ve ne pahasına olursa olsun hoş tutulması gereken birisi gibi davranırdı. O geldiğinde en güzel yemekler pişirilir, en iyi şaraplar ikram edilirdi.

Bu Coppelius’u görünce, ruhumu korku ve dehşet sardı. Zira Kum Adam ondan başkası olamazdı. Ancak Kum Adam artık hilaldeki baykuş yuvasına çocuk gözleri götüren bakıcının anlattığı öcü değildi. Hayır, artık o görüldüğü her yere sefalet-geçici ve sonsuz- bir yıkım götüren çirkin bir iblisti.

Olduğum yere çakılı kaldım. Bulunma korkusuyla -çünkü şiddetle cezalandırılacağımı kesinlikle biliyordum- perdenin arasından bakarak olduğum yerde kıpırdamadan durdum. Babam Coppelius’u ciddiyetle karşıladı. “Hadi iş başına!” diye haşın, cırlak bir sesle bağırdı beriki ve mantosunu fırlattı. Babam sessizce ve kasvetle robdöşambrını çıkardı ve ikisi de uzun siyah fraklarını giydiler. Bunu ne ara yaptılar, göremedim. Babam bir dolabın kanatlı kapısını açtı ama benim hep dolap

sandığım bu şeyin aslında içinde küçük bir fırın olan bir oyuk olduğunu gördüm. Coppelius içeriye girdi ve ocağın üzerinde mavi bir alev çıkırdamaya başladı. Etrafa tuhaf aletler yayılmıştı. Aman Tanrım! Ateşin üzerine eğilmiş ihtiyar babam nasıl da bambaşka görünüyordu. Dehşetli bir kasılmanın verdiği acıyla narin, gösterişsiz mizacı çirkin iğrenç bir iblis görüntüsüne bürünmüş gibiydi. Ateşli kırmızı maşaları sallayan ve bunlarla yoğun dumandan akkor kütleleri alan ve ardından onları hararetle çekiçe döven Coppelius'a benziyordu. Etrafa yayılmış gözleri olmayan, onun yerine derin boşlukların olduğu insan suretleri görür gibi oldum.

“Gözler buraya, gözler buraya!” diye duygusuz bir sesle gürledi Coppelius. Dehşetli bir korkuyla sarsılarak çığlık attım ve saklandığım yerden fırlayıp yere kapaklandım. Coppelius beni hemen yakaladı. “Seni küçük canavar! Seni küçük canavar!” diye dişlerini göstererek mırıldandı. Sonra beni sürükledi ve ocağın üzerine doğru fırlattı. Ateş saçlarımı alazlamaya başladı. “Artık gözlerimiz var, gözler, bir çift çocuk gözü!” diye fısıldadı Coppelius ve alevlerin içinden çıplak elleriyle akkor taneleri aldı. Tam gözlerime serpmek üzereydi ki babam yalvarırcasına ellerini kaldırdı ve “Efendim! Efendim, Nathanael’imin gözlerini bağışla!” diye bağırdı. Coppelius tiz bir kahkaha attı ve “Peki, bırak çocuğun gözleri kalsın ve dünyanın gözyaşlarından payını alsın; ama şimdi ellerinin ve ayaklarının mekanizmasını inceleyeceğiz.” dedi. Ve bunun üzerine beni öyle şiddetli kavradı ki eklemlerin çatırdadı ve ellerimi ve ayaklarımı bir oraya bir buraya çekiştirip durdu. “Burada bir sıkıntı var,” diye mırıldandı. “Ama şimdi eskisi gibi oldu. İhtiyar işi çözdü!” diye tıslayıp peltek peltek konuştu. Ancak etrafımdaki her şey kararmaya başladı, kemiklerime ve sinirlerime sanki bir kramp girdi. Bilincimi kaybettim. Yüzümde hafif ılık bir nefes hissettim, sanki bir ölüm uykusundan kalkar gibi uyandım. Annem üzerime eğilmişti. “Kum Adam hâlâ burada mı?” diye kekeledim. “Hayır, canım evladım, o gideli çok oldu. Sana zarar vermeyecek!” dedi annem

ve tekrar kendine gelen yavrusunu öptü. Daha anlatacak birçok şey varken, ne diye seni yoruyorum, ne diye böyle geniş geniş anlatıyorum sevgili Lothar? Uzun lafın kısası, gizlice dinlerken yakalanmış ve Coppelius tarafından hırpalanmıştım. Korkudan ve endişeden dolayı ateşim fazlasıyla yükselmiş, haftalarca hasta yatmıştım. “Kum Adam hâlâ burada mı?” benim ilk sağlıklı sözlerim ve iyileşmemin, kurtuluşumun işaretleri olmuştu.

Şimdi sana gençliğimin en korkunç ânını anlatacağım ve sen her şeyin benim için renksiz oluşunun sebebinin gözlerimden kaynaklanan bir sorun olmadığına; karanlık bir kaderin, kasvetli bir bulut örtüsünün hayatımın üzerine asılmış olduğuna ve bunu belki de ancak ölümle yırtabileceğime ikna olacaksın.

Coppelius artık ortalıkta görünmüyor, şehri terk ettiği söyleniyordu.

Bir yıl geçmiş olmalıydı ve biz yine, eskiden olduğu gibi, yuvarlak masanın etrafında akşam vakti oturuyorduk. Babam çok neşeliydi ve gençliğinde yaptığı seyahatlerden hikâyeler anlatıyordu. Saat dokuzu vurduğunda dış kapının menteşelerinin gıcırdadığını, yavaş ve demir gibi ağır adımların holden merdivenlere doğru ilerlediğini duyduk.

“Bu Coppelius...” dedi annem sapsarı kesilip.

“Evet, bu Coppelius.” diye tekrarladı babam soluk, yıkılmış bir sesle. Annemin gözünden yaşlar süzölmeye başladı. “Ama böyle mi olmalı?” dedi annem. “Son kez,” diye cevap verdi babam. “Bu bana son gelişi, söz veriyorum. Şimdi git, çocukları al da git! Yatağa, yatağa gidin! İyi geceler!”

Sanki üzerime ağır, soğuk bir taş oturdu, nefesim kesildi. Kıpırdamadan öylece dururken annem beni kucağına aldı. “Gel Nathanael, hadi gel”. Beni götürmesine izin verdim, odama girdim. “Sakin ol, sakın ol, yatağına uzan. Uyu hadi, uyu...” diye arkamdan seslendi annem ama tarifsiz bir endişe ve huzursuzlukla kıvranmaya başladım. Gözümü bile kırpamadım.

Nefret uyandıran, iğrenç Coppelius ateş saçan gözleriyle karşımda duruyor ve kötücül kahkahalar atıyordu. Bense onun görüntüsünden kurtulmaya beyhude çalışıyordum. Gece yarısı civarında sanki bir silah patlaması gibi korkunç bir ses duyuldu. Bütün evde yankılandı. Kapımın önünde tıkırtılar duyuldu ve dış kapı gürültüyle kapandı.

“Bu Coppelius!” diye bağırdım ve yatağımdan fırladım. Sonra dermansız bir çığlık koptu. Hemen babamın odasına doğru koştum, kapı açıktı, boğucu bir duman karşıladı beni. “Ah, efendim, efendim!” diye bağıırıyordu hizmetçi kız. Duman tüten ocağın önünde, yüzü yanmış, kararmış ve korkunç bir tahribatla bozulmuş hâlde babam ölmüş yatıyordu. Yanı başında kız kardeşlerim feryat ediyor ve yas tutuyordu. Annem ise perperişan yanlarındaydı. “Coppelius, lanet olası şeytan, babamı katlettin!” Böyle bağırdım ve kendimi kaybettim.

İki gün sonra babamı tabuta koyduklarında, yüzü yine hayatta olduğu gibi yumuşak ve sevecendi. Şeytani Coppelius ile bağının onu ebedi ızdıraba düşüremeyeceğini bilmek ruhuma teselli veriyordu.

Patlama komşuları uyandırmış, olay herkes tarafından duyulmuştu. Üst merciler Coppelius’u sorumlu tutmak isteseler de o hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmuştu.

Şimdi sana desem ki, sevgili dostum, şu uğursuz barometre satıcısı bizzat Coppelius’un kendisiydi, bu düşman görüntüyü büyük bir musibetin habercisi olarak yorumladığım için beni suçlamazsın. Farklı giyinmişti ama Coppelius’un görünüşü, yüzünün şekli zihnime yanılamayacağım kadar derin bir şekilde kazılı. Ayrıca Coppelius ismini bile değiştirmemiş. Duyduğuma göre burada kendisini Piyemonteli¹¹ bir mekanikçi olarak tanıyor ve kendisine Giuseppe Coppola diyormuş.

11 İtalya’nın yirmi özerk bölgesinden kuzeyde bulunan bir tanesi.

Onun icabına bakmaya ve sonucu ne olursa olsun babamın ölümünün intikamını almaya kararlıyım.

Anneme bu iğrenç canavarın ortaya çıkmasından bahsetme. Canım Klara'ya selamımı ilet. Daha sakın bir ruh hâlinde yazacağım ona. Hoşçakal.

Bana uzun zamandır yazmadığın doğru ama beni aklında ve kalbinde taşıdığına inanıyorum. Zira son mektubunu, içtenlikle beni düşündüğün için, kardeşim Lothar'a göndermek isterken bana gönderdin. Mektubu sevinçle açtım ve şu sözlerle karşılaştıma kadar hatayı anlamadım: "Ah, benim sevgili Lothar'ım!"

Artık devamını okumayıp mektubu kardeşime vermeliydim. Çocukça alaycılığınla beni sessiz, kadınsı, itidalli bir mizaca sahip olmakla, ev yıkılmak üzereyken bile hızlıca perdenin kıvrılmış bir köşesini düzeltmeye gidecek kadar hanımefendi tavırlara sahip olmakla suçlasan da mektubunun başının beni ne kadar derinden sarstığını sana anlatamam. Nefesim kesildi, gözlerim doldu. Ah, benim sevgili Nathanael'im, böyle korkunç bir şey hayatına nasıl girebildi! Senden ayrı olmak, seni bir daha görememe düşüncesi, yakıcı bir hançer gibi göğsüme saplandı. Okudum, okudum. İğrenç Coppelius'u tasvirin dehşet verici.

İhtiyar babanın korkunç, şiddet dolu ölümünü ilk kez duydum. Mektubu verdiğim kardeşim Lothar beni beyhude sakinleştirmeye çalıştı. Ölümciül barometre satıcısı Guiseppe Coppola beni adım adım takip etti. Genelde sağlıklı ve huzurlu olan uykumu her türden korkunç görüntülerle alt üst ettiğini itiraf etmekten utanıyorum. Ancak hemen ertesi gün her şey değişti. Senin Coppelius'un sana bir kötülük yapacağına dair tuhaf düşüncene rağmen, benim her zamanki gibi neşeli ve kaygısız olduğuma dair Lothar sana bir şeyler söylesen bana gücenme.

Sana hemen itiraf etmeliyim ki, bana göre, senin vuku bulduğunu söylediğin bütün bu dehşetli ve korkunç şeyler sadece senin zihninde olan şeyler ve gerçek, dış dünya ile çok az ilgisi var. İhtiyar Coppelius yeterince iğrenç birisi olabilir ama onun çocuklardan nefret edişine siz çocukların ona karşı duyduğu iğrenme sebep olmuştur. Senin çocuk zihninin, bakıcı kadının anlattığı korkutucu Kum Adam'ı ihtiyar Coppelius ile ilişkilendirmiş. Eğer Kum Adam'a inanmıyor olsaydın bile Coppelius

sana özellikle çocuklar için tehlikeli olan bir canavar olarak görünecekti. Babanla yaptığı o ürkütücü iş de ikisinin simyacılık deneyleriydi ve annen de bundan hiç memnun değildi. Zira çok fazla paranın boş yere harcanmasının yanında, babanın zihni daha yüksek hikmetlere dair temelsiz arzularla meşguldü ve kuşkusuz -bu tarz laborantlarda hep olduğunu söylerler- ailesinden uzaklaştı. Şüphesiz baban kendi dikkatsizliğiyle, kendi ölümüne sebep oldu ve Coppelius'un hiçbir suçu yok.

Biliyor musun dün komşumuz olan eczacıya kimyevi deneylerde böyle ani patlamaların mümkün olup olmadığını sordum. "Evet, elbette." dedi ve bunun nasıl olabileceğini detaylı olarak, uzun uzadıya açıkladı. Aklımda asla tutamayacağım tuhaf tınılı isimlerden bahsetti. Biliyorum Klara'na kızacaksın ve diyeceksin ki: "Onun soğuk tabiatı insanı görünmez kollarla saran esrarlı şeylerden etkilenmez, yalnızca yeryüzünün renkli yüzeyini görür ve zehirli, altın gibi parlayan bir meyveden mutlu olan saf çocuklar gibi neşelenir."

Ah, benim canım Nathanael'im, berrak, neşeli, kayıtsız zihinlerde bile kendi içimizde bizi yok etmeye çabalayan karanlık bir gücün ikamet ettiğine inanmıyor musun? Ama ben, bu idraki kıt kız, gerçekten inandığım böyle bir çabayı sana açıklama görevini üstlendiğim için beni bağışla. Nihayetinde doğru kelimeleri bulamayacağım ve sen, düşüncelerim aptalca olduğu için değil, onları böyle kabaca ifade ettiğim için bana güleceksin.

İçimizde düşmanca ve haince tuzak kuran, bununla bizi yalayan ve adım atmamamız gereken tehlikeli, tahripkâr bir yola sokan karanlık bir güç varsa, eğer böyle bir güç gerçekten varsa bizim içimizde kendini biçimlendiriyor olmalı, bizimle bir olmalı. Ancak bu şekilde ona inanabiliriz ve gizli emellerini icra edebilmesi için ihtiyaç duyduğu yeri ona biz bahşederiz. Eğer böyle yabancı bir düşmanı tanımak ve sakın adımlarla içimizdeki eğilimleri ve çağrılarını takip etmek için yaşam sevin-

ciyle kuvvetlenmiş bir zihne sahip olursak bizim yansımamız olabilecek bir şekil kazanma çabası da başarısız olacaktır.

“Karanlık güce kendi irademizle teslim olursak,” diye ekliyor Lothar, “dış dünyanın karşımıza çıkardığı yabancı şekillerin zihnimizi etkiledikleri bilinmektedir; böylece kendi tuhaf sanrılarımızda bizimle konuştuğuna inandığımız o ruhu tutuştururuz. Bu, aklımızla olan içsel ilişkilerinin ve derin ameliyelerinin bizi cehenneme attığı veya cennete götürdüğü bizim kendi Ben'imizin hayaletidir.”

Görüyorsun ya, benim canım Nathanael'im, şimdi temel özelliklerini zahmetsizce yazdığım karanlık güçler hakkında ben ve kardeşim Lothar nasıl da rahat konuşuyoruz. Lothar'ın son sözlerini tam olarak anlayamadım, ne demek istediğini sadece sezinleyebiliyorum ama bana hepsi doğru gibi geliyor. Sana yalvarıyorum, lütfen çirkin Avukat Coppelius'u ve barometre satıcısı Guiseppe Coppola'yı aklından çıkar. Bu yabancı korkuların senin üzerinde bir gücü olmadığına ve yalnızca onların düşmanca etkilerine inanmanın sana gerçek dünyada zarar verebileceğine ikna ol. Eğer mektubunun her satırında zihninde olan rahatsızlıklar okunmasaydı, eğer durumun bana derin bir acı vermeseydi Kum Adam-Avukat ve barometre satıcısı Coppelius hakkında şakalar yapabilirdim. Neşelen, neşelen lütfen! Ki ben senin koruyucu meleğin olmaya karar verdim ve eğer o çirkin Coppola sana uğrarsa, seni rüyalarında rahatsız ederse onu gürültülü kahkahalarla korkutup kaçıracağım. Ondan ve onun iğrenç ellerinden asla ama asla korkmuyorum. Ne avukat olarak benim tatlı canıma ne de Kum Adam olarak gözlerime zarar verebilir.

Ebediyen, en kalbi duygularla Klara...

Dalgınlığının sebep olduğu bir hatadan dolayı sana yazılmış olan mektubu Klara'nın açıp okuması benim için hiç hoş olmadı. Bana Coppelius ve Coppola'nın yalnızca zihnimde var olduğunu ve kendi Ben'im bir hayaleti bulunduğunu, bu şekilde kabul ettiğimde yok olacağını detaylı bir şekilde ispatlayan oldukça derinlikli felsefi bir mektup yazdı.

Gerçekten de bir rüyanın cazibesiyle böyle parlak, gülümseyen, çocuksu gözlerle bakan bir ruh böyle anlayışlı, böyle ustaca tanımlar yapabilir. Senden alıntılar yapıyor. Benim hakkımda konuşmuşsunuz. Onun öğütlerini okuduğunu farz ediyorum. Bütün meseleyi incelikle tanzim etmiş ve çalışmış. Bırak böyle kalsın lütfen. Ayrıca, barometre satıcısı Guiseppe Coppola'nın ihtiyar avukat Coppelius olmadığı kesin. Yeni gelen fizik profesörünün derslerine katılıyorum. Onun adı da meşhur doğa bilimcisi Spalanzani ile aynı ve İtalyan kökenli. Coppola'yı yıllardır tanıyor ve ayrıca aksanından gerçekten de Piyomenteli olduğu anlaşılıyor. Coppelius Alman'dı ama dürüst bir Alman değildi. Tamamen rahatlamadım. Sen ve Klara sonuçta beni kasvetli bir hayalci olarak görüyorsunuz ama Coppelius'un lanet suratının etkisini üzerimden atamıyorum. Spalanzani'nin söylediği gibi şehirden gitmiş olmasından dolayı memnunum. Bu profesör tuhaf bir herif. Küçük toparlak bir adam, keskin elmacık kemiklerinin, hoş bir burnun, çıkık dudakların, küçük patlak gözlerin olduğu bir surat. Ancak Berlin takvimlerinden birinde Chodowiecki'nin çizdiği Cagliostro portrelerinden birine bakarsan onun neye benzediğini daha iyi anlayacaksın. Spalanzani tam olarak öyle görünüyor.

Geçenlerde merdivenlerden çıktım ve genelde cam bir kapıyı tamamen kapatan bir perdenin hafif aralıklı olduğunu fark ettim. Beni nasıl bir düşünce buna ne sevk etti bilmiyorum ama bir merakla perdenin arasından baktım. Çok uzun boylu ve narin bir hanımefendi küçük bir masada, kollarını masanın

üzerine uzatmış, ellerini kavuşturmuş bir şekilde odanın içinde oturuyor. Yüzü kapıya dönüktü; bu yüzden melek yüzünü tamamen görüyordum. Beni fark etmemiş gibiydi ve esasında gözlerini bir noktaya sabitlemişti, sanki, nasıl desem, görme yetisi yoktu. Bana gözleri açık bir şekilde uyuyor gibi geldi. Çok rahatsız hissettim kendimi ve bu yüzden sessizce hemen yandaki oditoryuma geçtim.

Daha sonra öğrendim ki bu kişi Spalanzani'nin kızı Olimpi-a'ymış. Adam kimse kızın yanına yaklaşamasın diye tuhaf ve acımasız bir şekilde onu hapsediyormuş. Son tahlilde onda bir sorun da olabilir, belki de ebleh gibi bir şeydir. Ama sana bütün bunları neden anlatıyorum? Konuşarak çok daha iyi ve etraflıca anlatabilirdim. Çünkü on beş gün sonra sizi göreceğim. Benim tatlı canım meleğimi, Klara'mı tekrar görmeliyim. Böylece bu ruh hâlinden kurtulacağım ama itiraf etmeliyim ki onun ölümcül derecede anlayışlı mektubundan beri bu hâl üzerimde hâkimiyet kurmaya çalışıyor. Bu yüzden bugün ona yazmıyorum.

Binlerce selam...

Zavallı arkadaşım, genç öğrenci Nathanael'in başına gelenler kadar tuhaf ve saçma bir şey hayal edilemez. Şimdi sana bunu anlatmak istiyorum kıymetli okur. Göğsünü, zihnini ve düşüncelerini tamamen dolduran, geriye kalan her şeyi dışlayan bir şey hiç yaşadın mı? İçini yakmış, kanının kaynamasına sebep olmuş, kanını damarlarında bir kor gibi akıtmış ve yanaklarına renk yürümüştür. Bakışların öyle tuhaftır ki boş odada başka hiçbir gözün görmediği şekilleri arar ve ağzından çıkanlar karanlık iç çekişlere doğru akıp gider. Sonra arkadaşların sana sorar: "Neyiniz var efendi? Ne oldu, kıymetli?" Ve sen de aklındaki resmi parlak renklerle ve gölgelerle ve ışıklarla ifade etmek istersin ve sırf başlamak için gerekli kelimeleri bulmak için çaba gösterirsin. Dinleyenleri elektrik gibi çarpmak için daha ilk cümlede tüm o muhteşem, yüce, dehşetli, gülünç, korkutucu şeyleri bir araya getirmek istersin. Ancak her kelime, konuşma formunu alan her şey renksiz, soğuk ve ölü görünür. Ararsın da ararsın, kekelesin, gevelersin ve arkadaşlarının ağırbaşlı soruları dondurucu rüzgârlar gibi içindeki ateşe doğru eser ve en sonunda da onu söndürür. Halbuki cesur bir ressam gibi iç resminin bir hülasasını birkaç cüretkâr fırça darbesiyle çizebilseydin, biraz gayretle renkleri giderek daha canlı hâle getirebilirdin ve muhtelif şekillerin canlı izdihamı dostlarını alıp başka âlemlere götürebilirdi. O zaman onlar da resimde senin zihninin şekil verdiği şeyi görebilirlerdi.

Şimdi sana şunu itiraf etmeliyim sevgili okur; aslında kimse bana genç Nathanael'in hikâyesini sormadı. Ama sen de çok iyi biliyorsun ki aklında sana tasvir ettiğim gibi bir şey olduğunda, sanki yanına gelen herkes ve bütün dünya ısrarla "Ne olmuş? Hadi anlatsana sevgili dostum!" diyormuş gibi hissedenden o tuhaf yazar türündenim ben. Bu yüzden Nathanael'in mühim hayatını size anlatmaya şiddetli bir ihtiyaç hissettim. Hikâyenin muhteşemliği, tuhaflığı bütün ruhumu doldurdu ama sırf bu sebepten ve bu muhteşemliği -ey sevgili okur-

senin de aynı şekilde kabul etmeye meyyal olmanı sağlamak zorunda olduğum için –ki bu hiç de kolay bir iş değil- Nathanael’in hikâyesine anlamlı, özgün ve vurucu bir başlangıcı nasıl yapacağım konusunda kararsız kaldım. “Bir varmış bir yokmuş...” Her masalda gördüğümüz bu güzel başlangıç, fazlasıyla yavandı. “Küçük bir taşra kasabası olan S.’de...” biraz daha iyiydi, en azından ortamı hazırlıyordu. Veya hemen *medias in res*¹²: “Vahşi bakışlarıyla ‘Cehennem ol!’ diye öfkeyle ve dehşetle bağırdı öğrenci Nathanael, Barometre satıcısı Guiseppe Coppola’ya...” Aslında Öğrenci Nathanael’in vahşi bakışlarından gülünç bir şeyler çıkarabileceğimi düşünerek bunu yazmıştım ama bu komik bir hikâye değildi. Hiçbir dil formu içsel resmin renklerini yansıtamıyor, yansıtıyorsa bile bir kısmını muhakkak kaçırıyor gibi geldi bana. Hiç başlama-maya karar verdim.

Anlattıkça daha çok renklendirmeye çalışacağım resmin bir taslağı olarak Dost Lothar’ın iyi kalplilikle bana verdiği üç mektubu al sevgili okur. Belki iyi bir portre sanatçısı gibi sureti aktarmayı başarabilirim. Böylece aslını bilmeden, sanki canlı gözlerinle görmüşsün gibi onu kendine yakın bulabilirsin. Belki de o zaman, ey okur, hiçbir şeyin gerçek hayattan daha tuhaf ve daha acayip olmadığına ve bunu şairin yalnızca, donuk bir şekilde cilalanmış bir aynadaki karanlık yansımalar gibi, kısmen yakalayabildiğine inanacaksın.

Başta bilmen gereken şeyleri daha açık hâle getirmek için bu mektuplara ek olarak şunları anlatayım: Nathanael’in babasının ölümünden hemen sonra, bugün kendisi de ölmüş olan uzak bir akrabanın öksüz çocukları Klara ve Lothar, Nathanael’in annesi tarafından eve alındı. Klara ve Nathanael birbirlerine karşı güçlü bir bağ kurdular. Buna dünya üzerinde kimsenin itirazı olamazdı ve Nathanael üniversite eğitimi için G. şehrine gitmeden önce nişanlandılar. Ve orada, son

12 Her şeyin ortasında anlamına gelen ve girişi olmayan hikâyeler için kullanılan Latince bir ifade.

mektubunda yazdığı gibi, ünlü fizik profesörü Spalanzani'nin derslerine katıldı.

Şimdi içim rahat bir şekilde anlatmaya devam edebilirim ama şu anda Klara'nın resmi gözümün önünde öyle canlı bir şekilde duruyor ki gözümü alamıyorum; tıpkı bana o tatlı gülümsemesiyle baktığı zamanlarda olduğu gibi. Klara kesinlikle güzel olarak kabul edilemez; kendini güzelliğin yargıcı olarak gören herkesin fikri bu yöndeydi. Yine de mimarlar onun şeklinin kesin simetrisini, ressamalar boynunu, omuzlarını ve göğsünün iffetli formunu övdüler; ama hepsi de muhteşem Mecdelli Meryem saçlarına âşık oldular ve Batoni'nin renkleriyle kıyasladılar.¹³ İçlerinden hayal gücü en gelişmiş olanlarıysa, aynı zamanda en nevi şahsına münhasır olanları da oydu, Klara'nın gözlerini Ruisdael tarafından yapılan, içinde bulutsuz bir gökyüzünün, ormanın, çiçek tarlasının, zengin manzaranın bütün renklerinin ve neşeli hayatının yansıdığı bir göle benzetti. Ancak şairler ve bestekârlar daha da ileriye gittiler ve şöyle dediler: “Ne gölü, ne aynası! Bu kıza bakışlarından bize içimizin en derin yerlerine işleyen, her şeyi uyandıran ve harekete geçiren ulvi şarkılar ve sesler akmadan bakabilir miyiz? Eğer içten gelerek şarkı söylemiyorsak, içimizde bir şey kalmamıştır ve Klara'nın dudaklarında gezinen gülümsemeden anlaşıldığı üzere ona bir şeyler söylemeye başladığımızda, bu şey şarkı bile olsa, karmakarışık notalara dönüşüyor.”

İşte böyleydi. Klara'nın neşeli, önyargısız, çocuksu, canlı bir hayal dünyası; derin, kadınsı, hassas bir zihni; aydınlık, keskin bir idraki vardı. Hayal dünyası sisli kişilerin onun yanında pek bir şansı yoktu; zira konuşmasa bile -onun sessiz mizacına karşı konuşmak bütünüyle itici olur- aydınlık bakışları ve alaycı gülümsemesi her şeyi söylerdi. “Sevgili dostlar, sizin geçip giden gölgeden resimlerinizi nasıl olur da hayatın

13 İtalyan ressam Pompeo Batoni'nin 1760 yılında yaptığı Büssende Magdelana isimli portresine bir gönderme.

ve hislerin telkinleri olarak görebilirim?” Bundandır ki Klara birçokları tarafından soğuk, duygusuz, bayağı addedilirdi. Fakat diğerleri, hayatı en sahih derinliklerinde idrak edenler, bu zihni berrak, muhakemesi kuvvetli, çocuksu kızı sevdiler. Ama hiçbiri onu sanatta ve bilimde kuvvetle ve neşeyle hareket eden Nathanael kadar sevmedi.

Klara âşığına tüm kalbiyle bağlıydı ve ondan ayrıldığında hayatının üzerine ilk bulutlar çöktü. Bu yüzden, Lothar’a yazdığı son mektupta söz verdiği gibi, baba ocağına dönüp annesinin odasına girdiğinde, sevinçle onun kollarına koştu. Tıpkı beklediği gibi, Nathaniel Klara’yı tekrar gördüğü anda aklında ne Avukat Coppelius ne de Klara’nın o hassas mektubu kaldı. Bütün o kasvetli düşünceler kayboldu.

Ancak Nathanael, arkadaşı Lothar’a yazdığı gibi, barometre satıcısı Coppola’nın iğrenç görüntüsünün hayatına düşmanca girdiğini düşünmekte haklıydı. Daha ilk günlerde bile herkes Nathanael’in tüm varlığının tamamen değişmiş olduğunu hissetti. Derin düşüncelere dalar ve onda alışık olmadıkları şekilde tuhaf davranıyordu. Her şey, tüm hayatı onun için hayal ve önsezilerden ibaret olmuştu; kendinin de herkes gibi özgür olduğunu düşünse de karanlık güçlerin korkunç oyunlarına hizmet ettiğini, buna direnmenin beyhude olduğunu, kaderde yazılı olana boyun eğmek gerektiğini söylüyordu sürekli. Daha da ileriye giderek sanatta ve bilimde hür irademizle bir şeyler başardığımızı düşünmenin aptalca olduğunu, zira bir şeyler yaratmamızı sağlayan ilhamın içten gelen bir şey olmadığını, bizim dışımızda gelişen daha üstün bir ilkedен geldiğini iddia ediyordu.

Aklı başında Klara için bu mistik saçmalıklar azami derecede katlanılmazdı ama itiraz etmek beyhude gibi görünüyordu. Ancak Nathanael, onu tutan şeytani prensibin Coppelius olduğunu ve bu iğrenç iblisin korkunç bir şekilde onun yaşam sevincini mahvettiğini iddia ettiğinde, Klara ciddileşti ve şöyle

dedi: “Evet, Nathanael, haklısın. Coppelius kötü, hasmane bir düşünce. Bir şekilde hayatın içine giren şeytani bir güç gibi korkunç şeylere sebebiyet verebilir. Ancak sen sonu zihninden ve düşüncelerinden çıkarmadığın sürece bunlar olabilir. Ona inandığın müddetçe, o gerçekten var olabilir ve etkili olabilir; onun kuvveti senin ona olan inancından geliyor.”

Nathanael, Klara’nın iblisin varlığını yalnızca onun iç dünyası ile kısıtlamasından fazlasıyla içerlemiş olarak karanlık güçlerin ve şeytanın tüm mistik öğretilerini gözler önüne sermek istedi ama Klara alakasız bir şeyleri araya sokarak sert bir şekilde onun sözünü kesti. Nathanael bundan fazlasıyla rahatsız oldu. Böyle derin sırların soğuk, umursamaz zihinlere kapalı olduğunu düşündü. Klara’yı da bu bayağı insanlardan biri olarak gördüğünün farkına varmadan yaptı bunu ve bu yüzden sürekli olarak Klara’yı bu sırlara alıştırmak için çabalıyordu. Sabahleyin, Klara kahvaltıyı hazırlarken, onun yanına gelip ona her türden mistik kitaplar okurdu. Sonunda bir gün Klara şöyle dedi: “Ama sevgili Nathanael, şimdi ben kahvem üzerinde hasmane bir etkin olduğunu söyleyip seni kötü ilke olmakla suçlasam? Zira istediğin her şeyi bırakıp sen okurken gözlerinin içine baksam, kahvem taşacak ve hiçbiriniz kahvaltı yapamayacaksınız.”

Nathanael sertçe kitabı kapattı, öfkeyle odasına koştu. Önceden cazibeli, canlı hikâyeler yazma konusunda özel bir yeteneği vardı ve Klara da bunları içten bir zevkle dinlerdi. Ama şimdi onun kurguları öyle kasvetli, anlaşılmaz, biçimsizdi ki Klara nezaketen bir şey söylemese de kendisine ne kadar az hitap ettiğini hissedebiliyordu. Klara için hiçbir şey sıkıcılıktan daha ölümcül değildi; bakışları ve sözleri üstesinden gelemediği ruhsal bir uyuşukluğu açığa vuruyordu. Nathanael’in kurguları gerçekten de çok sıkıcıydı. Klara’nın soğuk, bayağı hâline olan öfkesi giderek artıyor; Klara da Nathanael’in karanlık, kasvetli, sıkıcı mistisizmine karşı olan rahatsızlığının üstesinden gelemiyordu ve böylece ikisi de farkında olmadan

birbirlerinden giderek uzaklaştılar. Çirkin Coppelius'un şekli, Nathanael'in kendisinin de itiraf etmek zorunda olduğu üzere, hayal dünyasında giderek canlılığını yitirdi ve uğursuz bir heyula olarak girdiği hikâyelerinde Nathaniel onu capcanlı renklendirmekte büyük zorluk yaşadı.

Nihayetinde, Coppelius'un onun yaşama sevincini mahvedeceğine dair kasvetli önsezileri bir şiirin malzemesi olarak kullanma düşüncesi aklına geldi. Klara'yı ve kendisini gerçekte aşkla birbirine bağlı olarak gösteriyor ama zaman zaman hayatlarına doğru uzanan kara bir el, çiçek açmış bir mutluluğu çekip alıyor. En sonunda, evlenmek üzere mihrapta dururlarken, iğrenç Coppelius ortaya çıkıyor ve Klara'nın güzel gözlerine dokunuyor. Gözler, kanlı kıvılcımlar gibi yakarak ve kavurarak Nathanael'in göğsüne fırlıyor. O sırada Coppelius onu yakalıyor ve alev alev yanan bir ateş çemberinin içine fırlatıyor. Çember bir fırtına hızıyla dönüyor ve onu hızla, uğultuyla savuruyor. Uğultu, öfkeli bir kavgaya, beyaz başlı kara devler gibi yükselen köpüklü dalgaları hiddetle kıyıya vuran bir fırtınaya benziyor. Ancak bu vahşi karmaşa arasında Klara'nın sesini duyuyor: "Beni görmüyor musun? Coppelius seni kandırdı, göğsünde yananlar benim gözlerim değildi; onlar senin kalbindeki kanın yanan damlalarıydı. Benim gözlerim hâlâ yerinde, bana bir baksana!" "Bu Klara ve ben ebediyen ona aidim!" diye düşünür Nathanael. Sonra, bu düşünceyle kıpırdamadan duran alevli çemberin içine zorla girer ve karanlık uçurumda ses yavaşça kesilir. Nathanael Klara'nın gözlerine bakar ama Klara'nın gözleriyle ona dostça bakan artık ölümdür.

Nathanael bu şiiri yazarken oldukça sakindi ve akli başındaydı; her bir satırı törpüledi, güzelleştirdi ve kendini vezne kaptırdığı için her şey tam ve ahenkli olana kadar içi rahat etmedi. Ancak nihayet bitirdiğinde ve şiiri sesli okuduğunda vahşi bir korku onu esir aldı ve "Bu korkunç ses kimin?" diye bağırdı. Ancak çok geçmeden yazdıkları ona yine çok başarılı

bir eser olarak göründü ve bunun Klara'nın soğuk mizacını ateşlendireceğini düşündü. Fakat Klara'nın neden heyecanlanacağını ve bu aşklarını tarumar eden bu korkunç kaderle, onları tehdit eden bu dehşetli tasvirlerle ona işkence etmenin neye hizmet edeceğini tam olarak düşünmedi.

Nathanael ve Klara annesinin küçük bahçesinde oturuyorlardı. Klara çok neşeliydi çünkü Nathanael şiiriyle meşgul olduğu üç gün boyunca rüyaları ve önsezileriyle onu rahatsız etmemişti. Nathanael de eskiden olduğu gibi neşeli şeylerden bahsediyordu. Bunun üzerine Klara, "Şimdi yeniden tamamen bana aitsin! O çirkin Coppelius'u nasıl kovduğumuzu görüyor musun?" dedi.

Nathanael o anda okuma niyetinde olduğu şiiri cebinde taşıdığını fark etti. Hemen sayfaları cebinden çıkardı ve okumaya başladı. Her zamanki gibi sıkıcı bir şey bekleyen Klara teslim oldu ve sessizce örgüsünü örmeye başladı. Ama kasvetli bulutlar giderek karardı ve örgü şişleri elinden düştü ve kaskatı kesilerek Nathanael'in gözlerinin içine baktı. Nathanael karşı konulmaz bir şekilde şiirine kendini kaptırmış, içinde yanan ateş yanaklarını kıpkırmızı yapmış, gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Nihayet bitirdiğinde, derin bir tükenmişlik içinde inlemeye başladı. Klara'nın elini tuttu ve teselli edilemez bir keder içinde eriyormuş gibi ağladı. "Ah Klara, Klara!" Klara şefkatle onu göğsüne yatırdı ve sessizce ama oldukça yavaş ve ciddi bir şekilde şöyle dedi: "Nathanael, sevgili Nathanael, bu deli saçması, anlamsız masalı ateşe at gitsin." Bunun üzerine Nathanael öfkeyle ayağa fırladı, Klara'ya şöyle haykırdı: "Seni cansız, lanet olasıca otomat!" O koşarak uzaklaşırken kalbi kırılmış Klara'nın gözünden kederli yaşlar süzüldü. "Ah, beni hiçbir zaman sevmemi çünkü beni anlamıyor." Yüksek sesle ağlamaya başladı.

Lothar çardağa girdi. Klara olanları ona anlatımalıydı. Lothar kız kardeşini tüm ruhuyla severdi. Şikâyetinin her kelimesi onun kalbine ateş gibi saplandı. Böylece uzun zamandır ha-

yalperest Nathanael'e karşı duyduğu içerleme vahşi bir öfkeye dönüştü. Nathanael'e koştı ve sevgili kız kardeşine karşı duygusuz tutumundan dolayı sert sözlerle onu azarladı. Öfkeli Nathanael bunlara aynı şekilde karşılık verdi. "Hayalperest, deli" suçlamalarına "sefil, sıradan insan" ile cevap verildi. Düello kaçınılmazdı. Ertesi sabah yerel âdetlere göre keskin ince kılıçlarla bahçenin arkasında dövüşmeye karar verdiler. Sessizce ve kasvetle ayrıldılar. Klara şiddetli kavgayı duymuştu ve kılıç ustasının şafak vakti kılıçları getirdiğini görünce ne olacağını tahmin etti.

Düello yapılacak yere geldiğinde, Lothar ve Nathanael aynı kasvetli sessizlikle ceketlerini çıkarmışlar, Klara bahçe kapısına koşarken kana susamış yakıcı bakışlarla birbirlerine saldırmak üzereydiler. Klara hıçkırarak bağırdı: "Sizi vahşi korkunç insanlar! Birbirinize saldırmadan önce bana saldırın. Sevgilim kardeşimi veya kardeşim sevgilimi öldürdüğünde ben bu dünyada nasıl yaşarım!"

Lothar silahını indirdi ve sessizce yere baktı ama Nathanael'in kalbinde, yakıcı bir kederle, mutlu gençlik çağlarında Klara'ya karşı duyduğu aşk yeniden canlandı. Cinayet aleti elinden düştü, koşarak Klara'nın ayaklarına kapandı. "Beni affedebilecek misin, benim bir tanecik, sevgili Klara'm? Beni affedebilecek misin canım kardeşim Lothar?"

Lothar arkadaşının bu derin ızdırabıyla duygulandı; gözyaşları arasında barışan üç insan birbirlerine sarıldı ve birbirlerinden hiç ayrılmayacaklarına dair ebedi sevgi ve sadakat yeminleri ettiler.

Nathanael altında ezildiği ağır bir yükten kurtulmuş gibi hissediyordu kendini. Onu pençesinde sımsıkı tutan ve yok etmekle tehdit eden karanlık güce direnerek sanki tüm varlığını kurtarmıştı.

Sevgili dostlarıyla geçirdiği üç günden sonra bir yıl kalacağı G.'ye geri döndü. Daha sonra kalıcı olarak baba evine dönme-

yi düşünüyordu.

Coppelius ile ilgili her şey annesinden saklandı. Zira Nathanael gibi, kocasının ölümünden sorumlu tuttuğundan beri dehşetli bir korku duymadan onu düşünemediği biliniyordu.

Nathanael öğrenci evine vardığında bütün evin yanıp kül olduğunu ve küllerin arasında yalnızca çıplak duvarların kaldığını şaşkınlıkla gördü. Yangın alt katta oturan eczacının laboratuvarından çıkmış olmasına ve bu yüzden bütün evi aşağıdan yukarıya yakmış olmasına rağmen bazı cesur arkadaşları Nathanael'in üst kattaki odasına girip onun kitaplarını, müsveddelerini ve aletlerini kurtarmaya vakit bulmuşlardı. Her şeyi güvenli bir şekilde başka bir evde tuttukları odaya taşımışlardı ve Nathanael de hemen buraya taşındı.

Yeni evinin Profesör Spalanzani'nin evinin karşısında olduğuna pek de dikkat etmedi ve penceresinin Olympia'nın tek başına oturduğu odaya bakmasını, pencereden onu gayet açık görebilmesini ama yüzünün hatlarının belirsiz ve karışık oluşunu aynı şekilde kayda değer bulmadı.

En sonunda, Olympia'nın saatlerce, onu cam kapıdan gördüğü zamanki gibi, aynı şekilde herhangi bir şeyle meşgul olmandan oturduğunu ve değişmeyen bakışlarla ona baktığını fark etti. Bundan daha güzel bir suret görmediğini kendine itiraf etmek zorunda kaldı. Gerçi kalbinde sadece Klara vardı ama aksi düşünülecek olsa bile sert, sabit Olympia ona karşı bütünüyle kayıtsızdı. Ara sıra, emin olmak için, ders kitabının üzerinden bu güzel heykele bir bakış atıyordu Nathanael ama hepsi bu.

Tam Klara'ya yazmaya başlamıştı ki kapının hafifçe vurulduğunu duydu. Cevap vermesiyle kapı açıldı ve kapı aralığından Coppola'nın iğrenç yüzü belirdi. Nathanael sarsıldığını hissetti ama Spalanzani'nin hemşehrisi hakkında söylediklerini ve Kum Adam Coppelius hakkında sevgilisine verdiği sözleri

hatırlayarak çocuksu korkularından utandı ve tüm gücüyle kendini toplayarak mümkün olduğunca yumuşak ve medeni bir şekilde şöyle dedi: “Barometre istemiyorum, sevgili dostum, lütfen gidiniz!”

Ancak Coppola odaya girdi. Geniş ağzını çirkin bir gülümsemeye evirerek ve uzun gri kaşlarının altından küçük gözleriyle ateş saçarak kısık bir sesle “Ha, barometre yok, barometre yok” dedi. “Çok güzel gözlerim var, güzel gözler!”

Nathanael dehşet içinde bağırdı: “Deli adam! Senin nasıl gözlerin olabilir? Gözler, gözler?” Ancak Coppola çoktan barometreyi kenara koyup elini paltosunun cebine sokmuş ve dürbünler, gözlükler çıkarıp masanın üzerine bırakmıştı. “İşte, işte burunda gözlükler, bunlar benim gözlerim, güzel gözlerim!” Sonra yine cebinden bir sürü mercek çıkardı. Sonunda masanın üzeri harikulade bir şekilde parlamaya ve ışıldamaya başladı. Binlerce göz rahatsız edici bir şekilde bakışlarını Nathanael’e dikmiş bakıyorlardı ama o, Coppola’nın hiç durmadan mercek koyduğu masadan gözünü alamıyordu ve bütün bu alev alev gözler giderek daha vahşi bir şaşkınlıkla birbirine karışıyor ve kan kırmızısı ışıklarını Nathanael’in kalbine saplıyordu.

Dehşetli bir korkuyla dolmuş bir şekilde bağırdı: “Dur! Dur artık korkunç adam!” Masanın üzeri tamamen dolu olmasına rağmen daha fazla mercek çıkarmak için cebini karıştıran Coppola’yı kolundan yakaladı. Coppola boğuk bir sesle itici itici gülümsedi ve “Ah, size uymuyor ama bunlar güzel camlar...” diyerek bütün mercekleri topladı, kaldırdı ve paltosunun iç cebinden birtakım büyüklü küçüklü teleskoplar çıkardı. Mercekler ortadan kalkar kalkmaz Nathanael sakinleşti ve Klara’yı düşünerek bu uğursuz hayaletin onun zihin dünyasının bir oyunu olduğunu, Coppola’nın dürüst bir optikçi olup

Coppelius'un lanetli bir benzerinin¹⁴, bir hortlağının olamayacağını anladı.

Üstelik Coppola'nın şu anda masaya yaydığı camlarda da bir olağandışılık veya en azından merceklerde olduğu gibi ürkütücü bir şey yoktu. Nathanael, her şeyi tekrar yoluna koymak için Coppola'dan bir şeyler almaya karar verdi. Küçük, çok temiz işlenmiş bir cep dürbününü eline aldı ve denemek için pencereden baktı. Hayatında hiçbir mercek nesneleri gözünün önüne bu kadar net, berrak getirmemişti. Gönülsüzce Spalanzani'nin odasına doğru baktı; Olimpia, her zamanki gibi, küçük masaya kollarını uzatmış ellerini birleştirmiş oturuyordu. Nathanael Olimpia'nın yüzünün muhteşem şeklini ilk kez görüyordu. Yalnızca gözleri katı ve ölü görünüyordu. Ancak dürbün ile baktıkça Olimpia'nın gözlerinde buğulu ay ışıkları yükseliyor gibiydi. Sanki görmenin gücü ilk kez tutuşturulmuştu, bakışları giderek daha da canlanıyordu. Nathanael Olimpia'nın güzelliği karşısında büyülenmiş gibi cama yaslandı. Bir uğultu ve sıyırma sesi sanki onu derin bir rüyadan uyandırdı.

Coppola hemen arkasında duruyordu: "*Tre zechini* (üç duka)." Nathanael optikçiyi tamamen unutmuştu. İsteddiği parayı hemen ödedi.

"Öyle değil mi? Güzel bir cam, güzel cam?" diye sordu Coppola o kısık, itici sesi ve kötücül gülümsemesiyle.

"Evet, evet." diye cevap verdi Nathanael aksi aksi. "Güle güle sevgili dostum!" Coppola Nathanael'e tuhaf bakışlar atarak odayı terk etti. Merdivenlerde onun yüksek sesli kahkahalarını duydu. "E tabii," diye düşündü Nathanael, "küçük bir dürbüne bu kadar çok para verdiğim için gülüyor bana!" Sessizce bu sözleri mırıldanırken, derin ve kasvetli bir iç çekiş odanın

14 Yazar burada Doppelgänger ifadesini kullanıyor. Kişinin tıpatıp bir benzeri olan kişi için kullanılır. "Çift-gezer" olarak da çevrilebilir.

içinde duyuldu. Nathanael'in nefesi içine çöreklenen bir korkuyla tılandı. Ancak bu şekilde iç çekenin kendisi olduğunu fark etti.

"Klara haklı," dedi kendi kendine. "Ben bayağı bir hayalperestim. Ancak Coppola'ya cam için çok fazla para ödemiş olmamın bana böyle acı vermesi budalalık, hatta budalalıktan da öte. Bunun için bir sebep göremiyorum."

Klara'ya yazdığı mektubu bitirmek için oturdu. Ancak pencereye bir göz atınca Olimpia'nın hâlâ orada oturduğuna ikna oldu ve bir anda, karşı konulamaz bir dürtüyle, ayağa fırladı, Coppola'nın dürbününü aldı, dost ve kardeş Siegmund onu Profesör Spalanzani'nin dersine çağırmak için seslenene kadar Olimpia'nın baştan çıkarıcı görüntüsünden kendini kurtaramadı.

Ölümcül odanın perdeleri sıkı sıkıya kapanmıştı, artık Olimpia'yı göremiyordu. Pencerenin önünden nadiren ayrılmasına ve sürekli olarak Coppola'nın dürbünü ile bakmasına rağmen ertesi gün ve daha sonraki gün de göremedi. Üçüncü günde artık pencereler de kapatılmıştı. Büyük bir çaresizlik içinde, hasret acısıyla ve yakıcı bir arzuyla caddeye koştu. Olimpia'nın sureti boşlukta geziniyor, çalılıklardan çıkıyor ve büyük parlayan gözlerle ırmaktan ona doğru bakıyordu. Klara'nın görüntüsü zihninden tamamen silinmişti. Olimpia'dan başka bir şey düşünmüyordu ve yüksek sesle şikâyet ediyordu: "Ah, benim aşkımın asil ve yüce yıldızı; üzerime hemen sönüp gitmek için mi doğdun ve beni bu umutsuz karanlık gecede bıraktın?"

Odasına dönmek üzereyken Spalanzani'nin evinde büyük bir hareketlilik fark etti. Kapılar ağzına kadar açıldı, kapı kacakları taşındı, birinci katın pencereleri kaldırıldı, hizmetçiler büyük süpürgeleriyle süpürmeye ve toz almaya koyuldular, marangozlar ve döşemecilerden çekiç sesleri gelmeye başladı. Nathanael sokakta büyük bir merak ile öylece duruyordu ki Sieg-

mund gülerek yanına geldi ve “Bizim ihtiyar Spalanzani’ye ne diyorsun?” dedi.

Nathanael bir şey diyemeyeceğini, zira profesör hakkında bir şey bilmediğini ancak genelde sessiz ve kasvetli olan evde şu anda büyük bir hareketlilik olduğunu söyledi. Sonra Siegmund’dan Spalanzani’nin ertesi gün büyük bir parti vereceğini öğrendi. Bir konser ve balo. Üniversitenin yarısı davetliydi. Kızı Olimpia’yı insanların nazarından ihtimamla saklayan Spalanzani’nin onu ilk kez gün yüzüne çıkaracağı söyleniyordu.

Nathanael bir davetiye buldu ve kalbi gümbür gümbür, belirlenen saatte profesörün evine gitti. Arabalar yanaşıyordu ve süslü salonda ışıklar parlıyordu. Gösterişli ve kalabalık bir topluluk vardı. Olimpia oldukça zengin ve zevkli bir şekilde giyinmişti. Güzel şekilli yüzü, endamı herkesi hayran bırakıyordu. Sırtının tuhaf kıvrımı, belinin inceliği bağcıklarının sıkıca bağlanmasından kaynaklanıyor gibiydi. Adımları ve hareketleri hesaplı ve katıydı, birçok kişi bunu rahatsız edici buluyordu. Bu, topluluğun onun üzerinde kurduğu baskıya bağlanabilirdi.

Konser başladı. Olimpia klavseni büyük bir beceriyle çaldı ve büyük hüner gerektiren bir parçayı camdan bir çan sesinin keskinliğinde net bir sesle söyledi. Nathanael mest olmuştu; en arka sırada duruyordu ve parlak mum ışığında Olimpia’nın yüzünü tam seçemiyordu. Bu yüzden, farkında bile olmadan, Coppola’nın dürbününü çıkardı ve güzel Olimpia’yı seyre koyuldu. Ah, sonra nasıl bir hasretle ona baktığını, şarkısının her bir tınısı ateşi en iç derinliklerini yakan o güzel aşk bakışına nasıl nüfuz ettiğini fark etti. En üst perdeden çıkan nameler Nathanael’e aşk giydirilmiş bir zihnin arşa çıkması gibi göründü ve nihayet uzun bir ses titremesinin ardından, ses salonda yankılanınca, ateşten kollarla sarılmış gibi, kendini daha fazla tutamayarak, acıyla ve coşkunlukla bağırdı: “Olimpia!”.

Herkes dönüp ona baktı, bazıları güldü. Katedralin orgcusu

kasvet dolu bir bakışla baktı ve sadece “Bak sen!” dedi.

Konser bitti, balo başladı. “Onunla dans et, onunla!” Artık Nathanael’in bütün arzularının, bütün çabalarının gayesi buydu. Ama davetin kraliçesine bunu sormak için cesaretini nasıl toplayacaktı? Yine de -nasıl olduğunu kendisi de anlamadı- dansın başlamasından hemen sonra, henüz dansa davet edilmemiş olan Olimpia’yı hemen yanı başında buldu. Birkaç kelimeyi zar zor kekeleyerek Olimpia’nın elini tuttu. Olimpia’nın eli buz gibi soğuktu; ölümcül bir serinliğin onu sarstığını hissetti, Olimpia’nın gözlerine baktı, bakışlarına aşk ve arzu ile karşılık buldu ve tam o anda sanki o soğuk elde nabız atmaya, o soğuk ele kan yürümeye başladı. Ve Nathanael’in içinde aşk arzusu daha da büyüdü, güzel Olimpia’yı sımsıkı tuttu ve onunla dansa katıldı. Genelde iyi dans ettiğini düşünürdü ama Olimpia’nın dans ettiği kendine has ritim onu tamamen dışarıda bırakıyordu ve çok geçmeden vuruşlarda zamanlama hatası yaptığını fark etti. Ancak başka bir kadınla dans etmek istemiyordu ve onu kendisinden almak niyetiyle Olimpia’ya yaklaşanı öldürebilirdi. Ancak bu yalnızca iki kez oldu ve tuhaftır Olympia bir sonraki dansa kadar yerinde oturdu ve Nathanael de hiç zaman kaybetmeden onu tekrar dansa kaldırdı.

Nathanael güzel Olimpia’dan başka bir şey görebilseydi, her türden talihsiz tartışma ve tatsızlık kaçınılmaz olurdu. Zira neden olduğu bilinmez, her köşeden güzel Olimpia’yı meraklı bakışlarla takip eden gençler arasında zar zor bastırılmış kahkahalar duyuluyordu. Dans ve fazlasıyla tadına baktığı şarap ile hararetlenen Nathanael ihtiyatı tamamiyle elden bıraktı. Olimpia’nın yanına oturdu, eli elinde, ne kendisinin ne de Olimpia’nın anladığı kelimelerle, bir cezbe hâlinde, ona olan aşkından bahsetti.

Ama belki de anlıyordu çünkü sebatla gözlerinin içine bakıyordu ve art arda “Ah, ah, ah...” diye iç çekiyordu. Bunun üzerine Nathanael “Ah ilahi, semavi kadın! Aşkın vadedilmiş

topraklarının ışığı, tüm mevcudiyetimin yansıdığı o derin ruh!” gibi şeyler söylüyor ama Olimpia yalnızca sürekli olarak iç çekiyordu: “Ah, ah!”

Profesör Spalanzini ara sıra mutlu çiftin yanında geçiyor ve onlara tuhaf bir memnuniyetle gülümsüyordu. Ancak kendini bambaşka bir dünyada gibi hissetse de, Nathanael’e Profesör Spalanzani’nin yüzü aniden kararmış gibi geldi ve etrafına bakınca, kalan son iki mumun da sönmek üzere olduğunu korkuyla fark etti. Müzik ve dans çoktan bitmişti.

“Ayrılık, ayrılık!” diye öfke ve çaresizlik içinde bağırdı, Olimpia’nın elini öptü, dudaklarına doğru eğildi, yanan dudakları onun buz gibi soğuk dudaklarıyla buluştu. Soğuk eline dokunur dokunmaz, korkuyla sarsıldı. Birden aklına ölü gelin efsanesi geldi ama Olimpia onu sıkıca bastırdı ve dudaklarına sanki onun öpüşüyle gelen hayat ile ısındı.

Profesör Spalanzini boş salonda geziniyor, adımları boş bir yankı yapıyordu ve titrek gölgelerin eşlik ettiği vücudunun korkutucu, hayaletvari bir görüntüsü vardı.

“Beni seviyor musun, seviyor musun Olimpia? Yalnızca tek bir kelime! Beni seviyor musun?” Nathanael böyle fısıldıyordu ama Olimpia’dan yalnızca “Ah, ah...” diye iç çekişler duyuluyordu.

“Evet, kıymetlim, benim güzel aşk yıldızım!” dedi Nathanael. “Benim üzerime doğdun, parladin ve içimi aydınlattın!”

“Ah, ah!” diye cevap verdi Olimpia ayağa kalkıp yanından ayrılırken. Onu takip etti, ikisi de profesörün karşısında durdular.

“Kızım ile fevkalade canlı bir sohbetiniz oldu” dedi gülerek. “Evet, sevgili Nathanael, böyle saf bir kızla sohbetten zevk alıyorsanız, ziyaretlerinizden memnun kalırız.”

Nathanael kalbi mutlulukla dolu olduğu hâlde ayrıldı oradan.

Ertesi gün Spalanzani'nin daveti sohbetlerin ortak konusuydu. Her şeyin muhteşem görünmesi için Spalanzani'nin çabalarına bakmaksızın, münasebetsizlikler ve tuhaflıklar hakkında şakalar yapılıyordu. Özellikle dilsiz ve ölü gibi kaskatı Olimpia hakkında sert sözler söyleniyordu. Dış görünüşünün güzelliğine rağmen onun tamamen aptal olduğunu düşünüyorlardı ve Spalanzani'nin neden onu uzun süre sakladığını anlamaktan dolayı mutluydular. Nathanael gizli bir öfke duymadan tüm bunları dinleyemedi. Yine de kendini tuttu. Zira "Olimpia'nın derin, asil ruhunu fark etmelerine mani olanın kendi aptallıkları olduğuna onları ikna etmeye değer mi?" diye düşündü.

Bir gün Siegmund ona "Bana bir iyilik yap kardeşim," dedi. "Bana bir iyilik yap ve senin gibi bir kişi nasıl olur da o balmumu suratlıya, o tahta kuklaya kafasını takar bana söyle?" Nathanael nerdeyse ona saldıracaktı ama hemen kendini topladı ve şöyle cevap verdi: "Söylesene Siagmund, senin gibi zeki bir nazar nasıl olur da Olimpia'nın ulvi çekiciliğini göremez? Ancak bu sebepten seni düşmanım olarak görmediğim için Tanrı'ya şükretmelisin. Yoksa ikimizden birinin kanı dökülürdü."

Siegmund arkadaşının ne durumda olduğunu fark etti, aşkta maşuk hakkında tartışmanın anlamsız olduğunu ifade ederek konuyu ustalıkla değiştirirken şunu ekledi: "Yine de hepimizin Olimpia hakkında neredeyse aynı şeyleri düşünmemiz tuhaf. Bize -lütfen yanlış anlama kardeşim- garip bir şekilde cansız ve ruhsuz göründü. Vücudu orantılı -yüzü de öyle-, bu doğru. Eğer bakışlarında bir hayat ışığı olsaydı, yani görme gücünde eksiklik olmasaydı güzel bile kabul edilebilirdi. Adımları tuhaf bir şekilde ölçülü, her hareketi sanki bir mekanizmaya bağlı gibi görünüyor. Şarkı söyleyişi, bir müzik kutusundan çıkıyor gibi, nahoş derecede hatasız ve ruhsuz, dansı da öyle. Biz senin Olimpia'nı biraz

tekinsiz buluyoruz ve onunlabir ilişkimiz olmasın istiyoruz. Yaşayan bir canlıymış gibi davranıyor ama kendine has tuhaf bir hâli var.”

Nathanael Siegmund’un bu sözlerinin yol açtığı acıya kendini bırakmadı, öfkesine hâkim oldu ve ciddiyetle yalnız şunları söyledi: “Sizin gibi soğuk, sıradan insanlara Olimpia tekinsiz gelebilir. Yalnızca şiirsel zihinler benzerlerine karşı hassastırlar. Onun bakışlarındaki aşk yalnızca bana göründü ve bütün hislerimin ve düşüncelerimin içine işledi. Sadece Olimpia’nın aşkında gerçek benliğimi yeniden keşfettim. Diğer bayağı zihinler gibi gevezelik yapmaması size göre olmayabilir. Az konuşuyor, bu doğru ama telaffuz ettiği birkaç söz ruhsal yaşamın derin bilgeliği ve öte dünyanın temâşaları ile dolu içsel bir âlemin hakiki hiyeroglifleri olarak tezahür ediyor. Ama siz bütün bunlara bir anlam veremiyorsunuz. Bunlar hep boş laflar.”

“Tanrı seni korusun kardeşim,” dedi Siegmund şefkatle ve neredeyse kederle. “Yalnız sen kötü yola düşmüşsün gibi geliyor bana. Bana güvenebilirsin, eğer her şey... Hayır hayır, daha fazla konuşmak istemiyorum.”

Nathanael soğuk, sıradan Siegmund’un ona iyi niyetle yaklaştığını birden anladı. Bu yüzden uzattığı elini içtenlikle sıktı.

Nathanael bir zamanlar sevdiği Klara’nın varlığını tamamen unutmuştu. Annesi, Lothar, hepsi düşüncelerinden kaybolmuştu, yalnızca Olimpia için yaşıyordu. Her gün saatlerce onunla oturuyor, aşkından, hayatı aydınlatan sevgisinden, fiziksel cazibeden konuşarak hayallere dalıyor ve Olimpia tüm bunları büyük bir adanmışlıkla dinliyordu. Nathanael odasının en ücra yerlerinden daha önce yazdığı ne varsa çıkardı. Şiirler, fanteziler, rüyalar, romanlar, menkıbeler. Bu yığın her türden abartılı soneler, dörtlükler, dizeler ile çoğalıyor ve bütün bunları Olimpia’ya yorulmadan saatlerce okuyordu. Ama onun da böyle harikulade bir dinleyicisi olmamıştı. Ne

örgü örüyor, ne nakış işliyor, ne pencereden bakıyor, ne kuşları besliyor, ne süs köpeğiyle oynuyor, ne kediyi okşuyordu. Eliyle bir kâğıt parçasını ya da başka bir şeyi buruşturmuyordu. Zorlama bir öksürük ile bir esnemeyi bastırmaya çalışmıyordu. Kısacası, saatlerce oturuyor, gözünü bile kırpmadan doğrudan âşığının gözlerine bakıyor ve bu bakış giderek daha parlak ve daha canlı bir hâl alıyordu.

Nihayet Nathanael başını kaldırıp elini öptüğünde dudaklarından “Ah, ah!” ünlemi dökülüyor ve ardından “İyi geceler, sevgili!” diye ekliyordu.

“Ey yüce, asil ruh!” diye bağırarak oturduğu yerden fırlıyordu Nathanael. “Yalnızca sen, sadece sen beni tamamen anlıyorsun.”

Kendi zihni ile Olimpia’nın arasında her gün daha da belirgin bir hâl alan muhteşem ahengi düşündüğünde vecd içinde titriyordu. Zira ona öyle geliyordu ki sanki Olimpia onun eserleri ve şiirsel kabiliyeti hakkında kendi içsel sesiyle konuşmuş, sanki bu kendi sesi yine kendi içinde yankılanmıştı. Evet, böyle olmalıydı çünkü Olimpia daha önce bahsi geçen kelimelerden başka bir şey söylememişti. Nathanel, aklının başında olduğu ayık zamanlarda, mesela sabahları uyandığında, Olimpia’nın tamamen pasif hâlini ve kelimelerden yoksun oluşunu hatırlıyordu ve yalnızca şöyle diyordu: “Kelimeler, kelimeler! Onun semavi gözlerinin bir bakışı herhangi bir lisanın söyleyebileceğinden çok daha fazlasını söylüyor. Göklerin çocuğu sefil dünyevi ihtiyaçlardan ortaya çıkmış kesif bir daireye uyum sağlayabilir mi?”

Profesör Spalanzani kızıyla Nathanael arasındaki yakınlıktan fazlasıyla memnun görünüyordu. En aleni işaretlerle bu ilişkiyi tasdik ettiğini gösteriyordu. Nihayet Nathanael Olimpia ile bir bağ kurmak istediğini dile getirdiğinde ağzı kulaklarına vardı ve bunu kızının hür iradesine bıraktığını söyledi. Bu sözlerden cesaret bularak, içinde tutuşmuş yanan bir tutkuyla hemen ertesi gün sevgilisinin nazenin bakışlarının kendisine

uzun zaman önce söylediğini, yani her daim onunla olmak istediğini Olimpia'ya doğrudan açık açık söylemeye karar verdi.

Olimpia'ya olan bağlılığının, onunla neşvünema bulup çiçek açan hayatının bir nişanesi olarak ona vermek üzere ayrılırken annesinin hediye ettiği yüzüğü aradı. Bu arayış sırasında Klara ve Lothar'ın mektupları eline geçti ama kayıtsızca onları kenara fırlattı, yüzüğü bulup cebine attı ve hemen Olimpia'ya koştu. Henüz merdivenlerde, holde, Spalanzani'nin odasından gelen tuhaf bir ses duydu. Birisi kapıya vuruyor, itiyor, zorluyor, lanetler okuyor, beddualar ediyordu. "Bırak, bırak! Alçak, hain! Canımı, ruhumu verdim ben bu işe. Ha ha ha ha! Böyle konuşmamıştık! Gözleri ben yaptım! Ben mekanizmayı... Ahmak şeytan senin mekanizman ile... Beceriksiz saatçinin lanet köpeği! Şeytan! Dur! Şeytan! İğrenç mahlûkat! Dur! Çık dışarıya! Bırak!"

Bu sözlerin sahipleri öfkeyle birbirine girmiş kavga eden Spalanzani ve iğrenç Coppelius'tu. Nathanael tarifsiz bir korkuyla koşarak geldi. Profesör bir kadın figürünü omuzlarından, İtalyan Coppola da ayaklarından tutmuş, bir ileri bir geri çekiştirip duruyorlar büyük bir öfkeyle sahip olmaya çalışıyorlardı. Bu figürde Olimpia'yı tanıyınca Nathanael dehşetle geri çekildi. Öfkeden deliye dönmüş bir hâlde bu kızgın adamlardan sevdiğini kurtarmak istedi. Ama tam o anda bir devin gücüyle Coppola figürü profesörün elinden çekip aldı ve yine bu nesneyle sert bir şekilde vurarak profesörü üzerinde küçük tüplerin, imbiklerin, şişelerin ve cam silindirlerin olduğu masanın üzerine fırlattı. Her şey kırılıp parçalara ayrıldı. Coppola figürü omuzlarına attı ve korkunç kahkahalar eşliğinde hızla merdivenlerden indi. O kadar hızlı iniyordu ki korkunç bir şekilde aşağıya sarkan figürün ayakları her basamakta tok bir ahşap sesi çıkarıyordu.

Nathanael felç geçirmiş gibi kıpırdamadan duruyordu. Olimpia'nın ölü gibi mumdan yüzünde göz olmadığını, siyah boşluklar olduğunu açık bir şekilde görmüştü. O cansız bir

kuklaydı. Spalanzani yerde kıvranıyordu. Cam parçaları başını, göğsünü ve kollarını kesmişti ve kan birçok kaynaktan fışkırarak akıyordu. Ama çok geçmeden tüm gücünü topladı.

“Peşinden git, peşinden git, ne bekliyorsun?.. Coppelius, Coppelius benim en iyi otomatımı çaldı. Yirmi yıl onun üzerinde çalıştım, ona kan ve can yerleştirdim. Lanet olasıca, hain! Peşinden git, bana Olimpia’yı getir, işte bak, gözleri burada!”

Ve artık Nathanael kanlı bir çift gözün yerde uzanmış onu seyrettiğini gördü. Bunu fark eden Spalanzani yaralı olmayan eliyle gözleri yerden alıp ona doğru fırlattı. Gözler Nathanael’in göğsüne isabet etti. Bunun üzerine bu çılgınlık kanlı pençeleriyle Nathanael’i zapt etti ve tüm duygularını ve düşüncelerini tarumar ederek ruhunu ele geçirdi.

“Ho, ho, ho, ateş çemberi, ateş çemberi. Dön bakalım ateş çemberi! Ne hoş, ne hoş! Tahta bebek, ho, güzel! Dön bakalım tahta bebek!” diye bağırdı, profesörün üzerine atladı ve boğazını sıkmaya başladı. Gürültüye koşup gelen, onu Nathanael’den kurtarıp yaralarını hemen saran kalabalık olmasaydı profesörü boğacaktı. Gücü kuvveti yerinde birisi olmasına rağmen Sigmuend bile delirmiş Nathanael’i zapt edemedi. Nathanael “Dön bakalım tahta bebek!” diye korkutucu bir sesle durmadan bağılıyor, yumruklarını sıkmış etrafa saldırıyordu. Nihayet herkes bir olup onu yere yatırarak bağladılar. Ağzından çıkan sözler korkunç hayvani bir sese karıştı ve bu cinnet hâlinde hemen tımarhaneye götürüldü.

Talinsiz Nathanael’in başına gelenleri anlatmaya devam etmeden önce, sevgili okur, belki hünerli mekanikçi ve otomat yapıcısı Spalanzani’ye ne olduğunu merak ediyorsunuzdur. Yaralarının tamamen iyileştiğini size söyleyebilirim. Üniversiteden ayrılmak zorunda kaldı çünkü Nathanael’in hikâyesi büyük ses getirdi ve saygın çay partilerine canlı bir insan yerine tahta bir bebeği gizlice sokmanın (Olimpia çay partilerinde oldukça başarılıydı) evrensel olarak affedilemez bir aldatmaca

olduğuna kanaat getirildi. Yargıçlar bunun incelikle hazırlanmış ve fark edilmesi zor bir aldatmaca olduğuna hükmettiler. Öyle ustaca planlanmıştı ki bugün herkes ukalalık taslayıp birçok yönden şüpheli bir durum olduğunu söyledikleri bazı gerçekleri dile getirseler de tek bir kişi bile -birkaç akıllı öğrenci haricinde- fark etmemişti durumu. Ama öyle çok da akıllıca şeyler söylenmedi. Zira Olimpia, zarif bir çay partisi müdaviminin ifadelerine göre, adab-ı muaşerete aykırı bir şekilde esnemekten çok hapsiriyor diye şüpheli addedilebilir miydi? Bu kibar beyefendi ilkin gizli bir mekanizmanın kurulmasına benzer bir ses çıkardığını söyledi. Üstelik fark edilir bir şekilde gıcırdayordu.

Şiir ve belagat profesörü bir tutam enfiye aldı, kutunun kapağını kapattı, boğazını temizledi ve ciddiyetle şöyle dedi: “Bayanlar baylar, bu işte nasıl bir bit yeniği olduğunu görmüyor musunuz? Tüm bunlar bir alegori, sürdürülebilir bir metafor, anlıyor musunuz? *Sapienti sat*¹⁵.”

Ancak birçok saygıdeğer beyefendi bu açıklamayla tatmin olmadı. Otomatın hikâyesi onları derinden etkiledi, hatta genel olarak insan figürüne karşı muzır bir şüphe yayılmaya başladı. Birçok âşık, tahta bir bebeğe meftun olmadıklarına tamamiyle ikna olmak adına sevgililerinin kaba bir şekilde dans etmelerini ve şarkı söylemelerini, okunanları dinlerken nakış işlemelerini ve örgü örmelerini, süs köpekleriyle oynamalarını istediler. Ama her şeyden önce sadece dinlemelerini değil bazen gerçek düşünce ve hisleri barındıracak şekilde konuşmalarını istediler. Birçok sevgi bağı daha da kuvvetlenip daha da büyüleyici olurken, bazıları aksine sessizce dağıldı. “Tam olarak emin olamayız,” dedi bazıları. Çay partilerinde insanlar fazlasıyla esnemeye başladı ve şüphelerden kaçınmak adına kimse hapsirmedi.

15 Latince “Bilgeye bir söz yeterli.” anlamında bir deyiş. “Arife tarif gerekmez.”

Spalanzani, daha önce belirttiğimiz üzere, bir otomatı topluma sokma dolandırıcılığı suçundan hüküm giymemek için kaçmak zorunda kaldı. Aynı şekilde Coppola da ortadan kayboldu.

Nathanael sanki ağır, korkulu bir rüyadan uyandı. Gözlerini açtı ve tarifsiz bir hazzın semavi bir sıcaklıkla içinde dolaştığını hissetti. Baba evinde yatağında uzanıyordu, Klara üzerine doğru eğilmişti ve yanı başında Lothar ve annesi oturuyorlardı.

“Nihayet, nihayet, benim sevgili Nathanael'im. Bu ağır hastalıktan artık kurtuldun. Artık yine benimsin!” dedi Klara kalbinin derinliklerinden ve Nathanael'i kollarıyla sardı.

Keder ve sevinçle parlak damlalar düştü Nathanael'in gözlelerinden ve derin bir iç çekişle “Canım, benim canım Klara'm!” diye cevap verdi.

O zamanında sadakatle arkadaşının yanında kalan Siegmund odaya girdi. Nathanael ona elini uzattı. “Ve sen, sadık kardeşim, beni terk etmedin mi?”

Nathanael'de deliliğin tüm izleri kaybolmuştu ve çok geçmeden annesinin, sevgilisinin ve dostunun yardımıyla gücünü topladı. Üstelik talih ev halkının yüzüne güldü. Kimsenin bir şey beklemediği cimri, yaşlı bir amca öldü ve annelerine hatırı sayılır bir mülkün yanında, şehrin yakınında hoş bir yerde bir ev bıraktı.

Anne, artık evlenmeyi düşündüğü Klara ile beraber Nathanael ve Lothar taşınmayı düşünüyorlardı. Nathanael eskisinden daha yumuşak, daha çocuksu olmuştu ve ilk kez Klara'nın ulvi saflığını ve onun ruhunun yüceliğini fark etmişti. Kimse, ufakcık bile olsa ona geçmişi hatırlatmıyordu. Yalnızca Siegmund ona veda ederken Nathanael şöyle dedi: “Tanrım, çok kötü bir yoldaydım kardeşim ama tam doğru zamanda bir melek beni ışığa götürdü. Ah, işte bu Klara'ydı.” Siegmund derinden yaralayan hatıraların tekrar gün yüzüne çıkabileceği korkusuyla

onun daha fazla konuşmasına müsaade etmedi.

Dört mutlu insan o sıralarda yeni eve taşınmak istiyorlardı. Öğlen vakti şehrin sokaklarında dolaşmaya başladılar. Birkaç şey aldılar. Belediye binasının dev gölgeleri pazar yerinin üzerine düştü.

“Hey, hadi bir kez daha yukarıya çıkalım da uzaktaki dağları izleyelim,” dedi Klara. Çok geçmeden bunu yapmak için yola koyuldular. Nathanael ve Klara basamakları çıkmaya başladı. Anne hizmetçi ile beraber eve döndü ve Lothar o kadar basamağı çıkmayı istemeyerek aşağıda kaldı. İki âşık kol kola kulenin en üst balkonunda durdular ve sisli ormana, ardında devasa bir şehir gibi uzanan mavi dağlara baktılar.

“Şu tuhaf, gri, küçük çalıya bak, sanki bize doğru geliyor gibi görünüyor,” dedi Klara.

Nathanael mekanik bir hareketle elini çantasına götürdü, Coppola’nın dürbününü aldı ve yanlamasına baktı. Merceğin karşısında Klara duruyordu. Nabızı hızla atmaya, damarları kasılmaya başladı. Ölü gibi sararmış bir hâlde Klara’ya baktı. Ancak çok geçmeden fıldır fıldır dönen gözlerinden ateş saçmaya ve avlanan bir hayvan gibi korkutucu bir şekilde kükremeye başladı. Sonra havaya sıçradı ve sözlerini korkunç kahkahalarla bitirerek bağırmaya başladı: “Dön bakalım tahta bebek!” Ve büyük bir kuvvetle Klara’yı kavradı ve onu aşağıya atmak istedi. Ama kız can havliyle tırabzanlara sımsıkı tutundu. Lothar deli adamın öfkeli kükreyişlerini duydu, Klara’nın korku çığlıklarını duydu, aklında geçen bin bir kötü düşünceyle yukarıya koştu. İkinci merdivenin kapısı kapalıydı. Klara’nın yardım çığlıkları giderek daha da yükseldi. Lothar öfke ve endişeden deliye dönerek tüm gücüyle kapıya yüklendi ve menteşeleri söktü. Klara’nın sesi giderek azalıyordu. “Yardım edin, kurtarın, kurtarın!” diye gelen sesler sanki havada yok oluyordu.

“Gitti! Deli, kardeşimi öldürdü!” diye bağırdı Lothar. Balkonun kapısı da kapalıydı. Şaşkınlık ona büyük bir güç verdi ve

kapıyı yerinden söküp aldı. Tanrım, deli Nathanael Klara'yı atmaya çalışıyordu. Kız yalnızca tek eliyle demir tırabzanlara tutunuyor, balkondan aşağıya sallanıyordu. Lothar şimşek hızıyla koşup kız kardeşini tuttu, onu yukarıya çekti ve aynı anda deli adamın yüzüne bir yumruk atarak avını bırakmasını sağladı.

Lothar baygın kız kardeşi kollarında aşağıya indi. Kurtulmuştu. Nathanael balkonda kudurmuş bir hâlde dönüyor, havaya sığıyor ve bağıırıyordu: "Ateş çemberi, dön, dön bakalım!"

Bu vahşi çılgınlık üzerine insanlar toplandı. Aralarında şehre henüz gelmiş olan ve doğrudan pazar yerine doğru gelen devasa heybetiyle Avukat Coppelius da vardı. Birkaç kişi yukarıya çıkıp deliyi kurtarmak istedi ama Coppelius kahkahalarla gülüp "Bekleyin, biraz sonra kendi isteğiyle inecek!" dedi ve yukarıya bakmaya devam etti. Nathanael aniden taş kesilmiş gibi durdu.

Sonra, Coppelius'u fark etti, aşağıya eğildi ve bağırdı: "Ah, güzel gözler, güzel gözler!" Bu sözlerle birlikte tırabzanlardan aşağıya atladı.

Nathanael kafatası parçalanmış bir şekilde taş kaldırımında yattıkça, Coppelius kalabalığın arasında kayboldu.

Yıllar sonra Klara'nın uzaktan görüldüğü, güzel bir köy evinin kapısının önünde iki neşeli çocuk oynarken dost canlısı bir adamla el ele oturduğu söylendi. Buradan yola çıkılarak onun sakin ve neşeli mizacına uygun olarak nihayet sessiz evcimen bir mutluluğa, hastalıklı Nathanael'in ona asla veremeyeceği mutluluğa kavuştuğu söylenebilir.

Doge ve Dogaresse¹⁶

Eylül 1816'da Berlin Sanat Akademisinde sergilenen katalogda, hayranlık uyandıran ressam C. Kolbe'nin karşı konulamaz bir şekilde herkesi cezbeden ve nadiren önü boş kalan resminin adı buydu. Doge fazlasıyla ihtişamlı kaftanı ve yanında aynı şekilde süslü Dogaresse ile parmaklıklı bir balkonda öne doğru adımlarken görünüyor. Doge, gri sakallı bir ihtiyar, kırmızımsı kahverengi yüzünde gücün, zayıflığın, gururun, kibrin, biraz da iyiliğin izleri varken, genç bir kadın olan Doge-ressen'in bakışlarında ve duruşunda hasret dolu bir keder ve hülyalı arzular var. Arkalarında yaşlıca bir kadın ve bir adam onların üzerine şemsiye tutuyorlar ve yanlarında balkonda deniz kabuğu şeklinde bir boruyu üfleyen bir genç ve önlerindeki denizde üzerinde iki gondolcunun bulunduğu Venedik bayrağının dalgalandığı süslü bir gondol. Arka planda yüzlerce, yüzlerce yelkenlinin kapladığı deniz uzanıyor ve dalgaların üzerinde yükselen ihtişamlı Venedik'in kuleleri ve sarayları

16 XI. yüzyıldan itibaren Venedik'te seçimle başa gelen başkana doj (doge) denmeye başladı. Hem bu isimlerin hikâyedeki bir sanat eserinin ismi olmasından hem de çeviride yaşanabilecek zorluklardan dolayı Almanca aslını kullanmayı uygun gördük. Dogaresse ise başkanın karısı için kullanılan bir unvan.

görünüyor. Solda ise San Marco, daha sağda ön planda San Giorgio Maggiore seçiliyor. Resmin altın çerçevesinde şu sözler yazılı:

*“Ah senza amare
Andare sul mare
Col sposo del mare
Non può consolare.”*

“Ah, aşkın olmadığı yerde
Engin denizlere açılmak üzere
Yoldaşı deniz onunla
Ki bu teselli vermez kalplere”

Bir gün bu resmin önünde, ressamın bu resim ile yeterince aşikâr bir şekilde gösterdiği üzere ihtiyar bir adamın tüm ihtişamına ve şaşaasına rağmen arzu dolu bir kalbi tatmin edemeyişinin anlık bir durumunu veya gerçek bir tarihi olayı mı resmetme niyetinde olduğuna dair gereksiz bir tartışma çıktı. Bu tartışmadan yorgun düşen grup birer birer dağıldı ve nihayetinde yalnızca asil ressamın sanatının sadık iki hayranı kaldı.

“Bilmiyorum,” diye başladı bir tanesi, “insanlar neden bu bitmek tükenmek bilmeyen açıklamalarla kendi keyiflerini kaçırıyorlar? Üstelik bu Doge ve Dogaresse ile ne anlatılmak istediğini tam olarak anladığımı düşünmekle kalmayıp bütün esere yayılmış olan zenginlik pırıltısından ve gücünden hari-kulade bir şekilde etkilenmiş durumdayım. Kanatlı aslan bay-rağına bak; rüzgârda dalgalandıkça dünyaya hükmediyor gibi görünüyor. Ey şanlı Venedik!”

Ve Turandot¹⁷’un Adriyatik’in aslanı ile ilgili bilmecesini tekrar etmeye başladı:

17 Prens Turandot ve Prens Kalaf, İranlı şair Nizami’nin 12. Yüzyılda kaleme aldığı *Heft Peyker* (Yedi Güzel) isimli eserde geçen iki kahraman. Eser birçok dile çevrilmekle kalmayıp opera ve tiyatro oyunlarına uyarlanmıştır. Buradaki atıflar Giacomo Puccini’nin üç perdelik operasına.

“Dimmi, qual sia quella terribil fera...”

Tam bitirmişti ki gür bir erkek sesi Kalaf'ın karşılığı ile bilmeceye cevap verdi:

“Tu, quadrupede fera...”

İki arkadaş farkına varmadan oldukça asil görünen, gri pal-tosunu sanatsal bir şekilde omzuna atmış, parlayan gözlerle resmi inceleyen bir adam arkalarında yerini almıştı. Aralarında bir sohbet başladı ve yabancı neredeyse törensel bir ses tonuyla şöyle dedi:

“Tuhaf bir gizem bu. Bir resim ressamın zihninde doğuyor, karakterler önce bir bedenden yoksun, sisler içinde havada yüzüyorlar, önce ressamın zihninde hayat bulup yuvalarını buluyor gibi görünüyorlar. Ve aniden resim geçmişle ya da gelecekle bir bağ kuruyor ve olmuş veya olacak olanı gösteriyor. Kolbe'nin kendisi bile kendi resminde Doge Marino Falieri ve karısı Anunziata'dan başka bir şey resmettiğinin farkında olmayabilir.”

Yabancı sustu ama iki arkadaş Adriyatik Aslanı bilmecesinde yaptığı gibi bu gizemi de çözmesini ısrarla beklediler.

Şöyle devam etti: “Eğer gerekli olan sabra sahipseniz beyler, bu bilmecenin cevabını Falieri'nin hikâyesi ile verebilirim size. Ancak gerçekten sabrınız var mı? Ayrıntılı bir şekilde yapacağım bunu zira sanki tüm bunlara şahit olmuşum gibi açık bir şekilde görmeme rağmen detaylı olarak anlatmak isterim. Aksi hâlde bu konularda hiç konuşmamayı tercih ederim. Bunda garip olan bir şey yok zira her tarihçi (ki ben de bir tarihçiyim) geçmişten gelen bir tür hayalettir.”

İki arkadaş biraz uzakta olan bir odaya kadar yabancıya eşlik ettiler. Odaya gelince yabancı herhangi bir girizgâha başvurmadan hemen anlatmaya başladı:

“Uzun, uzun bir zaman önce -yanılmıyorsam 1354 yılının Ağustos ayında- Büyük Cenevizli General Paganino Doria

Venediklilere saldırmış ve Paranzo şehrini ele geçirmişti. Körfezde, Venedik yakınlarında, çok sayıda tayfanın bulunduğu kadırgalar aç hayvanlar gibi bir ileriye bir geriye hareket ediyor, avlarını en iyi nasıl yakalayabileceklerini kolluyorlardı. Sinyora ve tebaası dehşetli bir korku ile sarsılmıştı. Eli silah tutan herkes silahlarını ya da küreklerini aldı. San Nicola limanında toplandılar. Düşmanın yolunu kapatmak için gemiler batırıldı yahut zincirlerle bağlandı. Burada büyük bir karmaşa içinde silahlar ateşlenip ağır yükler denize gürültüyle bırakılırken Sinyora'nın temsilcilerin Rialto'da alınlarındaki soğuk terleri silerek endişeli yüzlerle ve kısık seslerle nakit para için faiz teklif ettikleri görüldü. Zira tehdit altındaki Cumhuriyet'in buna ihtiyacı vardı. Ancak ebedi kudretin esrarengiz konseylerinde en çok tehlikenin ve ihtiyacın olduğu bu dönemde zor durumdaki sürünün sadık çobanının onlardan koparılmasına hükmedildi. Doge, Andrea Dandolo -halkı ona *il caro contino*, yani sevgili küçük kont derdi zira her daim nazik ve dost canlısıydı ve San Marco Meydanı'nı ihtiyaç sahiplerine para ve nasihat vermeden geçmezdi- yorgunluktan ve endişeden tükenerek öldü. San Marco'nun çanları hükümdarlarının ölüm haberini vermek üzere tok seslerle çaldığında, başka zaman olsa bunu zar zor fark edecekken talihsizlik ile cesaretleri kırılmış olanlar çanların her vuruşunda hüzne boğuldular. Dayanak noktaları ve umutları gitmişti; Dandolo'nun ölümü savaşın gidişatına etkisi bakımından büyük bir felaket gibi görünmese de Ceneviz boyunduruğuna gireceklerini düşünerek bağıra çağıra ağladılar. Küçük Kont barış ve rahat içinde yaşamayı sevdiği için yıldızların esrarengiz işleri yerine devlet işlerinin karmaşık gelgitlerinde mahirdi. Orduya savaşta hükümdarlık yapmaktan çok Paskalya bayramının organizasyonu işinden anlıyordu. Şimdi her geçen gün daha da cüretkâr olan düşmanın pençelerinden Venedik'i kurtarmak için hem komutanlık hem de diplomatik becerilere sahip bir Doge seçme gerekliliği vardı. Senatörler toplandı ancak endişeli yüzler, yere sabitlenmiş gözler ve el-

lerin arasına alınmış başlardan başka bir şey görünmüyordu. Kudretli ve gayretli ellerle miğferi tutacak ve bu fırtınada gemiyi sağ salım karaya ulaştıracak kabiliyette bir adam nerde bulunacaktı? Marino Bodoeri adında en yaşlı senatör nihayet sesini yükseltti: 'Burada, aramızda bu kişiyi bulamayız,' dedi. 'Ancak bakışlarınızı Avignon'a, Marino Falieri'ye çevirin. Papa Innocentius'u seçilmesinden dolayı tebrik etmek için onu göndermiştik. Şimdi daha iyisini yapabilir. Onu Doge seçersek bu fırtınayı dindirebilir. Marino Falieri'nin seksen yaşında olduğuna, saçlarının ve sakallarının gümüşü renklere boyandığına, coşkusunun, yakıcı bakışlarının, burnunun ve yanaklarının pembemsi renginin -müfterinin dediği gibi- devlet işlerinden çok Kıbrıs şarabına daha münasip olduğuna dair itirazlar yükselecektir. Ama siz bunları dikkate almayın. Karadeniz donanmasının tedarikçisi olduğu zamanlardaki cesaretini hatırlayın. San Marco'nun vekillerinin onu Valdemarino Kontluğu ile ödüllendirmelerini düşünün. Bundandır ki Bodoeri Falieri'nin faziletlerini büyük bir cesaretle çizdi ve tüm oylar Falier'e gidene kadar ona karşı olan tüm itirazları peşinen reddetti. Evet, bazıları hâlâ onun ters mizacından, iktidar arzusundan, inatçılığından dem vuruyor ama diğer taraftan da bunların hepsi ihtiyarlıkla yok olup gitti ve biz genç Falieri'yi değil ihtiyar olanını seçeceğiz.'

Bunun gibi düşmanca itirazlar onun seçildiğini duyan kalabalıklar büyük tezahüratlarla ortalığı velveleye verince sessizliğe büründü. Böyle tehlikeli zamanlarda, böyle huzursuzluk ve endişe zamanlarında her karar, yeter ki bu bir karar olsun, semavi bir vahiy olarak kabul edilir.

Böylece sevgili küçük Kont, bütün o cömertliği ve iyiliği ile tamamen unutuldu ve herkes şöyle demeye başladı:

'Aziz Markus adına, bu Mariano çok daha önce bizim Doge'miz olmalıydı, böylece bu küstah Doria böyle tepemize binemezdi!'

Yaralı askerler yorgun bir şekilde silahlarını havaya kaldırıp bağırdılar: 'İşte bu Falieri, Morbassan'ı mağlup eden, muzaffer bayrağı Karadeniz'de dalgalanan yiğit komutan!' Nerede insanlar bir araya gelse orada içlerinden biri ihtiyar Falieri'nin, sanki Doria'yı çoktan mağlup etmiş gibi, kahramanlıklarından bahsedip coşkulu tezahüratlara başlıyordu. Diğer bir sebep de donanmasıyla Doria ile karşılaşmak yerine -artık sebebini Tanrı bilir- serinkanlılıkla Sardunya'ya yelken açan Nicolo Pisani'nin nihayet geri dönmüş olmasıydı. Doria körfezden çekildi ve esasında Pisani'nin donanması ile yaklaşmasından kaynaklanan bu durum o ürkütücü isme, Marino Falieri'ye atfedildi.

Sonra halk ve yetkililer böylesine hayırlı bir seçim yapmış olduklarından dolayı çılgınca bir heyecana kapıldılar ve seçilmiş yeni Doge'yi göklerden şeref, zafer ve refah getiren bir elçi olarak karşılamaya karar verdiler. Her biri zengin esbaplara bürünmüş çok sayıda maiyet ile çevrilmiş on iki asilzade yönetim tarafından Verona'ya kadar gönderilerek Cumhuriyet'in elçileri Falieri'ye, gelişiyile birlikte, büyük bir seremoni ile devletin başına seçildiğini bir kez daha ilan ettiler. Sonra zengin süslenmiş, Chioggia Podestasi'nin hazır bulunduğu ve kendi oğlu Taddeo Gustiniani'nin komuta ettiği on beş devlet teknesi Doge ve beraberindekileri Chiozza'da güverteye aldı. Artık kudretli ve muzaffer hükümdarı tören alayı ve Bucentoro¹⁸'nun beklediği St. Clemens'e götürdü.

Tam o anda, yani Marino Falieri Bucentoro'ya ayak basmak üzereyken -3 Ekim akşamıydı artık, güneş batmaya başlamıştı- gümrük dairesinin önündeki sert mermerin üzerinde zavallı talihsiz bir adam boylu boyunca uzandı. En fakir tabaka olan hamalların ve kürekçilerin giydiği, görünüşe bakılırsa bir zamanlar denizci kıyafeti olan ama artık ne renk olduğu belli olmayan çizgili ketenden bir paçavra açlıktan iki büklüm

18 Doge'ye ait resmi saltanat kayığı, makam aracı.

olmuş bedeninde sallanıyordu. Üzerinde bir gömlekten eser yoktu, paçavrasının her yerinden kendi bedeni görünüyordu ancak o kadar beyaz ve narindi ki yalnızca soylular böyle bir şeyi utanmadan taşıyabilirdi. Sanki zayıflığı onun şekilli uzuvlarını daha iyi göstermeye hizmet ediyordu. Zavallının zarif alnında karmakarışık ve dağınık sallanan açık kestane rengi saçlarına, sefaletten solmuş mavi gözlerine, asil burnuna, şekilli dudaklarına dikkatle bakınca yirmi yaşından büyük olmadığı anlaşıyordu ve iyi bir ailede doğmuş olmasına rağmen talihsizlikler onu en alt tabakadaki insanların arasına fırlatıp atmış gibi görünüyordu.

Söylendiği gibi gümrük dairesinin mermerinin üzerinde uzanıyordu ve sağ kolunu başının altına koymuş, hiç kıpırdamadan gözlerini denize dikmiş bakıyordu. Dışarıdan bakan birisinin, arada sırada büyük bir acı içindeymiş gibi derin bir nefes almıyor olsa, onun hayattan yoksun olduğunu veya can çekişirken bir sütun gibi taşlaştığını düşünmesi mümkündü. Gerçekten de bu acı ağır yaralanmış gibi görünen, kanlı bez parçalarına sarılmış bir şekilde kaldırırma uzattığı sol kolundan kaynaklanıyordu.

Bütün işler bırakılmış, alışverişin uğultusu artık duyulmaz olmuş, bütün Venedik binlerce tekne ve gondolla övgüye mazhar olmuş Falieri'yi karşılamaya gitmişti. Bu yüzden talihsiz genç çaresizce inleyip duruyordu. Ancak tam da yorgun başı kaldırırma düşmek üzereyken ve kendinden geçmek üzereyken gür bir ses art arda seslendi: 'Antonio, sevgili Antonio!' Antonio acı içinde hafifçe doğruldu ve başını sesin geldiğini düşündüğü gümrük dairesinin sütunlarına doğru çevirerek zar zor duyulan bir sesle takatsiz takatsiz cevap verdi: 'Bana kim sesleniyor? Benim cansız bedenimi denize atmaya kim geldi? Zira az sonra burada ölmüş olacağım.'

Sonra buruş buruş, kırış kırış, ufak tefek bir yaşlı kadın nefes nefese öksürerek sopasının yardımıyla topallayarak geldi,

yaralı gence yaklaştı ve yanı başına çömelerek korkunç bir şekilde kıkırdamaya, kahkahalar atmaya başladı: ‘Seni aptal çocuk, seni aptal çocuk!’ diye fısıldadı yaşlı kadın. ‘Burada ölüp gidecek misin? Seni altından bir talih orada beklerken burada kalıp ölecek misin yani? Etrafına bir bak, batıda yanan ateşe bak; bunlar senin için işaretler! Ama bir şeyler yemen lazım sevgili Antonio, ye ve iç. Zira seni bu soğuk kaldırıma böyle düşüren şey açlık. Kolun artık iyileşti, evet tekrar iyileşti!’

Antonio genelde Fransisken Kilisesi’nin basamaklarında kendi kendine kıkırdayıp kahkaha atarak görünen ihtiyar dilenci-yi tanıdı. Kendisinin de zar zor kazandığı bir meteliğı açıklamadığı bir dürtüyle bazen ona vermiş olduğı vakiydi. ‘Beni rahat bırak, rahat bırak beni, seni ihtiyar deli kadın!’ dedi. ‘Evet, doğrudur, beni böyle güçsüz ve bitkin hâlde bırakan şey kolumdaki yaradan çok açıktır. Üç gündür bir metelik bile kazanamadım. Manastıra gitmek ve bir iki kaşık hasta çorbası alabilir miyim diye bakmak istedim ancak tüm yoldaşlarım gitti ve kimse de bana şefkat gösterip teknesine almadı. Ben de buraya düştüm ve tekrar kalkabileceğimi de sanmıyorum.’

‘Hi hi hi hi!’ diye kıkırdadı yaşlı kadın. ‘Niye böyle umutsuzluğ’a düştün? Sen susuz ve açsın ama sana yardım edebilirim. Al bak kuru balık, daha bugün darphane binasından aldım, işte limonata ve bir parça beyaz ekmek; ye oğlum, ye de sonra da yaralı koluna bakalım.’ İhtiyar kadın kukuleta gibi sırtında sallanan torbadan balığı, ekmeğı ve limonatayı çıkarmak için uzandı. Antonio’nun kavrulmuş ve yanmış dudaklarına soğuk içecek değer değmez, açlık sancısını iki kat arttırdı ve delikanlı balık ve ekmeğı bir çırpıda, iştahla yedi.

Bu arada ihtiyar kadın yaralı koldan bez parçalarını çıkarmakla meşguldü ve kötü bir şekilde ezilmiş olmasına rağmen iyileşmek üzere olduğunu gördü. İhtiyar kadın küçük bir kuttudan biraz merhem alıp nefesiyle ısıttı ve yaraya sürerken şöyle dedi: ‘Ama kim sana böyle feci şekilde vurdu, zavallı

oğlum?’ Antonio hızlıca kendine geldi, yeniden canlanarak tamamen ayağa kalktı. Gözleri çakmak çakmak yumruklarını sıkıp başının üzerinde sallayarak bağırdı: ‘Ah, o alçak Nicolo; beni sakatlamak istedi çünkü bana uzanan cömert ellerin verdiği her meteliği kıskanıyor. Biliyorsun ihtiyar, ben hayatımı güçlkle kazanıyorum; gemilerden ve kayıklardan yükleri alıp Almanların deposuna, Fontego denen yere götürüyorum. Binaı biliyorsun.’

Antonio, Fontego kelimesini söyler söylemez yaşlı kadın kıkırdamaya, iğrenç iğrenç gülmeye ve ‘Fontego, Fontego, Fontego...’ diye mırıldanmaya başladı.

‘Anlatmaya devam edeceksem deli gibi gülmeyi bırak,’ dedi Antonio öfkeyle. Bunun üzerine yaşlı kadın hemen sustu ve Antonio devam etti: ‘Bir müddet sonra biraz para biriktirdim ve yeni bir yelek aldım. Artık iyi görünüyordum ve gondollara kaydoldum. Her daim neşeli bir ruh hâlinde olduğumdan, sıkı çalıştığımdan ve güzel şarkılar bildiğımden diğerlerinden biraz daha fazla kazanıyordum. Ancak bu yoldaşlarım arasında kıskançlık duygusunu uyandırdı. Arkamdan beni hep efendime kötülediler, o da beni yüzüstü bıraktı. Nereye gitsem nerede olsam arkamdan hep “Alman köpeğı! Lanet kâfir!” diye bağırdılar. Üç gün önce, San Sebastian’da bir kayığı boşaltmaya yardım ederken bana sopalarla, taşlarla saldırdılar. Cesurca kendimi savundum ama o hain Nicolo küreğıyle bana vurdu, kafamı sıyrarak kolumu ağır yaraladı ve beni yere serdi. Evet, sen benim karnımı doyurdun ihtiyar ve biliyorum ki bu sürdüğün merhem koluma iyi gelecek. Bak, şimdiden kolayca hareket ettirebiliyorum. Artık yine cesurca kürek çekebileceğim.’

Antonio yerden kalktı ve kolunu sertçe ileriye ve geriye sallamaya başladı. Ama ihtiyar kadın tuhaf tuhaf topallayarak etrafında dans ederken yine kıkırdamaya ve kahkaha atmaya başladı. ‘Evladım, evladım, benim güzel evladım, cesurca

kürek çek, o geliyor, o geliyor. Aydınlik flamalarda altın parlıyor. Cesurca kürek çek, kürek çek ama sadece bir kez daha, son kez ve bir daha asla.'

Antonio yaşlı kadının sözlerini duymuyordu bile. Zira gözünün önünde muhteşem bir merasim cereyan ediyordu. Bucentoro, dalgalanan flamasında Adriyatik aslanı olduğu hâlde, küreklerin ölçülü vuruşlarıyla, kudretli kanatlarıyla altın bir kuğu gibi San Clemens'ten geliyordu. Binlerce sandal ve gondolla çevrili ve başı gururla, cesurca havada; parlak renklerle donatılmış bir miğfer giyerek denizin derinliklerinden ortaya çıkan muzaffer bir orduya kumandanlık eden bir prenses gibi görünüyordu. Akşam güneşi kızgın ışınlarını denizin ve Venedik'in üzerine fırlatırken her şey alevlerin içine dalmış gibi görünüyordu.

Ancak kendi mutsuzluğunu tamamen unutmuş olan Antonio hayret ve haz ile durmuş bakarken güneşin ışınları giderek daha kanlı bir hâl aldı. Rüzgâr acı acı esmeye başladı ve denizin derinliklerinden korkunç bir yankı duyuldu. Kara bulutların arasından fırtına koptu ve her şey zifiri bir karanlığa bürünürken dalgalar gitgide yükselerek köpük saçan canavarlar gibi körfezde bulunan her şeye tehditkârane saldırdılar. Gondollar ve sandallar kuş tüyleri gibi sağa sola savruldu. Düz güvertesinden dolayı Bucentoro fırtınaya mukavemet edemeyerek bir o yana bir bu yana sallanıyordu. Kornetlerin ve trompetlerin sevinçli tezahüratları yerine korku çığlıkları duyuluyordu.

Antonio sersemlemiş bir şekilde bu sahneyi izliyordu. Ama sonra birden bir zincir sesi duydu. Aşağıya baktı ve dalgaların savurduğu duvara zincirlenmiş küçük bir kano gördü. Birden aklına bir fikir geldi. Kanoya atladı, çözdü, içinde bulunan kürekleri kavradı ve cesurca, kendinden emin bir şekilde denize, doğrudan Bucentoro'ya doğru kürek çekmeye başladı. Yaklaştıkça yardım çığlıklarını daha net duymaya başladı. 'Buraya, buraya! Doge'yi kurtarın, Doge'yi kurtarın!' Küçük

balıkçı teknelerinin fırtına sırasında körfezde büyük teknelere göre daha güvenli ve kontrollerinin daha kolay olduğu biliniyordu. Bu yüzden dört bir yandan küçük tekneler Marino Falieri'nin aziz canını kurtarmak için harekete geçtiler. Ama şu hayatın değişmez bir kaidesidir: Ebedi kudret işleri özellikle seçilmiş kişilere tahsis eder, diğerleri beyhude uğraşıp durur. Ve bu durumda yeni seçilmiş Doge'yi kurtarma işine zavalı Antonio sevk edilmişti. Küçük değersiz balıkçı kanosu ile Bucentoro'ya tek başına ulaşmayı başardı. Bu tür tehlikelere aşina olan ihtiyar Marino Falieri bir an bile tereddüt etmeden şatafatlı ama tekinsiz Bucentoro'dan kararlılıkla zavallı Antonio'nun küçük kayığına bindi. Kayık hiddetli dalgaların üzerinde bir yunus gibi süzülerek birkaç dakika içinde onu San Marco Meydanı'na bıraktı. Sırılsıklam olmuş kıyafetleri ve gri sakallarında iri deniz damlaları ile Doge'nin göreve başlama merasimi ile ilgili törenlerin tamamlandığı, sararmış benizli asilzadelerin olduğu kiliseye götürüldü. Ancak bu talihsiz olaylar karşısında serseme dönen halk ile birlikte yöneticilerin telaşı ve şaşkınlığına âdet olduğu üzere suçluların infaz edildiği iki sütunun arasına Doge'nin götürülmesi de eklenince bu zafer dolu günde birden bir sessizlik çöktü ve böylece festival havasında başlayan gün kasvet ve kederle son buldu.

Kimse Doge'nin kurtarıcısını düşünmüyor gibiydi. Antonio'nun kendisi de bunu düşünmüyor, tekrar açılmış olan yarasının acısından yarı baygın bir şekilde dükkânın sütunlu avlusunda uzanmış yatıyordu. Bu yüzden gece yarısından hemen önce bir dükkân piyadesi onu omuzlarından tutarak 'Gel arkadaş.' dediğinde ve onu dükkân odasına götürdüğünde fazlasıyla şaşırdı. Yaşlı adam yüzünde nazik bir gülümsemeyle Antonio'yu karşıladı ve masanın üzerinde duran birkaç keseyi göstererek 'Yiğit adammışsın evladım. Şu üç bin altını al. Daha fazlasını istiyorsan da istersin. Ama bana bir iyilik yap ve bir daha huzuruma çıkma.' dedi. Bu son sözleri söylerken ihtiyarın gözlerinden ateşler saçıldı ve burnunun ucu giderek

kızardı. Antonio ihtiyarın ne demek istediğini pek anlamadı ama bunun üzerine fazla kafa yormadı. Biraz zorlanarak da olsa hakkıyla kazandığını düşündüğü keseleri aldı.

İhtiyar Falieri ertesi sabah, yeni edindiği itibarın ihtişamının çarpıcı suretiyle sarayın yüksek pencerelerinin birinden en-vayıçeşit silahları denemekle meşgul olan insanları izliyordu ki gençlik yıllarından beri Doge'nin samimi ve sebatkâr dostluğuna amade olan Bodoeri içeriye girdi. Ancak Doge kendi düşüncelerine ve ihtişamına öyle dalmıştı ki onun içeriye girdiğini fark etmemiş gibiydi. Bunun üzerine Bodoeri ellerini çırpı ve yüksek sesle bir kahkaha atarak 'Hey Falieri, şu dolambaçlı başlığı kafana geçirdiğinden beri hangi yüce fikirler zihninde filizlenip neşvünema buluyor?' diye haykırdı. Bir rüyadan uyanmış gibi kendine gelen Falieri zoraki bir samimiyetle eski dostunu karşıladı. Bu başlığı Bodoeri'ye borçlu olduğunu hissediyordu ve berikinin lafları bu gerçeği ona hatırlatmak ister gibiydi.

Ancak her bir yükümlülük Falieri'nin gururlu ve hırslı mizacına bir yük gibi geldiği için ve konseyin en yaşlı üyesini ve güvenilir dostunu zavallı Antonio gibi defedemeyeceği için birkaç teşekkür sözünü dile getirmek amacıyla kendini zorladı ve artık her yönden büyük bir hareketlilik içinde olan düşmana karşı alınması gereken önlemler hakkında konuşmaya başladı. Bodoeri onun sözünü kesti ve kurnazca gülümseyerek şöyle dedi: 'Bunu ve devletin senden beklediği her şeyi bir iki saat içinde yapılacak konsey toplantısında konuşacağız. Sabahın bu erken saatinde küstah Doria'yı alt etmek ya da bizim Dalmaçya Limanı'na yine göz diken Macar Ludwig'in aklını başına getirmek için bir plan icat etmeye gelmedim. Hayır, Marino, ben yalnızca seni ve belki bunu tahmin etmemişsindir ama evliliğini düşünüyorum.'

'Böyle bir şeyi nasıl düşünebilirsin?' diye cevap verdi Doge bütünüyle rahatsız olmuş bir şekilde. Ayağa kalktı, sırtını Bo-

doeri'ye döndü ve pencereden dışarıya baktı. 'Uruc yortusuna daha çok var. O zamana kadar düşman bozguna uğratılır ve zafer, şan, yeni zenginlikler ve Adriyatik'in denizde doğmuş aslanı için daha büyük bir kudret kazanılır diye umuyorum. O zaman iffetli gelin damadın ona layık olduğunu göreceksin.' 'Ah, ah!' deyip sabırsızlıkla sözünü kesti Bodoeri. 'Ah, sen Adriyatik Denizi ile evlendiğin zannıyla uruc yortusunda Bucentoro'dan altın yüzüğü dalgalara fırlatacağın o unutulmaz merasimden bahsediyorsun. Ama sen, sen Marino, denize akraba olan sen, ona hükmettiğin zannıyla kendini kandırdığın ama daha dün sana karşı tehlikeli bir şekilde başkaldıran o soğuk, nemli, hain unsurdan başka bir gelin bilmez misin sen? Heyhat, böyle vahşi, şımarık bir gelinin kollarına uzanmaktan nasıl memnun olabilirsin? Bucentoro'nun üzerinde yanaklarına dokunduğunda nasıl da hiddetlendi! Böyle sahte bir gelinin buz gibi bağrını ısıtmak için Vezüv Yanardağı'nın ateşi yeterli olur mu? Her daim sadakatsizce arka arkaya yeniden evleniyor da yüzüğü aşkının bir nişanesi olarak değil kölesinden aldığı bir haraç olarak kabul ediyor. Hayır, Marino, ben yeryüzünde bulunan en güzel çocuk ile olan evliliğini düşünüyorum.'

'Saçmalıyorsun,' diye mırıldandı Falieri, pencereden yüzünü çevirmeden. 'Salt saçmalıyorsun, ihtiyar. Ben sakalları ağarmış, seksen yaşında, sıkıntıların ve dertlerin ağırlığı altında ezilmiş, hiç evlenmemiş ve sevmeye yeteneği olmayan...' 'Dur!' diye bağırdı Bodoeri, 'Kendine bu kadar yüklenme. Kış ne kadar sert ve soğuk olsa da en nihayetinde ılık batı rüzgârlarından doğan güzel tanrıçaya kollarını hasretle uzatmaz mı? Ve onu uyuşmuş bağrına bastırdığında, zarif bir parıltı damarlarına yayıldığında, nerede kalır onun buzu ve karı? Diyorsun ki seksen yaşındayım, bu doğru ama ihtiyarlığı yalnızca geçen yıllarla mı ölçüyorsun? Kırk yaz önce olduğu gibi başını dimdik taşıyıp sert adımlar atmıyor musun? Veya gücün artık kalmadığı için daha hafif bir kılıç taşıman gerektiğini, hızlı yürüyünce bitap düştüğünü veya Dük

Saray'ın basamaklarından çıkarken nefes nefese kaldığını mı düşünüyorsun?’

‘Hayır, kesinlikle hayır.’ diye cevap verdi Falieri, ani bir hareketle döndü ve arkadaşına doğru yürüdü. ‘Hayır, yaşlılığımı hissetmiyorum.’

‘O zaman,’ diye devam etti Bodoeri, ‘sana bahşedilen dünya nimetlerinin tadını çıkar. Senin Dogaresse’n olarak seçtiğim kadını yücelt. Venedik’in bütün kadınları onun güzellikte ve erdemde en önde olduğunu kabul etmek zorunda kalacaklar ve seni yiğit, zeki, kudretli kaptanları olarak tanıyacaklar.’

Bodoeri bir kadın anlatmaya başladı, renkleri harmanlamakta o kadar mahirdi ki ihtiyar Falieri’nin gözleri parladı, yüzü giderek kızardı, sanki ateşli Siraküza şarabını kadeh kadeh art arda içiyormuş gibi ağzını büzüştürüp dudaklarını şaplattı.

‘Evet,’ dedi nihayet sırtarak, ‘bu bahsettiğin kusursuz güzellik kim?’

‘Yeğenimden başka kimse değil. Evet, ondan bahsediyorum.’ diye cevap verdi Bodoeri.

‘Ne? Yeğenin mi?’ dedi Falieri. ‘Ben Treviso hâkimiyken o Bertuccio Nenolo ile evliydi.’

‘Ha, sen yeğenim Franzeska’dan bahsediyorsun.’ diye devam etti Bodoeri. ‘Benim senin için düşündüğüm kişiye onun biricik kızı. Vahşi Nenolo’yu savaşların nasıl baştan çıkardığını ve sonunda denizde boğulduğunu biliyorsun. Franzesca acısını ve kederini bir Katolik manastırına gömdü. Ben de küçük Annunziata’yı Treviso’daki villamda gözlerden ırak bir şekilde büyüttüm.’

‘Ne, ne?’ diye yine araya girdi ihtiyar. ‘Yani yeğenin kızını eş olarak mı alayım? Nenolo ne zaman evlenmişti? Annunziata daha çocuk olsa gerek, en fazla on yaşındadır. Ben Treviso hâkimiyken daha Nenolo’nun evliliği yeni söz konusu olmuştu ve...’

‘Yirmi beş yıl önceydi!’ diyerek kahkahalarla araya girdi Falieri. ‘Ah ah, zaman mefhumun kaybolmuş senin, zaman senin için çok hızlı geçiyor demek ki. Annunziata on dokuz yaşında bir kız, güneş gibi güzel, oturaklı, itaatkâr, aşkta acemi zira doğru dürüst bir erkek bile görmedi. Sana çocuksu bir şefkat ve mütevazı bir bağlılıkla kendini adayacaktır.’

‘Onu göreceğim, göreceğim onu...’ diye cevap verdi Doge. Gözlerinde Bodoeri’nin çizdiği güzel Annunziata resmi tekar canlandı.

İsteği aynı gün gerçekleşti zira konsey toplantısından konutuna döner dönmez, yeğenini Falieri’nin Dogaressa’sı olarak görmek için kuşkusuz birçok sebebi olan kurnaz Bodoeri, güzel Annunziata’yı gizlice getirdi.

İhtiyar Falieri bu meleksi tazeliği görünce, onun muhteşem güzelliği karşısında sarsıldı ve ona kur yapma niyetiyle birkaç anlaşılmasız kelimeyi kekeledi. Kuşkusuz Bodoeri tarafından öncesinde iyi yönlendirilmiş olan Annunziata yaşlı asilzadenin önünde diz çökerken yanakları kızardı. Elini tuttu ve dudaklarına bastırdı ve şöyle fısıldadı: ‘Efendim, asil tahtınızda bir yere beni de yüceltme onurunu gerçekten bahşeder misiniz? Ah, ruhumun derinliklerinden sizi gururlandıracağım ve nefes aldıkça sizin sadık cariyeniz olmaya devam edeceğim.’

İhtiyar Falieri mutluluktan ve hazdan kendinden geçti. Annunziata elini tuttuğunda her uzvunun kasıldığını hissetti, sonra başı ve bedeni öyle titremeye başladı ki aceleyle büyük koltuğuna çökmek zorunda kaldı. Sanki Bodoeri’nin onun seksen mevsiminin gücü ve dinçliği ile ilgili güzel görüşlerini boşa çıkarmak üzereydi. Aslında dudaklarına yapışan o tuhaf gülümsemeyi bastıramadı ama masum, saf Annunziata hiçbir şey fark etmedi ve neyse ki odada başka kimse de yoktu.

Nihayetinde Falieri on dokuz yaşındaki bir kızını nikahına alarak insanların gözünde kendini rahatsız edici bir duruma düşüreceğini hissettiğinden veya alay etmeye meyyal Venediklileri

bu zevkten mahrum etmesi gerektiğini düşündüğünden veya nişanlılığın kritik süreci boyunca hiçbir şey söylememeyi gerekli gördüğünden, Bodoeri'nin de rızasıyla evliliğin büyük bir gizlilik ile yapılmasına ve biraz vakit geçtikten sonra Dogaressa'nın yöneticilere ve halka sanki uzun süredir Falieri ile evliymiş ve Falieri'nin Avignon'daki vazifesi boyunca ikamet ettiği Treviso'dan yeni dönmüş gibi tanıştırılmasına karar verildi.

Şimdi bakışlarımızı elinde altın kesesi ile Rialto'da bir aşağı bir yukarı volta atan; Yahudilerle, Türklerle, Ermenilerle, Rumlarla sohbet eden temiz giyimli yakışıklı gence çevirelim. Somurtarak yüzünü öteye çeviriyor, yürümeye devam ediyor, duruyor, arkasını dönüyor ve en nihayetinde bir gondolcu tarafından San Marco Meydanı'na götürülüyor. Orada da kararsız adımlarla bir aşağıya bir yukarıya yürüyor, kollarını birleştiriyor, gözlerini yere diyor. Birçok pencereden, zenginlikle kaplanmış balkonlardan gelen fısıltıların ve sessizce öksürmelerin kendisine gönderilen aşk sinyalleri olduğunu ne görüyor ne de anlıyor. Bu gencin gümrük dairesinin önündeki mermer kaldırımında zavallı, perişan ve sefil bir şekilde yatan Antonio ile aynı kişi olduğuna kolay kolay kim inanır?

'Sevgili oğlum! Benim altın oğlum Antonio, iyi günler, iyi günler!' San Marcus kilisesine giden basamaklarda oturan ve görmeden geçip gitmek üzere olduğu ihtiyar dilenci kadın tarafından böyle selamlandı.

Aniden dönünce ihtiyar kadını tanıdı ve elini kesesine daldırarak kadına fırlatma niyetiyle bir avuç altın aldı.

'Ah, altının kesende kalsın!' diye kıkırdadı ve güldü ihtiyar kadın. 'Ben para ile ne yapacağım? Yeterince zengin değil miyim? Ama bana bir iyilik yapmak istiyorsan, bu kadıncağıza yeni bir kukuleta getir çünkü şu anda giydiğim şey artık beni rüzgârdan ve soğuktan korumuyor. Evet, lütfen bana yeni bir

kukuleta getir, sevgili evladım, benim altın oğlum. Ama Fontego'dan uzak dur, Fontego'dan uzak dur.'

Antonio ihtiyar kadının sararmış benzine, dehşet uyandıran bir şekilde kasılarak seçiren derin kırışıklıklarına baktı. Kadın cılız kemikli ellerini birleştirip eklem yerlerini kıkırdattı, katlanılmaz kahkahasına devam etti ve kısık sesle aynı şeyi tekrar etmeye başladı. 'Fontego'dan uzak dur!'

'Şu deli saçmalıklarını artık bıraksan yaşlı cadı!' diye bağırdı Antonio.

Antonio bu sözü söyler söylemez, yaşlı kadın yıldırım çarpmış gibi mermer basamaklardan bir top gibi yuvarlanmaya başladı. Antonio öne doğru sıçradı ve iki eliyle onu tutup sertçe düşmekten kurtardı.

'Ey oğul!' dedi ihtiyar kadın sessiz ve şikâyetçi bir ses tonuyla. 'Ah evladım, nasıl kötü bir söz bu dediğin. O sözü bir daha diyeceğine beni öldür daha iyi. Ah, kalbimi nasıl derinden yaraladığını bilmiyorsun; beni, sana karşı böyle hakiki bir şefkat besleyen beni, ah, bilmiyorsun.'

İhtiyar kadın birden kendini koyuvererek kısa bir manto gibi omuzlarını saran koyu kahverengi kumaş parçası ile kafasını sardı ve sanki tarifsiz bir acı içindeymiş gibi iç çekmeye ve inlemeye başladı. Antonio, tuhaftır, fazlasıyla etkilendiğini hissetti. Yaşlı kadını kaldırarak onu kilisenin girişine götürdü ve orada bulunan mermer banklara oturttu. Kadının başındaki çirkin örtüyü kaldırdıktan sonra, 'Sen bana iyi davrandın ihtiyar kadın.' diye söze başladı. 'İçinde bulunduğum refahı gerçekten sana borçluyum. En çok ihtiyacım olduğu anda sen benim yanımda olmamış olsaydın, çoktan denizin dibini boylamıştım. Ne ihtiyar Doge'yi kurtarabilecektim ne de bu altınlara sahip olacaktım. Ama bana bu iyiliği yapmamış olsaydın bile, yine de yaşadığım müddetçe sana karşı içimde hususi bir sevgi olacakmış gibi hissediyorum. Deli misali davranışların, korkunç kıkırdaman ve kahkahaların beni dehşete

düşürmesine rağmen. Aslına bakarsan, ihtiyar kadın, yaşamımı idame ettirmek için yük taşımak ve kürek çekmek gibi zor işler yapmak zorunda kalsam da sana biraz para vermek için daha çok çalışmam gerektiğini düşünürdüm.'

'Ah, biricik oğlum, benim altın Tonino'm!' diye ağladı yaşlı kadın. Buruş buruş kollarını başının üstüne kaldırırken bastonu gürültüyle mermer zemine düştü ve yuvarlandı. 'Ah Tonino, biliyorum, evet biliyorum; bütün ruhunla bana bağlısın, nasıl istersen ama sessiz, sessiz, sessiz!' İhtiyar kadın sopasına uzanmak için acı içinde eğildi ama Antonio uzanıp aldı onu ve kadına uzattı.

Sivri çenesini sopasına dayayıp bakışlarını yerde bir noktaya dikerek çekingen ama donuk bir ses tonuyla konuşmaya başladı ihtiyar kadın: 'Söylesene evladım, geçmiş hayatınla ilgili bir şeyler hatırlıyor musun, ne yapardın veya zar zor hayatta kaldığın bu yere gelmeden önce neredeydin?'

Antonio derin bir nefes aldı, ihtiyarın yanına oturdu ve anlatmaya başladı: 'Ah, anacığım, fazlasıyla refah içinde yaşayan bir ailede doğduğumu iyi biliyorum ama kimdi onlar ve onlardan nasıl ayrıldım, bunlarla ilgili en ufak bir fikrim yok. Beni kollarına alan, bağrına basan ve ağzıma şekerler koyan uzun boylu, yakışıklı bir adamı çok iyi hatırlıyorum. Ve aynı şekilde beni giydirip soyan ve her gece beni küçük bir yatağa yatıran ve aslında her şekilde bana çok iyi davranan sevecen ve güzel bir kadını da hatırlıyorum. İkisi de benimle yabancı, tumturaklı bir dil konuşuyordu ve ben de onların ardında aynı dilde birkaç kelime kekeliyordum. Kürekçiyken, kıskanç rakiplerim saçlarımın ve gözlerimin renginden ve genel yapımdan dolayı benim Alman kökenli olduğunu söylerlerdi. Ve buna ben de inanıyorum çünkü o adamın (babam olmalı) konuştuğu dil Almancaydı. Ama o zamanlardan kalan en net hatıram derin bir uykudan çığlıklara uyandığım korkunç bir gece. Evin içinde insanlar koşuşuyor, kapılar açılıyor ve çar-

pılıyordu. Çok korktum ve yüksek sesle ağlamaya başladım. Sonra beni giydiren ve bana bakan kadın hışımla odaya girdi, beni yataktan aldı, ağzımı kapattı, beni bir şal ile sardı ve beni oradan kaçırdı. O andan itibaren başka hiçbir şey hatırlamıyorum. Sonra kendimi yine çok güzel bir muhitte olan şahane bir evde buldum. Sonra orada baba dediğim, heybetli, asil ama müşfik bir adamın görüntüsü var. Evdeki diğer herkes gibi o da İtalyanca konuşuyordu.

Birkaç hafta boyunca babamı görmemiştim. Bir gün çirkin suratlı birkaç adam geldi ve evde büyük bir gürültü kopardılar, etrafı dağıttılar, her şeyi altüst ettiler. Beni görünce kim olduğumu ve orada ne yaptığımı sordular. “Benim Antonio olduğumu ve bu eve ait olduğumu bilmiyor musunuz?” diye cevap verdim ama bana güldüler ve bütün güzel kıyafetlerimi parçalayıp beni kapı dışarı ettiler ve bir daha ortalıkta görünmeye cüret edersem beni kırbaçlamakla tehdit ettiler. Çığlık atarak, ağlayarak kaçtım. Yüz adım bile uzaklaşmamıştım ki koruyucu babamın hizmetçilerinden biri olan yaşlı bir adamla karşılaştım. “Gel Antonio,” dedi elimden tutarak. “Gel benim zavallı oğlum. O ev ikimize de kapalı artık. Artık bir parça ekmek nerede buluruz, ona bakacağız.”

“Yaşlı beni yanında buraya getirdi. Kötü kıyafetlerinden göründüğü kadar fakir bir adam değildi. Varır varmaz onun yeleşini yırtıp kendine bir sikke kesesi yaptığını gördüm ve bütün günü Rialto’da bazen simsar gibi bazen de kendi hesabına çalışan bir tüccar gibi davranarak geçirdi. Ben hep yanı başındaydım ve ne zaman bir pazarlık yapsa *figliuolo*¹⁹ için de bir güzellik isteme alışkanlığı vardı. Doğrudan yüzüne baktığım herkes birkaç metelik daha çıkarırdı ve yaşlı adam bunları büyük bir memnuniyetle cebine atardı. Yanaklarımı okşarken de bunları bana yeni bir yelek almak için biriktirdiğini söylerdi. Milletin Maviburun Baba dediği, nedenini bilmiyorum,

19 İtalyanca oğlan çocuğu.

bu ihtiyarın yanında çok rahattım. Ama bu uzun sürmedi. O korkunç günü hatırlarsın ihtiyar, hani bir gün yer titremeye başladı, kuleler ve saraylar temelinden sarsıldı ve sallandı da sallandı ve çanlar sanki görünmez devlerin kolları tarafından çalındı. Yedi yıl oldu olmadı. Neyse ki işte o gün ben ihtiyarla beraber evden kaçtım ve arkamızdan ev yerle bir oldu. Bütün işler durdu; Rialto'daki herkes şaşkına dönmüştü ve her şey cansızdı. Ama bu korkunç olay yaklaşmakta olan başka bir canavarın habercisiydi. Çok geçmeden zehirli nefesini şehre, etrafındaki yerlere üfledi. Veba ilk Levant'tan Sicilya'ya yol bulup, Toskana'da ortalığı birbirine kattı. Ama Venedik henüz bundan nasibini almamıştı. Bir gün Maviburun Baba Rialto'da bir Ermeni ile pazarlık yapıyordu. Pazarlıkta anlaş- tılar ve samimi bir şekilde el sıkıştılar. Maviburun Baba çok düşük bir fiyata Ermeni'ye bazı mallar satmıştı ve alışılmış olduğu üzere *figliuolo* için de bir güzellik istedi. Gür kıvrıcık sakallarıyla iri yapılı bir adam olan yabancı (hâlâ gözümün önünde) eğilip bana iyice baktı ve beni öperek avucuma birkaç sikke bıraktı. Ben de hemen alıp cebime attım. San Marco'ya gitmek üzere gondola bindik. Yolda yaşlı adam benden sikkeleri istedi ama nedendi bilinmez, beni bunu yapmaya ne itti bilmiyorum, bunların bende kalması gerektiğini zira Ermeni'nin böyle yapmamı isteyeceğini söyledim. Yaşlı adam öfkelen-di ama benimle tartışırken yüzüne kirli sarı bir rengin dağıldığını gördüm. Konuşurken hiçbir anlamı olmayan şeyler saçmalyordu. Meydana vardığımızda sarhoş gibi sendelemeye başladı ve en sonunda da Dük Sarayı'nın önünde yere düşüp öldü. Büyük bir feryat kopararak kendimi cesedin üzerine attım. İnsanlar etrafımıza toplandı ama "Veba, veba!" diye korkunç bir çığlık duyulur duyulmaz etrafa dağıldılar ve korkuyla kaçıştılar. Aynı anda uyuşturan bir ağrı girdi bedene ve kendimden geçtim.

Uyandığımda kendimi geniş bir odada düz bir döşegin üzerinde yatarken ve örtülerle örtülmüş bir şekilde buldum. Etra-

fımda benzer döşeklerde yatan yirmi ya da otuz tane sararmış benizli insan vardı. Sonradan öğrendiğime göre, o sırada San Marco Kilisesi'nden çıkan şefkat sahibi bazı keşişler bende hayat emaresi görüp beni bir gondola koymuşlar ve Giudecca'ya, Benediktenlerin bir hastane kurduğu San Giorgia Maggiore Manastırı'na götürüp yatırmışlar. Bu yeniden uyanma hâlini sana nasıl anlatabilirim ihtiyar kadın? Vebanın şiddeti bende geçmişe dair ne hatıra varsa tamamen alıp götürmüştü. Can-sız bir heykele aniden hayat kıvılcımı düşmüş gibi, yalnızca o âna ait bir varlığa sahiptim, yani hiçbir şey ile bir bağlantım yoktu. Bir bağlantı olmadan boşlukta yüzüyor gibi görünen şuurumun bana nasıl bir sıkıntı, bir çaresizlik hissi verdiğini anlayabilirsin ihtiyar. Keşişlerin bana söyledikleri tek şey beni oğlu olduğumu düşündükleri Maviburun Baba'nın yanında bulduklarıydı. Yavaş yavaş düşüncelerimi topladım ve önceki hayatımı hatırlamaya çalıştım ama hatırladığım tek şey sana anlattıklarım ihtiyardı. Bu da birbiriyle münasebeti olmayan bazı kopuk resimlerden ibaret zaten. Ah, bu dünyada yapayalnız sefil bir varlık işte! Ne olursa olsun neşeli ve mutlu olamam!' 'Tonino, benim canım Toninom!' dedi ihtiyar kadın. 'Bugünün sana bahsettiklerine razı ol.'

'Yeter ihtiyar.' dedi Antonio, 'Yeter, benim hayatımı kemiren, her yerde gölge gibi beni takip eden, eninde sonunda beni mahvedecek bir şey daha var. Hastanede yeniden uyandığımdan beri tarifsiz bir hasret, beni yiyip bitiren bir iştıyak tüm varlığımı tamamen ele geçirmiş durumda. Fakir ve perişan hâldeyken, ağır işlerde çalıştığım günlerin gecesinde yorgun ve tükenmiş bir hâlde kendimi sert yatağa attığımda, hep bir rüya görürdüm ve kor gibi yanan alnıma ılık bir meltem üflenir, kalbime tek bir mutlu ânın tarifsiz saadetini serperdi ve o an cennetten bir hazzın, bir anının düşüncesini ebedi kudret bana bahşederdi. Şimdi yumuşak döşeklerde yatar-ken ve ağır işler gücümü tüketmiyorken bu ânın hatırası ruhumun en derin yerlerinde saklı duruyor. Ama bir rüyadan

uyandıgımda veya uyanık olduğum saatlerde o büyük ânın hatırası aklıma gelince, taşıdığım bu yalnız derbeder varlık o zaman olduğu kadar şimdi de sırtımda bir yük oluyor ve silkinip onu üzerimden atmaya çalışmak beyhude bir çabadan ibaret kalıyor. Bütün kafa yormalarım ve bütün tahkiklerim faydasız. Hayatımda daha önce yaşadığım bu saadetin ne olduğunu bulamıyorum. Bir muamma bu ve heyhat beni böyle-sine büyük bir mutlulukla dolduran şey anlaşılmaz bir yankı. Ama bu bilinmez cennet bahçesini yeniden bulma umudunu kaybettiğimde, hayır, onu arama cesaretini bile kaybettiğimde bu mutluluk en korkunç acıya ve beni ölüme götürecektir bir işkenceye dönüşmeyecek mi? Arkasında bir işaret bile bırakmayan şeyden geriye bir iz kalmış olabilir mi?’ Antonio sustu ve göğsünden derin, acılı bir çekiş koyuverdi.

O anlatırken ihtiyar onun acısını tamamen yaşayan birisi gibi, o ne hissediyorsa hissediyor gibi, acının onda yol açtığı her bir hareketi ayna gibi yansıtıyor gibi davranmıştı. ‘Tonino,’ diye başladı söze ağlamaklı bir sesle, ‘benim canım Tonino’m, hayatında saadetli bir an zihninden kayboldu diye cesaretinin kaybolduğunu mu söylüyorsun? Seni aptal çocuk! Seni aptal çocuk! Dinle, hi hi hi hi!’ Yaşlı kadın her zamanki rahatsız ediciliğiyle kıkırdamaya ve gülmeye başladı ve mermer zeminin üzerinde sıçradı. Birkaç kişi geldi, ihtiyar eğilip yine eski hâline geldi. Ona sadaka atıldılar.

‘Antonio beni götür, beni denize götür Antonio!’ diye bağırdı kadın. Antonio nasıl olduğunu anlamadan onu kollarından tuttu ve yavaşça San Marco Meydanı’ndan geçirdi. Yolda yaşlı kadın yumuşak ve ciddi bir şekilde mırıldandı: ‘Antonio, yerdeki bu koyu kan lekelerini görüyor musun? Evet, kan, çok fazla kan, her yerde çok fazla kan. Ama hi hi hi! Kandan güller çıkacak, güzel kırmızı güller senin için, senin güzel kalbin için bir çelenk olacak. Ey her şeyin efendisi, bu nasıl ulvi ışık meleği, böyle lütufla ve parlak yıldızlı gülümsemeyle seni karıştılamaya gelen kim? Bembeyaz kolları seni kucaklamak için

uzanıyor. Ey Antonio, seni talihli, talihli çocuk! Metin ol, metin ol! Ve gün batımının en tatlı saatinde gelin için, dul bakire gelin için mersin yaprakları koparacaksın, mersin yaprakları ama bunlar gece yarısına kadar çiçek açmayacak. Gece rüzgârının fısıltılarını, denizin hasretle kabarışını duyuyor musun? Cesurca kürek çek, benim cesur kürekçim, cesurca kürek çek!

Antonio, yaşlı kadının aralıksız kıkırdamalarıyla karışık garip ve sıra dışı şekilde kendi kendine mırıldandığı güzel sözlerini dinlerken ruhunun derinliklerinden sarsıldığını hissetti. Adriyatik Aslanı'nı taşıyan sütunun yanına geldiler. Yaşlı kadın yanından geçip gidecekti, hâlâ kendi kendine mırıldanıyordu ama onun hareketlerinden ve gelip geçenlerin meraklı bakışlarından huzursuz olan Antonio durdu ve sert bir ses tonuyla 'Gel, basamaklara otur ihtiyar ve konuşmanı bitir. Meraktan deliye döndüm. Benim sikkelerimi bulutların arasındaki görüntülerden gördün. Bu yüzden ışık melekler, gelin, bakire dul, güller ve mersin yaprakları gibi gevezeliklerle ne demek istiyorsun? Beni aptal yerine mi koymak istiyorsun korkunç kadın, ta ki ahmakça bir girişim benim sonumu getirsin? Yeni bir kukuleta, ekmek, sikke, ne istiyorsan vereceğim sana ama beni rahat bırak.'

Aceleyle çekip gitmek üzereydi ama yaşlı kadın onu paltosundan yakaladı ve tiz bir ses tonuyla şöyle dedi: 'Tonino, Tonino'm, bir kez daha yüzüme iyice bak yoksa meydanın şuradaki kıyısına gidip çaresizlikten kendimi denize atacağım.'

Bakışları daha fazla üzerine çekmemek için Antonio olduğu yerde durdu. 'Tonino,' diye devam etti yaşlı kadın, 'şuraya yanıma otur, kalbim çarpıyor, sana anlatmalıyım. Ah, şuraya yanıma otur.' Antonio basamaklara oturdu ama sırtını ona döndü ve yaprakları Rialto'da yaptığı ticaretin mühürleriyle dolu olan hesap defterini açtı.

'Tonino,' diye sessizce fısıldadı yaşlı kadın, 'Tonino, buruşmuş çehreme baktığında, beni çok çok uzun zaman önceden tanıdığına dair bir hatıra belirmiyor mu zihninde?'

‘Sana daha önce de dedim ihtiyar kadın,’ diye aynı alçak sesle cevap verdi Antonio arkasını dönmeden, ‘sebebini açıklayamadığım bir şekilde bir şey beni sana çekiyor, daha önce dedim sana ama senin çirkin buruşmuş suratınla bir alakası yok bunun. Hayır, ben senin tuhaf, siyah, parlak gözlerine ve sivri burnuna, mavi dudaklarına ve uzun çenene ve diken diken gri saçlarına baktığımda, iğrenç kıkırdamanı ve kahkahanı ve tuhaf konuşmalarını duyduğumda, iğrenerek sana sırtımı dönmek istiyorum ve beni kendine çeken lanetli bir güce sahip olduğuna inanmaya başlıyorum.’

‘Tanrım! Tanrım! Tanrım!’ diye büyük bir acı içindeymiş gibi inledi yaşlı kadın. ‘Hangi şeytani cehennem ruhu aklına böyle korkunç düşünceler soktu? Ah Tonino, benim canım Tonino’m, sen çocukken sana sevgiyle bakan, şefkatle kollayan ve o uğursuz gecenin tehlikelerinde senin hayatını kurtaran kadındı bendim.’

Şaşkınlığın verdiği ani irkilme ile Antonio hızla arkasını döndü ama sonra bakışlarını yaşlı kadının çirkin suratına dikti ve öfkeyle bağırmaya başladı: ‘Beni böyle kandırabileceğini mi sanıyorsun, seni lanet, deli kadın? Çocukluğumdan baki kalan birkaç hatıram gayet canlı ve taze. Bana bakan iyi kalpli ve güzel kadın... Ah! Şimdi onu net bir şekilde görebiliyorum! Tamamen parlak bir yüzü vardı, gülen gözleri, kahverengi saçları, nazik elleri vardı; otuz yaşında bile yoktu ve sen, sen doksanında bir kocakarısın.’

‘Yüce Tanrım!’ diye araya girdi ihtiyar hıçkırarak. ‘Yüce Tanrım, Tonino’mun bana inanması için ne yapmalıyım, bana, sadık Margareta’sına?’

‘Margareta?’ diye mırıldandı Antonio. ‘Margareta? Bu isim uzun zaman önce duyduğum, çoktan unuttuğum bir müzik gibi geldi kulağıma. Ama bu mümkün değil, mümkün değil.’

Sonra yaşlı kadın daha sakin şekilde, bakışlarını yere dikip sopasını yerde bir o yana bir bu yana sürtmeye başladı.

‘Doğru, seni kollarına alan, seni öpen ve sana şeker veren uzun yakışıklı adam babandı Tonino ve birbirimizle konuştuğumuz güzel, tumturaklı dil Almancaydı. Baban zengindi ve Augsburg’da saygın bir tüccardı. Genç ve güzel karısı seni doğururken öldü. Sonra, sevdiğinin gömülü olduğu sarayda duramayıp buraya Venedik’e geldi ve beni, senin bakıcını da sana bakmak için buraya getirdi. O korkunç gece babanı kötü bir talih esir aldı ve beni de tehdit etti. Seni kurtarmayı başardım. Asil bir Venedikli seni evlatlık aldı. Her şeyden, her türlü destekten mahrum kalan ben ise Venedik’te kalmaya mecbur oldum.

Yasak ilmi tatbik ettiği söylenen şifacı babam, çocukluğumdan beri bana tabiatın gizemli şifalarını öğretmişti. Ondan çayırlarda ve ormanlarda gezinmeyi, birçok şifalı bitkinin hususiyetlerini, birçok önemsiz yosunları, onların ne zaman toplanıp ne zaman koparılacağını ve çeşitli şerbetlerin nasıl karıştırılması gerektiğini öğrendim. Ama bu ilme Tanrı’nın esrarlı nedenlerden dolayı bana bahsettiği özel bir kabiliyet de eklendi. Uzak, karanlık bir aynada olacak hadiseleri sık sık görürüm ve cüzi iradem karışmaksızın gördüğüm şeyleri kendime bile anlaşılmaz gelen ifadelerle dile getiririm. Bilmediğim bir güç beni buna itiyor ve ben karşı koyamıyorum.

Artık Venedik’te kalmak zorundaydım, tüm dünyadan tecrit edilmiştim ve eğitimini aldığım bu yeteneğimi kullanarak hayatımı idame ettirmeye karar verdim. Kısa süre içinde en tehlikeli hastalıkları tedavi ettim. Ve bu yüzden, sadece varlığımın bile hastaların üzerinde faydalı etkileri oluyordu ve elimle hafifçe okşayınca bile birkaç dakika içinde sıkıntıları geçiyordu. Şöhretim kısa sürede şehre yayıldı ve para su gibi akmaya başladı. Bu, doktorlarda; San Marco Meydanı’nda, Rialto’da, Mint’te ilaçlarını ve esanslarını satıp hastaları tedavi etmek yerine zehirleyen sahte doktorlarda kıskançlık uyardırdı. Benim şeytanla birlik olduğum dedikodusunu yaydılar ve batıl inançlara sahip halk da onlara inandı. Çok geçmeden

tutuklandım ve kilise mahkemesine çıkarıldım. Ah Tonino'm, lanetli şeylerin itiraflarını koparmak için bana nasıl işkenceler ettiler! Güçlü durdum. Saçlarım beyazladı, vücudum bir mumya gibi sararıp soldu, ellerim ve kollarım felç oldu. Ama hâlâ son bir işkence vardı, pis zebanilerin en şeytani icadı. Ve benden bugün bile tüylerimi ürperten bir itiraf koparıp aldılar. Diri diri yakılacaktım ama deprem sarayların ve büyük hapis hanenin temellerini sarstı, benim tutsak olduğum yeraltı zindanının kapısı kendi kendine açıldı ve ben mezarımdan kalkıp çerçöpün içinden geçip çıktım. Ah Tonino, sen bana doksan yaşında bir kocakarı dedin ama ben elli yaşında bile değilim. Bu cılız, bir deri bir kemik beden, bu iğrenç bir şekilde bozulmuş yüz, bu kar yağmış saçlar, bu aksak ayak, hayır, bunlar geçen yıllardan dolayı değil, beni birkaç ay içinde güçlü bir kadından şu an olduğum canavara dönüştüren tarifsiz işkencelerdendir. Ve bu iğrenç kıkırdamalarım ve kahkahalarım, buna sebep de o son işkencedir, o ânı düşünmek bile tüylerimi diken diken yapıyor ve yine kızgın bir zırhın içine hapsedilmiş gibi hissediyorum. O zamandan beri sürekli olarak farkında olmadan aynı şeye maruz kalıyorum. Benden artık tikslenme Tonino'm! Ah, daha küçük bir çocukken benim bağrımdayattığını kalbin sana söyledi.'

'Kadın,' dedi Antonio kısık bir sesle ve kendi düşüncelerine dalmış bir hâlde. 'Kadın, sana inanmalıyım gibi hissediyorum. Ama benim babam kimdi? Adı neydi? O dehşetli gecede onu ele geçiren o korkunç kader neydi? Beni evlat edinen kimdi? Ve benim hayatımda ne oldu ki bilinmeyen yabancı bir dünyadan gelen güçlü bir büyü gibi tüm varlığımı ele geçiriyor ve bütün düşüncelerim karanlık bir gece denizine doğru yayılıp gidiyor? Bunların hepsini bana söylersen gizemli kadın, o zaman sana inanacağım.'

'Tonino,' diye cevap verdi yaşlı kadın, iç çekerek. 'senin iyiliğin için sessiz kalmalıyım ama konuşacağım zaman yakında gelecek. Fontego, Fontego, Fontego'dan uzak dur.'

‘Aman!’ diye öfkeyle bağırdı Antonio. ‘Bu şeytani oyunlarla beni büyülemek için karanlık cümlelerini söylemene gerek yok. Benim kalbim parçalanmış, yoksa...’

‘Dur!’ diye araya girdi kadın. ‘Tehdit yok, ben seninle ilgilenen sadık bakıcın değil miyim?’

Yaşlı kadının söyleyeceklerini bitirmesini beklemeden ayağa kalktı Antonio ve hızla uzaklaştı. Uzaktan yaşlı kadına bağırdı: ‘Yine de yeni bir kapüşonun ve yanında bir sürü sikken olacak.’

Gerçekten de yaşlı Doge Marino Falieri’yi genç gelini ile beraber izlemek görmeye değerdı. Doge, hakikaten güçlü ve dinç ama gri sakallı, sarı-kahverengi yüzünde binlerce kırışıklık, başını dik tutmakta hafif zorluk, yürürken içler acısı bir hâle bürünüyor; Dogaresse ise semavi güzellikteki yüzünde bir meleğin saf zarafetini taşıyor, arzu dolu bakışlarında karşı konulmaz bir cazibe, koyu buklelerinin gölgelediği bembeyaz alnında tahta çıkmış bir sultanın vakarı, yanaklarında ve dudaklarında tatlı bir gülümseme ile kusursuz bir zarafet resmi, güzel başı sevimli bir uysallık ile eğilmiş, tüy gibi hafif nazenin endamı sanki toprağa dokunmuyor; gerçekten de güzel bir kadın, başka ve daha üstün bir dünyaya ait bir varlık. Elbette eski büyük ustalar tarafından tasarlanmış ve resmedilmiş böyle melexi görüntüleri biliyorsunuz. Annunziata böyle bir şeydi. Onu gören herkes güzelliği karşısında şaşkınlıkla ve hayranlıkla sarsılıyordu. Başka türlü nasıl olabilirdi ki? Ateşli, asil gençler tutkuyla kendilerinden geçtiler, ihtiyar Doge’yi alaycı bakışlarla süzdüler ve ne pahasına olursa olsun bu Vulkan’ın Mars’ı olacaklarına dair yeminler ettiler. Çok geçmeden Annunziata’nın etrafı iltifatlarını ve ayartıcı sözlerini üzerlerine çok da düşünmeden sessizce ve dostane bir şekilde dinlediği hayranlarıyla sarıldı.

Saf melexi ruhunun yaşlı ve saltanatlı kocasıyla olan ilişkisine dair düşüncesi yüce efendisi olarak onu onurlandırmak,

itaatkâr bir hizmetçinin sorgusuz sadakatiyle ona bağlanmak-
tı. Doge ona dostça, hayır şefkatle yaklaşıyor, buzdan kalbine
onu basıyor ve ona sevgili diye sesleniyordu. Bulabildiği tüm
mücevherleri önüne seriyordu. Ondan başka ne isteyebilirdi?
Onun üzerinde başka ne hakkı olabilirdi? Böylece, bu yüzden,
yaşlı adama karşı sadakatsizlik düşüncesinin aklında yer et-
mesinin ihtimali yoktu. Bu sınırlı ilişkinin dar dairesinin öte-
sinde yatan şey bu güzel çocuğa yasaklı toprakları koyu sisler-
le sarmalanmış bilinmeyen bir bölgeydi, onun tarafından gö-
rünmeyen ve kuşku duyulmayan bir şeydi. Bu sebepten onun
kalbini kazanmak için yapılan tüm teşebbüsler beyhudeydi.

Ama güzel Dogaressa'ya karşı vahşi bir aşk ateşiyle kimse
Michaele Steno kadar tutuşmamıştı. Genç yaşına rağmen
Kırklar Meclisi'nde önemli ve etkili bir göreve getirilmiş-
ti. Bu yüzden yakışıklılığı kadar başarısından da fazlasıyla
emindi. İhtiyar Marino Falieri'den korkmuyordu ve ger-
çekten de evliliğinden bu yana ateşli tutkusunun şiddetli
patlamalarını giderek daha az gösterir olmuş, katı ve ehli-
leştirilemez haşinliğini bir kenara bırakmıştı. Güzel Annun-
ziata'sının yanında, en renkli ve en zengin kıyafetleriyle şık
ve temiz, sırtarak ve gülümseyerek, gri gözleriyle hazırda
bulunan kimler varsa onlara 'Kimin böyle güzel karısı var?'
dercesine cüretkâr bakarak oturuyordu. Eskiden kendini ifa-
de etmek için kullandığı sert küstah ses tonuyla konuşmak
yerine dudaklarını belli belirsiz oynatarak fısıldıyor, herke-
se tatlı bir şekilde hitap ediyor ve en saçma istekleri yerine
getiriyordu. Bir hışımla Treviso'da, Katolik yortusunda pis-
koposu tokatlayan ve yiğit Morbassan'ı mağlup eden adamı
bu zayıf, aşka meftun Falieri'de kim görebilirdi? Bu büyüyen
zayıflık Michaele Steno'yu en ölçsüz girişimler için daha da
cesaretlendirdi. Annunziata neden kendisini bakışlarıyla ve
sözleriyle sürekli olarak takip ettiğini anlamıyordu. Onun
gerçek maksadı hakkında bir fikri yoktu ama ona karşı her
daim aynı nezaketi, sakinliği ve dostane tavırları sergiledi.

Ancak Steno'yu çılgına eviren, çaresizliğe sürükleyen bu bütünüyle bilinçsiz tutumdur. İstedini elde etmek için kötücül bir plan yaptı. Annunziata'nın en güvenilir hizmetçilerinden biriyle bir aşk ilişkisi kurmayı başardı ve en sonunda da onu gece ziyaretlerine ikna etti. Böylece Annunziata'nın kirletilmemiş odasına girebilmek için bir yol bulabileceğine inanıyordu. Ancak ilahi adalet böyle haince bir kötülüğün dönüp dolaşıp plan sahibinin başına dolanmasını istedi.

Bir gece Nicolo Pisani'nin Porto-Longo'da Doria ile yaptığı savaşı kaybetmiş olduğunun haberini alan Doge, sıkıntıdan ve endişeden uyuyamayarak Dk Sarayı'nın koridorlarında volta atıyordu. Sonra Annunziata'nın odasından çıkıp merdivenlere doğru sessizce sokulan bir gölge gördü. Hemen ona doğru koştu. Kadının yanından çıkan Michelo Steno'ydu. Falieri'nin aklında korkunç düşünceler geçti. "Annunziata!" diye bir çığlık atarak elinde haneriyle Steno'nun üzerine atladı. Ama yaşlı adama göre daha güçlü ve daha evik olan Steno onu alt etti ve şiddetli bir yumrukla hasmını yere serdi. Sonra yüksek sesle kakhaha atarak ve 'Annunziata, Annunziata!' diye bağırarak merdivenlerden aşağıya indi. Yaşlı adam kendini toplayıp ayağa kalktı ve Annunziata'nın odasına doğru koştu. İçinde cehennemi bir ateş yanıyordu. Her yerde ölüm sessizliği vardı. Kapıya vurdu, yabancı bir kız kapıyı açtı. Bu kız Annunziata'nın odasının yanında uyuyan kız değildi.

'Benim saltanatlı kocamı gecenin bu saatinde buraya getiren şey nedir?' diye sakin ve tatlı bir nezaketle sordu Annunziata. Zira bu arada üzerine hafif bir gecelik almış yaklaşıyordu. İhtiyar Falieri dili tutulmuş gibi ona baktı. Sonra ellerini başına götürerek, 'Hayır, bu mümkün değil, bu mümkün değil!' diye bağırdı.

'Nedir mümkün olmayan benim saltanatlı efendim?' diye sordu Annunziata. Yaşlı adamın sesinin heybetinden ürkmüştü. Ama Falieri onun sorusuna cevap vermeden hizmetçi kıza

döndü. ‘Neden burada uyuyorsun? Neden her zaman olduğu gibi burada Luigia uyumuyor?’

‘Ah! Luigia bu gece yerlerimi değiştirmemizi istedi,’ dedi ufaklık. ‘Merdivenlerin yanındaki ön odada uyuyor o.’

‘Merdivenlerin yanında,’ diye memnun bir hâlde tekrarladı Falieri ve ön odaya doğru koştu. Yüksek sesle kapıyı vurdu ve Luigia kapıyı açtı. Ve Doge’yi, efendisinin öfkeli yüzünü ve çakmak çakmak gözlerini görünce dizlerinin üzerine çöktü ve suçunu itiraf etti. Koltuğun üzerinde duran bir çift erkek eldiveni ve ondan yayılan tatlı koku sahibini ele veriyordu.

Steno’nun görülmemiş arsızlığı karşısında deliye dönen Doge, ertesi gün ona bir mektup yazarak onu şehirden sürgün edip Dük Sarayı’na yaklaşmaktan ve Doge ve Dogaresse’nin huzurunda bulunmaktan menetti.

Michaele Steno iyi planlanmış entrikasının başarısızlığından, mabudunun huzurunda bulunmaktan menedilmesinin utançından deliye döndü. Şimdi Dogaresse’nin senyoranın diğer genç erkekleriyle nasıl nazik ve kibar konuştuğunu -aslında bu onun doğal hâliydi- kıskançlığı ve şiddetli tutkusu zihnini şeytani düşüncelerle doldurdu. Kuşkusuz Dogaresse onu diğerlerinden daha iyi bir geleceği olduğu için şımartmıştı. O da düşüncelerini açıkça ve alenen dile getirme cesaretine sahipti.

Arsız konuşmalardan haberi olan ihtiyar Falieri o geceyi kadehin ikaz edici bir işareti olarak gördü. Tüm sükûnetine, ağırbaşlılığına ve karısının iffetine tam itimadına rağmen artık onun yanındaki gayritabii konumunun tehlikesine vakıftı. Huzursuz, huysuz bir ruh hâline büründü. Çok geçmeden kıskançlığın verdiği bütün şeytani hislerden rahatsız olmaya ve işkence çekmeye başladı. Annunziata’nın Dük Sarayı’nın iç kısımlarına çıkmasını yasakladı. Böylece hiçbir erkek onu göremeyecekti. Bodoeri yeğeninin yanında yer aldı ve ihtiyar Falieri’yi açıkça uyardı ama Falieri Nuh diyor, peygamber demiyordu.

Bu, Kutsal Perşembe'den hemen önce oldu. San Marco Meydanı'nda o gün icra edilen popüler sporlar sırasında, Piazzetti'nin karşısında uzanan balkonun üzerinde yükselen örtünün altında, Dogaresse'nin Doge'nin yanında oturması âdettendi. Bodo-eri, Doge'ye Annunziata'yı bu onurdan mahrum ederse bunun fazlasıyla uygunsuz olacağını hatırlattı ve kuşkusuz hem halk hem de senyorlar arasında alay konusu olacağını söyledi.

Birden gururu devreye giren Falieri, 'Sence ben en değerli mücevherimi hırsız ellere göstermekten korkacak kadar, onun benden çalınmasına kılıcımla mani olamayacak kadar ahmak bir bunak mıyım?' diye cevap verdi. 'Hayır ihtiyar, yanılıyorsun, yarın Annunziata benimle gelip San Marco Meydanı'nda heybetli şekilde geçecek. İnsanlar Dogaresse'yi görecek ve Kutsal Perşembe'de gökten ona doğru inen cesur denizciden çiçek demetini alacak.'

Doge bunları söylerken kadim bir geleneği düşünüyordu. Kutsal Perşembe'de cesur bir insan halkın arasından denizden yükselen urganlarla küçük bir gemiye benzeyen makinanın içinde San Marco kulesine yükseltilir ve oradan meydana, Doge ve Dogaresse'nin olduğu yere bir ok hızıyla fırlayıp Dogaresse'ye veya yalnızsa Doge'ye bir çiçek demeti sunar.

Ertesi gün Doge söylediğini yaptı. Annunziata en muhteşem elbisesini giydi ve zadegânla çevrili hâlde, kavalyeler ve muhafızlar eşliğinde Falieri ile beraber hıncahınç insanla dolu meydanı geçti. İnsanlar güzel Dogaresse'yi görmek için birbirlerini itip kaktılar. Onu bir kez olsun gören kişi cennete bir bakış attığını ve nurani, güzel meleklerin en tatlısını gördüğünü düşünüyordu. Ancak Venedik âdetlerine göre, ona karşı duyulan müthiş hayranlık arasında, sağdan soldan Falieri'ye ve genç karısına hitaben hicivli -oldukça da kaba- deyişler, dizeler duyuluyordu. Ancak Falieri bunları fark etmemiş gibi görünüyordu ama yüzünde sırıtmalar ve gülümsemelerle, mümkün olduğunca Annunziata'ya yakın durarak ve her

tarafıtan güzel hanımına y6neltilen Őehvetli bakışları g6rmüŐ olmasına raŐmen bu kez kıskançlıktan uzak bir Şekilde yürüyordu. Sarayın ana girişine varmadan 6nce, muhafızlar Doge ve karısının içeriye girmesi için kalabalıŐı püskürtmekte zorlandı. Sağda solda iyi giyinmiş vatandaşlardan oluşan kümeler vardı. Onların sarayın girişine bile yaklaŐmaları saŐlanamamıŐtı. Dogaresse'nin sarayın avlusuna giriŐinin yapıldıŐı anda birkaç kiŐiyle beraber kemeraltında duran genç bir adam aniden mermer zemine 6lü gibi düştü ve 'Tanrım, Tanrım!' diye yüksek sesli bir çıŐlık kopardı. Sağdan soldan insanlar koşup 6lü adamın etrafını çevirdiler ki Dogaresse onu g6remesin. Ancak genç adam düŐtüŐünde Dogaresse sanki kalbine bir bıçak saplanmış gibi hissetti. Benzi sarardı, yalpaladı ve bayılayazdı. Yardımına koŐan kadınların koku ŐiŐeleriyle kendine geldi. Olaydan dolayı büyük bir korku ve Şaşkınlık yaşayan ihtiyar Falieri genç adama ve beraberindekilere lanetler okudu ve hasta bir kumru gibi gözleri kapalı bir hâlde başı omuzuna düşen Annunziata'yı, çok zorlanmasına raŐmen merdivenlerden çıkarak sarayın içindeki odasına tek başına taşıdı.

Bu arada iç avluda toplanan kalabalık dikkat çekici bir manzara ile karşılaştı. Artık öldüŐünü düşündükleri genç adamı kaldırıp g6türmek üzereydiler ki paçavralara sarılmış çirkin yaşlı bir dilenci kadın feryat edip topallayarak geldi. Dirseklerini saÇa sola sallayarak kalabalıŐın arasında kendine yol açtı. Cansız genci nihayet g6r6nce 'Bırakın ahmaklar; aptal insanlar, bırakın! O 6lmedi!' diye baŐırdı. Sonra adamın baş ucuna ç6meldi ve başını kucaŐına alıp ona tatlı tatlı seslenerek alnını nazikçe okşadı ve sıvazladı. İnsanlar yaşlı kadının ucube suratını ve kaslarının iŐrenç oynamalarını, yumuşak yüzü katılaŐan ve solan genç adamın güzel yüzüne eŐiliŐini fark edince, pis paçavralarının genç adamın giydiŐı zengin elbiselerinin üzerinde sallanıŐını ve kahverengi sarı kollarının ve uzun ellerinin gencin alnında ve açık g6Ősünde titreyiŐini g6r6nce, iŐrenmekten kendilerini alıkoyamadılar. Genç adam

ölümün sırttan eşkalinin kucağında yatıyor gibiydi. Bu yüzden kalabalık sessizce birer birer uzaklaştı ve sonunda çevrelerinde sadece birkaç kişi kaldı. Genç derin bir nefes ile gözlerini açtığı anda, yaşlı kadının isteği üzerine, onu kaldırdılar ve Büyük Kanal'a taşıdılar. Orada bir gondol ikisini de aldı ve onları kadının evimdir dediği meskene getirdi. Genç adamın Antonio ve yaşlı kadının da onun bakıcısı olduğunu söyleyen, Fransisken Kilisesi'nin basamaklarındaki dilenci olduğunu söylemeye gerek var mı?

Antonio baygın hâlimden uyandığında ve ihtiyarı yanı başında görüp onun kendisine kuvvetlendirici damlalar verdiğini anlayınca, hüzünlü bir bakışla üzerine eğilmiş olan kadına yorgun ve kısık bir sesle şöyle dedi: 'Benimlesin Margareta! Güzel! Senden daha sadık bir bakıcı nerede bulabilirim ki? Ah! Affet beni anne. Ben, budala, duygusuz oğlan, bende keşfettiğin şeyden bir an için şüphe ettim. Evet, sen Margareta'sın, beni besleyen, bana bakan; başından beri biliyordum ama bazı şeytani ruhlar aklımı karıştırdı. Onu gördüm. Beklediğim o. Evet, o. Bana karşı konulamaz bir şekilde hükmeden bir gücün gizemli ve büyümlü bir şekilde beni kendine çektiğini sana söylemedim mi? Beni tarifsiz bir neşeyle tarumar etmek üzere karanlıktan ışık saçarak geldi! Şimdi her şeyi biliyorum. Koruyucu babam beni Treviso yakınlarındaki çiftlik evine getiren Bertuccio Nenolo değil miydi?'

'Evet!' diye cevap verdi yaşlı kadın. 'Gerçekten de Bertuccio Nenolo'ydu, defne tacı ile başını süsleyeceğini sandığı denizin kendisini bir çırpıda yuttuğu büyük kaptan.'

'Sözümü kesme,' diye devam etti Antonio. 'Söyleyeceklerimi sabırla dinle.'

Bertuccio Nenolo'nun yanında iyi bir hayatım vardı. İyi kıyafetler giyiyordum, acıktığımda sofraya buyur ediliyordum ve üç duamı söyledikten sonra ormanda ve çayırda istediğim gibi gezebiliyordum. Evin yakınında serin, karanlık ve hoş

kokularla ve seslerle dolu bir çam ormanı vardı. Bir akşam, güneş batmaya başladığında, koşup zıplamaktan yorulup kendimi büyük bir ağacın altına attım ve yukarıyı, mavi gökyüzünü seyretmeye başladım. Belki de arasında uzandığım çiçekli bitkilerin kokusundan dolayı sersemlemiştim. Neyse. Elimde olmadan gözlerim kapandı ve hülyalı bir uykuya daldım. Sanki birisi yanımdaki otlara vurmuş gibi bir sesle uyandım. Hemen oturur vaziyete geldim. Semavi güzellikte gözleri olan meleksi bir çocuk yanımda durmuş, bana bakıyor ve tatlı tatlı gülümsüyordu. “Ne kadar güzel ve sakın bir şekilde uyuyorsun ama ölüm, pis ölüm pek yakınındaydı...” dedi yumuşak ve alçak bir sesle. Göğsümün hemen yanında başı ezilmiş küçük kara bir yılan gördüm. Küçük kız, beni sokmaya gelen zehirli sürüngeni bir ceviz ağacı dalıyla öldürmüştü. Sonra bana tatlı bir ürperti geldi. Kötü düşmanlardan insanları kurtarmak için gökten inen meleklerin olduğunu biliyordum. Dizlerimin üzerine çöktüm ve ellerimi birleştirip yukarıya kaldırdım. “Ah, sen benim hayatımı kurtarmak için Tanrı tarafından gönderilen bir melek olmalısın!” diye haykırdım. O güzel mahlûk kollarını bana doğru uzattı ve yanakları al al olmuş bir şekilde yumuşak bir sesle şöyle dedi: “Hayır güzel çocuk; ben melek değilim ama bir kızım, senin gibi bir çocuğum.”

Sonra huşu, yerini tüm bedenimi hoş bir sıcaklık gibi saran, anlatılmaz bir sevince bıraktı. Ayağa kalktım, sarıldık, dudaklarımız birbirine dokundu. İkimizin de nutku tutuldu. Tatlı, tarifsiz bir kederle iç çekerek ağlamaya başladık. Sonra berrak bir ses ormanın içinde yankılandı: “Annunziata! Annunziata!”

“Şimdi gitmeliyim, sevgili çocuk, annem çağırıyor.” diye fısıldadı küçük kız. Kalbim birden büyük bir acıyla doldu. “Ah, seni çok seviyorum!” diye ağlamaya başladım ve kızın döktüğü yaşlar da yanaklarımdan yakıcı bir şekilde süzüldü. “Ben sana tutkunum...” diye seslenip dudaklarıma son bir öpücük kondurdu. “Annunziata!” sesi yine yükseldi ve küçük kız çalıların arkasında kayboldu.

İşte Margareta, aşkın kudretli ateşi benim ruhuma o an düştü. Her daim yeniden alevlenecek ve içimde ebediyen yanacak. Birkaç gün sonra evden çıkarıldım.

Maviburun Baba, sürekli bana görünen o melek çocuktan bahsettiğim için ve tatlı sesini ağaçların hışırtısında, suların mırıltısında ve denizlerin esrarlı fısıltılarında duyduğum için, evet Maviburun Baba bana kızın Nenolo'nun kızı Annunziata'dan başkası olamayacağını, annesiyle villaya geldiklerini ve ertesi gün de ayrıldıklarını söyledi. Ah anne, Margareta, bana yardım et. Tanrım! Bu Annunziata, Dogaresse'nin ta kendisi.'

Antonio yüzünü yastığa gömüp tarifsiz bir kederle ağlamaya başladı.

'Benim Tonino'm,' dedi ihtiyar. 'Kendine gel ve bu saçma acıya karşı yiğitçe diren. Hadi ama, eğer âşıkсан nasıl böyle umutsuzluğa düşebilirsin? Umudun altın fidanı âşıktan başka kimin için çiçek açacak? Sabahın ne getireceğini akşamdan bilemezsin. Rüyanda gördüğün şey canlı olarak karşına çıkıverir. Havada gezinen kale birden apaçık ve ihtişamla yere iniverir. Bak Tonino, sözlerime kulak asmıyorsun ama küçük parmağım ve başka birisi daha, bana aşkın parlak sancağının deniz ufkundan sana doğru neşeyle dalgalandığını söylüyor. Sabır, oğlum Tonino, sabır!'

İhtiyar zavallı Antonio'yu böyle teselli etmeye çalıştı; gerçekten de sözleri tatlı bir müzik gibi geliyordu kulağa. Antonio artık ondan asla ayrılmayacaktı.

Fransisken Kilisesi'nin merdivenlerindeki dilenci kadın gitti, yerine ağırbaşlı bir kadın gibi giyinmiş, Senyor Antonio'nun mutfağı için San Marco Meydanı'nda topallayarak öteberi toplayan kâhya kadın geldi.

Kutsal Perşembe geldi çattı. Daha önce olduğundan daha görkemli bir şekilde kutlanması planlanıyordu. San Marco'nun küçük pazar yerinin ortasına bu işlerde mahir bir Rum'un icra

edeceği görülmemiş bir ateş sanatı için yüksekçe bir iskele kuruldu. Akşamleyin ihtiyar Falieri güzel hanımıyla beraber balkona çıkıp gururunun ve mutluluğunun ihtişamını yansıtıyor, etrafından hayretle ve hayranlıkla bakanlara buğulu gözlerle meydan okuyordu. Tam yerine oturmak üzereydi ki Michele Steno'nun kendisiyle aynı balkonda olduğunu ve gözlerini Dogaresse'ye dikebileceği, onun da kendisini fark edebileceği bir konumu seçtiğini gördü. Öfkeden ve kıskançlıktan deliye dönüp yüksek sesle, Steno'nun derhal balkondan çıkarılmasını emretti. Michele Steno Falieri'ye karşı elini kaldırdı ama aynı anda muhafızlar belirdi ve onu yerinden ayrılmaya zorladılar. O da sinirken köpürmüş bir hâlde, dişlerini gösterek ve en korkunç şekilde intikamını alacağına dair tehditlerle balkondan ayrıldı.

Bu sırada Antonio, sevgili Annunziata'sını gördüğü için kendinden geçmiş bir hâlde kalabalığı yararak ilerliyor ve yaralı kalbinde binlerce kederle gecenin karanlığında deniz kenarında bir o tarafa bir bu tarafa gidiyordu. Çaresiz bir ızdırabın pençesinde yavaş yavaş ölüme yuvarlanmak yerine içinde yanan ateşi buz gibi soğuk dalgalarda söndürmenin daha iyi olup olmayacağını düşündü. Kendini suya bıraktığında dünyadan çok bir şey eksilmeyecekti. Suya giden son basamakta duruyordu ki küçük bir tekneden birisi ona seslendi: 'Hey, iyi akşamlar Senyor Antonio.' Meydanın ışıklarının yansımalarında sesin sahibinin eski yoldaşlarından güleç Pietro olduğunu fark etti. Yeni şapkası tüylerle ve simlerle süslenmiş ve yeni çizgili ceketini renkli kurdelelerle bezenmiş, elinde de güzel kokulu büyük ve güzel çiçekler olduğu hâlde teknede duruyordu.

'İyi akşamlar Pietro,' diye cevap verdi Antonio. 'Bu gece hangi yüksek makam sahiplerini taşıyacaksın ki böyle süslenip püslenmişsin?'

Pietro neşeyle zıplayınca tekne sarsıldı. 'Ah, görüşmek üzere Senyor Antonio, bugün üç sikke kazanacağım çünkü San

Marco kulesinin tepesine bir yolculuk yapıp bu buketi Dogaresse'ye vermek için aşağıya ineceğim.'

'Ama bu boynunu kıracak bir macera değil mi yoldaşım Pietro?'

'Yani,' diye cevap verdi Pietro, 'az da olsa boynumu kırma ihtimalim var, özellikle de bugün o suni ateşin ortasından geçeceğimiz düşünülürse. Tabii Rum her şeyin ayarlandığını ve ateşin kimsenin saçının teline bile zarar vermeyeceğini söylüyor ama...' Pietro omuzlarını silkti.

Antonio tekneye, Pietro'nun yanına indi ve denizden gelen bir urgana sabitlenmiş makinanın hemen önünde durduğunu fark etti. Makinayı geren diğer ipler ise gecenin içinde kaybolmuştu. 'Bak şimdi Pietro,' diye söze başladı Antonio kısa bir sessizlikten sonra. 'Dinle yoldaşım, hayatını tehlikeye atmadan para kazanmak senin için daha iyi olmaz mı?'

'Bittabi,' dedi Pietro ve gürültülü bir kahkaha patlattı. 'O zaman,' diye devam etti Antonio, 'al şu on sikkeyi, benimle kıyafetlerini değiştir, senin yerine geçeyim. Yukarıya senin yerine ben çıkayım. Sevgili dostum ve yoldaşım Pietro, yukarıya çıkımama müsaade et.' Pietro düşünceli bir şekilde kafasını salladı ve parayı elinde tartarken, 'Benim gibi fakir bir iblise hâlâ yoldaşım diyecek kadar iyi kalpli birisiniz Bay Antonio ve çok da cömertsiniz. Elbette parayı severim ama bu demeti güzel Dogaresse'mize kendi ellerimle takdim etmek ve onun sesini duymak hayatımı tehlikeye atmaya değer. Yine de senin hatrına Senyor Antonio teklifi kabul ediyorum.'

Aceleyle elbiselerini değiştirdiler ve Antonio daha yeni giyinmişti ki Pietro seslendi. 'Çabuk, makinanın içine, işaret verildi.' Aynı anda deniz binlerce parlak fenerin yansımasıyla aydınlandı ve suyun hizasındaki tüm hava yüksek titreşimli gürültülerle yankılandı. Suni ateşin tıslayan çatırdayan alevlerinin dumanlarının tam ortasından Antonio fırtına gibi havaya yükseldi ve Dogarasse'nin önünden süzülerek yara almadan balkona indi. Dogaresse ayağa kalkmış, öne doğru

gelmişti. Antonio nefes nefeseydi. Çiçek demetini ona verdi. Ancak ânın tarifsiz, hezeyanlı hazzında umutsuz aşkın ateşli acısı tarafından yakıcı kolları ile sarmalanmıştı. Kendinden geçmiş, hasretten, coşkudan, ızdıraptan aklını yitirmiş bir şekilde elini tuttu ve ona yakıcı bir öpücük kondururken çaresiz bir bedbahtlığın keskin sesiyle 'Annunziata!' diye bağırdı. Sonra makina, kaderin kör bir aleti gibi, onu sevdiğinden koparıp sersemlemiş, tükenmiş bir hâlde denize, orada, teknede onu bekleyen Pietro'nun kollarına fırlattı.

Bu esnada, Doge'nin balkonunda kargaşa ve şaşkınlık yaşanıyordu. Doge'nin oturduğu yere sabitlenmiş bir kâğıt parçası bulundu. Üzerinde Venedik ağzıyla şu sözler yazılıydı:

*'Il Dose Falier della bella muier,
I altri la gode é lui la mantien.'*

'Doge Falier o güzel kadının kocası
El âlem onu öper de o yine onu tutası'

İhtiyar Falieri büyük bir öfke patlaması yaşadı ve bu cüretkâr suçtan sorumlu olan kişinin en ağır şekilde cezalandırılacağına dair yemin etti. Etrafa gözlerini gezdirirken meydanda balkonun altında meşalelerin ışığında duran Michaelle Steno'yu gördü ve muhafızlara saldırının faili olarak derhal tutuklanmasını emretti. Doge'nin bu emri karşısında itiraz sesleri yükseldi. Öfkesi tamamen kontrolden çıkan Doge hem haklarını ihlal edecek şekilde asilzadelere hem de festival eğlencelerini mahvederek halka hakaretler yağdırdı. Asiller yerlerini terk etti ama ihtiyar Marino Bodoeri halkın arasına karışarak heyecanla devletin başına yapılan çirkinliği anlatmak ve bütün nefreti Michaelle Steno'ya yönlendirmek için çabaladı. Falieri yanılmıyordu zira gerçekten de Micheale Steno balkondan uzaklaştırılması üzerine aceleyle eve gitmiş ve orada, bahsi geçen karalayıcı sözleri yazmıştı. Sonra da bütün gözler suni ateşe çevrilmişken kâğıt parçasını Doge'nin koltuğuna sabitle-

miş ve fark edilmeden yine balkondan ayrılmıştı. Bunun hem Doge hem de Dogaresse'yi derinden incitecek bir tartışmaya sebep olacağını ve bu yaranın neticesinde de ayrılacaklarını tüm art niyetiyle umut etmişti. Micheale Steno tüm açıklığıyla yaptığını itiraf etti ve tüm suçu Doge'nin üzerine attı çünkü ilk olarak Doge kendisini gücendirmişti.

Asilzadeler, devletin beklentilerini karşılamak yerine fişek gibi birden fırlayan ama hiçbir şeye muvaffak olamadan hemen cansız kara dumanlarda kaybolan suni ateşe benzeyen öfke patlamalarına sahip olduğunu her gün kanıtlayan liderlerinden uzun zamandır şikâyetçiydiler. Ayrıca genç ve güzel karısıyla nikâhlandığından beri (Doge olarak atandıktan hemen sonra evlendiği öğrenilmişti) ihtiyar Falieri'nin kıskançlığı onun artık kahraman kaptan olarak değil *vechio Pantalone* (ihtiyar bunak) olarak görülmesine neden olmuştu. Bu yüzden, içten içe kırgınlık besleyen asiller, yaralı başkanlarına hak vermektense Micheale Steno'ya hak vermeye daha meylliydiler. Mesele Onlar Meclisi'nden, bir zamanlar Micheale Steno'nun liderlerinden biri olduğu Kırklar Meclisi'ne taşındı. Burada, Michael Steno'nun bir aylık sürgünde yeterince acı çektiğine ve daha fazla bir cezaya gerek olmadığına hükmedildi. Bu ceza ihtiyar Falieri'nin devletin başkanını korumak yerine ona yapılan hakaretleri önemsiz gören asilzadelere karşı olan sertliğinin daha da artmasını sağladı.

Aşk meselelerinde genelde olduğu gibi, aşk saadetinin tek bir ışığı âşıkların üzerine düştüğünde günlerce, haftalarca, aylarca bir nevi altından bir parıltıyla çevrilirler ve cenneti hayal ederler. Antonio da o mutlu ânın sersemletici coşkusundan kurtulamadı ve tatlı bir kederle nefes bile almakta zorlandı. Böyle büyük bir riski almış olmasından dolayı yaşlı kadın onu sert bir şekilde payladı ve bu gereksiz tehlikeye maruz kaldığı için sürekli olarak homurdanıp durdu.

Ama bir gün, garip bir büyüünün etkisindeymiş gibi davrandığı zamanlarda olduğu gibi, sopasıyla tuhaf bir şekilde dans

edip zıplayarak geldi. Antonio'nun sorularına ve konuşmalarına cevap vermeden, kıkırdamaya ve kahkaha atmaya başladı ve şöminede küçük bir ateş yakarak üzerine bir tabaka koyup birçok farklı renkte tüpten malzemeler döktü ve bir merhem yapıp küçük bir kutunun içine koydu. Sonra yine kıkırdarak ve kahkaha atarak dışarıya çıktı. Gecenin ilerleyen saatlerinde dönünce nefes nefese öksürerek bir koltuğa oturdu. Yorgunluğundan biraz olsun kurtulunca nihayet konuşmaya başladı: 'Tonino, oğlum Tonino, kimin yanından geliyorum sence? Tahmin et bakalım. Kimin yanında geliyorum? Neredeydim?' Antonio tuhaf bir sezgiye kapılarak ona baktı. 'Şimdi ben,' diye kıkırdadı yaşlı kadın, 'onun yanından geliyorum, bizzat onun, tatlı kumrunun, sevgili Annunziata'nın yanından.'

'Beni delirtme kadın!' diye bağırdı Antonio.

'Ne diyorsun?' diye devam etti yaşlı kadın. 'Ben hep seni düşünüyorum Tonino. Bu sabah sebze almak için sarayın kemerlerinin altında dolanırken, millet güzel Dogaresse'nin başına gelen talihsizlikten bahsediyordu. Birkaç kişiden tekrar tekrar sorduğum ve bir sütuna yaslanmış limon dişleyen, yontulmamış, kızıl saçlı bir herif şöyle dedi: 'Ha evet, ufak bir akrep küçük dişlerini sol elinin serçe parmağına geçirmiş, bir iki damla kan akmış, o kadar. Ustam, Senyor Doktor Giovanni Basseggio şimdi sarayda, güzel parmağını kesecek.' Herif tam bunları söylediği esnada geniş merdivenlerde büyük bir gürültü koptu ve küçük bir adam -şöyle ufacık tefecik bir adam- feryat figan bağırarak ayaklarımızın dibine yuvarlandı. Çünkü askerler onu kozalak gibi tekmeliyordu. Etrafına insanlar toplanıp kahkahalarla güldüler. Küçük adam ayağa kalkmadan ayakları havada çırpınıp duruyordu. Ama kızıl saçlı adam ona doğru koştu, küçük doktoru kaptı, kolunun altına sıkıştırdı ve koşabildiği kadar hızlı bir şekilde kanala gitti ve gondola bindiler. Küçük doktor bütün gücüyle bağırıp çağırmaya devam etti. Ben ne olduğunu anlamıştım. Senyor Basseggio o güzel parmağı kesmek için bıçağına davranınca

Doge onu merdivenlerden aşağıya yuvarlamıştı. Başka bir şey daha düşündüm. “Hemen, hemen eve git, bir merhem yap ve buraya Dük Sarayı’na geri gel.” dedim kendi kendime.

Elimde küçük, parlak merhemim ile büyük basamaklarda duruyordum. İhtiyar Falieri aşağıya iniyordu; bana bir bakış fırlattı ve asabi bir şekilde “Bu ihtiyar kadın burada ne arıyor?” dedi. Sonra ben yerlere eğildim ve elimde güzel Dogaresse’yi hemen iyi edebilecek bir ilaç olduğunu söyledim. Yaşlı adam bunu duyar duymaz, gözlerini korkunç bir şekilde bana dikti ve gri sakallarını okşadı. Sonra da beni omuzlarımdan tuttu ve yukarıya, odaya itti. Neredeyse yere kapaklanıyordum. Ah Tonino, güzel çocuk orada minderin üzerinde benzi sararmış, acıdan iki büklüm uzanıyor “Ah, zehirlendim!” diye inliyordu. Hemen işe koyuldum ve bayağı doktorun aptal sargısını çıkardım. Aman Tanrım! Zavallı küçük eli tamamen kıpkırmızı olmuş ve şişmişti. Evet, evet benim merhemim onu ferahlattı, etini yumuşattı. “İyi gelecek, evet iyi gelecek,” diye fısıldadım hasta yavruya. Sonra Marino neşeyle bağırdı: “Benim Dogaresse’mi kurtarırsan sana bin sikke yaşlı kadın!” Sonra odadan çıkıp gitti.

Üç saat boyunca orada oturdum, onun küçük elini tutarak, okşayarak ona refakat ettim. Sonra kadıncağız hafif uykusundan uyandı ve artık ağrı hissetmiyordu. Yeni bir sargı yaptıktan sonra, memnuniyetten parlayan gözlerle bana baktı. Sonra şöyle dedim: “Ey soylu Bayan Dogaresse, bir keresinde uykudayken tam ona saldırmak üzere olan küçük bir yılanı öldürerek bir oğlanın hayatını kurtarmıştınız.” Ah Tonino, sanki batan güneşin ışıkları düşmüş gibi solgun yanaklarına nasıl kan yürüdüğünü, gözlerinin sevinçle nasıl parladığını görmeliydin. “Ah evet, ihtiyar kadın!” dedi. “Ah! O zamanlar küçük bir çocuktum. Babamın kır evindeydi. Ah, ne kadar tatlı, güzel bir oğlandı. Onu hâlâ sık sık düşünürüm. O günden beri tek bir mutlu ânım olmadı sanırım.” Sonra senden bahsetmeye başladım, senin Venedik’te olduğundan, kalbinin

hâlâ o ânın aşkıyla ve coşkusuyla attığından, onu kurtaran meleğin semavi gözlerine bir kez daha bakabilmek adına o tehlikeli hava yolculuğunu yaptığından, Kutsal Perşembe’de ona o çiçeği verenin sen olduğundan.

“Tonino, Tonino!” diye heyecandan ağladı. “Hissetmiştim, hissetmiştim, elimi dudaklarına bastırduğında, benim adımlı söylediğinde, ah, kalbimin neden öyle attığını anlamadım; gerçekten de arzudan ve aynı zamandan acıdan dolayımış. Onu buraya getir, o güzel çocuğu bana getir.”

İhtiyar kadın bunları söyleyince Antonio kendini onun dizlerine attı ve çılgınlar gibi konuşmaya başladı: ‘Yüce Tanrım! Kader talihsiz bir olayla canımı almasın, en azından onu görene, onu bağrıma basana kadar.’ Yaşlı kadının onu hemen ertesi gün saraya götürmesini istedi ama o reddetti çünkü ihtiyar Falieri hasta karısını saat başı ziyaret ediyordu.

Birkaç gün geçti, yaşlı kadın Dogaresse’yi tamamen iyileştirdi ama Antonio’yu onu görmeye götürmek mümkün olmamıştı. Yaşlı kadın güzel Annunziata’ya hayatını kurtardığı ve onu tutkuyla seven Antonio’dan sürekli olarak bahsettiğini tekrar ederek genç adamın sabırsızlığını yatıştırmaya çalıştı. Arzudan ve hasretten acılar içinde olan Antonio zamanını gondoluyla gezinerek ve meydanlarda volta atarak geçiriyordu. Ama bu adımlar istemedi de olsa onu Dük Sarayı’na doğru götürüyordu. Bir gün, zindanların karşısında, Dük Sarayı’nın arkasındaki köprünün üzerinde renkli bir küreğe yaslanmış duran Pietro’yu gördü. Sütunlardan birine bağlı olan gondolu kanalda sallanıyordu. Küçük olmasına rağmen zarif bir güvertesi vardı. Zevkli oymalarla süslenmişti ve hatta Venedik bayrağıyla bezenmişti. Bu hâliyle Bucentoro ile benzerlik gösteriyordu. Pietro eski dostunu görür görmez seslendi: ‘Hey, Senyor Antonio, binlerce selam olsun sana. Sikkelerin bana şans getirdi!’

Antonio dalgın dalgın nasıl bir şanstı bahsettiğini sordu. Pietro neredeyse her akşam gondoluyla Doge ve Dogaresse’yi

alıp Doge'nin San Giorgio Maggiore'den pek de uzak olmayan güzel bir evinin olduğu Giudecca'ya götürdüğünü anlattı. Antonio Pietro'ya baktı ve sonra aceleyle şöyle dedi: 'Dostum, on sikke daha kazanabilirsin. Belki daha da fazlasını. Senin yerini alayım, Doge'yi ben götüreyim.' Ama Pietro böyle bir şeyin mümkün olmadığını zira Doge'nin onu tanıdığını ve kendisinden başka kimseye güvenmeyeceğini söyledi. Nihayet, aşk ızdırabından galeyana gelen Antonio dizginlenemez bir öfkeye kapılmaya başladı, şiddetle ısrar etti ve gondola atlayıp onu denize süreceğine dair çılgınca yeminler etti. Bunun üzerine Pietro kahkahalarla güldü: 'Vay Senyor Antonio! Senyor Antonio! Güzel Dogaresse'nin gözlerinde kendinizi kaybetmişsiniz siz!' Ama Antonio'yu yanına yardımcı olarak almayı kabul etti. Falieri'ye gondolun ağırlığını bahane edecek, ayrıca kendisini biraz hâlsiz ve zayıf hissettiğini söyleyecekti. Zaten ihtiyar Falieri de gondolun hep yavaş gittiğini düşünüyordu.

Antonio koşarak uzaklaştı ve çok geçmeden kötü bir kürekçi kıyafeti giymiş, yüzünü boyamış, dudaklarının üzerine uzun bir bıyık takmış hâlde köprüye döndüğü sırada Doge ile Dogaresse, ikisi de görkemli ve ihtişamlı giyinmiş hâlde saraydan aşağıya indi. Pietro'ya 'Kim bu yabancı herif?' diye sinirli bir şekilde sordu Doge. Pietro tamamen törensel bir tavır takınarak bugün gerçekten bir yardımcıya ihtiyaç duyduğunu söyledi ve nihayet yaşlı adamı Antonio'nun da kürek çekmesi konusunda ikna etti.

Hazzın ve coşkunun en şiddetli hezeyanlarının ortasında ruhun, ânın gücüyle kuvvetlenerek kendini dizginlemesi ve kalpten alevlenerek çıkma tehlikesi bulunan ateşi kontrol etmesi vakidir. Antonio da aynı şekilde, sevgili Annunziata'ya yakın olmasına, elbisesinin katmanları ona dokunmasına rağmen ara sıra ona kaçamak bakışlar atma riskinden kaçınarak küreğinin başında sert ve kuvvetli bir duruşla onu içten içe yiyen tutkusunu saklamayı başardı. İhtiyar Falieri sürekli sırtıyor ve gülümsüyordu; Annunziata'nın küçük

beyaz ellerini öpüyor, okşuyordu ve kolunu onun ince beline atmıştı. Kanalin ortasında, San Marco Meydanı ve Venedik azametli kuleleri ve saraylarıyla önlerinde serilince, ihtiyar Falieri kafasını kaldırdı ve gururla etrafına baktı. ‘Ey sevgili, efendinle, denizin kocasıyla su üstünde böyle seyretmek hoş değil mi? Evet sevgili, bize boyun eğen, geniş bağrında bize böyle tahammül eden gelinimi kıskanma. Dalgacıkların narin şıpırtılarını dinle; bunlar ona hükmeden kocaya fısıldanan sözler değil mi? Evet, sevgilim, parmağında benim yüzüğümü taşıyorsun ama o, bağrının derinliklerinde ona attığım nişan yüzüğünü koruyor.’

‘Ey haşmetli efendim!’ diye söze başladı Annunziata. ‘Bu soğuk, hain su nasıl sizin gelininiz olabilir? Bu mağrur zorba unsur ile evli olduğunuz düşüncesi bile benim tüylerimi ürpertiyor.’

İhtiyar Falieri çenesi ve sakalı sallanana kadar güldü. ‘Endişelenme kuzucuğum, aşağıdaki gelinimin soğuk kucağında olmaktansa senin sıcak kollarında dinlenmek çok daha iyidir. Ama denizin efendisiyle denizin üzerinde böyle gitmek güzel bir şey!’

Doge tam bu sözleri söylerken, uzaktan bir müziğin sesi belli belirsiz duyuldu. Yumuşak erkek sesi denizin dalgalarında süzülerek giderek daha da yaklaştı. Şarkının sözleri şöyleydi:

*Ah! Senza amare,
Andare sul mare,
Col sposo del’ mare
Non puo consolare*

Başka sesler de buna katıldı. Değişen her bir seste aynı sözler tekrar ediliyordu. Nihayet şarkı rüzgârın yumuşak esintisinde kaybolup gitti. İhtiyar Falieri şarkıya hiç dikkat etmemiş gibiydi. Bucentoro’dan yüzüğünü atıp denizle evlendiği Kutsal Perşembe’de cereyan eden törenin tarihini ve anlamını Doga-

resse'ye uzun uzadıya anlatmakla meşguldü. Cumhuriyet'in zaferlerinden ve İkinci Peter Urseolus'un yönetiminde İstria ve Dalmaçya'nın nasıl fethedildiğini ve bu törenin köklerinin oraya dayandığından bahsetti. Ancak şarkıya aldırış etmeyen ihtiyar Falieri'nin anlattıkları Dogaresse'nin bir kulağından giriyor, diğerinden çıkıp gidiyordu. Zihni denizden gelen tatlı sesle tamamen kuşatılmış bir şekilde oturuyordu. Şarkı bittiğinde sanki derin bir rüyadan uyanıyormuş ve hâlâ rüyadaki görüntüleri görmeye ve yorumlamaya çalışıyormuş gibi gözleri uzaklara daldı.

"Senza amare, senza amare, non puo consolare" diye fısıldarken gözyaşları semavi gözlerinde parlak inciler gibi parıltıydı ve sanki duygularının şiddetiyle bastırılan bir iç çekiş göğsünden çıkıp gitti.

Hâlâ konuşarak sırıtan ve gülen yaşlı adam, yanında Dogaresse olduğu hâlde San Giorgio Maggiore yakınlarındaki evinin rıhtımına adım attı. Yanında içi tuhaf, karanlık hislerle kaplanan Annunziata'nın sessiz kaldığını, sanki bir rüyadaymış gibi yaşlı gözlerinin uzak diyarlara sabitlenmiş bir şekilde durduğunu fark etmedi. Gondolcu kıyafetleri içinde genç bir adam deniz kabuğu şeklinde boruyu ses denizinin enginlerinde yankılanana kadar üfledi. Bu sinyal ile başka bir gondol yaklaştı. Bu sırada şemsiye taşıyan bir görevli ve bir hizmetçi kadın Doge ve Dogaresse'ye yaklaşmıştı ve böylece saraya doğru ilerlediler. İkinci bir gondol da kıyıya geldi ve Marino Bodoeri ve aralarında tüccarların, sanatçıların ve hatta alt tabakadan insanların olduğu bir grup gondoldan indi ve Doge'yi takip ettiler.

Antonio ertesi akşamı sabırsızlıkla bekledi zira sevgilisi Annunziata'dan arzu ettiği haberi almayı umuyordu. Nihayet, nihayet yaşlı kadın topallayarak geldi soluk soluğa. Kendini koltuğa bıraktı. İnce kemikli ellerini kavuşturdu ve şöyle dedi: 'Tonino, ey Tonino! Bizim zavallı kızımıza ne oldu böyle? Odasına gittiğimde, sedirin üzerinde gözleri yarı kapalı

yatıyordu, güzel başını koluna yaslamış ne uyuyor ne de uyanık, ne sıhhatli ne hastaydı. Ona yaklaştım: “Ey asil hanımefendi!” dedim. “Hangi talihsizlik geldi başınıza? Tam iyileşmeyen yaranız size hâlâ ızdırap mı veriyor?” Ama bana bir baktı, ah öyle bir baktı ki Antonio! Ben ömrümde öyle bir şey görmedim. Doğrudan gözlerinin içindeki nemli ay ışığına baktım, ipeksi kirpiklerinin karanlık bulutlarının arkasına çekildiğini gördüm. Sonra kalbinin derinliklerinden gelen bir iç çekişle, güzel solgun yüzünü duvara çevirdi ve sessizce ama öyle sessizce ve ah, hüznü dolu bir şekilde fısıldadı ki kalbim ortadan ikiye yarıldı: “*Amare, amare, ah! Senza amare!*” Küçük bir sandalye kaptım ve yanına oturdum. Senin hakkında konuşmaya başladım. Kendini minderlere gömdü ve hızlı hızlı aldığı nefesler hıçkırıklara dönüştü. Ona senin kılık değiştirmiş bir şekilde gondolda olduğunu, aşkından ve hasretinden ölen seni gecikmeden onu görmeye getireceğini çekinmeden söyledim. Sonra aniden minderlerden kalktı ve yanaklarına yakıcı yaşlar boşaltırken şiddetli bir şekilde bağırdı: “Tanrı Aşkına! Tüm kutsal azizler adına! Hayır, hayır, onu göremem yaşlı kadın. Söyle ona asla, asla yanıma yaklaşmasın, asla. Söyle ona Venedik’i terk etsin hemen, uzaklaşsın buralardan!” “Zavallı Antonio acılar içinde ölsün mü istiyorsun?” Sonra tekrar minderlere gömüldü, belli ki çok büyük acı çekiyordu ve sesi hıçkırıklara boğulmuş bir şekilde çıktı: “Ben de acılar içinde ölmeyecek miyim?” Bu sırada ihtiyar Falieri odaya girdi ve ondan gelen bir işaretle odadan çıkmak zorunda kaldım.’

‘Beni reddetti, beni uzaklara, uzaklara sürgün etti!’ diye umutsuzluk içinde bağırdı Antonio. Yaşlı kadın her zamanki gibi kıkırdadı ve kahkaha attı ve devam etti: ‘Seni aptal çocuk! Seni aptal çocuk! Güzel Annuziata’nın seni yakıcı bir şekilde, bir kadının kalbinin muktedir olabileceği en hüznü aşk ile sevdiğini görmüyor musun? Seni aptal çocuk! Yarın akşam geç vakit Dük Sarayı’na gizlice gir, büyük merdivenlerden çıkınca ikinci balkonda beni bulacaksın. Sonra ne olacağına bakarız.’

Ertesi akşam Antonio, heyecandan titreyerek merdivenleri tırmanırken, büyük bir cürüm işliyormuş gibi vicdanı sızlamaya başladı. Öyle sersemledi, öyle titredi ve sarsıldı ki merdivenleri zar zor çıktı. Durup ona tarif edilen balkonun hemen önündeki bir sütuna yaslanmak zorunda kaldı. Aniden bir meşalenin parlak ışığına boyandı ve olduğu yerden kıpırdayamadan meşale taşıyan birkaç hizmetçi ile beraber ihtiyar Bodoeri belirdi. Gözlerini genç adama dikti ve şöyle dedi: 'Hah! Sen Antonio'sun. Bu göreve sen atandın biliyorum, beni takip et.'

Antonio, Dogaresse ile olan buluşmasının açığa çıktığına ikna olmuş bir şekilde titreyerek yürüdü. Ama uzak bir odaya girdikten sonra Bodoeri ona sarılınca ve atandığı görevin ne kadar önemli olduğunu ve o gece de cesaretle ve kararlılıkla icra etmek zorunda kalacağını söyleyince ne kadar şaşırdığını siz düşünün.

Ama asilzadelere karşı bu komplonun uzun zamandır planlandığını ve bu işin başında da bizzat Doge'nin kendisinin bulunduğunu öğrenince şaşkınlığı yerini endişeli bir korku ve can sıkıntısına bıraktı. Ve Falieri'nin Giudecca'daki evinde karar verildiği üzere, bu gece asilzadelerin hükmü son bulacak ve ihtiyar Marino Falieri Venedik'in hükümdar dükü ilan edilecekti. Antonio tek bir kelime bile etmeden Bodoeri'ye baktı. Bodoeri genç adamın sessizliğini bu korkunç komploya katılmayı reddettiğine yordu ve deli gibi bağırmaya başladı: 'Seni ödlekle ahmak! Bir sarayı bir daha asla terk etmeyeceksin. Ya bizimle yan yana savaşırsın ya da ölürsün. Ama önce bu adamla konuş.'

Odanın karanlık bölümünden bir adam yaklaştı. Antonio, meşalenin ışığına gelene kadar seçemediği adamı görür görmez tanıdı ve hemen dizlerine kapandı. Bir daha asla görebileceğini düşünmediği kişiyi görmüş olmaktan dolayı kendinden geçerek ağlamaya başladı. 'Aman Tanrım! Babam,

Bertuccio Memolo! Benim sevgili koruyucu babam!’ Nenolo genç adamı kaldırdı, sarıldı ve yumuşak bir sesle şöyle dedi: ‘Evet, ben senin belki de denizin derinliklerinde gömülü olduğunu düşündüğün Bertuccio Nenolo’yum. Ancak barbar Morbassan’ın ellerinden, utanç verici esaretten yeni kurtuldum. Evet, ben seni evlatlık alan Bertuccio Nanolo’yum. Ve Bodoeri’nin benden satın aldığı villaya gönderdiği aptal hizmetkârların seni evden atacakları aklıma bile gelmedi. Ah gözü kör eden gençlik! Zalimliği seni babasız bırakan bu düzene karşı silahlanmakta tereddüt mü ediyorsun? Evet, Fontego avlusuna git, oradaki taş kaldırımlarda babanın kanının izlerini göreceksin. Asilzadeler senin Fontego ismiyle bildiğin ambarı Alman tacirlere devrettiğinde kendilerine daha önce yazıhane verilen herkes giderken anahtarlarını görevlilere teslim etmek zorundaydı. Baban bu yasaya karşı hareket etti ve bu yüzden ağır bir ceza aldı. Ama babanın dönüşüyle yazıhanesi açıldığında içeride, mallar arasında bir sandık sahte Venedik sikkesi bulundu. Masum olduğunu söyleyip beyhude itiraz etti. İblisin tekinin, belki de ondan sorumlu memurun babanı bitirmek için sandığı içeriye soktuğu aşikârdı. Acımasız yargıç, sandığın babanın yazıhanesinde bulunmuş olmasını yeterli bularak onu ölüme mahkûm etti. Fontego avlusunda infaz edildi. Sadık Margareta seni kurtarmamış olsaydı sen de sağ olmayacaktın. Babanın en hakiki dostu olarak seni evlat edindim. Senyora kendini ele vermemen için sana babanın kim olduğu söylenmedi. Ama şimdi, şimdi Antonio Dalbirger, şimdi artık vaktidir. Silahlan ve babanın utanç verici ölümünün intikamını asilzadelerden al.’

İntikam ateşiyle tutuşan Antonio sadakat yemini etti ve cesaretle savaşacağını söyledi.

Bertuccio Nenolo’nun donanma hazırlıkları nezaretine verilen ve bir kavga esnasında yüzüne vuran Dandulo tarafından rencide edildiği biliniyordu. Bunun üzerine hırslı damadıyla beraber asilzadelere karşı bir komploya kalkışmıştı. Hem

Nenolo hem de Bodoeri ihtiyar Falieri'nin hükümdarlık kâftanını giymesi için can atıyorlardı. Böylece onunla beraber ikisi de yükselecekti. Komplocunun planı Cenevizlilerin donanmasının körfezde olduğu haberini yaymaktı. Sonra gece olunca San Marco Kulesinin çanı çalınacak ve tüm şehir sözde savunma bahanesiyle silahlanıp toplanacaktı. Hatırı sayılır bir kalabalık tutan ve tüm Venedik'e dağılmış durumda olan komplocular için bu, San Marco Meydanı'nı işgal edip şehrin önemli meydanlarını ele geçirmek, önde gelen asilzadeleri öldürmek ve Doge'yi mutlak hükümdar ilan etmek için bir işaret olacaktı.

Ancak Tanrı ne bu kanlı darbenin muvaffak olmasını ne de zor durumda olan bu devletin temel yasasının gurur ve kibirle yanıp tutuşan ihtiyar Falieri'nin ayakları altında ezilmesini istedi. Giudecca'da Falieri'nin evindeki toplantılar Onlar Meclisi'nin dikkatinden kaçmadı ama güvenilir bir bilgi almayı da başaramadılar. Ancak komploculardan birinin vicdanı -Bentian adında Pisalı bir kürk taciri- sızladı. Onlar Meclisi'nden arkadaşı ve vaftiz babası Nicolas Leoni'yi kurtarmaya karar verdi. Alacakaranlık çöktüğünde onun yanına gitti ve ne olursa olsun o gece evini terk etmemesi konusunda ondan söz aldı. Leoni şüphelendi ve kürk tacirini alıkoyup baskı yaparak tüm planı öğrendi. Giovanni Gradenigo ve Marco Cornaro ile bir olup Onlar Meclisi'ni San Salvador Kilisesi'nde topladı. Ve orada, üç saatten kısa bir süre içinde, ilk işaretle beraber komplocuların harekete geçmelerine mani olmak adına tam önlemler alındı.

Antonio'nun görevi bir grup adamı alıp San Marco'nun çan kulesine gitmek ve çanın çalınacağından emin olmaktı. Oraya vardığında kulenin silahlı bir bölük tarafından işgal edildiğini gördü. Yaklaşmaya çalışınca kargılarla saldırdılar ona. Aniden korkan adamları çil yavrusu gibi dağılınca Antonio da gecenin karanlığına karışıp kayboldu. Ama hemen arkasında onu takip eden ayak sesleri duydu. Derhal pusuya yattı. Tam

takipçisinin üzerine saldırmak üzereyken aniden gelen bir meşale ışığında Pietro'nun yüzünü tanıdı. 'Kurtar kendini!' diye bağırdı Pietro. 'Kendini kurtar Antoino, gel gondoluma atla. Hepsi ihanete uğradı. Bodoeri, Nenolo, hepsi asillerin elinde. Dük Sarayı'nın kapıları kapandı. Doge kendi evinde mahkûm ve bir suçlu gibi kendi muhafızları tarafından göz hapsinde. Hadi gel, acele et, çabuk.'

Sersemi dönen Antonio kendini zar zor gondola attı. Boğuk sesler, silahların çarpışması, yardım çığlıkları ve ardından gelen en derin karanlığında gelen korkunç bir sessizlik.

Ertesi sabah, dehşet içindeki halk, herkesin kanını donduran korkunç bir manzarayla karşılaştı. Onlar Meclisi, yakalanan komplocuların önde gelenlerini aynı gece idama mahkûm etmişti. Boğulduktan sonra Piazzetta'ya bakan, Doge'nin törenleri izlediği ve heyhat, Antonio'nun güzel Annunziata'nın önünde havaya yükseldiği ve ondan çiçek demetini aldığı balkondan sallandırılmışlardı. Cesetler arasında Marino Bodoeri ve Bertuccio Nenolo da vardı. İki gün sonra Marino Falieri Onlar Meclisi tarafından idama mahkûm edildi ve Saray'ın Dev Merdivenler denilen yerinde infaz edildi.

Antonio şuursuzca dolanıp durdu, kimse ona el sürmedi çünkü kimse onun komploculardan biri olduğunu öğrenemedi. İhtiyar Falieri'nin kafasının düştüğünü görünce sanki bir ölüm uykusundan uyanmış gibi harekete geçti. Vahşi çığlıklar atarak, 'Annunziata!' diye bağırarak saraya girdi. Kimse onu durdurmadı, henüz yeni olmuş korkunç hadise karşısında sersemlemiş gibi arkasından baktılar. İhtiyar kadın da yüksek sesle feryat ederek bağırp çağırarak onun yanına geldi, elini tuttu, birkaç adım daha attılar ve beraberce Annunziata'nın odasına girdiler. Sedirin üzerinde sanki ölmüş gibi uzanıyordu. Antonio ona doğru koştu ve ellerine yakıcı buseler kondurup en tatlı ve en şefkatli isimlerle ona seslendi. Sonra Dogaresse güzel, semavi gözlerini yavaşça açtı ve Antonio'yu

gördü. Ancak, önce sanki onu idrak etmekte zorlandı ama sonra hızla doğrulup kollarını onun boynuna doladı ve onu bağrına bastı. Sıcak gözyaşlarını onun üzerine döküp yanaklarını, dudaklarını öptü.

‘Antonio, Antonio’m, seni seviyorum. Ah, anlatamayacağım kadar çok, evet, evet, dünyada cennet varmış. Senin aşkının saadetine kıyasla babamın ve amcamın ve kocamın ölümü nedir ki? Ah, hadi bu kan ve cinayet manzarasından kaçalım, kaçalım.’

Kalbi en acı ızdırabın ve en parlak aşkın yükü altında Annunziata böyle seslendi. Binlerce busenin ve bitmek bilmeyen gözyaşlarının arasında iki aşık sonsuz sadakat yeminleri ettiler ve o dehşetli günün korkunç hadiselerini unutup gözlerini yerden kaldırarak aşkın ruhunun serpildiği gökyüzüne çevirdiler. İhtiyar onlara Chiozza’ya kaçmalarını tavsiye etti ama Antonio ters istikamete, karadan kendi ülkesine, anavatanına dönmeye niyetliydi.

Dost Pietro ona, sarayın arka tarafında köprüye bağlı olan küçük bir kayık verdi. Gece olunca, kalın bir şala bürünmüş Annunziata âşığıyla beraber, yanlarında kapüşonunda değerli mücevher kutuları taşıyan yaşlı Margareta olduğu hâlde basamaklardan gizlice indiler. Fark edilmeden köprüye vardılar ve yine fark edilmeden küçük taşıtlarına bindiler. Antonio küreği kavradı, hızlı ve gayretli darbelerle yola koyuldu. Parlak ay ışığı önlerinde uzanan dalgalarda aşkın habercisi gibi dans ediyordu. Açık denize vardılar. Sonra başlarının üzerinde rüzgârın tuhaf ısıkları, uğultuları duyuldu. Kara gölgeler gelip ay ışığının parlak yüzünü bir peçe gibi kapattı. Dans eden ay ışığı, aşkın neşeli habercisi gök gürültüleri eşliğinde denizin karanlık derinliklerine gömüldü. Fırtına geldi ve gazaplı bir şiddetle siyah bulut kümelerini topladı. Tekneyi bir aşağıya bir yukarıya sallamaya başladı. ‘Bize yardım et Tanrım!’ diye bağırdı ihtiyar kadın. Artık kürekleri zapt edemeyen Antonio

sevgili Annunziata'sını kollarına alırken, sevdiğinin ateşli buseleriyle uyanan Annunziata onu coşkun şefkatinin yoğunluğuyla bağrına bastı. Giderek daha da öfkesini artıran fırtınaya aldırış etmeden 'Ah Antonio'm!', 'Ah Annunziata'm!' diye fısıldadılar. Sonra deniz, boynu vurulan Doge Falieri'nin kıskanç dulu, devasa kollar gibi köpüklü dalgalarını uzattı ve âşıkları kavrayıp onları ihtiyar kadınla beraber aşağıya, dipsiz derinliklere sürükledi."

Paltolu adam bu şekilde hikâyesini bitirir bitirmez hemen ayağa kalktı ve aceleci adımlarla odayı terk etti. İki arkadaş onu gözleriyle sessizce takip ettiler ve fazlasıyla şaşırdılar. Sonra resme bir kez daha bakmak için yürümeye başladılar. İhtiyar Doge yine onlara aptalca bir kurum ve züppece bir kibirle sırtarak bakıyordu. Ancak Dogaresse'nin yüzüne dikkatlice baktıklarında bilinmeyen bir acının gölgelerinin, yalnızca içine doğan bir acının zarif alnına yerleştiğini ve koyu kirpiklerinin arkasında aşkın hülyalı arzularının parıldayıp tatlı dudaklarının etrafında döndüğünü fark ettiler. Düşmanca bir güç, uzak denizden ve San Marco'yu örten buğulu bulutlardan ölüm ve yıkım tehditleri savuruyordu. Bu cazibeli resmin derin anlamını artık daha açık bir şekilde idrak ettiler. Ancak başlarını kaldırıp tekrar baktıklarında, Antonio ve Annunziata'nın aşk hikâyelerinin tüm kederi tekrar geri döndü ve ruhlarının en kuytu köşelerini hoş bir huşu ile doldurdu.